

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Кафедра теорії й методики мовно-літературної
та художньо-естетичної освіти

РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(Науково-методичний посібник)

- Укладачі:** *О. М. Казакова*, заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель зарубіжної літератури вищої категорії, учитель-методист Миколаївського муніципального колегіуму ім. В. Д. Чайки Миколаївської міської ради;
Г. В. Пономаренко, методист кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
- Рецензенти:** *Л. А. Назаренко*, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, заслужений учитель України;
Д. В. Лукьяненко, кандидат філологічних наук, учитель української мови і літератури Миколаївської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 31 Миколаївської міської ради
- Відповідальна за випуск** *О. Г. Захар*, кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Затверджено вченою радою Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол від 31 березня 2021 року № 2.

Науково-методичний посібник є спільним продуктом науково-педагогічних, педагогічних працівників, учителів-філологів. Теоретичні нароби спрямовані на поглиблення знань щодо медіаобізнаності вчителя. Практична частина посібника – результат роботи обласної творчої групи вчителів зарубіжної літератури та містить конспекти уроків зарубіжної літератури, позакласних заходів. Розрахований для вчителів літератури закладів загальної середньої освіти та методистів.

Розвиток медіакомпетентності учнів на уроках зарубіжної літератури : науково-методичний посібник / Укладачі : О. М. Казакова, Г. В. Пономаренко. – Миколаїв : ОІППО, 2021. – 240 с.

© Кафедра теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти

© Лабораторія редакційно-видавничої діяльності

Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
2021

ЗМІСТ

ЧАСТИНА 1. МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Шуляр Василь Медіатекст і компетентні суб'єкти літературної освіти: від поняття до стратегії.....	5
Гич Галина Сервіси для створення звукозаписних медіатекстів на уроках зарубіжної літератури.....	15
Казакова Оксана Палітра уроку зарубіжної літератури на мольберті сучасності: розвиток медіакомпетентності вчителя.....	20

ЧАСТИНА 2. РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Акуленко Людмила «Відображення японських уявлень про красу в поезії Мацуо Басьо».....	27
Бойко Світлана «А.П.Чехов, «Хамелеон». Сенс назви оповідання та його художні особливості».....	38
Вечерковська Тетяна «Джонатан Свіфт «Мандри Лемюеля Гуллівера». Просвітницькі ідеї у творі. Ліліпутія – Англія крізь зменшувальне скло сатири».....	49
Дротенко Тамара «Вільям Шекспір. Виключна роль В. Шекспіра в розвитку англійської національної літератури і світового мистецтва. Основні теми сонетів В. Шекспіра».....	56
Заболотня Вікторія Контрольна робота за темою «Фольклор. Казки народів світу».....	65
Колива Олена «О. Генрі «Останній листок». Нова – гімн людині, котра здатна на самопожертву заради ближнього. Специфіка розкриття образу Бермана (непримітна зовнішність, невдаха, найкращий «шедевр»митця)».....	70
Криворученко Світлана «В. Шекспір. Виняткова роль письменника в розвитку англійської національної літератури та світового мистецтва».....	76
Кривенька Тетяна «Ідея радості життя і відкриття світу у романі Елеонор Портер «Поліанна».....	84

Ковальська Людмила «Роальд Дал – автор «солодкої» сучасної повісті-казки «Чарлі і шоколадна фабрика».....	92
Поворозник Олександра «Міфи про Геракла. Поетизація в образі Геракла могутності й мужності, що покликані на боротьбу зі злом».....	102
Погорелова Ірина «Тема уроку: Подорож Скруджа різдвяної ночі в часі та просторі. «Чого Привиди сходять на Землю?».....	109
Федорович Світлана «Федір Михайлович Достоєвський, значення його творчості для розвитку соціально-філософського та психологічного роману».....	117

ЧАСТИНА 3. РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ: ПОЗАУРОЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Акуленко Людмила «Історія медіа».....	124
Бойко Світлана «Бути медіаграмотним – це модно!».....	132
Вечерковська Тетяна «Фактчекінг: як не «повестися» на фейк».....	141
Довбік Ірина «Соціальні мережі в нашому житті».....	152
Дротенко Тамара «Медіа у моєму житті».....	161
Заболотня Вікторія «Література крізь призму жартівника (Лінгвістичний (літературний) мем як різновид медіатексту і його вплив на формування критичного та творчого мислення)».....	166
Казакова Оксана Медіазаняття «Як жити в умовах інфодемії або «Як одягнути захисні маски на мозок» ?».....	177
Ковальська Людмила «Друковані видання: газета».....	186
Колива Олена «Моя майбутня професія (моделюємо банер)».....	192
Кривенька Тетяна «Безпека та небезпека в інтернеті. Кібербулінг».....	200
Криворученко Світлана «Інформаційна прірва».....	211
Поворозник Світлана «Як безпечно користуватись Інтернетом та соціальними мережами».....	220
Погорелова Ірина «Реклама. Реклама ? Реклама!!!».....	225
Федорович Світлана «Стоп маніпуляціям у ЗМІ».....	230

ЧАСТИНА 1

МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Шуляр Василь,

*доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри теорії й методики
мовно-літературної та художньо-
естетичної освіти, директор МОППО,
заслужений учитель України*

МЕДІАТЕКСТ І КОМПЕТЕНТНІ СУБ'ЄКТИ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ: ВІД ПОНЯТТЯ ДО СТРАТЕГІЙ

ПЕРЕДМОВА

Шановний читачу!

До Вашої уваги напрацювання медіаматеріалів для зацікавлених колег. Із цією метою була створена медійна бенчмаркінг-група на чолі із відомою педагогинєю, заступником директора колегіуму О. Казаковою та методистом вищої кваліфікаційної категорії Г. Пономаренко організовано було співпрацю із учителями-практиками. Визначено було мету, завдання та результат співпраці.

Медійна бенчмаркінг-група та її цільове спрямування – вивчення та напрацювання стратегій роботи з медіакультурологічними текстами з метою формування медійно-культурологічної компетентності педагогічних працівників й учнівської молоді.

Результат медійної бенчмаркінг групи – розроблення медіа-планерів (програмно-тематичних планів, програм, моделей занять, методик і технологій).

Надзавдання суб'єктів проєкту:

– озброєння учнів різного віку методами і прийомами

прочитання медіакультурологічних текстів й забезпечення шкільної молоді від медійних ризиків та напрацювання медіапланувальних засобів;

- створення медіа-продуктів для педагогічних працівників, які співпрацюватимуть з вихованцями й батьками в медіакультурологічному середовищі та просторі.

Упродовж роботи здійснювалася адресна супервізія.

Адресна супервізія – надання професійно-фахової допомоги педагогічному працівникові/навчальному закладу для подолання труднощів у викладанні медіа-курсів чи методиці роботи з медіа-культурологічними текстами в різних режимах: очному й дистанційному: он-лайн, скайп, контакт-спілкування, електронна переписка та ін. із повним забезпеченням конфіденційності.

МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ І СТРАТЕГІЇ РОБОТИ З МЕДІАТЕКСТОМ У СИСТЕМІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ

Медіакомпетентність педагога в наукових дослідженнях пропонують розглядати як «інтегративну якість особистості педагога, що визначається готовністю до вибору, використанню, критичному аналізу, оцінюванню, створенню і передачі медіатекстів в різних видах, формах й жанрах, аналізу складних процесів функціонування медіа у соціумі [Бодалев, 2011], як сукупність мотивів, знань, умінь, здібностей, що сприяють медіаосвітній діяльності педагога в різновікових аудиторіях [Федоров, 2010].

Під медіакомпетентністю вітчизняні науковці (Л. Найдьонова, О. Баришполець, О. Волошенюк, Г. Онкович) розглядають розуміння видів медіа та їх вплив на людину і суспільство; а під медіакомпетенцією – вміння користуватися різними медіатехнологіями, вести пошук необхідної інформації, робити правильний вибір її та створювати медіапродукти. Етимологія понять «компетентність» і «компетенція» мають свої лексичні домінанти: компетентність – це те, що сформовано, наявне на високому рівні, компетенція – задана норма, здатність тощо, якою має або/і може оволодіти здобувач освіти. Тому важко погодитися із запропонованими твердженнями.

Дослідники також пов'язують медіакомпетентність учителя або з розвитком критичного мислення (І. Бодалев, А. Столбникова), або з формуванням комунікативної й ІКТ-компетентності та креативності (О. Бурім, В. Можарова, Ж. Кудіна, Н. Перегуда, О. Трегуб, В. Шарко).

Пропонуємо авторське розуміння базових понять: «медіакомпетентність», «медіакомпетентна особистість», «медіакомпетентний учень-читача/учитель літератури».

Медіакомпетентність – це сукупність знань, умінь, здібностей, норм, цінностей, що допомагають суб'єктові медіаосвіти мінімізувати впливи інформаційного середовища/медіа на-людину-на-суспільство, емпатійно-критично сприймати або/і виробляти власні медіапродукти.

Медіакомпетентна особистість – особистість, яка здатна адекватно поводитися в інформаційному середовищі й реагувати та відбирати медіапродукти, емпатійно-критично аналізувати й оцінювати, створювати й передавати медіатексти в різних видах, формах і жанрах.

Поняття **«медіакомпетентність учня-читача/учителя літератури»** нами розуміється як здатність суб'єкта літературної освіти емпатійно-критично сприймати, аналізувати та/або виробляти власний медійний продукт (медіатекст), який відповідає жанрово-стильовим та видовим особливостям.

Доктор психологічних наук Л. Найдьонова розробила інноваційно-абсорбційну модель медіакультури (ІАММ), яка містить чотири взаємозв'язаних блоки: – «реакції» (пошук інформації, її читання/сканування, ідентифікація/розпізнавання потрібних знань у медіатекстах); – «актуалізації» (асиміляція, інтеграція нових знань, потрібних для опанування виклику, пов'язаних з медіа, співвіднесення їх з наявними знаннями ресурсами); – «генерації» (інкубація, творча конвертація, трансформація медійних знань і умінь, всі аспекти ініціації творчості завдяки медіавпливу); «використання» (передача інформації, інноваційна діяльність, дослідження у галузі медіа) [2, 165–166]. Напрацювання Л. Найдьонової враховано нами для побудови логіко-семіотичних моделей «Філософія дій суб'єктів медіаосвіти», «Медіацентрична стратегії конструювання моделей медіазанять у системі літературної освіти» та «Емпатійне прочитання художнього твору».

Авторські моделі:

Рисунок 1.

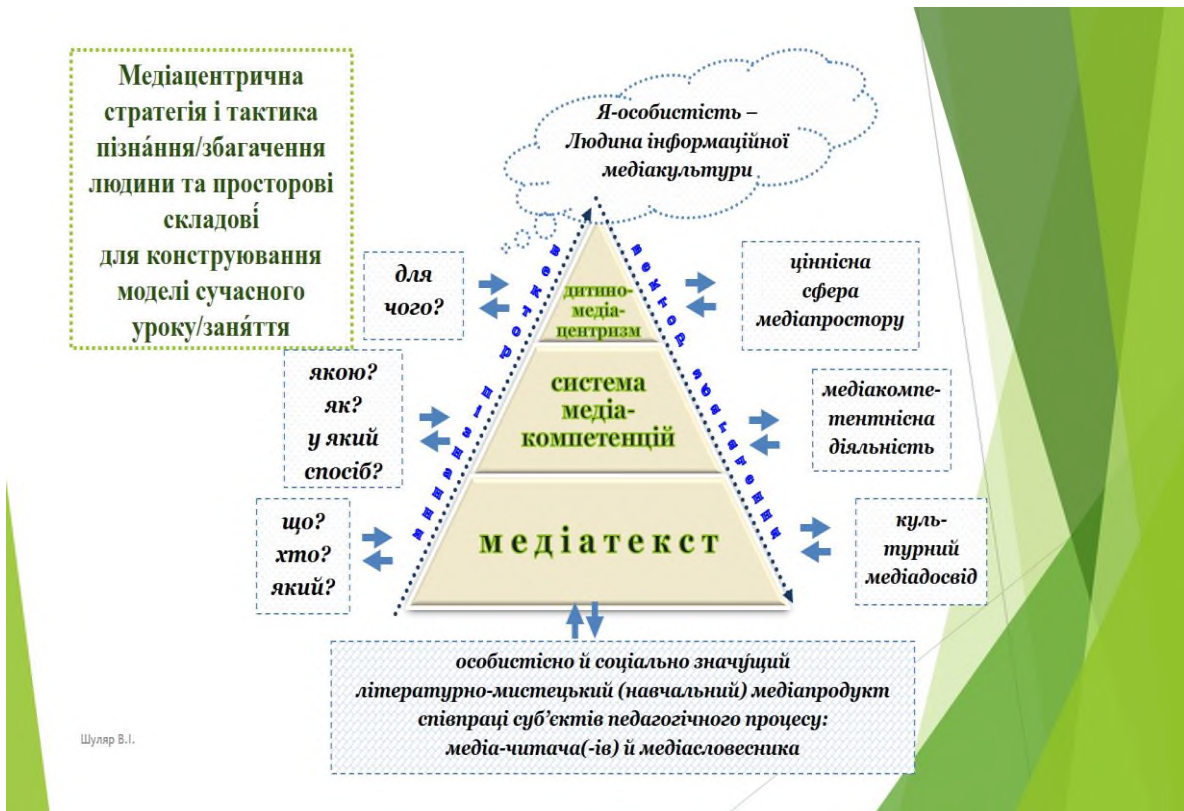
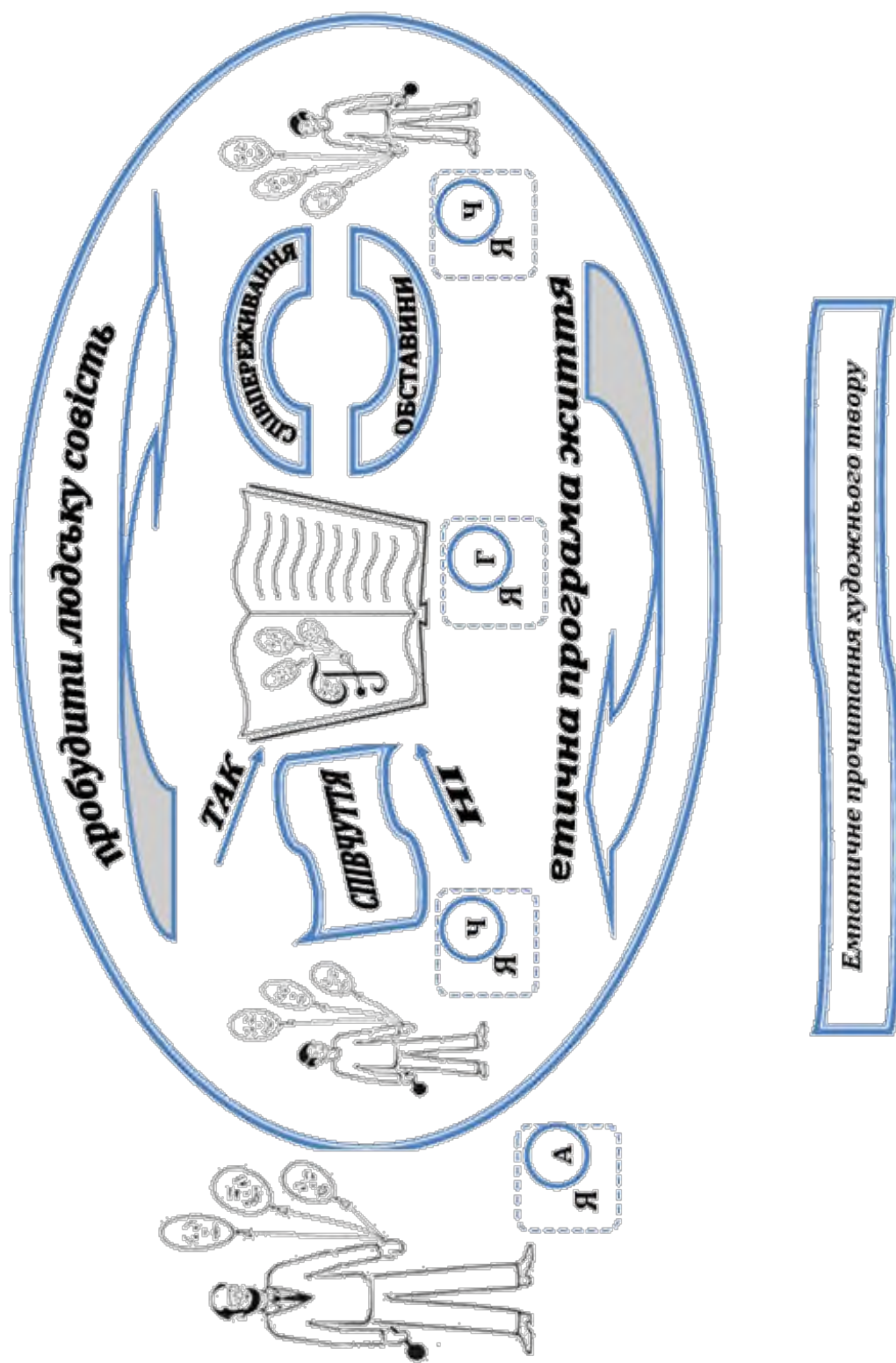

Рисунок 2.

Рисунок 3.

Шуруп Василь Іванович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії і методики
мистецтвознавства, кафедри мистецтвознавства та естетичного виховання, викладач, учитель. Зурієва

МЕДІАКОМПЕТЕНТНИЙ ПЕДАГОГ Й ЕМПАТИЧНЕ ПРОЧИТАННЯ ТЕКСТІВ ШКОЛЯРАМИ

Формування читацької компетентності в системі літературної освіти з використанням медіатекстів зростає і є на часі. Ця проблема важлива для суб'єктів літературної освіти: учителя літератури (педагогічних працівників різних предметів), учнів-читачів, працівників бібліотечних закладів, батьків та ін. Загострення ситуації щодо формування «не читаючої нації» є реальністю, але, на мій погляд, не катастрофою. Важливо адекватно діяти кожному до тих обставин, які сильніші за нас. Відмовитися від комп'ютерних технологій, інтернетних і медійних засобів тощо сьогодні було б смішним. Протидіяти прогресові, який забезпечує мобільність в одержанні інформації, потреби немає. Важливо в цій ситуації виявити мудрість і відібрати такі медійні тексти для шкільного курсу вивчення літератури, які відповідали б ноотехнологізації, а дії вчителів та інших суб'єктів педагогічного процесу узгоджувалися з використанням ноометодики.

Ноосвіта мислиться нами як освіта, яка озброюватиме кожного мудрими методами і засобами для формування ноосупільства, суспільства мудрих громадян, які продукуватимуть один для одного екобезпечні продукти, не руйнуючи природу людини і біосферу. Важливо вибудувати такий набір медіатекстів, які б без ризику допомогли кожному від людини праці (*homo ergaster*) пройти якнайшвидше шлях «людини вмілої» (*homo habilis*) та «людини розумної» (*homo sapiens*) до «людини спільнодіючої» (*homo synergiosus*), щоб у XXI столітті на кінець бути «ЛЮДИНОЮ ДУХОВНОЮ» (*homo spiritus*). І це можливо! Це той шанс, яким ми маємо скористатися.

У системі літературної освіти пропонуємо дозвано та з дотриманням санітарно-гігієнічних вимог використовувати сучасні медіатексти: *анімаційні фільми* (наприклад, «Фантастичні летючі книги містера Морріса Лессмора»), *кінофільми та телевізійні передачі* («Книжковий кошик», «Як ми говоримо», «Как мы говорим» та ін.), *відеоролики* (про книги і читання взагалі та творчість письменників зокрема), *світлини, ілюстрації про життя читачів, створення книг, розвитку літератури;*

інтернет-сайти літературно-мистецьких організацій, письменників, читацьких спільнот і самих читачів; рекламні проекти («Книга творить людину» – за проектом слоган Святослава Вакарчука і рок-групи «Океан Ельзи», російський продукт «Займися читанням» та ін.); залучення зацікавлених читачів до створення власних літературно-мистецьких продуктів із використанням можливостей інтернет-мережі (інтернет-щоденники читачів; фанфіки тощо).

Відповідно до заданих стратегій пропонуємо програмно-планувальні засоби. Одним із таких є проектно-конструкторська матриця для моделювання медіазаняття або заняття з літератури, де використовуються медіатексти.

ТЕХНОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ МЕДІАЗАНЯТТЯ

I. Інформаційна картка медіазаняття

клас ____ дата ____

Тема медіазаняття за програмою: _____

1. Тема _____

2. Мета медіаосвіти

3. Змістові лінії медіаосвіти:

– базова: _____

– фонові: _____

4. Медіакомпетенції:

базова: _____

фонові: _____

5. Очікувані (плановані) результати: _____

6. Міжмистецькі аналогії і паралелі:

7. Тип медіазаняття: _____

8. Понятійно-термінологічний простір медіазаняття:

9. Форма проведення:

10. Наочні засоби: _____

Використані джерела

МОДЕЛЬ МЕДІАЗАНЯТТЯ
Архітектоніка, композиційні елементи
та сюжетно-змістові лінії співробітництва вчителя
з учнями за компетентнісно-діяльнісною парадигмою

I. Зачин медіазаняття

- 1. Чуттєво-естетичний компонент медіаосвіти (Ч-ЕК МО)**
 - 1.1. Вступне слово-звернення вчителя до учнів.
- 2. Наставовно-мотиваційний компонент медіаосвіти (Н-МК МО)**
 - 2.1. Інтрига-коментар вислову (ідея дня; вислів-твердження; мотто уроку, літературної теми).

II. Основна частина: кульмінаційні моменти
розв'язання медіаосвітніх завдань (М-ОЗ)

- 3. Орієнтаційно-прогностичний компонент медіаосвіти (О-ПК МО)**
 - 3.1. Повідомлення, корпоративне формулювання теми уроку, читацьких завдань.
- 4. Змістово-пошуковий компонент медіаосвіти (З-ПК МО)**
 - 4.1. Представлення моделі вивчення курсу медіаосвіти (ПКМК- __ клас):
 - 4.1.1. Подання моделей вивчення медіатеми у статистиці або/і динаміці.
 - 4.2. Обговорення шляхів, кроків виконання ПКМК – __ класу з учнями (по можливості, з батьками):
 - 4.2.1. Підготовка моделі компетенцій учня-читача,

траєкторії медіарозвитку на новий навчальний рік.

5. Операційно-діяльнісний компонент медіаосвіти (О-ДК МО)

5.1. Презентація програми, підручників, посібників, хрестоматій

5.1.1. Представлення виставки художніх творів.

6. Системно-узагальнювальний компонент медіаосвіти (С-УК МО)

6.1. Поради психолога, медичного працівника, бібліотекаря

6.1.1. Опрацювання пам'яток; рекомендацій і порад до складання моделі компетенцій читача, траєкторії медіарозвитку.

III. Розв'язка медіазаняття

7. Рефлексивно-корективний компонент контролю медіаосвіти й медійного досвіду учнів (Р-КК МО)

7.1. Звіт учня-читача за результатами прочитання художніх творів/ переглянутих фільмів, передач ... (улітку, протягом чверті).

8. Духовно-естетичний компонент медіаосвіти (Д-ЕК МО)

Підбиття підсумків роботи учнів, співпраці суб'єктів медіаосвіти.

ПІСЛЯМОВА

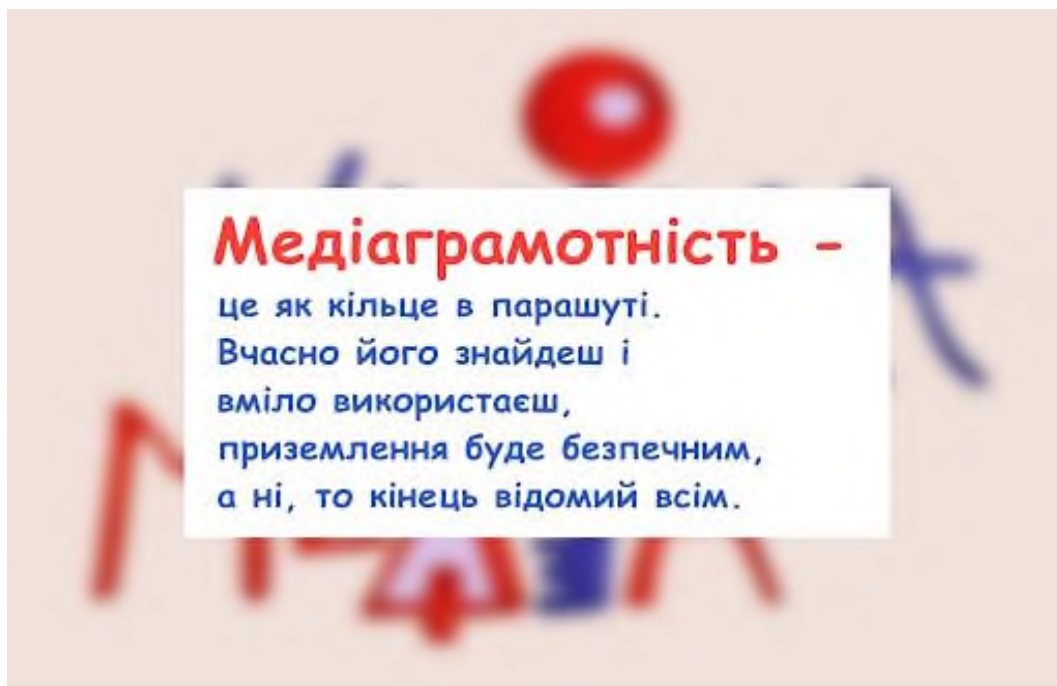
Осучаснивши читацьке життя школярів, забезпечуючи розумно їх від віртуальних ризиків медіазасобів, організовуючи довірливе спілкування й заохочення до читання і творення власних текстів сучасними засобами. Віримо, що комунікуючи із суб'єктами літературної освіти, грамотно й по-партнерськи співпрацюючи, переконливо продемонструємо вічність паперового винаходу «книги/часопису/журналу/ газети». Розумно й дозовано послуговуючись ними в своєму повсякденному та професійному житті, вони зможуть продемонструвати модель homo spiritus – ЛЮДИНИ ДУХОВНОЇ в українському та європейському просторі.

Не ставимо за мету применшити значущість альтернативних медіапродуктів/текстів/засобів для покоління молоді

XXI століття. Вірмо, що ЛЮДИНА-ДУХОВНА зможе соціалізуватися, здатна мінізувати ризики у використанні медіапродуктів, не піддаватися на медіаманіпуляції і сама не вдаватиметься до таких дій. ЛЮДИНА-ДУХОВНА демонструватиме зразки високої культури у використанні інформаційних засобів як у професійній діяльності, так і в житті.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Від медіаграмотності до медіакультури: навчально-методичний комплекс практичної медіаосвіти суб'єктів педагогічного процесу в мультимедійному середовищі в 5 частинах / Наук. ред. – упор. В. І. Шуляр. – Миколаїв: ОШПО, 2015.
2. Найдьонова Л. А. Перспективи розвитку медіаосвіти в контексті болонського процесу : процесуальна модель медіакультури // Болонський процес і вища освіта в Україні та Європі : проблеми й перспективи [Електронний ресурс] / Л. А. Найдьонова. – К., 2007. – С. 162–168. Режим доступу : http://www.edu.of.ru/mediaeducation/default.asp?ob_no=30060.
3. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід : навчально-методичний посібник / За ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Баришпольця. Київ: Міленіум, 2010. – 440 с.).

*Гич Галина,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії й методики
мовно-літературної та художньо-
естетичної освіти МОІППО*

СЕРВІСИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЗВУКОЗАПИСНИХ МЕДІАТЕКСТІВ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Процес впровадження нових освітніх стандартів в Україні і реалізація Концепції Нової української школи, впровадження Державного стандарту базової середньої освіти потребують детального вивчення, апробації та поступового впровадження у навчальний процес методик, прийомів, засобів і технологій навчання, адекватних вимогам сучасності.

Учням «нової грамотності» (саме так називають сьогодні сучасних дітей), притаманні певні особливості сприйняття та розуміння інформації, що пов'язано зі специфікою їх свідомості, мислення та поведінки (2). Це вимагає від учителя Нової української школи певних фахових компетентностей, які дозволять йому відповідати вимогам реформи у закладах загальної середньої освіти.

Одним із шляхів оновлення освітнього процесу є використання на уроках зарубіжної літератури нових видів текстів – текстів «нової природи», нелінійних текстів, медіатекстів, гіпертекстів (1), за допомогою яких можна активізувати навчальний процес і зробити його адекватним вимогам сучасності та психології дітей «нової грамотності».

Такі медіатексти найактивніше впроваджуються у навчальний процес на уроках зарубіжної літератури. Неабияким інтересом учителів користуються нелінійні тексти, які умовно відносяться до видів текстів зі звукозаписним (аудіальним) супроводом.

Учителі літератури демонструють на уроках і створюють разом із учнями різні види буктрейлерів як мініроликів про літературний твір, який вивчається. Широкий діапазон видів і типів буктрейлерів дозволяє використовувати їх на різних етапах

уроку і з різними цілями. Кількість програм, за допомогою яких можна створювати буктрейлери, дозволяє і учням, і учителям проявити власну творчість.

Меншою популярністю, на жаль, користуються плейкасти (музичні листівки) і саундтреки до тексту, які також потребують свого впровадження у практику роботи учителя літератури. Сервіс Playcast на сьогоднішній день можна використовувати тільки для пошуку у галереї раніше створених музичних листівок, а сервіс Booktrek допоможе учителю створити звуковий аналог навчального та художнього тексту.

Скрайбінг як мініролік та «жива» презентація, вже активно використовується на уроках зарубіжної літератури, оскільки діапазон видів скрайбінгу дозволяє проявити учителю творчість у площині демонстрації готових скрайбінгів і створенні їх разом з учнями безпосередньо на уроках.

Одним із сервісів, який можна використовувати для створення звукозаписних медіатекстів, є сервіс Voki, який поки також не має широкого розповсюдження. Сервіс нескладний і учні із задоволенням будуть створювати власні голосові аватарки.

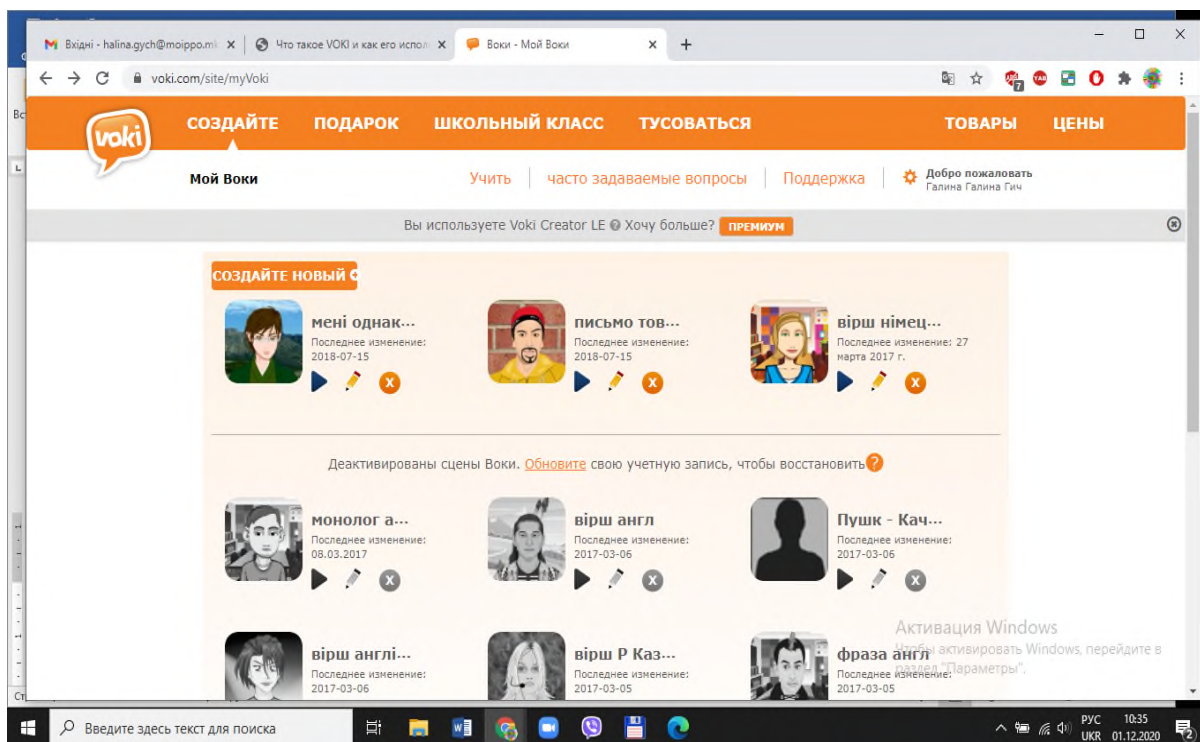
Аватар – це віртуальна персоналізована фігура, яку можна вставити у блог, на сайт, надсилати електронною поштою і використовувати на уроках, це відеоролик, у якому обраний персонаж озвучує аудіальну інформацію. Голосова аватарка може бути елементом залучення уваги учнів до вербальної інформації.

Наводимо покрокову інструкцію використання сервісу:

1. Зайдіть на сайт www.voki.com (<http://www.voki.com/>) і зареєструйтеся. Реєстрація необхідна, якщо Ви бажаєте зберегти створену аватарку. Зареєструватися найпростіше через Фейсбук або Google +.

Після реєстрації у Вас буде власна сторінка, яка виглядатиме наступним чином:

Всі створені Вами аватарки будуть представлені на цій сторінці. На жаль, як і всі аналогічні сервіси, VOKI також має обмеження: за кількістю створених аватарок – не більше 5, а записаний ролик має тривати не більше 1 хвилини.

2. Для створення нової аватарки натисніть на кнопку «CREATE». Запам'ятайте цю кнопку, оскільки в усіх програмах, де Ви будете вчитися створювати різні види текстів «нової природи», вона є!

3. Для створення бажаного образу своєї аватарки виберіть відповідний персонаж. У галереї представлено широкий вибір персонажів – від політиків і Вір-персон до тварин. Серед персонажів багато таких, які добре відомі учням (герої мультиків, книг, фільмів тощо). Можна вибрати також за своїм бажанням одяг для свого персонажа, змінити колір очей, волосся, губ. Цей крок взагалі можна пропустити, оскільки на зміст майбутньої голосової аватарки це не впливає.

4. Натисніть на кнопку «DONE», щоб зберегти обраний образ.

5. Виберіть фон, який буде оточувати Вашого персонажа. Фон можна вибрати як із запропонованих варіантів, так і завантажити з комп'ютера будь-які світлини. Якщо мова йтиме про персонажа конкретного літературного твору, можна знайти відповідну картинку, яка підсилить сприйняття обраного персонажу.

6. Наступним кроком є запис голосового повідомлення, яке буде вимовляти Ваш персонаж.

Сервіс передбачає три варіанти роботи. Бажаний текст

можна записати за допомогою мікрофона – Ваші учні зроблять це залюбки. Текст можна ввести з клавіатури Звертаємо увагу, що української мови в переліку мов немає, а коли комп'ютер озвучує набраний текст, це звучить не зовсім природно та правильно. З іншої сторони – механічне озвучування набраного тексту можна використати для перевірки мовленнєвих компетентностей учнів: комп'ютер озвучує не зовсім правильно, а учень має прочитати текст правильно. Саме цю особливість сервісу можна «обіграти» на уроках.

Останній варіант роботи із сервісом – завантаження готового MP3-файла. Це найкращий варіант, оскільки таких файлів у Всемережжі досить багато; якщо звуковий файл завеликий, його завжди можна «обрізати».

Не забувайте зберігати внесені зміни.

7. Останній крок зі створення голосової аватарки - прослухати отриманий результат і опублікувати свою роботу.

8. Коли все готово, Ви отримуєте активне посилання для доступу до Вашої аватарки, за його допомогою Ви можете вставити результат своєї роботи у презентацію, продемонструвати учням на уроці, надіслати посилання, щоб вони прослухали це вдома самотійно.

Є спеціальна програма, коли створена Вами голосова аватарка може буде вставлена в презентацію або інший медіатекст. Як можна використовувати створені аватарки на уроках:

- завдання на аудіювання,
- усне опитування,
- діалог і полілог,
- введення нових лексичних одиниць,
- як своєрідний сторітелінг («продовжи історію (аватарка є початком історії),
- впізнай героя (за образом (персонаж на картинці) або словами, які він вимовляє).
- автобіографія літературного персонажа або письменника – поета – драматурга.

Якщо Ваші учні створять голосові аватарки, можна на уроці створити VOKI-театр як підсумкове заняття: кожен учень представляє свого героя, але так, щоб текст був логічно зв'язаним.

Для більш детального ознайомлення зі специфікою роботи сервісу і методикою створення голосових аватарок із використанням сервісу Voki можна скористатися готовими ресурсами (docplayer.ru/40246893-Poshagovaya-instrukciya-sozdaniya-golosovoy-avatarki.html; https://www.youtube.com/watch?v=m_4laa6Nkhg; <https://www.youtube.com/watch?v=uWYqIpfggzU>).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гич Г. М. Тексти «нової природи» на уроках мистецтва // Мистецтво та освіта. 2019. № 2. С. 39 – 43.
2. Гич Г. М. Учні Нової української школи як носії “нової грамотності” і суб’єкти освітнього процесу // Мистецтво та освіта. 2019. № 1. С. 12 - 14.

*Казакова Оксана,
учитель зарубіжної літератури,
учитель-методист, заступник
директора з науково-методичної
роботи Миколаївського муніципального
колегіуму ім. В. Д. Чайки*

ПАЛІТРА УРОКУ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА МОЛЬБЕРТІ СУЧАСНОСТІ: РОЗВИТОК МЕДАКОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

У «Школі майбутнього» Кен Робінсон розкриває головний принцип сучасного вчителя: «Те, що має значення для учнів, має значення і для нас» [5;с.29]. Постає питання, а що «має значення» для нового «мультимедійного покоління»? Перш за все, ми спитали у самих школярів, і вони зазначили, що хочуть бачити на уроках електронні інтерактивні засоби, імерсивні технології (віртуальну, доповнену, змішану та модифіковану реальності), новаторські програми. Педагоги, що використовують імерсивні технології, дозволяють учню відчувати себе у вирі подій художніх творів та ключових історичних моментів, дають можливість опинитись всередині організму людини або у космосі. Чому для сьогоdnішнього учня так важливо все «відчувати»? Проведена нами діагностика учнів 7-х класів Миколаївського муніципального колегіуму показала, що 73% учнів є кінестетиками. Це підтверджує необхідність пошуку нових педагогічних підходів, адже для учня головним є відчуття занурення, а не споглядання і прослуховування. Діагностичні матеріали, надані психологічною службою колегіуму, дозволили порівняти результати нашої діагностики з діагностикою учнів 7-х класів 2008 року, за результатами якої 75% учнів виявилися візуалами. Зазначене вище доводить, що сьогодні необхідно застосовувати нові методи та технології, які спрямовані на занурення учня у матеріал за допомогою різних видів реальності. До того ж, в сучасному освітньому процесі на сцену виходять діяльнісні або діяльнісно-ціннісні технології, які зручно реалізовувати за допомогою мультимедійних засобів та імерсивних методів, прийомів і форм.

Зазначені вище технології потребують нових вимог до

пізнавальної діяльності учня: *вміння* знаходити інформацію з різних авторитетних джерел та аналізувати її, «*бачення*» методів маніпуляцій та *вміння* протидіяти їм, ефективно комунікувати у медіапросторі та просувати свої ідеї, «правильно» реагувати на кібербулінг, створювати якісну медіапродукцію. Все це вимагає сформованості у школярів певного рівня медіакомпетентності, а формувати її має медіаінформаційно грамотний вчитель.

Перший крок у вирішенні проблеми – це безперервний розвиток медіакомпетентності педагога, яка в наукових дослідженнях розглянута як «інтегративна якість особистості педагога, що визначається готовністю до вибору, використання, критичного аналізу, оцінювання, створення і передачі медіатекстів в різних видах, формах й жанрах, аналізу складних процесів функціонування медіа у соціумі [Бодалев, 2011], як сукупність мотивів, знань, вмінь, здібностей, що сприяють медіаосвітній діяльності педагога в різновікових аудиторіях [Федоров, 2010]. Медіакомпетентність більш точно визначає суть наявних у педагога вмінь використовувати, критично аналізувати, оцінювати й передавати медіатексти. Беручи до уваги те, що останнім часом учні все частіше стали скаржитися на медіаагресію у медійному середовищі (наприклад, на кібербулінг у соцмережах), необхідно, на наш погляд, додати до визначення медіаосвіта – ще *вміння* протидіяти медіанасильству та медіаагресії, тобто здатність особистості до безпечного перебування в кіберпросторі.

Ми розглядаємо медіакомпетентність педагога у трьох площинах: індивідуальна, загально-професійна і предметна.

Загально-професійна педагогічна медіакомпетентність пов'язана з *вмінням* пересуватися з учнями одними онлайн-траєкторіями, слідкувати за їхньою онлайн-репутацією, володіти алгоритмами протистояння кібербулінгу, медіаманіпуляціям, тобто педагог має вміти навчити учня ефективно і безпечно перебувати у віртуальній реальності. Також важливим є питання організації якісного дистанційного навчання та *вміння* працювати на освітніх порталах. Так в роботі О. Мерзлякової мова йдеться про інформаційну грамотність вчителя в контексті протидії пропаганді, у працях Л. Найдьонової представлені алгоритми протидії кібербулінгу.

Предметна медіакомпетентність пов'язана зі специфікою

шкільних дисциплін. Так медіаосвітою майбутнього вчителя у вищій філологічній школі займалась О. Семенов, формуванню медіаграмотності вчителів початкових класів присвячені праці Г. Єрко, О. Плотнікової, І. Стеценко, інформаційній культурі як складовій професійно-педагогічної культури вчителів іноземної мови присвячено роботи І. Лук'янчик, питання формування компетентності педагога-музиканта розглядається Н. Приваловою, Н. Шубенко. Щодо предметної компетентності вчителів літератури, то на перший план виходить вміння аналізувати медіатексти, використання мультимедійного супроводу та імерсивних технологій, побудова уроку як гіпертексту, імплементація в урок інтерактивних методів та прийомів з використанням гаджетів (Quiz, Kahoot, Контур).

Беремо за основу структуру медіакомпетентності Л. Найдьонової, яка виділяє 3 компоненти: **технічний, когнітивний, комунікативно-творчий**. Вважаємо за необхідне додати ще й **мотиваційно-ціннісний**.

Мотиваційно-ціннісний компонент пов'язаний з усвідомленням педагогом *необхідності*: - у постійному розвитку власної медіакомпетентності та медіакультури учнів; - використання електронних засобів, мультимедійних та імерсивних технологій; - просування своєї педагогічної творчості та надбань за допомогою інтернет-простору.

Технічний компонент пов'язаний з ефективним використанням педагогом медіа-засобів як у побуті, так і у професійній діяльності; з вмінням пристосовуватися до постійних змін і модифікацій сучасних технологій; з усвідомленням необхідності бути мобільним та адаптивним у світі сучасних медіатехнологій. Вчитель має сприймати гаджети та девайси, як доступні інструменти і вміти їх ефективно використовувати; працювати з пошуковими системами, володіти хмарними технологіями та самостійно опановувати мультимедійні програми і використовувати їх у власній педагогічній діяльності.

Когнітивний компонент (критичне розуміння) – пов'язаний з сприйняттям і оцінюванням педагогом медіатекстів. Важливим є те, наскільки педагог здатен «читати», класифікувати та аналізувати медіа-контент. Вкрай необхідно вчасно ознайомити педагогів з маркерами маніпуляцій, щоб вони могли самі відрізнити фейки від правди і «джинсу» від об'єктивної

подачі матеріалу, крім цього, їх місія – навчити цьому своїх вихованців.

Комунікативно-творчий компонент пов'язаний з попередніми, адже здатність спілкуватися та просувати (рекламувати) власну творчість за допомогою медіа вимагає і технічних знань, і когнітивних вмінь. Цей компонент базується на стосунках, які педагог будує з іншими за допомогою медіазасобів, зі створенням контенту, включаючи соціальні відносини, громадську участь. Більшість педагогів з легкістю спілкуються у мережах, ведуть власний канал на YouTube, знімають відео у TikTok, що значно сприяє формуванню їх позитивного педагогічного іміджу та онлайн-репутації.

З метою визначення стану сформованості основних компонентів медіакомпетентності вчителів нами здійснене обґрунтування критеріїв трьох рівнів (високого, середнього та низького). Ми запропонували власну **характеристику** рівнів основних компонентів медіа компетентності:

Високий рівень

- *технічний компонент*: сформованість технічних та медіаопераційних навичок, які потрібні для ефективного застосування медіазасобів; вміння застосовувати різні пошукові системи та використовувати мультимедійні програми;
- *когнітивний компонент*: сформованість уявлення щодо авторитетних джерел інформації та вміння їх знаходити та використовувати, здатність розпізнати медіаманіпуляцію і розуміти її призначення, вміти аналізувати медіатексти;
- *комунікативно-творчий компонент*: вміння ефективно взаємодіяти з іншими і підтримувати мережі, створювати власний якісний медійний контент.

Середній рівень

- *технічний компонент*: часткова сформованість технічних та медіаопераційних навичок, які потрібні для ефективного застосування медіазасобів; фрагментарне використання мультимедійних програм (здебільшого за допомогою фасилітаторів);
- *когнітивний компонент*: вміння розрізняти авторитетні і не авторитетні джерела інформації, за допомогою фасилітатора знайти необхідну інформацію з

авторитетних джерел; наявність теоретичних знань щодо природи медіаманіпуляцій та їх призначення, сформованість уявлення про медіатексти та вміння їх частково аналізувати (визначати їх призначення та на який контингент розраховані медіатексти, аналізувати специфіку розташування інформації).

- *комунікативно-творчий компонент*: вміння взаємодіяти з іншими і підтримувати мережі, здебільшого лише для «лайків», репостів, викладання власних фото та поодиноких постів.

Низький рівень

- *технічний компонент*: обмежена сформованість технічних та медіаопераційних навичок, потреба в інструкторі по користуванню технічними засобами та програмами;
- *когнітивний компонент*: незначне вміння розрізняти авторитетні і не авторитетні джерела інформації та знаходити необхідну інформацію з авторитетних джерел; відсутність наявності теоретичних знань щодо використання медіаманіпуляцій та їх призначення; поверхневе уявлення про медіатексти та їх аналіз;
- *комунікативно-творчий компонент*: обмежене вміння взаємодіяти за допомогою гаджетів і девайсів, підтримувати мережі та створювати власний медійний контент; відсутність бажання спілкування за допомогою медіа.

Слід зауважити, що вчитель літератури не лише повинен володіти медіакомпетентністю (бажано – на високому рівні), а й вміти розвивати її у своїх учнів. Відносно практичної реалізації функції вчителя при формуванні інформаційної культури учня, ми повинні пам'ятати, що сьогодні сучасному школяру не цікаво бути просто споживачем контенту, він прагне його створювати, а от наскільки якісним буде цей дитячий медіапродукт – залежить від учителя, який, у свою чергу, сам має володіти сучасними медіатехнологіями: створити та вести власний блог або канал на Ютубі, брати участь в он-лайн заходах, користуватись *авторитетними* джерелами інформації, працювати в популярних програмах (наприклад, «Prezi», а не в застарілому PowerPoint), володіти хмарними технологіями та орієнтуватися в освітніх Інтернет-порталах. Усе це не просто значно полегшить роботу

вчителя, а й надасть певного авторитету серед молодого покоління, що «народилося з гаджетами у руках».

Отже, безперечно, що сьогодення потребує сформованості у сучасного вчителя і учня медіакультури, складовими якої є медіаграмотність та медіаобізнаність; медіакомпетентність розглядають як показник рівня медіакультури особистості, над підвищенням якої слід безупинно працювати.

Якщо розглядати медіакомпетентність як складову інформаційної компетентності, то постає питання, яка роль сучасного учителя літератури в ланцюгу: інформація – людина? Відповідь достатньо складна і в теоретичному, і в практичному аспектах. Що стосується теорії, то при наявності багатьох методичних напрацювань, усі вони, здебільшого, розглядають це питання у вимірі використання на уроці ІКТ. І тільки у роботах доктора філологічних наук В. І. Шуляра, є посилання на урок літератури як на самостійний гіпертекст. У методичних рекомендаціях науковця містяться сучасні методи роботи з інформацією на уроці літератури у розрізі медіаосвіти.

Значну увагу на уроках літератури необхідно приділити і професійному підходу до аналізу **медіатекстів**. Ще декілька років тому медіатекстом вважали продукцію мас-медіа (реклама, фільми, кліпи, новини, передачі), сьогодні ж під цим поняттям розуміють все, що несе певну інформацію та надає можливість зрозуміти посилання «автора»: етикетки, одяг, гроші, мурали, написи на стінах. Завдання педагога – навчити учнів декодувати медіатексти. Існує певний підхід до аналізу медіатекстів, який містить критичне сприйняття, аналіз репрезентації, стереотипів, жанрів; ідеологічний, іконографічний, семіотичний та нарративний аналізи; контекстуальний аналіз та комерціалізацію. Це питання сьогодні вимагає від педагога постійного розвитку власної медіакомпетентності та критичного мислення, адже однозначної чіткої схеми або алгоритму щодо аналізу медіатексту бути не може, що пов'язане з постійною модернізацією форм, жанрів, методів їх створення.

Отже, аналіз наукових праць показав, що більшість дослідників (А. Волошина, О. Федоров, Ю. Казаков) у своїх роботах говорять про формування медіакомпетентності у *студентів*-філологів, які в більшості є представниками однієї вікової категорії і відносяться до покоління, яке з дитинства

володіє певним рівнем медіакомпетентності, необхідно зосередити увагу на розвитку відповідних навичок у вчителів, які відносяться до різних вікових категорій і мають різний рівень медіакомпетентності. Праці наших земляків В. Шуляра, І. Царлової, А. Новицької, Т. Монахової, Г. Головченка містять практичні рекомендації щодо розвитку медіакомпетентності учнів та вчителів. Але скільки б не існувало рекомендацій, головний фактор розвитку медіакомпетентності вчителя – це сам вчитель, його бажання зробити урок літератури сучасним, ефективним та цікавим для *всіх* учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ф. Іванов, Т. Іванова. Медіакомпетентність та медіаграмотність як основні компетентності сучасного педагога. Інформаційне суспільство. Серія: Проблеми соціальної комунікації. 2014. Вип. 20. С. 96-99. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/is_2014_20_23 (дата звернення: 5.08.2019)
2. Іванов В., Волошенюк О. Медіаосвіта та медіаграмотність / За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси., 2012. 352 с.
3. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід / За ред. Л. Найдьонової, О. Баришпольця.: Міленіум, 2009. 440 с.
4. Найдьонова Л. Медіапсихологія. Основи рефлексивного підходу. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2015. 244с.
5. Робінсон К. Школа майбутнього //Літопис. Львів. 2016 С.20-29
6. Шуляр В. Учень-читач і вчитель-фасилітатор в умовах 12-річної школи: [науково-методичний посібник] / Василь Шуляр, Надія Огренич. – Миколаїв : Видавець : Ганна Гінкул, 2006. – 208 с.
7. Шуляр В. І. Урок літератури в умовах 12-річної школи: 5-9 класи : [методичний посібник] / Василь Іванович Шуляр. – [2-ге видання]. – Миколаїв : Вид-во «Іліон», 2008. – 284 с.
8. Шуляр В. І. Сучасний урок літератури: технологічні моделі : [навчальний посібник] / Василь Іванович Шуляр. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 136 с.

ЧАСТИНА 2

РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

*Акуленко Людмила,
учитель зарубіжної літератури
Благодатненської ЗОШ І–ІІІ ступенів
Арбузинського району Миколаївської
області*

ВІДОБРАЖЕННЯ ЯПОНСЬКИХ УЯВЛЕНЬ ПРО КРАСУ В ПОЕЗІЇ МАЦУО БАСЬО» (6 КЛАС)

Мета: сформувати уявлення учнів щодо особливостей японської поезії та культури на прикладі творчості Мацуо Басьо; розглянути з учнями поняття про хайку як різновид японської поезії; розвивати в учнів логічне та асоціативне мислення, уяву, навички аналізу поезії; сприяти розширенню читацького кругозору школярів; розвивати навички роботи з довідковою літературою; виховувати любов і повагу до прекрасного.

Очікувані результати:

- учні знають ключові факти про життя і творчість Мацуо Басьо;
- дають визначення жанру хайку та знають його основні ознаки;

- виразно читають хайку Мацуо Басьо в українських перекладах;
- виявляють особливості художньої мови у творах;
- усвідомлюють специфіку розуміння краси в японській культурі на прикладі поетичних творів.

Обладнання: портрет письменника, збірки його творів, зразки живопису, ікебани, ієрогліфічного письма, предметів побуту, аудіозаписи японської народної музики, опорно-інформаційні картки, тести, комп'ютери.

Тип уроку: комбінований з використанням інтерактивних методів роботи.

Визначення ключових слів теми уроку.

Ханамі – японська національна традиція милування квітами.

Цукімі мацури – свято милування місяцем.

Ікебана – давнє японське мистецтво аранжування букетів.

Сьогунат – самурайський військовий уряд, дрібне військово-дворянство.

Нецке – прикраси для одягу.

Бонсай – мистецтво вирощування карликових дерев у горщиках.

Ніякі – щоденникова мемуарна література.

Но – традиційний театр у Японії

Хоку – трирядкова лірична мініатюра без рим.

Танка – коротка пісня з п'яти неримованих рядків.

Епіграф: *«О скільки у природи немудро – мудрих літер!*

О скільки у людини невміння прочитать...»

П. Тичина

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення психологічного комфорту. Зменшення дистанції вчитель-учень. Самоорганізація учнів.

II. Актуалізація опорних знань. Налаштування учнів на вивчення матеріалу. Використання ілюстративного матеріалу для обговорення питань.

III. Повідомлення теми й мети уроку. (Мета уроку –це фокус, навколо якого організують увесь урок. А.Бударний)

Слово вчителя.

Сьогодні на уроці ми доторкнемося до краси, вивчаючи творчий шлях японського письменника Мацуо Басьо, ознайомимося з мистецтвом хайку, у якому письменник досяг найвищих вершин.

IV. Сприйняття і вивчення нового матеріалу.

1. Слово вчителя:

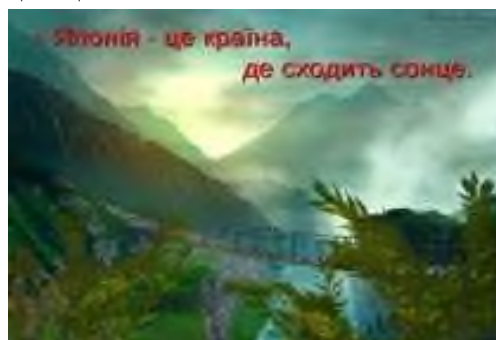
– Давайте визначимо, яких результатів кожен із вас очікує від уроку.

Починати свою відповідь можна словами:

- Цей урок навчить мене...
- Я очікую від цього уроку...
- Цей урок допоможе мені...
- Цей урок познайомить мене...

2. Слово вчителя. Вправа «Асоціація».

На невеликих островах у Тихому океані розташована «Країна вранішнього сонця» – Японія. Для мешканців цієї країни традиційне властиві тонке відчуття прекрасного, пошуки краси, тісний зв'язок з природою, любов до якої виховують

змалку. Японці впевнені, що через любов до природи, квітів, дерев, неба, краси у великому і малому можна навчитися любити і берегти природу, людину, життя. Тому, саме у Японії є свята, яких більше немає в жодній країні світу:

ханами – японська національна традиція милування квітами;
цукімі мацурі – свято милування місяцем.

Сьогодні Японія – унікальна країна, яка досягла небачених висот у галузях науки і техніки, в добробуті людей, не маючи значних природних ресурсів, постійно живучи під загрозою тайфунів та вулканів. Як все починалося? Що дає японцям таку силу і мудрість, де їх витоки? У цьому нам допоможуть розібратися групи, учні яких отримали випереджувальні завдання. Тож давайте послухаємо «географів», «істориків», «мистецтвознавців».

3. Презентація груп учнів за випереджувальними завданнями.

«Географи»

Учні готують повідомлення про розташування, клімат, природні ресурси, економіку Японії.

Додаткові ресурси:

<https://vseosvita.ua/library/cikavi-fakti-pro-aponiu-72326.html>

<https://pidru4niki.com/1224082451214/ekonomika/ekonomika>

уапоніуі

Інтерактивна вправа «Мікрофон»

– Які предмети японського виробництва ви знаєте?

«Історики»

Учні готують історичну довідку про Японію.

<https://www.sites.google.com/site/yponiaorlova/home/5-istoria>

«Мистецтвознавці».

Коротка доповідь про культуру Японії.

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-mistectvo-yaponi-32868.html>

– Про які нові особливості японської культури ви дізналися?

4. Прослуховування аудіозапису японської народної музики.

Уявіть картинку, яка виникла під час прослуховування музичного твору. Поясніть, чим, на ваш погляд, японська народна музика відрізняється від української.

Учитель.

Унікальність японського життя, звичаїв, традицій вплинула й на формування літератури цієї країни.

Японська література починалася з усної народної творчості та міфології. На VII–XII ст. припадають перші записи міфів, легенд, казок, пісень, історичних переказів. І до сьогодні чарують нас народні словесні перлини, вражають глибиною своєї мудрості: «Холодний час і холодний рис терпимі, а холодний погляд і холодні слова нестерпні. Терпіння – життєвий скарб».

Як ви розумієте цей вислів?

5. Повідомлення «Літературознавців».

Поезія супроводжує японців все життя. Вірші в них присутні скрізь: на картинах, предметах побуту. У Японії існує навіть така давня традиція – вішати при вході в оселю невеликі дзвіночки, до яких кріпляться папірці з написами на них віршованими рядками. Ці листочки господарі бережуть як найбільшу цінність.

Японська поезія не має рими, в основу системи віршування покладена рівна кількість складів (часто – 13, рідше – 11) при невпорядкованому, вільному розташуванні наголошених та ненаголошених складів.

У XVII ст. поширення набув поетичний жанр хайку. Мистецтво хайку популяризував Мацуо Басьо, який досяг у цьому жанрі найвищих висот.

Хайку – первісно колективна гра в ланцюгову риму, а згодом вірш силабічної форми, що виник у Японії і характеризується відсутністю рими та чіткою структурою: 17 складів розподілені між 3 рядками за схемою 5 – 7 – 5. Тематично хайку – це стислий опис природного явища, миттєве переживання без будь – якого чіткого коментаря, але з певним філософським підтекстом.

У хайку картини природи правдиві, але почуття глибоко приховані. Почуття ми вгадуємо через натяк на стан природи.

Зміна пір року впливає на зміну настрою. Саме тому традиційні збірки складала за порами року. І донині в січні в Японії влаштовують поетичні змагання. Десятки віршів надходять на цей загальнонаціональний конкурс. Японські тривірші схожі на мистецтво живопису. Їх нерідко писали за сюжетами картин, які надихали художників на творчість.

<http://japanpoetry.ru/>

6. Інсценізована зустріч Мацуо Басьо та його учнів.

Учитель.

Як уже говорили, одним із представників японської поетичної школи XVII ст. є відомий поет Мацуо Басьо, із творчістю якого нас ознайомить група акторів. Зустрічайте Мацуо Басьо та його учнів.

Рольова гра.

1-й учень. Шановний учителю, поділіться, будь ласка, своїми спогадами про дитячі роки.

Басьо. Я народився 1644 р. в сім'ї небагатого самурая. Я був третім сином. Назвали мене Манефус. Батько працював учителем каліграфії. 1662 р. я написав свій перший вірш.

2-й учень. Скажіть, учителю, чому після смерті вашого друга (сина князя), ви вирішили покинути домівку і поїхати до міста Кіото?

Басьо. Я вирішив вивчити японську класичну літературу, вдосконалити свою поетичну майстерність. У 28 років, уже маючи книжку своїх віршів, вирушив до міста Токіо. Деякий час там працював учителем поезії. У мене було майже дві тисячі учнів.

3-й учень. Скажіть, чому вас усі звать Басьо?

Басьо. Один учень подарував мені невеличку хатину на березі річки Суміда. Поруч росла бананова пальма – японською «басьо», звідси і псевдонім басьо. Та, на жаль, 1682 р. під час пожежі згоріла ця хатина, і я останні 10 років життя мандрував.

Професійний учитель

○ У 1677 р. Басьо стає професійним учителем поезії, але його учні були небагаті.

Матеріальне становище було постійно надто скрутним, та я не почувався нещасним, бо мав змогу творити.

4-й учень. Які твори становлять вашу поетичну спадщину?

Басьо. Поетичний спадок – це сім поетичних збірок, а також п'ять щоденників, написаних ліричною прозою.

5-й учень. Наприкінці нашої бесіди дайте пораду вашим учням.

Басьо. Не думайте про перемоги, самовдосконалюйтесь. Треба вчитися в природи, бо саме вона – незрівнянна ні з чим краса, сама досконалість. Істину можна збагнути, лише подолавши себе.

7. Виразне читання вчителем хайку.

<https://www.ukrlib.com.ua/word/printit.php?tid=1337>

V. Застосування знань, умінь, навичок. Бесіда.

Визначте основні теми поезій Басьо, з якими ви познайомились на уроці. (Краса природи, за якою поет спостерігає різні пори року, єднання людини з природою.)

– Які образи з прочитаних хайку вам запам'яталися?

– Які визначальні ознаки хайку Басьо? (Замилування природою, осмислення себе як частини природи, відсутність теми кохання.)

– На основі прослуханих хайку спробуйте визначити особливості цього поетичного жанру. (Для хайку характерні асоціативність, лаконізм, певний настрій.)

– Дайте визначення хайку. Назвіть його провідні ознаки.

– Яке ваше враження від прочитаних хайку? Які з них вам найбільше сподобалися?

9. Аналіз хайку (робота в групах).

(Учні отримують надруковані на аркушах паперу хайку та аналізують їх, заповнюючи таблицю.)

Хайку	Реальні образи	Асоціації	Настрій
Весняний вітерець- Туди-сюди!- Довів до ладу Зачіски всіх верб.			
Соловей улітку В заростях молодого Бамбука Оплакує старість свою.			

Який висновок ми можемо зробити, проаналізувавши хайку?
(Реальні образи змальовані 2-3 словами, але викликають широкі асоціації та різні настрої.)

VI. Закріплення вивченого матеріалу. Встановити міцний зв'язок між щойно набутими новими знаннями і засвоєними раніше.

Виконання тестів на комп'ютерах (у телефонах).

Тести

1. Японія розташована на островах:
 - а) у Тихому океані;
 - б) в Атлантичному океані;
 - в) в Індійському океані.
2. «Ікебана» - це...
 - а) свято милування місяцем;
 - б) свято милування квітучою сакурою;
 - в) мистецтво аранжування букетів.
3. Найвищий вулкан у Японії:
 - а) Кіліманджаро;
 - б) Фудзіяма;
 - в) Кюсю.
4. Жанр мистецтва, який розвивався в Японії:
 - а) живопис тушшю;
 - б) живопис акварельними фарбами;
 - в) живопис масляними фарбами;
 - г) живопис декоративного розпису.
5. Улюблений жанр літературної творчості:
 - а) поезія;

- б) оповідання;
 - в) роман.
6. Значне місце в японській поезії належить жанру:
- а) качукі,
 - б) хайку;
 - в) мацай.
7. Трирядковий неримований вірш – це...
- а) хайку;
 - б) качукі;
 - в) мацай.
8. Мацуо Басьо народився в сім'ї:
- а) багатого самурая;
 - б) в сім'ї сьогуна;
 - в) небагатого самурая.
9. Якого року був написаний перший вірш?
- а) 1644;
 - б) 2662;
 - в) 1664.
10. У місті Токіо Мацуо Басьо працював:
- а) літератором;
 - б) учителем;
 - в) лікарем.
11. «Басьо» у перекладі з японської – це:
- а) бананова пальма;
 - б) невеличка хатинка;
 - в) японська вишня.
12. Поетичний спадок Мацуо Басьо:
- а) 5 поетичних збірок;
 - б) 7 щоденників та 5 поетичних збірок;
 - в) 7 поетичних збірок та 5 щоденників;
 - г) 7 щоденників та 7 поетичних збірок.

Перевірка виконання тесту. Оцінювання.

Робота з епіграфом.

1. Виразно прочитайте слова українського поета П.Тичини.
2. Як вони перегукуються з темою уроку? (Слова П. Тичини про те, що природа мудра і людина має навчитися її розуміти).

VII. Підбиття підсумків уроку. Рефлексія.

1. Бесіда

- Яким запам'ятався вам японський поет Мацуо Басьо?
- Поміркуйте, які особливості японської культури відображені у віршах поета.
- Як ви гадаєте, здатність лаконічно мислити, милуватися природою, почуватися її частиною – ознаки лише японської поезії?

2. Вправа «Закінчити речення».

- На сьогоднішньому уроці я дізнався (дізналася)...

3. Прийом «Анкета самоаналізу».

Підкресліть потрібну відповідь

На уроці я працював(ла)	активно	пасивно	не завжди активно
Власною діяльністю на уроці я	задоволений	незадоволений	частково задоволений
Урок здався мені	коротким	занадто тривалим	як завжди
За урок я	не втомився	втомився	трохи втомився
Матеріал уроку був для мене	зрозумілим	незрозумілим	не зовсім зрозумілим

4. Слово вчителя.

– Перечитуючи вірші О.С.Пушкіна, я дещо знайшла. Ось послухайте:

*На небесах печальная луна
Встречается с весёлою зарёю,
Одна горит, другая холодна...
Скажи мне, ночь,
зачем твой тихий мрак
мне радостней...*

А ось Анна Ахматова:

*А как музыка зазвучала,
Я очнулась –
Вокруг зима.*

Простишь ли ты мне эти ноябрьские дни?

*В каналах приневских дрожат огни.
Трагической осени скудны убранства.*

Звісно, всі ви відчули різницю в ритміці віршових рядків, але всіх їх об'єднує одне, мабуть, як і кожного з нас,- це гармонія людини з природою, пошук сенсу життя. І той, хто знаходить відповідь на запитання: «Навіщо я живу? Для чого існує цей світ і я?», - відкриває мушлю, у якій сяє перлина душі.

Учити відчувати поезію серцем і душею – таку мету я ставила перед собою, йдучи на урок. І я впевнена, що на якийсь крок ви наблизилися до неї.

<https://znaniya.com/task/32261649>

VIII. Домашнє завдання.

Вивчити напам'ять два хайку (на вибір учнів).

Творче завдання. **Приєм «Зірка YouTube»**

Учням пропонується зняти невелике відео з теми, що вивчили на уроці.

Бланк режисера.

Назва відео _____

Дійові особи _____

Сюжет _____

Текстова інформація _____

Фонова музика _____

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Академія української преси.
2. О.М. Ніколенко. Світова література. Київ «Грамота». 2014.
3. <https://znaniya.com/task/32261649>
4. https://pidru4niki.com/1224082451214/ekonomika/ekonomika_yaponiy
5. <https://www.sites.google.com/site/yponiaorlova/home/5-istoria>
6. <https://naurok.com.ua/prezentaciya-mistectvo-yaponi-32868.html>
7. <https://yandex.ua/video/preview?text>
8. <https://yandex.ua/images/search?text>
9. <http://japanpoetry.ru/>
10. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1337>
11. <https://znaniya.com/task/32261649>
12. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. 2016.

Бойко Світлана,
учитель зарубіжної літератури,
заступник директора з навчально-
виховної роботи Миколаївської ЗОШ
№ 40 Миколаївської міської ради,
старший учитель

**А. П. ЧЕХОВ, «ХАМЕЛЕОН».
СЕНС НАЗВИ Оповідання
ТА ЙОГО ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ
(6 КЛАС)**

Мета уроку:

формувати ключові компетентності:

1. розкрити залежність людини від навколишнього середовища (наскрізна лінія «Екологічна безпека й сталий розвиток»);
2. формувати здатність до ненасильницького розв'язання конфліктів, визнання рівності людей незалежно від расової приналежності (наскрізна лінія «Громадянська відповідальність»);
3. сприяти осмисленому ставленню до здорового способу життя, формувати безпечну поведінку, усвідомлення цінностей життя, розкрити небезпеку потрапляння в критичні ситуації (наскрізна лінія «Здоров'я і безпека»);
4. формувати медіакомпетентність, медіакультуру через застосування елементів медіаосвіти під час роботи на уроці;

формувати предметні компетентності:

1. ознайомити учнів з ідейно-тематичним змістом оповідання, розкрити сенс назви оповідання, визначити його художні особливості;
2. формувати вміння аналізувати епічний твір; створити умови для мовного спілкування учнів на уроці;
3. формувати вміння розкривати особистісне ставлення до описуваних фактів, критично їх осмислювати, висловлювати власне розуміння подій, характерів

- персонажів; розвивати спостережливість, логічне й образне мислення, пам'ять;
4. виховувати почуття поваги до людини незалежно від його становища в суспільстві, сприяти вихованню інтересу до літератури через роботу з текстом; виховувати дбайливе, уважне ставлення до художнього слова.

Засоби навчання: презентації до уроку (ІКТ), відеоролики (youtube), роздатковий дидактичний матеріал, підручник, картка-помічник, записи на дошці\в зошитах

Форма уроку: урок-дослідження.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Привітання.

– Добрий день. Мені приємно бачити ваші привітні обличчя, охайний одяг. Я думаю, що ваші думки, ваш душевний стан на уроці будуть такими ж прекрасними, тому що на уроці літератури ми вивчаємо творчість письменника, який цінував все прекрасне в людині. Саме йому належать слова:

«У людині повинно бути все прекрасним: і обличчя, і одяг, і душа, і думки».

– Хто цей письменник? (*Антон Павлович Чехов*). Ці слова стали сенсом його життя і творчості.

Відеозображення різних портретів А.Чехова

II. Мотивація навчальної діяльності. Оголошення теми, мети уроку.

– Сьогодні нам випало велике щастя зустрітися з чудовим російським письменником, неперевершеним майстром короткого оповідання.

Л.М.Толстой писав про А.П.Чехова: «...Благодаря своей искренности Чехов создал новые, по-моему, для всего мира, формы писания, подобные которым я не встречал нигде. Язык его удивителен. Я помню, когда я первый раз начал читать Чехова, то сначала он показался мне каким-то странным, как бы нескладным, но как только я вчитался, так этот язык захватил

меня...» (мовою оригіналу).

– Сьогодні на уроці ми і постараємося зрозуміти, чим же так захопила Толстого мова оповідань Чехова.

Вправа «На правах реклами»: переглянути буктрейлер до оповідання А.Чехова и придумати за побаченим представлення головних героїв (2–3 прикметника)

<https://www.youtube.com/watch?v=VZLWVyMsPJ8>

Спочатку перевіримо, наскільки уважно ви читали оповідання.

III. Актуалізація опорних знань.

Бліц-опитування за змістом оповідання «Хамелеон» (літературний диктант):

1. Хто порушив тишу площі і чого? (*Хрюкін, вкусила собака*)
2. Що ніс городовий в решеті? (*агрус*)
3. Яку посаду займає Очумелов? (*поліцейський наглядач*)
4. Який верхній одяг була у поліцейського наглядача? (*шинель*)
5. Пляма якого кольору була на тілі собаки? (*жовтою*)
6. За яку частину тіла собака вкусила Хрюкіна? (*за палець*)
7. Хто за професією Хрюкін? (*майстер-золотар*)
8. В залежності від чого змінюється думка Очумелова щодо собаки? (*в залежності від хазяїна собаки*)
9. Які в основному собаки були у генерала? (*породисті собаки*)
10. Хто такий Прохор? (*повар генерала*)
11. Чому приїхав брат генерала? (*у гості*)
12. Чисю ж собакою виявився цей цуцик наприкінці оповідання? (*брата генерала*)

Отже, тема нашого уроку: «А. П. Чехов. Оповідання «Хамелеон». Сенс назви оповідання, його художні особливості». А для цього проведемо не звичайний урок, а урок-дослідження.

IV. Робота за темою уроку.

Бесіда.

Учитель:

– А роботу ми почнемо з визначення лексичного значення слова «хвороба». Які у вас асоціації з цим словом? (*Учні*)

відповідають)

Хвороба – це розлад здоров'я, порушення діяльності організму.

А до кого ми звертаємося по допомогу? (до лікаря).

?? А Чехов міг лікувати хвороби? (да.) Чому? (Тому що був за професією лікарем)

?? Але Чехов міг лікувати не тільки хвороби тіла, а й душі. Як? (Своїми оповіданнями)

Коментар учителя:

– І сьогодні я вас запрошую подивитися «очима лікаря» А. П. Чехова на персонажів його оповідання «Хамелеон». Якщо ми будемо дивитися «очима лікаря», то, можливо, побачимо, яка в їхній поведінці ховається хвороба. Сьогодні ви всі – головні помічники-помічники у великого цілителя людської душі – А. П. Чехова.

А як лікувати хворобу?

1. Визначити симптоми.
2. Поставити діагноз.
3. Виписати рецепт.

Учитель:

– Де відбувається дія?

– Хто йде по площі?

– Як поводяться правоохоронці? Є деталь, яка про це дуже добре говорить. (Вузлик в руці поліцейського наглядача і решето конфіскованого агрусу у наглядача говорять про те, що охоронці порядку самі ж цей порядок і порушують).

– що порушує тишу?

<https://www.youtube.com/watch?v=Le5FytDkQ6U>

(прослуховується уривок зі слів: «Так ти кусатися, окаянна...» до слів «... збирається натовп»)

Учитель: А тепер коротко опишіть ситуацію, яка виникла.

Короткий переказ учня: собака вкусила за палець Хрюкіна. Він кричить. Збирається натовп. І все вирішують, як вчинити з собакою. Думка постійно змінюється в залежності від того, чия це собака

Евристична бесіда (наскрізна лінія «Екологічна безпека й сталий розвиток»)

Учитель:

– Нам зрозуміло, що утворилася нестандартна ситуація на площі. Вона відбивається на стані кожного героя.

(Перепади в настрої, стані).

Учитель: А у кого такі перепади? *(У наглядча Очумелова)*

Учитель:

– Отже, що ж відбувається з нашим «хворим» Очумеловим? Які ще симптоми проявляються?

(Внутрішня боротьба, тривога, як результат постійна зміна точки зору (знайдіть у тексті як змінюється точка зору Очумелова).

Людина принижена, вона готова підлабузнюватися навіть не перед генералом, а перед його песиком.)

– Як змінюється його погляд на справедливість?

(Погляд на справедливість змінюється в залежності від того, чий «белый борзой щенок с острой мордой и желтым пятном на спине»! Знайдіть у тексті).

– Як змінюється обличчя Очумелова при звістці, що до генерала братик приїхав? Чому?

(Усе обличчя Очумелова «заливається посмішкою розчулення». Кидає то в жар, то в холод. Зміна інтонацій голосу (від наказового до боягузливого). Правда і справедливість не мають ніякого значення. Істина для Очумелова не важлива, а важлива лише подальша кар'єра. Все вирішує чин: хто сильніший, той і правий. Лукавство. Обидва особи брехливі).

– На думку Чехова, заголовок – це смисловий стрижень твору. Автор дає підказку.

– Чому така дивна назва – «Хамелеон»? Хто такий хамелеон?

Перевірка випереджального завдання: повідомлення «Хамелеон»

Запишемо діагноз – хамелеонство.

– Дайте характеристику хвороби – хамелеонство. *(Хамелеоном можна назвати людину, готового постійно і ментально, на догоду обставин, змінювати свої погляди на прямо протилежне)*

– Давайте визначимо причину захворювання? Чому так

дивно поводиться Очумелов? (Змінює своє ставлення до собаки в залежності від того, кому вона належить)

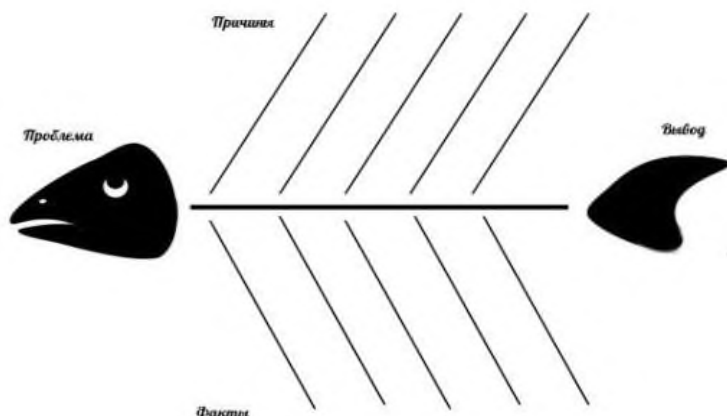
Проблемне питання: «А скільки разів змінює він свою думку?» (ШІСТЬ!!!)

– З чим це пов'язано? Відповіді на ці питання ми знайдемо з вами в ході нашого міні - дослідження по тексту (читання фрагмента підготовленими учнями)

Приєм «Фішбоун»:

Зображуємо «риб'ячий скелет»: в голові поміщаємо проблемне питання «Чий собака?».

На верхніх «кісточках» скелета запишемо, використовуючи кольорові ручки, думки героїв твору з даного питання, на нижніх – рішення Очумелова. Записи повинні бути короткими, являти собою ключові слова і фрази, що відображають суть.

Учитель:

- Отже, хто хворий? Які симптоми? Який діагноз?
- А чи тільки у нас один «хворий». Хто ще хворий на цю хворобу??

(Хрюкін, натовп, які постійно змінюють свої думки. Ця хвороба «заразна» Недарма прізвище головного «хворого» Очумелов. Чума – дуже небезпечне захворювання, яке забирало тисячі життів)

ПРОБЛЕМНЕ ПИТАННЯ: «А чи дає Чехов рецепт прямо?» (Ні) Спробуємо це зробити самі. (Ми ж з вами сьогодні лікарі!)

Наскрізна лінія «Здоров'я і безпека»

- Ми починали нашу розмову з того, що таке хвороба?

– Скажіть, чим страшна хвороба хамелеонства?

(Людина втрачає своє обличчя, втрачає свою людську «я», він підлаштовується під обставини)

– хамелеонством – душевна або фізична хвороба? (Хвороба моральна)

– Назвіть, які ще хвороби душі ви знаєте?

– Як можна вилікуватися? Позбутися від моральних хвороб? (Самовихованням, засудженням вад)

– Ось ви самі прописали лікування і собі, і героям Чехова.

Доктор Чехов радить всім нам: «...выдавливать из себя по капле раба... и, проснувшись в одно прекрасное утро, почувствовать, что в твоих жилах течёт уже не рабская кровь, а настоящая, человеческая...» (мовою оригіналу)

Учитель:

– Спробуємо розібратися в стильових особливостях оповідання. Будемо робити короткі записи в зошитах..

Робота в групах

I ГРУПА (початковий, середній рівні): виявити особливості заголовка і прізвищ героїв

Картка-помічник: 1) Що ви можете сказати про особливості назви? (Коротко і точно)

Отже, перша особливість оповідань Чехова: коротке, проста назва.

Картка-помічник: 2) Спробуємо пояснити значення прізвища поліцейського наглядача. Зазвичай, говорить прізвище викликає комічний ефект і являє собою стислу характеристику персонажа – його сутність.

Очумелов? – Прізвище утворене від дієслова «очуметь» – втратити здоровий глузд.

Корінь слова «чума» – гостра епідемічна хвороба (як чуми боятися = дуже)

Хрюкін – свиня, хрюкати.

Запис у зошиті:

1. Коротке, просте назву.

2. Говорящие фамилии (мовою оригіналу)

II ГРУПА (достатній рівень): виявити особливості композиції і побудови розповіді.

Картка-помічник: 1) Згадаймо основні елементи композиції.
(*Експозиція, зав'язка, кульмінація, розв'язка*).

Доведемо на прикладі оповідання «Хамелеон», що така композиція характерна для цього оповідання Чехова та для більшості його оповідань.

(Відповіді учнів:.)

– Експозиція: По базарній площі йдуть Очумелов і Єлдирін.

– Зав'язка: Золотих справ майстер Хрюкін, якого вкусила собака

– Кульмінація: - Це, здається, генерала Жигалова! – каже хтось із натовпу.

– Розв'язка: Натовп сміється над Хрюкіним.)

Картка-помічник: 2) Чого більше в оповіданнях Чехова: оповідання, опису, діалогу?

– Звідки ми дізнаємося про горе, що спіткало Хрюкіна?

(З діалогу)

Картка-помічник: 3) Затримаємося на авторській розповіді: в чому своєрідність чеховської фрази? (простота)

– Прості чи складні речення використовує автор? Наведіть приклади.

– Чи багато епітетів, порівнянь? (*Майже немає*)

– Улюблена частина мови? (*Дієслово*)

– Слова химерні, незрозумілі? (*Прості і точні*)

Запис у зошиті:

3. Традиційна композиція: зав'язка-кульмінація-розв'язка

4. Гранично коротка зав'язка: місце, час, дійові особи.

5. Діалогова побудова оповідання

6. Відсутність епітетів, улюблена частина мови - дієслово, прості речення, простота фрази.

ІІІ ГРУПА (високий рівень): виявити особливості зображення героїв, їх мови

Картка-помічник 1): В чому особливість мови героїв Чехова? Яка лексика чується в оповіданні? Простежте за тим, як каже Очумелов? Як ви охарактеризуєте його мову? (*Незавершеність синтаксичних конструкцій : «По какому это случаю тут?.. Почему тут? Это ты зачем палец?.. Кто*

кричал?». Різностильова лексика: *Пора обратить внимание на Подобных господ, не желающих подчиняться Постановлениям! Как оштрафую его, Мерзавца...*» з одного боку, ми чуємо в його промові слова офіційно-ділового стилю, з іншого – різку брутальну лайку: *«Я ему покажу кузькину мать!»*. Грубе хамство, вседозволеність по відношенню до простого люду показує нам, що влада потрібна йому тільки для того, щоб наводити на мешканців острах. При цьому він залишається підлесливим, запобігливим перед чиновниками вищого рангу).

– Простежте за тим, як каже Хрюкін? Як ви охарактеризуєте його мову?

(Шахрай Хрюкін спочатку намагається домогтися свого грубими лестощами («Их благородие умный господин...»), а потім демонструє приховану загрозу («У меня у самого брат в жандармах...»). Його мова теж нелогічна, примітивна, убога. Короткі незавершені фрази підкреслюють дурість, обмеженість персонажа).

Запис у зошиті:

7. Індивідуальна неповторність мови героїв як основа їх характеристики

Картка-помічник: 2) Як ще Чехов знайомить читача зі своїми героями?

Чи малює письменник портрети героїв? Прочитайте, якими ми бачимо Очумелова, Єлдиріна, Хрюкіна? Що нам здається дивним у цих портретах? Що залишилося? (*Конфіскований агрус в руках Єлдиріна і шинель з вузликом в руках Очумелова*).

– Яку роль відіграють ці деталі? Знайдіть їх. Про що вони говорять?

– Чехов дуже часто «художньою деталлю» замінює докладний опис. Яка деталь допомагає зрозуміти лицемірство Очумелова?

(*Шинель, палець, конфіскований агрус: 1) Решето, доверху наповнене конфіскованим агрусом. Вузлики і конфіскований агрус означають вседозволеність. Швидше за все в цьому вузлику щось, що дали Очумелову як хабар.*)

Дуже важлива деталь - агрус - дрібниця, ягода, що не представляє особливої цінності, але він конфіскований!

Учитель.

– Таким чином, поліцейський наглядач, який повинен стежити за дотриманням законів, сам нечистий на руку, сам порушує закон.

2) Наступна деталь? Шинель. Чи означає символ влади.

У тексті кілька разів згадується «шинель» та «пальто».

Учитель.

– Визначте лексичне значення цих слів.

Шинель – це формене пальто, що підкреслює приналежність до влади, наявність якогось чину. Пальто – це громадянська верхній одяг, яка не підкреслює приналежність до влади.

Слово «шинель» вживається в авторській мові, отже, для Чехова в Очумелова важлива шинель як символ влади, чину. Сам Очумелов говорить «пальто», і тут ця художня деталь виконує іншу художню функцію: показати душевний стан Очумелова, від страху його кидає то в жар, то в холод.

Запис в зошитах:

8.Художня деталь

Наскрізна лінія « Громадянська відповідальність»

Учитель:

– Отже, ми з вами з'ясували особливості розповіді Чехова «Хамелеон», в якому він висміює дурних, безпринципних людей, змінюють свою позицію, свою думку, як хамелеон шкурку, в залежності від обставини. Хамелеонство, дурість, чиношанування – це не безневинні недоліки, а людські пороки. Причому, всі жителі міста хворіють хамелеонством.

–Хамелеонство – поняття загальне. Персонажі комічні своєї мінливістю. Чехов змушує нас не тільки сміятися, а й обурюватися. І в цьому проявляється одна з головних особливостей його ранніх оповідань – їх сатирична спрямованість

V. Підсумок уроку.

Заключне слово учителя:

– Одного разу запитали пtiцю: «Чому ти співаєш такі короткі пісні? Чи у тебе не вистачає дихання?»

– «Ні, дихання є, просто у мене багато пісень і я хочу заспівати їх всі!»

Розповіді Чехова, немов пісні птиці, були короткими. Але виключно влучними і змістовними. Вони вчили головному – бути справжньою людиною!

Я бажаю вам, діти, вчитися у Чехова. Читати і перечитувати розповіді цього письменника і кожен раз відкривати в них щось нове і корисне!

VI. Рефлексія.

Інтерактивна вправа «Мікрофон»

Продовжити речення:

- сьогодні на уроці я дізнався, що...
- ми сьогодні говорили про...
- сьогоднішня розмова пробудила у мені такі почуття...
- я зрозумів, що ...

VII. Оцінювання роботи учнів (із коментарем). Домашнє завдання

Всім учням: прочитати оповідання А. П. Чехова «Товстий і тонкий».

12–10 б. – скласти ментальну карту «Хамелеон» А. Чехова.

9–7 б. – скласти продовження оповідання.

6–4 б. – дати відповіді на запитання № 4–6 (стор. 137) підручника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011р № 1392
2. Концепція літературної освіти, затверджена наказом МОН України від 26.01.2011р № 58
3. Навчальна Програма «Зарубіжна література. 5–11 класи..» \укладач О.Ю. Котусенко.-Харьків: Вид-во «Ранок», 2017. – 144 с.

*Вечерковська Тетяна,
учитель зарубіжної літератури
Радсадівського ЗЗСО Радсадівської
сільської ради Миколаївського району*

**ДЖОНАТАН СВІФТ «МАНДРИ ЛЕМЮЕЛЯ ГУЛЛІВЕРА».
ПРОСВІТНИЦЬКІ ІДЕЇ У ТВОРІ. ЛІЛПУТІЯ – АНГЛІЯ
КРИЗЬ ЗМЕНШУВАЛЬНЕ СКЛО САТИРИ
(9 КЛАС)**

Мета: формування предметних компетентностей:

- виявити ключові ідеї Просвітництва у романі Дж. Свіфта «Мандри Лемюеля Гуллівера»;
- розвивати в учнів навички зв'язного мовлення, критичного мислення та компаративного аналізу художніх творів;
- виховувати у дітей потребу у високих гуманних цінностях;
- формування ключових компетентностей:
комунікативної: формувати навички взаємодії в колективі та в групах; інформаційної: формувати вміння виокремлювати необхідну інформацію та презентувати її на публіку; загальнокультурної: виховувати інтерес до літературної освіти; розширювати кругозір учнів.

Тип уроку: урок формування нових знань, умінь, навичок, урок з елементами ділової гри

Основні поняття: роман, жанр, гумор, іронія, сатира, пародія.

Обладнання: портрет Дж. Свіфта, видання «Мандрів Гуллівера», ілюстрації художників до роману.

*Сатира – своєрідне дзеркало,
в якому кожний, хто дивиться в нього,
бачить, як правило, обличчя всіх,
крім свого власного.*

Дж. Свіфт

*Свіфт застеріг людей,
він показав усю гидоту і жах застою,
позбавленого ідеалів,
повного безглузлого егоїзму життя.*

Леся Українка

Хід уроку

I. Організаційний момент

– Шановні учні, ми всі знаємо, що позитивний настрій – вже половина успіху справи. Тож пропоную вам разом зі мною пограти в «Зорепад компліментів». (вчитель роздає конверти з зірочками-компліментами, учні по черзі зачитують приємності один одному, або за бажанням додають своє)

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

– На сьогоднішньому уроці разом з Гуллівером ми продовжимо мандрувати. І перенесемося ми не лише у простором, а й у часі. Перед нами цікаве завдання – не тільки простежити шляхи героя, а й знайти відповідь на запитання: «Чому автор привів свого героя у країну, якої немає на жодній карті? Якої мети він хотів досягти?»

Тож давайте поглянемо на дошку і звернемося до епіграфу уроку. Я не змогла обрати один, тож перед вами слова самого Дж. Свіфта та вислів Лесі Українки. Який із них, на вашу думку, найкраще підходить до теми уроку? (обговорення епіграфу)

III. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Демонстрація ілюстрацій до роману Дж.Свіфта та учнівський коментар вражень від них. (обговорення та визначення епізоду з твору, який найкраще характеризує та чи інша ілюстрація) Додаток

2. – Маю надію, що читаючи роман, ви були досить уважними. Тож давайте перевіримо – проведемо вікторину «Найуважніший читач!» Я зачитаю питання. Ваша задача якнайшвидше підвести руку і дати правильну відповідь. Будьте уважними! Починаємо.

1) Що Гуллівер завжди брав із собою у плавання? (Книги.)

2) Вивченням якої науки захоплювався Гуллівер? (Медицину.)

3) Яким чином наш герой опинився на острові ліліпутів? (З ним сталась корабельна аварія)

4) Чому Гуллівер не зміг підвестися після того, як прийшов до тям на берегу? (Бо був прив'язаний.)

5) Які науки були добре розвинені в Ліліпутії? (Математика,

механіка.)

6) Куди на виховання ліліпути відправляли своїх дітей? (У закриті будинки)

7) Що було особливо дивним для Гуллівера в країні Ліліпутії? (там не було бруду та безладу.)

8) Монумент правосуддя в Ліліпутії мав шестеро очей. Що це означало? (Всевідання)

9) Із якою країною воювала Ліліпутія? (Блефуску).

Закінчіть речення:

10) Запекла війна між країнами тривала?
(36 місяців.)

11) Гуллівер відмовився виконувати імператорський наказ? (Бути знярядям закріпачення вільного та відважного народу.)

12) Гуллівер прихопив із собою на згадку про маленькі країни ? (гроші, тварин: корів та овець, портрет імператора та інші дивні речі.)

IV. РОБОТА НАД ТЕМОЮ УРОКУ

1. Твір Дж. Свіфта посідає важливе місце в літературі доби Просвітництва. Найбільше прагнення автора – викликати у читача почуття обурення і опору тим обставинам, що сприймаються як звичайні та узаконені суспільством, та насправді не повинні такими бути. Розгніваний через несправедливість, що панувала у тогочасній Англії, письменник вирішує створити не просто роман. З під його пера з'являється роман-пародія, роман-сатира, читаючи який можна провести паралелі між Ліліпутією та Англією.

2. У романі «Мандрі Лемюеля Гуллівера» Свіфт піддав англійську дійсність: політику уряду, суспільні вади, із якими він не міг змиритися, гострій критиці, використовуючи засоби сатири. Сам автор говорив що для нього головним було «не розважати читача, а будити в ньому злість». Дж. Свіфт за допомогою сміху, сатири, гумору, іронії боровся з несправедливістю.

Давайте згадаємо з вами поняття **«пародія», «гумор», «іронія», «сатира».**

– *Запишіть до зошитів засоби сатири. Вони вам знадобляться під час виконання наступного завдання.*

Засоби сатири: гіпербола, гротеск, іронія, пародійність, фантастика, контраст між тим, що має бути і що є (між тим, що робить людина, і що має робити)

– *Джонатан Свіфт продемонстрував прекрасне володіння всіма засобами сатири. Наведіть приклади їх використання у творі.*

3. Ось тепер з повним багажем знань нам буде просто рушити далі. Щоб зрозуміти звичаї Ліліпутії і з легкістю порівняти їх зі «свіфтівською» Англією, ми пограємо в цікаву гру. Ви всі хоч раз дивились телевізійний випуск новин. Вдома окремі учні підготували певні блоки інформації. Тож я впевнена, що вам стане вмінь і акторської майстерності вжитися в роль телеведучих і відтворити програму новин. Я підготувала для вас бейджики з посадами. Тож оберіть головного редактора, що буде керувати всім процесом.

Учні розподіляють між собою ролі (інформатори певного фрагменту програми, «відомі особи» та учасники сюжетів визначені заздалегідь):

- головний редактор випуску,
- відповідальний за весь випуск,
- основний спікер (телеведучий),
- відповідальні особи за окремі фрагменти програми.

Кожна група представляє одну із держав (Ліліпутію, Блефуску, Англію) і у випуску висвітлюють наступну інформацію:

- офіційні державні новини,
- сюжет із внутрішнього життя країни (обов'язково з коментарем, можна взяти як з програми «ФайнаЮкраїна» : Студія! Студія! Це просто сенсація!)
- інтерв'ю з високопоставленою особою (імператор Ліліпутії, Блефуску, король Англії)
- міжнародне життя: висвітлення подій в інших державах через призму оцінки мешканця даної країни,
- новини культурного життя й спорту,
- і обов'язково - прогноз погоди.

V. ПІДСУМКИ УРОКУ

Під час першого знайомства з романом «Мандри Гуллівера» ми сприймаємо його як веселу та смішну казку про пігмеїв і велетня. Та згодом розуміємо, що у творі йдеться про найголовніше – людину й суспільство. Сатирик Свіфт, щоб була можливість показати безглуздя й неадаптивність державних установ Англії, вигадав країну Ліліпутію. Свіфт, як письменник-просвітитель, наголошує, що Англія того часу – не ідеал держави: нездарні політики лише безглуздо метушаться. Для автора людина, яка не чинить опір, а підкорилася середовищу, стає духовним ліліпутом, навіть найталановитіша людина. Гуллівер, мандруючи по всіх усяодах, приходиться до висновку, що тільки той, хто бореться з тиранією, може стати для людства справжнім героєм.

Ось вони, Просвітницькі ідеї, що їх втілює у своєму творі письменник Дж. Свіфт.

Хочу подякувати всім учням за активну роботу на уроці і змістовну підготовку до ділової гри. Прошу, дивлячись на рефлексивний екран, оцінити нашу з вами роботу сьогодні.

Закінчіть речення

- Під час уроку я працював...
- Мій настрій зараз.....
- Сьогодні я дізнався.....
- Я зрозумів, що.....
- Я навчився.....
- Сьогодні я досяг мети...

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Заповнити порівняльну таблицю «Ліліпутія та Англія часів Дж. Свіфта»

2. Підготувати цитатний матеріал для характеристики образу Гуллівера.

Творче завдання на вибір:

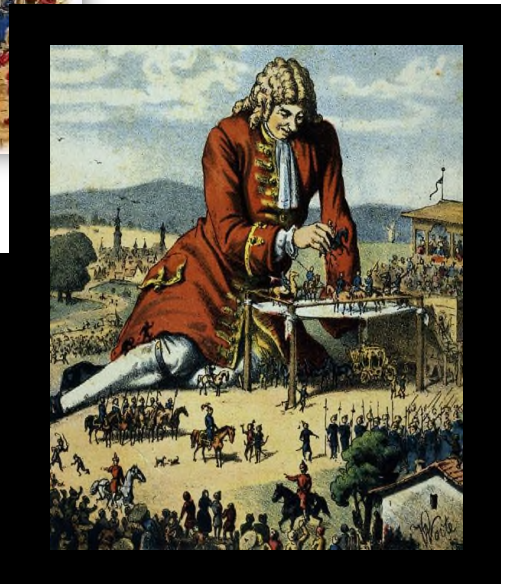
- Складіть план до відео сюжету про враження Гуллівера від подій, що відбуваються в сучасних країнах.
- Створіть кіноафішу до роману за допомогою колажів.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Підручник Зарубіжна література Автор: Ніколенко, Зуєнко Нова програма, 2017 <https://pidruchnyk.com.ua/959-zarubizhna-literatura-9-klas-nikolenko-2017.html>
2. Конспекти уроків з зарубіжної літератури для 9 класу <https://naurok.com.ua/konspekti-urokiv-iz-zarubizhno-literaturi-dlya-9-klasu-123810.html>
3. Джонатан Свіфт «Мандри Гуллівера». Сатиричне зображення в повісті англійської дійсності XVIII ст. Ліліпутія – Англія крізь зменшувальне скло сатири. <https://zarlit.com/lesson/7klas/44.html>
4. Методична палітра. Уроки зарубіжної літератури у 9 класі. <http://metoduchna-palitra.blogspot.com/p/2-9.html>
5. Конспекти уроків зарубіжної літератури для 9 класу

<https://tvir.biographiya.com/dzhonatan-svift-mandri-lemyuelya-gullivera-obraz-gullivera-yak-vtilennya-koncepci%D1%97-novo%D1%97-lyudini-i-semestr/>

6. Практична медіаосвіта: авторські уроки
https://www2.slideshare.net/medialiteracy/ss-26707017?from_action=save
7. Про сучасного читача та можливості використання медіатексту на уроці літератури
<https://www2.slideshare.net/medialiteracy/ss-31333264>

*Дротенко Тамара,
учитель зарубіжної літератури
Рибаківського ЗЗСО I–III ступенів
Коблівської сільської ради
Березанського району*

ВІЛЬЯМ ШЕКСПІР. ВИКЛЮЧНА РОЛЬ В. ШЕКСПІРА В РОЗВИТКУ АНГЛІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І СВІТОВОГО МИСТЕЦТВА. ОСНОВНІ ТЕМИ СОНЕТІВ В. ШЕКСПІРА (8 КЛАС)

Мета уроку: розвивати предметні та ключові компетентності

Предметні компетентності

Учень (учениця):

- *знає* хронологічні межі Відродження;
- *визначає* риси гуманізму в літературних творах доби Відродження;
- *розповідає* про ключові віхи життя й творчості митців,
- *дає визначення* поняття «сонет»,
- *виявляє* особливості його структури у творах В. Шекспіра;
- *визначає* провідні теми, мотиви в ліричних творах письменників (сонетах),
- *характеризує* образ ліричного героя в сонетах В. Шекспіра;
- *називає* відомих українських перекладачів творів В.Шекспіра.

Ключові компетентності

Уміння вчитися

Навички спілкування в колективі та толерантного ведення дискусії

Комунікативні

Медіаграмотність

Цінує людське життя – НЛ-3;

Оцінює засоби досягнення поставленої мети – НЛ-4

Тип уроку: урок засвоєння нових знань

Обладнання: портрет Шекспіра, презентація, інтелект-карта, відео

*«У будь-якому ділі, аби досягти успіху,
треба бути трохи божевільним»
Вільям Шекспір*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Хвилинка налаштування на урок (на вибір)

1 Варіант

Вправа «Синхронне дихання»

2 Варіант

Вправа «Обери собі маскарадну маску»

Учні обирають собі маски (за кольорами)

Зелена – настрій позитивний, ти готовий сьогодні плідно працювати

Червона – збуджений, готовий до дій.

Синя – відчуваєш спокій, рівноваженість, але разом з тим можлива відстороненість від дій.

Жовта – дуже гарний настрій, готовність до співпраці

II Актуалізація опорних знань.

Слово вчителя.

«Тобі дана можливість впасти до рівня тварини, але також і можливість піднятися до рівня істоти богоподібної – лише завдяки особистій внутрішній волі», – говорив Піко делла Мірандола. Від уроку до уроку ми відкривали для себе добу в історії людства під назвою Відродження. Яскрава і смілива, створена геніями світового рівня, епоха Ренесансу завжди буде приваблювати мислячих людей.

Що ж ми знаємо про культуру цієї доби?

Презентація реклами епохи Відродження, створеної вдома (працювали групи)

Виконати ДЗ можна такими способами:

1. У вигляді доповіді-презентації
2. Намалювати банер, постер

Зразок реклами

Якщо ви любите мистецтво та художнє слово, то подорож епохою Відродження саме для вас. Адже, мандруючи Італією 15–16 ст., ви зможете насолоджуватись прекрасними сонетами засновника гуманізму Франческо Петрарки, присвяченими

коханій Лаурі.

А коли вам захочеться відпочити та посміятись, візьміть роман про славнозвісного рицаря Дон Кіхота Мігеля Сервантеса. Хоча герой зовні мало схожий на рицаря, його душа прагне захищати слабких, знедолених, допомагати ображеним.

А про подорож картинною галереєю, де виставлені роботи Рафаеля, Мікеланджело, Леонардо да Вінчі, Тіціана, Ель Греко, Дієго Веласкеса і говорити нічого.

Тож не баріться, сміливо вирушайте у подорож. Ви не пошкодуєте!

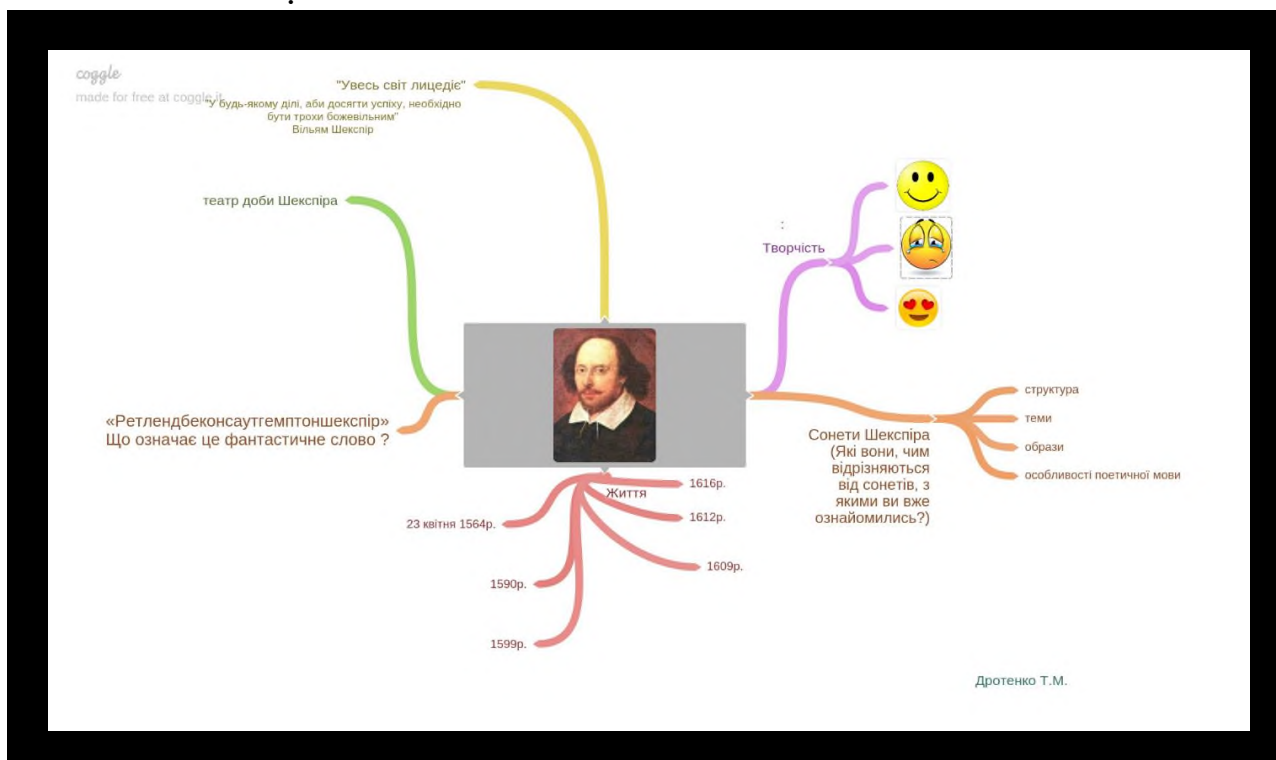
III Мотивація навчальної діяльності

Життя людини... У чому сенс людського існування? Для чого воно дається людині? Сотні років ці питання хвилювали філософів і письменників. Тиха спокійна річка чи бурхливе море? У житті часто неможливо провести межу між високим й низьким, красивим й бридким, добрим й злим. Лише справжньому майстрові до снаги зобразити буття в усій його багатогранності й мінливості. Таким був англійський драматург Вільям Шекспір. Понад чотири століття хвилюють людство його твори.

Отже сьогодні спробуємо розгадати деякі таємниці життя і творчості цього майстра пера.

IV. Вивчення нового матеріалу.

Опрацьовуючи матеріал уроку, ми з вами будемо

1. Розпочнемо нашу роботу з гілочки «Театр»

Опрацюйте поданий матеріал та зробіть відповідні записи у вигляді схеми

Має вийти приблизно така схема, яка розміщується на гілочці «Театр»

У 70-х роках XVI ст. у Лондоні з'явилася велика група акторів, що називали себе слугами графа Лестера. Вони починали грати на порогах готелів, як робили це за часів своїх мандрівок.

У 1576 р. столяр Джеймс Бербедж, батько знаменитого драматурга Річарда Бербеджа, побудував у передмісті Лондона стаціонарний театр. Протягом недовгого часу з'явився другий. А до кінця століття у Лондоні налічувалося вже 9 театральних споруд. Найбільшим із них був «Глобус», який побудував у 1599 році той же Бербедж. У жодному європейському місті не було такої кількості театрів.

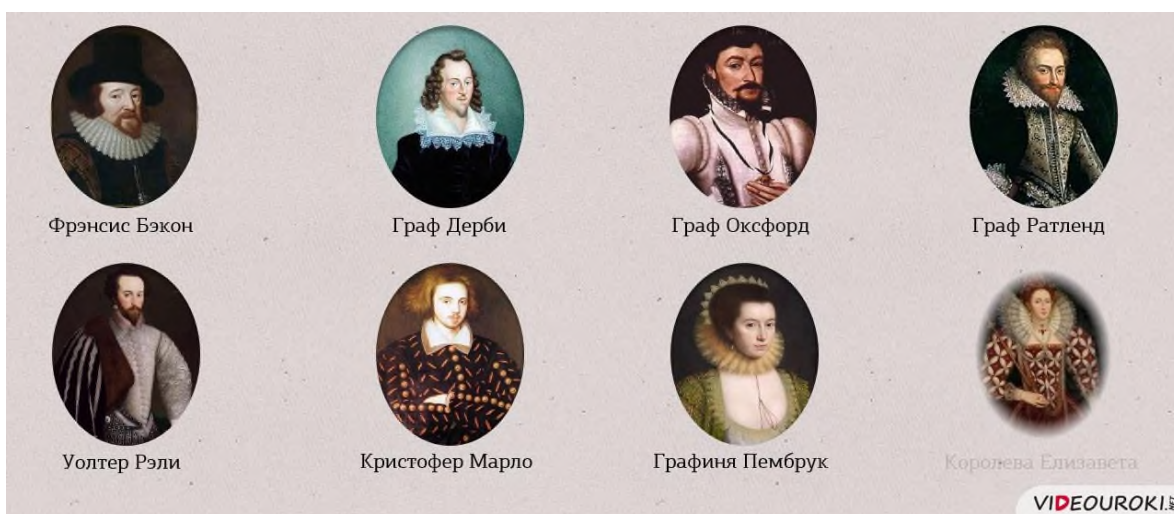
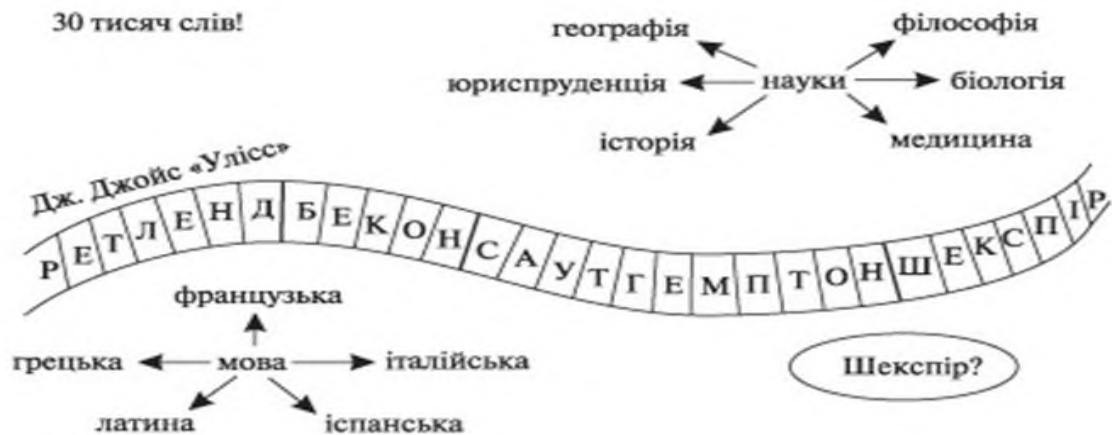
«Глобус» за своєю архітектурою нагадував поріг готелю: великий овальний простір був огорожений високою дерев'яною стіною. Під час вистави двір заповнювався бідняками — платили за вхід усього одне пенні. Вздовж внутрішньої стіни були влаштовані галереї для багатих жителів міста. Дехто міг сидіти прямо на сцені.

Передня частина сцени була розташована просто неба, задня частина — прикрита навісом. Декорацій у сучасному розумінні цього слова не було. За часів Шекспіра іноді навіть писали на папері: «Ліс» або «Площа»; вивішували надписи, щоб глядачі зрозуміли, де відбувається дія п'єси. Однак дуже багатими були костюми акторів: їх шили з шовку та атласу, прикрашали справжніми перлинами.

Як і за часів давньогрецьких театрів, в англійському театрі усі ролі виконувалися чоловіками. Якщо вистава затримувалася, глядачі жартували: «Королева голиться».

Дуже поважали в театрі «зберігача книг», у якого зберігались рукописи п'єс, і який вів вистави, а також був відповідальним за роботу суфлерів, тому що на підготовку вистави відводилося небагато часу і актори не завжди могли запам'ятати свої слова.

2. Чи не привернула вашу увагу назва наступної гілки?

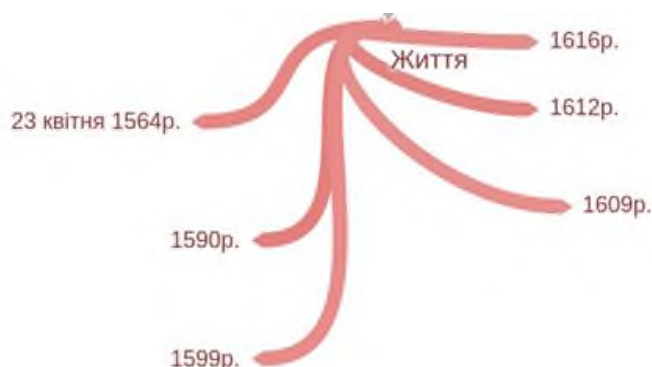
Вправа «Запитай себе»

Підготовлені учні подають інформацію, яку отримали з різних джерел, стосовно «шекспірівського питання».

Для обговорення : «Шекспірівське питання: правда чи фейк?»

3. Опрацьовуємо гілку «Життя митця»

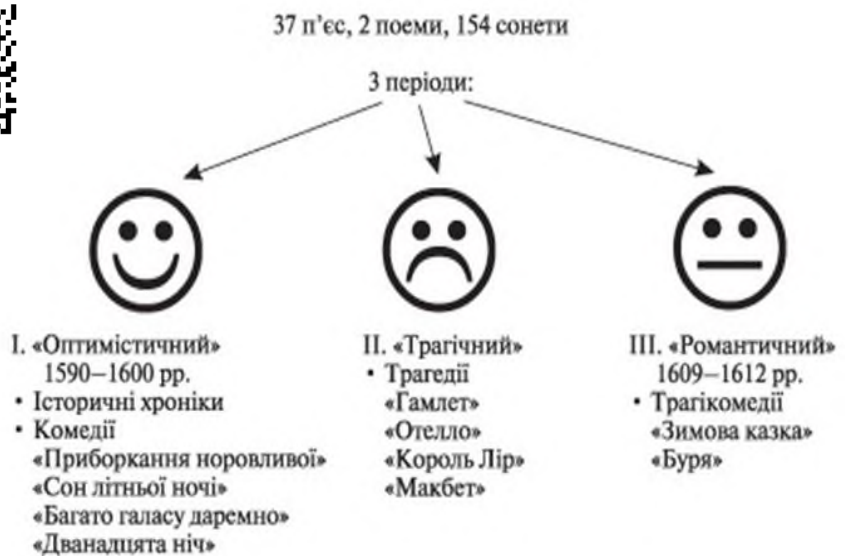
Прочитати статтю підручника та зробити записи біля кожної дати (Ю. І. Ковбасенко «Зарубіжна література 8 клас», ст. 151–153)

Отже помирає поет, не проявивши особливої зацікавленості до долі своїх п'єс. На щастя, усі вони були зібрані і опубліковані двома акторами театру, Геминджем і Конделлом.

4. Наступна сторінка -це творчість митця

Відскануйте QR-код і зробіть відповідні записи на гілочці «Творчість»

5. Спробуємо розгадати таємниці сонетів Вільяма Шекспіра.

Скориставшись хмаркою тегів, можна визначити тематику сонетів митця

Сонети об'єднані в цикли, які поділяються на групи:

1. Сонети присвячені другові (1 – 126) ;
2. Сонети присвячені Смаглявій дамі (127 – 152);
3. Сонети - радість і краса кохання (153 – 154).

Хто був прототипом героїв Шекспіра?

Кого в своїх сонетах він змалював? Досі сперечаються вчені.

Граф Саутгемптон – одна з можливих кандидатур на роль друга. Придворна дама королеви Єлизавети Мері Фіттон – Смаглявої дами.

На слайді ви бачите їх портрети, а в другому ряду образи, як цих героїв уявляли різні художники.

Джерелом творчого натхнення поета є два почуття – кохання і дружба. Вони можуть приносити йому радість і блаженство, чи змушувати переживати муки ревнощів, печаль.

6. Аналіз сонетів

№ 66

https://www.youtube.com/watch?v=amIKqzc_R4Y

Чи відрізняються сонети Вільяма Шекспіра від вивчених раніше?
Чим саме?

Розбираємо з учнями особливості побудови сонетів митця.

№ 116

<https://www.youtube.com/watch?v=PlKe5WCNaoc>

№130

https://www.youtube.com/watch?v=6BoIW_-JckE

V. Рефлексія

Тестування у реальному часі

<https://naurok.com.ua/test/vilyam-shekspir-soneti-149269.html>

Вправи на вибір

1 Варіант

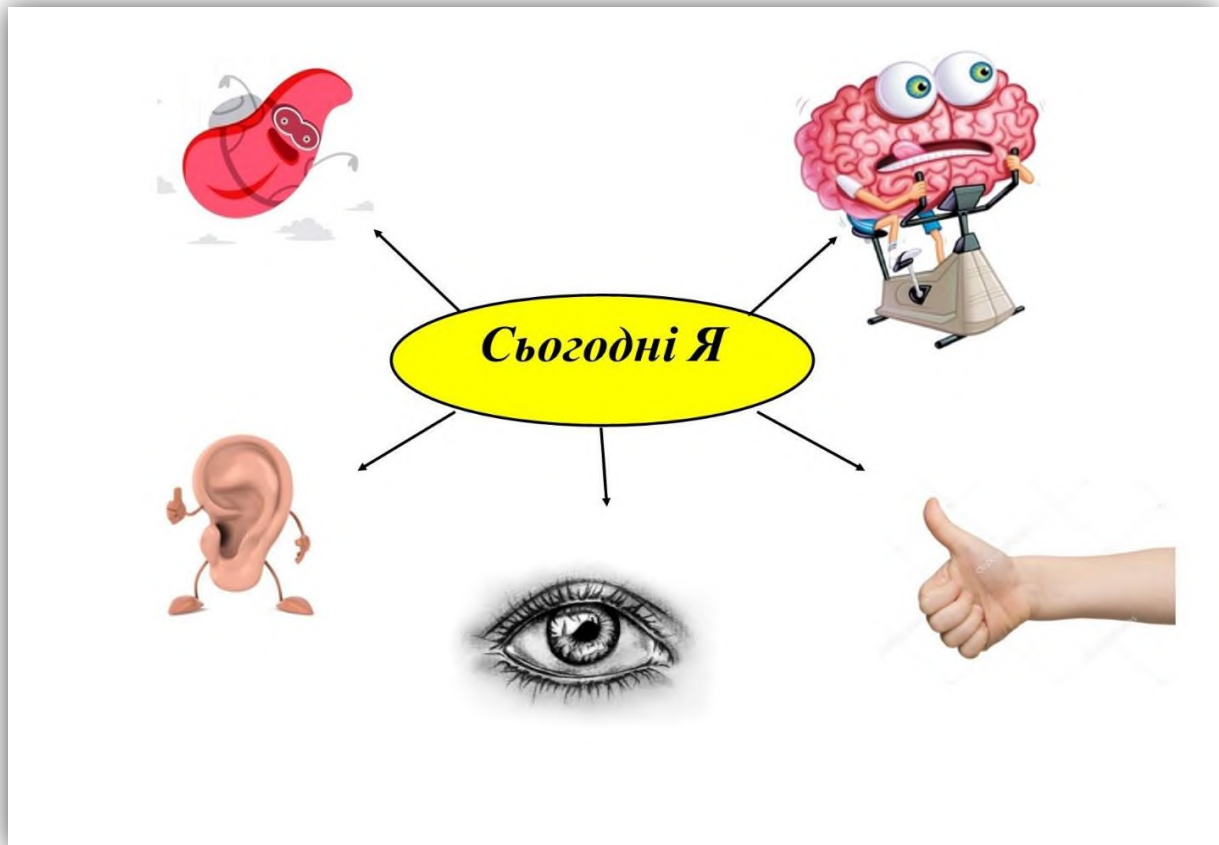
Вправа «Чоловічок»

Учні з листочка паперу ручками виривають чоловічка та на частинках тіла пишуть свої відчуття

- Над чим задумався (на голові)
- Що відчув (на правій руці)
- З ким співпрацював (на лівій руці)
- Що допомогло в досягненні мети (на ногах)

2 Варіант

Вправа «Сьогодні Я»

VI. Домашнє завдання

Три рівні ДЗ (кожен обирає сам)

- Створити ілюстрації до прочитаних сонетів (на вибір)
- Підготувати відеоряд сонета В.Шекспіра (на вибір)
- Написати твір-мініатюру «Мій погляд на В. Шекспіра» (для учнів високого рівня навчальних досягнень).

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Зарубіжна література. 5-11класи: навчальні програми, методичні рекомендації про викладання навчального предмета, вимоги до оцінювання/Укладач О.Ю.Котусенко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2019. – 192с.

2. Зарубіжна література 8 клас/ Ю.І.Ковбасенко.- Київ: «Літера-ЛТД», 2016.- 320с.
3. Закон України «Про освіту»
4. Нова українська школа Концептуальні засади реформування середньої освіти. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс]: //Режим доступу: <http://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosvity/>
6. Медіатехнології при вивченні зарубіжної літератури в основній/старшій школі [Електронний ресурс]: //Режим доступу: <https://naurok.com.ua/mediatehnologi-na-urokah-zarubizhno-literaturi-171131.html>
7. Вільям Шекспір: життя і творчість [Електронний ресурс]: //Режим доступу: <http://library.khadi.kharkov.ua/biblioafisha/virtualni-vistavki/pro-vistavku-dokladnishe/article/viljam-shekspir-zhittja-i-tvorchist/>

*Заболотня Вікторія,
учитель зарубіжної літератури,
заступник директора з навчально-
виховної роботи Южноукраїнської
гімназії № 1 Южноукраїнської міської
ради, учитель-методист*

КОНТРОЛЬНА РОБОТА ЗА ТЕМОЮ «ФОЛЬКЛОР. КАЗКИ НАРОДІВ СВІТУ» (5 КЛАС)

Форма проведення: реалізація STEAM проєкту «Літературний герой у соціальній мережі».

Мета:

- перевірити рівень засвоєння знань учнів з теми;
- навчити використовувати отримані знання у повсякденному житті;
- розвиток ключових компетентностей: спілкування державною мовою, міжпредметної, інформаційно – комунікаційної, загальнокультурної;
- формування предметних (літературних) компетентностей;
- розвиток медіакомпетентності учнів 5 класу; уміння обирати потрібну інформацію; креативного переосмислення інформації соціальних мереж; соціальної толерантності;
- розвиток творчого та образного мислення;
- формування відчуття цифрової безпеки, безпечного інформаційного середовища.

Обладнання: гаджети (телефони), комп'ютер, соціальні мережі Facebook, Instagram, TikTok, онлайн дошка Padlet, пам'ятка, буклет.

Хід уроку

I. Оголошення теми, мети, завдань уроку.

II. Ознайомлення з процедурою реалізації проєкту.

Слово вчителя: Орієнтованість на ціль – проєкт спрямований на досягнення певної поставленої мети: перевірка рівня засвоєння знань та створення на онлайн дошці Padlet сторінки «Літературний герой у соціальній мережі».

Ви отримали **випереджальні завдання**:

1. Поділ класу на групи відповідно до роботи над характеристикою літературного персонажа:

- Чандарава,
- Момотаро,
- Малян,
- Синдбад,
- брати Грімм,
- пані Метелиця.

2. Опитування «Чи користуєшся ти соціальними мережами?» :

1. Так. Ні
2. Якими: Facebook, Instagram, TikTok.

3. Індивідуальні завдання для дітей, які зареєстровані у соціальній мережі: створити сторінку від імені літературного персонажа, вказавши його основні характеристики за планом.

1. Ім'я.
2. Місце персонажа у творі.
3. Представник якої національної літератури.
4. Портрет.
5. Риси характеру.
6. Чому навчив даний персонаж.

4. Індивідуальні завдання для дітей, які не зареєстровані у соціальній мережі: дати усно характеристику персонажу за планом.

Відеозагадки про героїв народних казок, вивчених із зарубіжної літератури у 5 класі

у соціальній мережі дають письмову характеристику своєму персонажу за планом (у зошит).

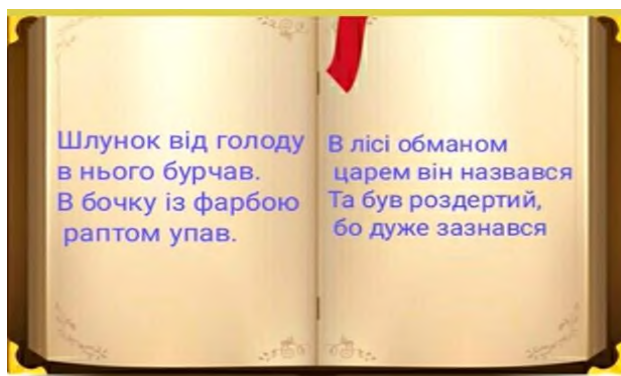
3. Знайомство з Пам'яткою «ПРАВИЛА

III. Робота над проєктом.

1. Перегляд відеозагадок про персонажів вивчених казок:

<https://www.youtube.com/watch?v=uIGTjC-NXoc&t=12s>

2. Діти, які не зареєстровані

ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ КОРИСТУВАННІ СОЦІАЛЬНИМИ МЕРЕЖАМИ» (на парті роздрукована) та порадами від правоохоронців щодо безпеки у Всемережжі.

Пам'ятка

ПРАВИЛА ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ КОРИСТУВАННІ СОЦІАЛЬНИМИ МЕРЕЖАМИ

У наш час важко уявити життя без мобільних телефонів та Інтернету. Але все частіше шахрайство процвітає саме в цих мережах. Вам можуть надсилати листи некоректного змісту. Ви можете побачити своє фото в рекламних роликах, порнографічних зображеннях тощо. Оскільки реєстрація в мережі анонімна, то можливо, що 12-ти річна дівчинка може насправді бути 40-річним чоловіком. Попередити такі наслідки можна лише додержуючись певних правил поведінки в мережі:

- Не надавайте ніякої особистої інформації (ім'я, вік, адресу, номер телефону, номер школи, місце роботи батьків) без згоди батьків.
- Якщо ви отримали інформацію, яка примушує вас почуватися некомфортно, одразу розповідайте батькам або вчителю.
- Ваші батьки повинні знати усіх, з ким ви спілкуєтесь в Інтернеті.
- Ніколи не погоджуйтесь зустрітися з тим, з ким ви познайомились в Інтернеті, без попередньої згоди батьків. Якщо ви вирішите зустрітися з цією людиною, то робіть це у людському місці, і в присутності дорослих.
- Ніколи не висилайте свої фото людині, з якою познайомились через Інтернет, не порадившись з батьками.
- Не відповідайте на листи чи прохання, які викликають почуття дискомфорту або сорому.
- Не ображайте інших і не представляйтесь старшим, ніж є насправді.
- Не реєструйтесь на сайтах знайомств для дорослих.
- Разом з батьками встановлюйте правила роботи в Інтернеті: час роботи в Інтернеті та перелік сайтів, які вам дозволяється відвідувати.
- Достовірність та правдивість інформації, отриманої в мережі, перевіряйте у довідниках, енциклопедіях.
- Не давати нікому свої паролі (ключі). Віддані паролі можуть призвести до витоку інформації, грошей з кредитних карток. Не будьте залежними від Інтернету. Життя в «павутинні» штучне, а займає багато часу, відволікаючи вас від справжнього реального!

4. Бесіда:

- Скільки часу ви проводите щодня у соціальних мережах?
- Чи потрібні вони вам?
- Якою інформацією із соціальних мереж користуєтеся?
- Чи виставляєте свої фото?
- Хто знає твій пароль?
- Чи контролюють вас батьки?
- Чи знаєш, що таке кібербулінг?

5. Знайомство з буклетом «Кампанія проти кібербулінгу» :

На сторінці Каті В. з переходом на групу знайомих з'явилась оголошення від її імени.

«Привіт! Я Каті. Мені 13. Показуюся з гарним болячим чоловіком для прикраси часу. Нездружні времена горюють».

Це оголошення стало наслідком **добровільної** акції Каті В. Але вона встигла отримати масу неприємних повідомлень від друзів і косяки показуються.

Тебе ігнорувати або банити у групі? Твій акцент включили в емоцій список групи, чату, форуму? – це **відбувається (остроюм), гратиш**.

15:15 Привіт.
16:02 Де ви всі пропази?
17:33 Ах, ви що мене ігнорите?
18:12 Що якимось з фізикою?
18:12 Антончиком айдайш. Вам запитав доступ до цього чату. Закрийтеся до адміністраторки.

Повідомили у публік про те, де ти живеш, що робив, де бувши, де сьогодні і якось зустрічаєшся? Бути готовим, що інформацію можуть використати злочинці в офлайні, що є **кіберслідкуванням**.

Публічний донат: «Білі, сиві, жовті люди нікого не зможе забрати мене з планети. Увага, іти соню з будівлю культури по Демократичну Діагності після Авенату ввечері. Співномично являсь».

Чи вважати автор, що його дописом не скористається злочинник?

Вибито чийсь розв'язок знаєте на відео ось те, що вважаєте прикольним і смішним, та розшаркоте ці відео в мережі? Заради популярності відео ви прагнете створити небезпечні ситуації? У таких забавах іноді втрачається відчуття реальності, тоді гра може обернутися злочиним. Цей вид шкідливі – **контентність**.

Підкажіть, на твоїх акунті та профілі повинні бути складені. Періодично знею його. І в жодному разі не передавай іншим.

Не поспішай, не випускай свій негатив у кіберпростір. Завтра ти перестанеш ображатись, а намісане залишиться.

Не думай, що інтернет іберере твою ашпінність. Інтернет – публічний простір, дії в ньому залишаються в історії. Усе тамне стає явним. Спася до інших так, як хочеш, щоб ставились до тебе.

Поводий **дівка**. Треба вміти зберити підтвердження факту кібербулінгу. Якщо тебе щось неприємно ображає, зачепись, задокументуй – збережи й поділися з тими, кому довіряєш.

Не **біжи** блокувати або вибити з групи. Можливо, у неприємній ситуації варто тимчасово відключити певні номери або навіть змінити власний.

Щоб **вирішити** або зменшити шкідливу для тебе інформацію, ти можеш звернутись до служб підтримки сайтів.

Ігноруй і **роздумуй**. Поводити краще ігнорувати, але на постійній основі потрібно результати. Знайомих погорди, жито або зародко – не мовчи.

АКТИВ

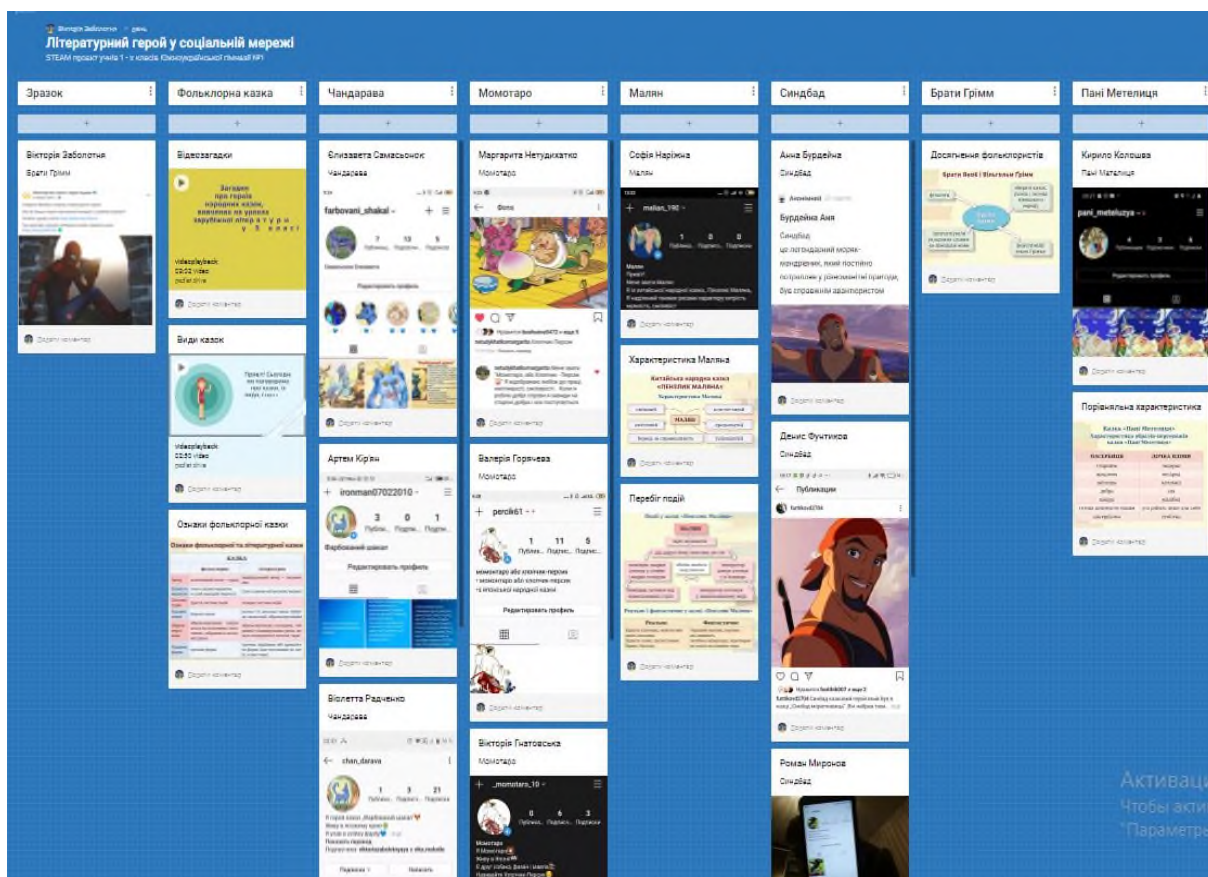
6. Алгоритм роботи над проєктом:

- Зайти на зареєстровану сторінку літературного персонажа у соціальній мережі.
- Зробити знімок екрана (скріншот або знімок активного вікна).
- Зайти на онлайн дошку Padlet за посиланням <https://padlet.com/44vikula3/Bookmarks>
- Додати свого літературного героя, обов'язково вказавши своє ім'я, ім'я свого героя, посилання на сторінку (за моїм зразком).

IV. Представлення проєкту.

- Діти, які не зареєстровані у соціальній мережі озвучують характеристику своєму персонажу.
- Діти, які розмістили інформацію на онлайн дошці Padlet, презентують своїх персонажів.

V. Підведення підсумків.

VI. Домашнє завдання. За підручником читати статтю «Літературна казка», сторінки 71–74.

Колива Олена,
учитель зарубіжної літератури
Галаганівського навчально-виховного
комплексу «Загальноосвітній навчальний
заклад I–III ступенів – заклад дошкільної
освіти» Снігурівської міської ради

**О. ГЕНРІ «ОСТАННІЙ ЛИСТОК».
НОВЕЛА – ГІМН ЛЮДИНІ, КОТРА ЗДАТНА
НА САМОПОЖЕРТВУ ЗАРАДИ БЛИЖНЬОГО.
СПЕЦИФІКА РОЗКРИТТЯ ОБРАЗУ БЕРМАНА
(НЕПРИМІТНА ЗОВНІШНІСТЬ, НЕВДАХА,
НАЙКРАЩІЙ «ШЕДЕВР» МИТЦЯ)
(7 КЛАС)**

Мета:

- навчальна: познайомити учнів з біографією письменника та змістом новели О. Генрі «Останній листок», із новелою як літературним жанром, її ознаками й різновидами; розкрити образ Бермана у творі;
- розвивальна: удосконалювати навички учнів із аналізу художнього тексту, навички виразного читання, зв'язного усного мовлення; удосконалювати вміння абстрактно мислити, працювати з символами; розвивати фантазію та творчу уяву;
- виховна: стимулювати інтерес учнів до читання зарубіжної літератури; виховувати вміння обстоювати власну точку зору, культуру відповіді та спілкування на уроці; прищеплювати уважне ставлення до оточуючих.

Обладнання: портрет О. Генрі; виставка творів письменника; комп'ютер; схеми, картки до уроку.

Хід уроку

*«Життя людини має сенс до тих пір,
поки вона вносить сенс у життя
інших людей за допомогою любові, дружби,
співчуття і протесту проти несправедливості»
(Симона де Бовуар, франц. письменниця)*

I. Організаційний момент.

II. Мотивація пізнавальної діяльності.

Кожна людина знає, що життя – скарб, але не кожен зможе пожертвувати ним. Зараз більшість людей освічені, тобто мають доволі високий інтелектуальний розвиток, але лише людина з високими моральними якостями, здатні пожертвувати собою заради інших

Прояви жертовності заради інших, безперечно, трапляються рідко. На мою думку, варто йти на самопожертву заради інших людей, незалежно від того, чи близька та знайома тобі ця людина, чи оцінить вона твій вчинок, чи віддячить за такий крок. Біблія говорить, що немає більшої любові, ніж та, коли ти віддаєш за брата душу свою, а, отже, і своє життя.

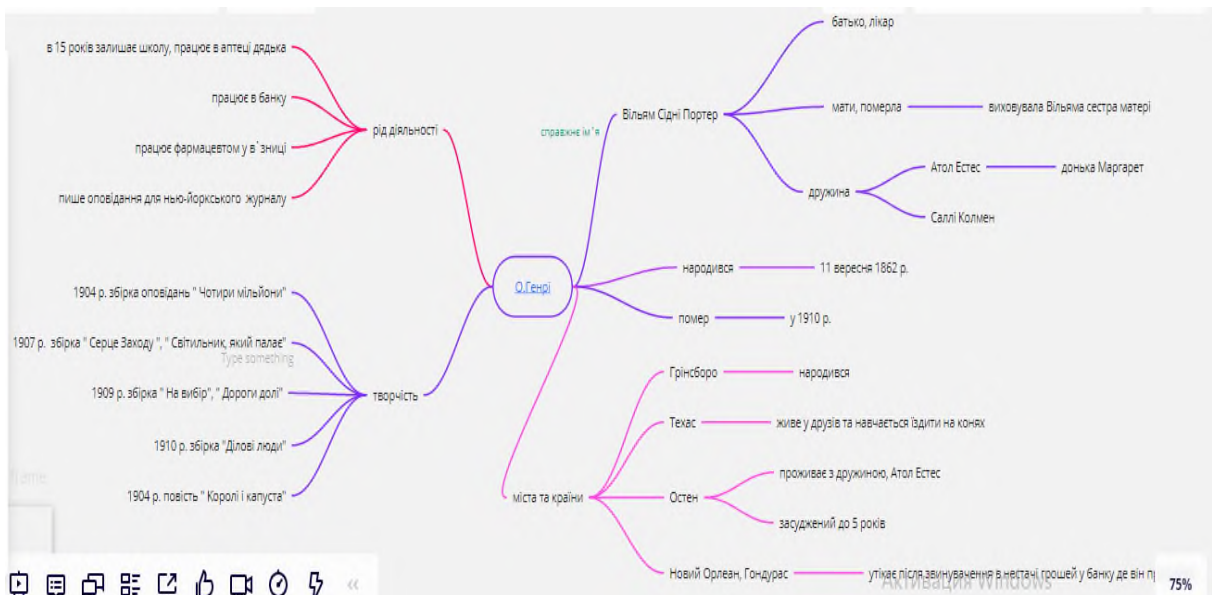
Сьогодні ви познайомитесь з творчістю О. Генрі та його новелою «Останній листок», а саме поговоримо про одного з героїв новели – Бермана, який пожертвував своїм життям заради життя дівчини.

III. Оголошення теми й мети уроку.

IV. Перевірка домашнього завдання.

Актуалізація опорних знань, умінь і навичок.

Повідомлення про життєвий і творчий шлях О.Генрі (за індивідуальним домашнім завданням) (На дошці розміщено фото письменника, ілюстрації до книг, інтелект карта на біографію письменника.

Завдання для учнів:

1. Заповнюють Фейсбук сторінку письменника. *Додаток 4*
2. Почувши про життя письменника, як ви вважаєте, із зображенням чого ми можемо зустрітися у його творах? (З описом реального життя.)

V. Сприйняття й засвоєння учнями навчального матеріалу.

Слово вчителя.

О.Генрі вважають майстром новели. У його новелах багато комічного, найчастіше автор використовує гумор та сатиру, за допомогою яких письменник висміює людські вади.

Словникова робота. (запис в зошиті)

Новела (від італ. – новина) – невеликий за обсягом прозовий епічний твір про незвичайну життєву подію з несподіваним фіналом.

Новелі притаманні лаконізм, яскравість і влучність художніх засобів, напружений сюжет, чітка композиція, мінімум персонажів.

Представниками цього жанру були Дж. Боккаччо, Е. А. По, І. Бунін, Гі де Мопассан, П. Меріме, В. Стефаник.

Слово вчителя.

Новела О. Генрі «Останній листок» – одна з найкращих у світовій літературі, яка присвячена темам відданості, взаємопідтримки і самопожертви, любові до ближнього. Вона привертає увагу до «маленької людини», проблем, із якими стикаються люди мистецтва: злиденне життя, боротьба за виживання.

Треба відзначити динамічний сюжет і зразкову композицію новели. Улюблений прийом побудови сюжету О. Генрі – несподівана кінцівка, до якої автор ще додає подвійну розв'язку. Новела невелика за обсягом, але має дві сюжетні лінії: перша – розповідь про життя двох подруг та хворобу дівчини Джонсі, а друга – про художника-невдачу, старого Бермана, та його шедевр. Спочатку читачу здається, що головною сюжетною лінією є хвороба Джонсі, але насправді це самовідданий вчинок Бермана, на який ніхто не очікував. У кінці новели обидві сюжетні лінії мають несподівану розв'язку, коли стає відомо що заради порятунку Джонсі, яка вже втратила віру в себе та надію

на одужання, старий художник пожертвував власним життям. Ніхто навіть не міг здогадатися, що саме Берман пожертвує власним життям заради порятунку Джонсі.

Бесіда з учнями:

1. Розкажіть історію Бермана.
2. Дати характеристику Берману (*скористатися кластером, записати в зошит*) **Додаток 5.**
3. Чому О. Генрі порівнює Бермана з Мойсейом?
4. Як би ви повелися на місці Бермана?

Робота в групах:

Група 1. Доведіть, що листок, який був намальований Берманом, можна вважати довгоочікуваним шедевром?

Група 2. Доведіть, що вчинок Бермана можна вважати подвигом?

Завдання для учнів.

1. Робота з епіграфом.
2. Як ви розумієте слова французької письменниці.

VI. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Пояснення кроссенса (за біографією письменника).
2. Доведіть, що твір є новелою?
3. Виконати тести.

VII. Домашнє завдання.

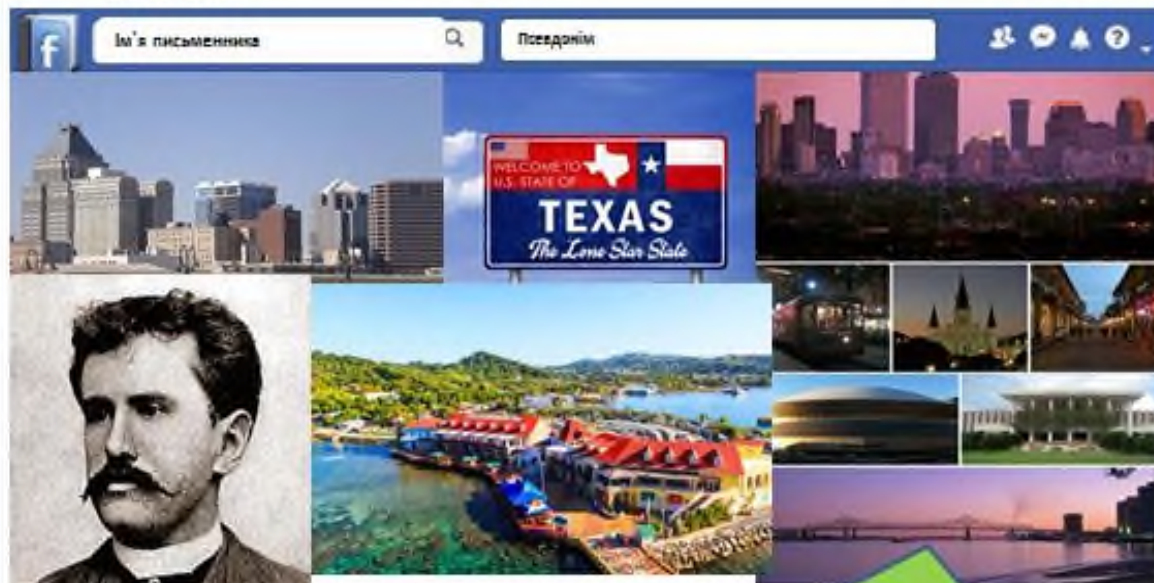
Виписати цитати до образу Сью та Джонсі.

Виконати завдання в

Learningapps

(<https://learningapps.org/display?v=pgysf7iaa20>)

Додаток 4

Зробити підписи до світлин:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Про себе:

Роки життя: _____

Містечко: _____

Батько: _____

Мати: _____

Сім'я:

Дружина _____

Донька _____

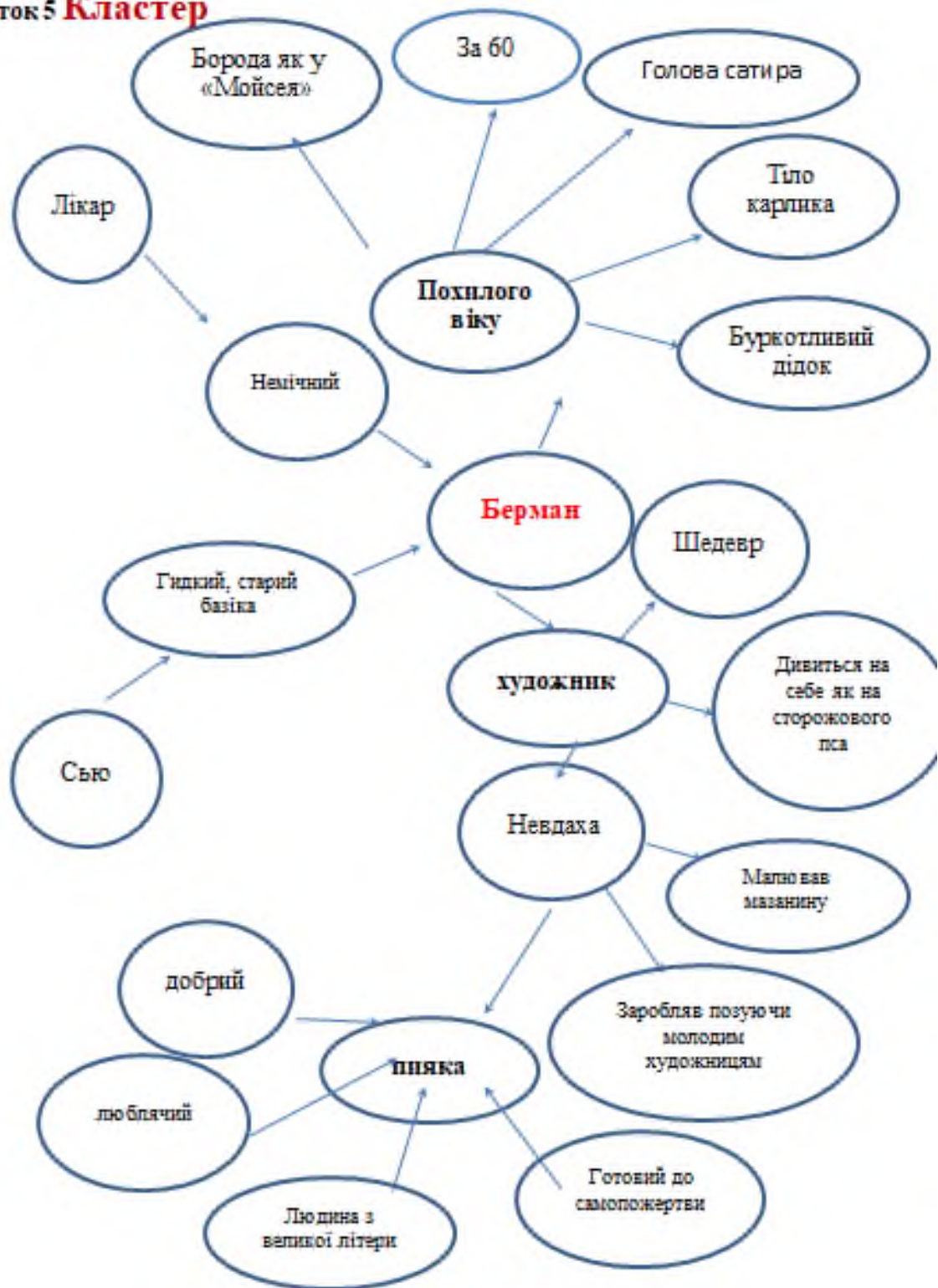
Літературна творчість:

Захоплення:

Учитель ЗЛ О. В. Колиба

Додаток 5 **Кластер**

*Криворученко Світлана,
учитель української мови та
літератури, зарубіжної літератури
Первомайської ЗОШ I–III ступенів № 9
Первомайської міської ради
Миколаївської області, старший
учитель, кандидат філологічних наук*

В. ШЕКСПІР. ВИНЯТКОВА РОЛЬ ПИСЬМЕННИКА В РОЗВИТКУ АНГЛІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА СВІТОВОГО МИСТЕЦТВА (8 КЛАС)

Фактична тема уроку: «Сьогодні вас звать Шекспір...»

Мета:

Формування предметних компетентностей: розкрити ключові віхи життя та творчості В.Шекспіра; сутність «шекспірівського» питання, його роль у становленні театру в Англії, ознайомити учнів із сучасним культурним надбанням Англії; формувати навички дослідницько-пошукової роботи в процесі вивчення біографії письменника; розвивати вміння створювати опорний конспект, вирішувати проблемні запитання в групі; прищеплювати навички самовизначення й самореалізації в житті; вміння аналітично мислити, робити узагальнення; сприяти пробудженню інтересу до вивчення духовних, творчих надбань попередніх поколінь, виховувати загальнолюдські цінності.

Формування ключових компетентностей:

- *спілкування державною мовою:* вміння будувати власні висловлювання, презентувати свою роботу;
- *уміння вчитися впродовж життя:* аналізувати, робити висновки, мати власну думку з приводу обговорюваних питань, обґрунтовувати її, вдосконалювати вміння оцінювати свою діяльність на уроці;
- *ініціативність та підприємливість:* навички роботи в групі, колективі, досвід взаємного навчання;
- *математична компетентність:* вміння логічно та абстрактно мислити, складати схеми, таблиці, алгоритми;

- *інформаційно-цифрова компетентність*: уміння діяти за алгоритмом, використовувати інтернет-ресурси для отримання нових знань, аналізувати медіатекст, критично оцінювати медійну інформацію;
- *загальнокультурна компетентність*: висловлювати оцінні судження, ціннісне ставлення до себе, свої вчинків, дій, навколишнього середовища.
- *обізнаність та самовираження у сфері культури*: презентувати власні творчі здобутки.

Змістові наскрізні лінії: громадянська відповідальність: формування власної громадянської позиції; розуміння гуманістичних ідеалів; *здоров'я і безпека*: цінує людське життя.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу; урок вивчення біографії письменника

Основні терміни й поняття: Відродження, театр, гуманізм, «шекспірівське» питання.

Обладнання: мультимедійна презентація до уроку, книжки з творами В.Шекспіра, портрети письменника, ілюстрації, на яких зображено скульптури митця в різних країнах, роздатковий матеріал.

Медіаконтент: відеосюжет «Літературна кав'ярня» ; інтерактивний плакат «Загадка Шекспіра» ; Завдання № 1 Опорний конспект «Шекспірівське питання» (завдання підвищеної складності); Завдання № 2 «Шекспірівське питання» ; презентація «Літературний календар доби Відродження» ; Завдання № 3 «Життєвий та творчий шлях В.Шекспіра» ; відеосюжет «Encyclopedia.chanel. Вільям Шекспір»

Індивідуальні й командні випереджувальні завдання: підготувати інтерактивний плакат «Загадка Шекспіра» та розповідь про суть питання; підготувати інформацію про картини «Шекспір та його сучасники» Дж.Фейд, Чандосівський портрет, «Єлизаветниця» ; створити

презентацію «Літературний календар доби Відродження», представивши раннє та високе Відродження; вивчити уривок із твору «Ромео та Джульєтта».

Міжпредметні зв'язки: мистецтво, географія, історія, інформатика, англійська мова.

Перебіг уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

- Наш урок розпочнемо зі слів відомого англійського письменника доби Відродження: **«All the worlds a stage and all the men and women merely players». Who will be translate?** (*Світ – театр. Ми в нім – актори.*)

- Дякую. Так, на початку п'єси «Як Вам це подобається» Вільям Шекспір сказав: «Весь світ – театр. У ньому всі чоловіки й жінки – актори».

Формування навчально-організаційних умінь та навичок

Емоційне налаштування на урок

II. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕМИ І ЗАВДАНЬ УРОКУ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- Про кого ж сьогодні в нас піде розмова? Доповніть, будь ласка, речення, зазначене на дошці – **«Сьогодні вас звуть...»** (*Шекспір*).

- Так, дякую. Розгорніть зошити, запишіть дату й тему (діти пишуть, учитель продовжує бесіду). Пропоную попрацювати сьогодні над проектом **«Який довершений витвір – Людина!»** Для цього оберіть, будь ласка, маску, яка символічно буде вказувати на Вашу роль у цьому дослідженні. У кінці уроку ми дамо відповідь на запитання: «Який він Шекспір особисто для вас?» Крім того, ви спробує розкрити свої вміння в певній галузі. Відповідно до обраної ролі, сядьте за свої робочі місця (*живописці, біографи,*

Мотивація навчальної діяльності

Формування навичок самовизначення

Формування творчої уяви

літературознавці). Обґрунтуйте вибір
обраного фаху. Визначення
мети уроку

Визначення теми та завдань уроку

- Уявіть, що ви зустрілись із Вільямом Шекспіром. У Вас є можливість поставити йому два запитання. Що б ви хотіли дізнатись про нього та про себе? *Учні відповідають.*

- Дякую. Отже, сьогодні на уроці ми розкриємо багатогранність творчої особистості Вільяма Шекспіра, з'ясуємо сутність «шекспірівського» питання, здійснимо спробу наблизитись до нього, як до живої людини, визначити, які життєві принципи й поведінка були притаманні митцю як представнику доби Ренесансу, чи залишається В.Шекспір сучасним сьогодні. І в якості підсумку уроку спробуємо віднайти власну геніальність, можливо, вона також для нас ще загадка.

План

1. Розкриття «шекспірівського» питання.
2. Робота в групі.
 - 2.1. Робота з портретами команди «Живописці».
 - 2.2. Представлення конспекту команди «Біографи».
 - 2.3. Презентація літературного календаря «Творчий шлях В.Шекспіра. Спадщина митця» командою «Літературознавці».
 - 2.4. Розповідь про театр драматургами.
3. Підсумок на тему: «В.Шекспір – справжній представник доби Відродження. Чи потрібен Вільям Шекспір сучасності?»

Компетент-
ність

уміння

вчитися:

вміння

аналізувати

отриману

інформацію

та перетво-

рювати її в

іншу знакову

систему.

III. Вивчення нового матеріалу

3.1. Актуалізація опорних знань

- Скажіть, будь ласка, чи відомі вам постаті у світовій літературі, таємниці творчості яких до сьогодні не розкриті?

Розвиток

критичного

мислення

- Так, Гомерівське питання. (Учень розповідає його суть.)

3.2. Вивчення нової теми

3.2.1. «Шекспірівське» питання

- Пропоную з'ясувати, в чому сутність «шекспірівського» питання. Перегляньте, будь ласка, відео. Потім скажіть, у чому полягає проблема. (Діти переглядають відео [«У літературній кав'ярні»](#). Потім відповідають).

- «Літературна кав'ярня» - цікавий захід, під час якого діти й дорослі мають змогу послухати гарну поезію, пізнати світ поетичного мистецтва. Скажіть, будь ласка, у якій сфері такі знання можуть стати в пригоді? Оцініть майстерність гри учнів (Діти відповідають).

-Дякую. Тепер пропоную прослухати відповідь щодо «шекспірівського» питання. (Учитель називає учнів, які вдома працювали над цим дослідницьким завданням і розробили [інтерактивний плакат «Загадка Шекспіра»](#)). Під час прослуховування доповіді однокласників, виконайте, будь ласка, завдання [№ 1](#) (підвищеної складності) та [№ 2](#).

Далі вчитель пропонує перевірити якість виконання завдання № 1 та завдання № 2, а також цікавиться в доповідачів, наскільки вони можуть оцінити якість виконання випереджувального завдання.

3.2.2. Короткі факти біографії та творчого шляху В.Шекспіра

- І так. Ми з'ясували, що Вільям Шекспір – особистість, яка справді проживала в Стратфорд-на-Ейвоні в добу Ренесансу. У чому ж геніальність цього митця? Яке життя він прожив? Це ми дізнаємось, попрацювавши в групах. Кожна з груп зараз отримує завдання, покликане розкрити біографію та творчий

Компетентність
уміння
вчитися
Обізнаність та самовираження у сфері культури;
Інформаційно-цифрова компетентність
Профорієнтаційна робота на уроці.

Випереджувальне завдання
Комунікативна компетентність
Інформаційно-цифрова компетентність
Взаємодія в системі «учень-клас».
Профорієнтаційна робота на уроці.

Випереджувальне завдання
Компетентність уміння

шлях Вільяма Шекспіра. На виконання завдання у вас до 5 хвилин, оскільки відповідальний представник з кожної групи мав також випереджувальне завдання, частково обізнаний у темі.

«Живописці»

Оберіть три портрети з представлених на фліпчарті (портрети в папці на Google Диску). Розкажіть, що вам відомо про ці портрети. Дайте відповідь на запитання: «Як риси обличчя, постава та одяг особистості характеризують його внутрішній світ?»

«Біографи»

Прослухайте відеоролик «[Encyclopedia. Chanel. Вільям Шекспір](#)» та створіть опорний конспект про життєвий шлях митця на запропонованих аркушах. Потім цікаві факти представте класу.

«Літературознавці»

Прослухайте відеоролик «[Encyclopedia. Chanel. Вільям Шекспір](#)» та доповніть літературний календар «[Творчий шлях В.Шекспіра. Спадщина митця](#)» інформацією про доробок письменника. Презентуйте свою роботу класу.

«Драматурги»

Ознайомтесь з інформацією про розвиток театру епохи Шекспіра, представте її класу. Прорекламуйте уривок із твору «Ромео та Джульєтта» (читає перевдягнений хлопець)

О, вибери собі нове ім'я!

Та що ім'я? Назви хоч як троянду,

Не зміниться в ній аромат солодкий!

Хоч як назви Ромео – він Ромено.

Найвища досконалість все ж при ньому.

Хоч би він був і зовсім безіменний...

О, скинь же, скинь своє ім'я, Ромео!

Воно ж не є тобою, і взамін

Візьми мене усю!..

вчитися
впродовж
життя:
Здійснювати
пошук
необхідної
інформації,
створювати
власний
інформацій-
ний ресурс

Інформацій-
но-цифрова
компетент-
ність

Інформацій-
но-цифрова
компетент-
ність

Розвиток
монологіч-
ного
мовлення

Взаємодія
«учень-
учень»

Захист завдань кожною з команд.

Під час захисту робіт команд «Живописці», «Біографи», «Літературознавці» представники інших груп слухають і виконують [завдання № 3](#). Кожен із доповідачів зазначає, наскільки команді вдалося виконати поставлене завдання.

Після представлення інформації командою «Драматург» усі діти виконують завдання № 4 на роздрукованій картці.

Завдання 4.

1. «Знайти помилку»

Театр «Глобус» в Англії було побудовано в 1599 році. У 1593 році Шекспір вступив у трупу Бербеджа як актор і драматург. Він був пайовиком цього театру.

2. Визначити ідею продекламованих рядків із твору «Ромео та Джульєтта».

- Діти, хто відшукав помилку, прошу озвучити відповідь, а також розкрийте ідею продекламованих рядків. (Діти представляють свої міркування).

- Оцініть майстерність гри однокласника. (Лунають думки учнів).

IV. Підсумок уроку

Дайте відповідь на запитання: «В.Шекспір – справжній представник доби Відродження. Чи потрібен Вільям Шекспір сучасності?»

Сьогодні кожен з вас виконував певну роль, мав певне завдання. Так само в житті у вас є певне призначення, відповідно до ваших здібностей. Можливо, хтось у собі вже відкрив «прихований талант» і хоче поділитись. Якщо ні, пропоную висловити свої думки щодо користі уроку в «Пропозиціях». Чого варто повчитись у митця?

Уміння сприймати та переробляти інформацію в іншу знакову систему
Формування оцінних суджень

Соціальна компетентність:
формування навичок роботи в парі, групі, набуття досвіду взаємного навчання

Розвиток критичного мислення

Розвиток критичного мислення
Рефлексія

Пропозиції

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Диферінційований підхід.
Ситуація вибор

Відповідальні представники груп оцінять роботу учасників за індивідуальним завданням для групи та усними відповідями однокласників, дотримуючись критеріїв у бланках. Загальне оцінювання здійсимо з урахуванням Вашого самооцінювання та виконання завдань у Google формах.

Презентуйте учням класу й гостям свої опорні конспекти, залиште їх на столі для оцінювання Вашої роботи на уроці, їхні фотокопії будуть представлені в спільній папці на Google Диску для підготовки до наступного уроку.

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Знати матеріал про життєвий і творчий шлях В.Шекспіра.

Індивідуальне повідомлення «Сонети Ф.Петрарки та В.Шекспіра: особливості творчої манери митців».

3. Створити основу для плакату «Всесвіт Шекспіра» (формат А3) Дякую за роботу.

*Кривенька Тетяна,
учитель зарубіжної літератури
Великомечетнянської ЗОШ І–ІІІ ступе-
нів Кривоозерської районної ради,
старший учитель*

ІДЕЯ РАДОСТІ ЖИТТЯ І ВІДКРИТТЯ СВІТУ У РОМАНІ ЕЛЕОНОР ПОРТЕР «ПОЛІАННА» (5 КЛАСС)

Мета:

навчальна: навчити учнів визначати ідеї роману показати сенс справжніх цінностей; удосконалювати навички визначення художніх засобів у розкритті ідейного змісту твору; удосконалювати вміння розуміти та знаходити шляхи вирішення проблеми;

розвивальна: розвивати навички виразного читання та зв'язного мовлення, уміння висловлювати власне ставлення до героя, оцінювати його вчинки та риси характеру;

виховна: виховувати моральні якості, акцентувати увагу на значенні справжніх цінностей у житті людини.

Обладнання: тексти роману «Поліанна», робочий зошит, виставка ілюстрацій до твору та малюнків учнів; мультимедійна презентація; роздатковий матеріал (словник до уроку, картки)

Тип уроку: комбінований урок

Епіграф:

*У наше життя приходять радість,
коли в нас є чим зайнятися,
є кого любити і є на що сподіватись.
В. Франкл*

Хід уроку

II. Мотивація навчальної діяльності учнів (слайд 2)

(Звучить дитячий сміх)

– Коли ми сміємося?

(Тоді, коли відчуваємо радість)

Подаруйте посмішку собі,

Один одному, мені.

Я дарую посмішку і вам.

Радість допоможе у роботі нам

- А що таке радість?

(Перегляд кроссенсу «Радість»)

Поясніть, як ви розумієте слово *радість* за кроссенсом.

(слайд 3)

Учитель: Радість – одна з основних позитивних емоцій людини, внутрішнє почуття щастя. Існує радість від спостереження, радість від руху, радість від суму, радість спілкування, радість пізнання, радість краси, радість життя, є і безпричинна радість. Отже, привід для радості може бути різний.

Давайте ж ми сьогодні разом пограємо в гру під назвою «Шукай радість».

- «Що це за гра?» – запитасте ви. Всі ми час від часу сумуємо. І іноді важко помітити в житті щось хороше. Гра «Шукай радість» - це, коли влюбій ситуації можна знайти щось, чому можна порадіти.

III. Оголошення теми і мети уроку (слайд 4)

(Запис у зошити теми уроку)

- Як ви гадаєте, діти, про що піде мова сьогодні на уроці?

Так, про радість й відкриття світу, про те як маленька дівчинка змогла змінити на краще життя інших. А також повчимося у Поліанни умінню радіти життю навіть тоді, коли з очей капують сльози. Пошукаємо відповідь на питання: чому книга про маленьку дівчинку Поліанну надзвичайно популярна.

Робота з епіграфом

- Розгляньте хмаринку слів і спробуйте прочитати вислів, взятий за епіграф до нашого уроку. Як ви його розумієте?

Як бачимо, три причини: улюблена справа, близькі люди і

2. Інтерактивна вправа «Сонечко» (слайди 5 - 7)

Давайте, діти, проведемо таку вправу об'єднаємося в групи. З поданих рис характеру визначте, які риси притаманні Полліанні.

Слова на слайді: дотепність, дружелюбність, знервованість, хитрість, корисливість, життєрадісність, відвертість, роздратованість, бажання допомогти, мужність, відвертість, підступність, щирість, співчутливість

- До речі, діти, чому я помістила Полліанну саме в сонечко? А чому не в хмарку, не в дощову краплину, не в крапельку сльози?

Висновок. Отже, ми бачимо, що Полліанна має надзвичайний дар – змінювати на краще життя інших людей. Коли дівчинка, як сонечко входить в похмурі будинки, їй вдається пом'якшити скам'янілі серця. Разом із Поліанною герої знаходять свій шлях до щастя: «завжди радіти». Маленька дівчинка навчила багатьох людей «грати в радість». Добротою та щирістю думок вона спонукала інших героїв стати добрішими, людянішими, почати усвідомлювати мету свого існування.

V. Осмислення учнями змісту роботи та послідовності дій.

1. Виконання інтерактивної вправи «Впізнай героя» (слайд 8)

- Назвіть героїв, які захопилися «грою в радість».

Для цього пропоную виконати інтерактивну вправу «Впізнай героя».

Перейдіть за посиланням <https://learningapps.org/join/munopa2k>, або відскануйте QR - код і виконайте вправу.

Молодці, ви успішно справились із завданням.

2. Складання кроссенсу учнями «Вплив Полліанни на мешканців міста» ? (слайд 9)

Отже, Полліанна пробудила у жителів міста позитивне, навчила бачити хороше абсолютно в усьому, стала для них ангелом рятівником. Вона навчила їх радіти життю! Давайте ж тепер прослідкуємо, як саме змінилися герої роману завдяки «грі в радість».

Розгляньте кроссенс і поясніть, що Полліаннина «гра в радість» змінила в житті кожного героя.

(Учні називають героїв та надають пояснення)

1-5. Тітка Поллі.

2-5. Ненсі.

3-5. Містер Пендлтон.

6-5. Місіс Бентон.

9-5. Лікар Чилтон.

8-5. Місіс Сноу.

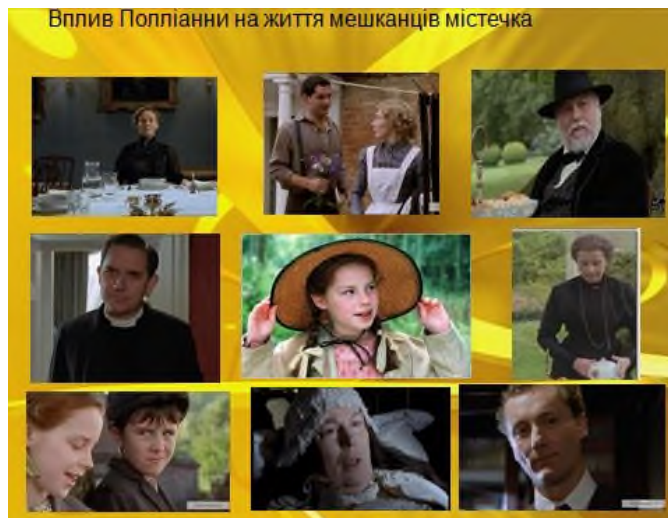
7-5. Джиммі.

4-5. Священик Пол Форд.

По хресту:

1-5-9. Завдяки Полліанні доктор Чилтон та тітка Поллі одружилися.

3-5-7. Містер Пендлтон та Джиммі стали однією родиною, знову ж таки завдяки Полліанні, адже саме вона запропонувала самотньому чоловікові усиновити Джиммі, зробивши таким чином щасливими одразу двох людей.

3. Фізкультхвилинка (слайд 10)

4. Робота над проблемним питанням (слайд 11)

- Чи є «гра в радість» Полліанни щирою? Адже часто вона грає в неї зі сльозами смутку на очах?

- Пригадайте, коли Полліанна після аварії дізналась про те, що вона не зможе ходити, якою була перша її реакція?

- Знайдіть її слова в тексті.

«...—Але я не можу не думати про це,—схлипувала вона.—Я тепер тільки й думаю про це. Ну, міс Гант, як же я піду до школи, провідаю містера Пендлтона і місіс Сноу, і всіх-усіх? — сльози душили її, вона змовкла. Раптом дівчинка завмерла, підвела погляд, в якому відбився жах:»

—Але, міс Гант, якщо я ніколи не зможу ходити, з чого ж мені радіти?»

«...—Я знаю. Татко теж так казав,—схлипувала Полліанна.—Він казав, що завжди можна знайти щось, що виявиться іще гіршим. Але йому не говорили, що він ніколи не зможе ходити. Хіба є щось гірше за це?»

- Перегляньте уривок з кінофільму, подумайте, що допомогло дівчинці знайти сили і далі радіти життю?

Перегляд уривку з к/фільму «Полліанна»

6. Бесіда за переглянутим уривком

- Що ви зрозуміли з переглянутого уривку? Що показав трагічний випадок?

(трагічний випадок показав, що жителі містечка полюбили Полліанну за її доброту, щирість і співчуття. А після того, як стало відомо, що Полліанна не зможе ходити, до неї почали приходити всі ті, кому вона допомогла і намагалися підтримати дівчинку).

- Порівняйте переглянутий уривок з фільму з текстом твору.

Відповіді дітей

То ми можемо сказати, що Полліаннина гра в радість дійсно є щирою?

«Полліанна» – це приклад того, що на життя можна дивитися по-іншому. Не те щоб не помічати поганого, але вміти побачити у ньому другу сторону. Як говорила сама Е. Портер «Я ніколи не вважала, що необхідно заперечувати існування труднощів, страждань і зла. Я тільки думала, що набагато краще йти назустріч невідомому бадьоро й радісно».

- Ви погоджуєтесь з думками автора?

- А як ви реагуєте на труднощі?

VI. Узагальнення та систематизація роботи

Отож, я бачу ви теж умієте долати труднощі, які виникають у вашому житті з посмішкою. Я пропоную вам виконати наступну вправу.

Вправа «Солодощі Поліанни»

Запропонуйте учням взяти цукерку від Поліанни і пригадати радісну подію, щасливу мить, що трапилася з вами. (Наприклад, я отримала подарунок від дитини; весело провіла вечір із друзями; подивилася з сім'єю чудовий фільм...).

Діти наводять власні приклади ...

Що показала, чому навчила нас ця вправа?

Радість, добро є в нашому житті, просто треба їх помічати і

цінувати. Пам'ятайте про це, зберігайте позитивний настрій в будь-яких життєвих ситуаціях.

Нехай гра, яку вигадав батько Полліанни, стане частиною вашого життя.

В Америці, після виходу книги Е. Портер про Полліанну, було створено клуби Полліанни. А ви б бажали стати членами такого клубу? Пропоную і у нашій школі створити клуб Полліанни.

А для того, щоб про нього дізналися, нам потрібно прорекламувати його і запросити усіх охочих. Вдома ви мали виконати творче завдання: намалювати запрошення для усіх охочих та створити рекламу.

- Ви впоралися з цим завданням?

Перевірка виконання завдання.

Молодці, ви гарно впорались із творчим завданням, навчилися радіти і шукати позитивне навіть в будь якій ситуації. Тому я хочу вручити вам медалі членів Клубу Полліанни.

VII. Підсумок уроку. Оцінювання.

Заключне слово учителя.

«Гра в радість», яку подарувала читачам Е. Портер та її героїня – маленька дівчинка з великим серцем, зігриває душу і захоплює.

- Чого ж навчив вас роман ?

Роман вчить нас протистояти проблемам і викликам часу, бути стійким за будь – яких обставин, шукати позитивне в темних проявах життя, вселяти віру в перемогу добра. Полінна стверджує, що світ все – таки можна змінити до кращого. Тільки при цьому починати потрібно з себе, з власної душі. І перш за все, навчитись бачити в людях їхні кращі сторони. Але головне, чому вона вчить, допомагати ближньому. Це одна із найголовніших цінностей в християнстві, яка показує не намагання засудити і наказати, а готовність зрозуміти, поспівчувати, повірити в себе. Все те, що корисно знати кожному із нас, є в цьому творі. Хочеться, щоб «гра в радість» стала вашим стилем життя. Бажаю вам бачити більше хорошого, позитивного навколо.

Пам'ятайте !

В житті завжди є радості моменти!

Відкритим будь, і їх не пропусти.

А щоб життя тобі всміхалось,

Йому частіше посміхайся ти!

VIII. Домашнє завдання. 1. Повторити матеріали про Тома Сойєра.

2. Підготуватися до порівняльної характеристики Полліанни та Тома Сойєра.

Ковальська Людмила,
учитель зарубіжної літератури
Себинської ЗОШ І–ІІІ ступенів
Новоодеської районної ради, старший
учитель

**РОАЛЬД ДАЛ – АВТОР «СОЛОДКОЇ»
СУЧАСНОЇ ПОВІСТІ-КАЗКИ
«ЧАРЛІ І ШОКОЛАДНА ФАБРИКА»**

<i>Укладач</i>	Ковальська Людмила Олександрівна, вчитель зарубіжної літератури Себинської ЗОШ Миколаївської області, Новоодеського району
<i>Категорія учасників</i>	Учні 5 класу
<i>Мета</i>	Розвиток медіакомпетеності учнів 5 класу:
<i>Які навички/компет ентності розвиває</i>	Медіаграмотність, критичне мислення
<i>Допоміжний та роздатковий матеріал</i>	Ватман, фломастери стікери
<i>Орієнтовний час уроку</i>	45 хвилин
<i>Медіаконтент (назви відео або інших матеріалів)</i>	Wikipedia

ПЛАН

- I. Вступ «Про «солодкого» письменника»
- II. «Традиції святкування Великодня в зарубіжних країнах»
- III. «Інфографіка «10 фактів» про Роальда Дала»
- IV. «Словесна розмальовка: «солодкий» Чарлі Бакет»
- V. Вправа «Мікрофон» : «Великодній кошик побажань»
- VI. Використані джерела

ХІД ЗАНЯТТЯ

Тема. Роальд Дал – автор «солодкої» сучасної повісті-казки «Чарлі і шоколадна фабрика

- Ви любите казки?
- А які сучасні казки ви знаєте?

 1	<p><i>Кір Буличов</i> «Дівчинка з Землі» Аліса Селезньова</p>	 3	<p><i>Джоан Роулінг</i> «Гаррі Поттер»</p>
 5	<p><i>Клайв Льюїс</i> «Хроніки Нарнії» містер Тумнус, Люсі Певенсі</p>	 7	<p><i>Туве Янсон</i> «Пригоди Муммі-Троля»</p>
 9	<p><i>Роальд Дал</i> «Чарлі і шоколадна фабрика» Чарлі Бакет і Віллі Вонка</p>	 11	 12

Гра «Вгадай казку за персонажем»

– Отже, сьогодні ми говоримо з вами про «солодкого» письменника і його солодку казку.

Розгорніть підручники на сторінці 257 (розгортають, але такої сторінки в підручнику немає)

– Не може бути! А й справді. Що ж робити? Ой згадала! Мені вчора прийшов шоколадний лист. Можливо в ньому є

сторінки підручника? А ось і вони! (вчитель дістає великий конверт, в якому роздруковано продовження підручника)

I. Вступ «Про «солодкого письменника»

– Сьогодні ми говоримо про письменника Роальда Дала і про його сучасну казку. Яка ж вона? А допоможе нам це зрозуміти Роальд Дал. Але при чому тут шоколад? (на конверті шоколад). Може це пов'язано з якимось святом? Діти, яке свято чекає на нас ближчим часом? (відповідають) Точно! Які традиції святкування Великодня ви знаєте?

– А як його святкують в інших країнах? Адже ми вивчаємо зарубіжну літературу і маємо знати повну картину. Можливо це підкаже нам чому нам надіслали шоколад?

II. «Традиції святкування Великодня в зарубіжних країнах» (урок проходить в кабінеті зарубіжної літератури з використанням комп'ютера, мобільних телефонів)

Виступ учнів про традиції святкування Великодня.

– Тепер все зрозуміло! А чим відрізняється український Великдень від європейського? Яке ключове слово в повідомленні нам це підказує? Чому на вашу думку Роальд Дал солодкий письменник?

ОПРАЦЮВАТИ ЛОГІЧНИЙ ЛАНЦЮЖОК: СВЯТО – ШОКОЛАД – ФАБРИКА – ЛЮБЛЯТЬ ДІТИ – РОАЛЬД ДАЛ

– Можливо саме з шоколадного яйця на Великдень або улюбленої шоколадки, отриманої в дитинстві майбутнім письменником, розпочалась захоплива історія про дітей, які потрапили на шоколадну фабрику винахідника солодоців Віллі Вонки.

Оголошення теми і завдань уроку: Роальд Дал – автор «солодкої» сучасної повісті-казки «Чарлі і шоколадна фабрика»

– Отже, які завдання стоять перед нами на уроці? (біографія Роальда Дала, знайомство з сучасною казкою «Чарлі і шоколадна фабрика» та її головним героєм Чарлі Бакетом, повторити поняття «повість», «казка»)

– І сьогодні ми не просто виконаємо вправу «10 фактів».

Сьогодні в кінці уроку ми маємо отримати корисний інформаційний продукт. Як можна оформити всю отриману інформацію, знання про письменника, його твір? Що допоможе швидко і чітко відобразити інформацію? Презентувати свою роботу.

III. Практична робота.

Створення ескізу інфографіки «10 фактів про Р.Дала»

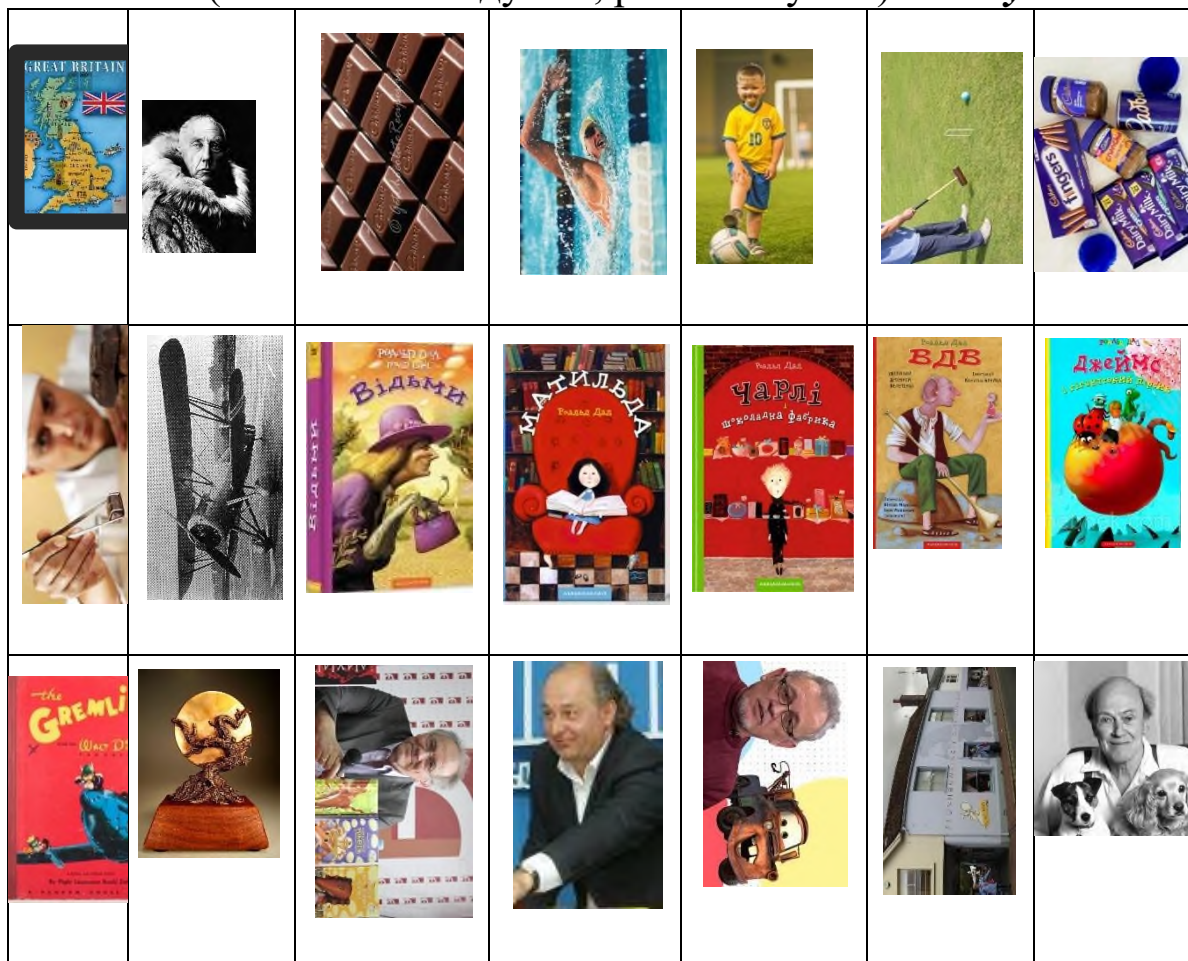
– Ми створимо з вами ескіз інфографіки. В нашому випадку це буде плакат, але його можна зробити і в цифровому форматі. (ознайомлення з інфографікою на сайті Wikipedia)

– У вашому міні-підручнику знайдіть статтю про Роальда Дала. Самостійно прочитайте. Дайте відповіді на запитання після статті. (читають)

– А тепер я роздам вам ілюстрації-підказки, за якими вам потрібно знайти інформацію про Р.Дала і ми складемо інфографіку «10 фактів» про нього.

Питання:

По перше, яку ілюстрацію ми розмістимо в центрі, яка буде головною. (висловлюють думки, розташовують)? *Чому?*

Гра в м'ячик

- Де народився Р. Дал?
 - На честь якої легендарної людини назвали Р.Дала?
 - Чим захоплювався у школі?
 - Які спогади лишили роки навчання?
 - Який епізод з дитинства письменника знайшов утілення в казці «Чарлі і шоколадна фабрика» ?
 - Чи можна сказати, що Дал мав сильний характер?
- Доведіть.

- Назвіть твори, які написав Р.Дал
- Доведіть, що Роальд Дал був всесвітньо відомим письменником. (премії)
- Розкажіть про музей письменника.
- Назвіть перекладачів творів Р. Дала на українську мову.

Слово вчителя про «Фабрику...»

– Казки Дала – одні з найкращих у світі творів для дітей. У цих творах чарівний світ змальований у межах реального життя – за сірою брамою фабрики чи у величезному персику. Однак потрапляють до цього казкового світу лише справжні мрійники. Часто його герої опиняються в складних ситуаціях. Проте справжні герої отримують винагороду, яку заслужили, а ті, хто не пройде випробувань на доброту, чесність, порядність, як і в народних казках, будуть покарані.

Жанр твору «Чарлі...», віднови термін

– Діти, щось дивне сталося у нашому підручнику: зовсім слова у реченнях переплуталися. Давайте поставимо все на свої місця. Відновіть визначення понять «казка» і «повість»

Казка -

Повість - жанр літератури, прозовий твір, у якому розповідається про події об'єднані довкола 1-2 персонажів.

– Знайдіть у ваших хрестоматіях текст казки-повісті. Давайте поринемо з вами у «солодку» казку і дізнаємося, а хто ж такий Чарлі Бакет?

IV. Читання уривків казки, робота з хрестоматією.

«Словесна розмальовка»

- Чи одразу ви здогадалися, коли читали про Золоті квитки, що Чарлі обов'язково знайде один із них?
- Діти, а автор описав, що відчув Чарлі, коли знайшов

квиток? Так автор цього не зробив. Це зробите ви. Закрийте очі, прислухайтеся до тиші, до звуків природи за вікном... уявіть, ви тримаєте в руках плитку шоколаду, ви знайшли Золотий квиток. Що ви відчуваєте? Що міг в той момент відчути Чарлі Бакет?

Застосування знань, умінь

– Отже, скориставшись інфографікою, спробуйте представити казку «Чарлі і шоколадна фабрика» та її автора(сьогодні я дізнався, мені сподобалось, я хвилювався коли...)

– Згадайте подію з твору, яка вам найбільше сподобалася, змусила хвилюватися?

– Кому ви співчували в процесі читання? Чому?

– Кому з герої симпатизує автор, на ваш погляд? Чому ви так вирішили?

– Яким ви уявили Чарлі Бакета?

– А шоколадна фабрика? Яка вона?

– Чому вас навчив Роальд Дал?

– Чому він написав казку саме про шоколад? Шоколадну фабрику?

V. Вправа «Мікрофон» : «Великодній кошик побажань»

Слово вчителя. Р.Дал писав казки для дітей, а що люблять діти понад усе? (свята, подарунки, розваги і шоколад)

– Ви любите робити подарунки?

– А чи є у вас кошти? Чи зможете ви на ці кошти привітати всіх своїх друзів?

– Наближається свято Великодня. Всі ви в цей день привітаєте своїх рідних зі святом. А Роальд Дал підказав нам, як можна це зробити. (подарувати шоколад, цукерки) але як зробити їх особливими, казковими, незвичайними? (своїми руками оформити пакунок)

– Сьогодні у нас завітали гості, вчителі з інших шкіл, давайте ми привітаємо їх особливими подарунками, зберемо малесенькі Великодні кошики, скажемо теплі і добрі слова привітання (отримують набори для Великодніх кошиків, збирають, вручають, озвучують побажання «Бажаю вам...»)

Завдання додому: прочитати казку до кінця, порівняти з фільмом (якщо дивилися), намалювати улюблений шоколадний продукт.

VI. Використані джерела

Книжка для вчителя «Уроки зі світової літератури», 5 клас:
О. М. Ніколенко, Л. В. Мацевко-Бекерська, О. В. Орлова.:
«Грамота», Київ, 2013.

Хрестоматія

1. Роальд Дал. Сторінки життя і творчості.

Завдання: Самостійно прочитайте біографію Роальд Дала. Дайте відповіді на запитання після статті.

- Де народився Р. Дал?
- З якої країни приїхали батьки письменника?
- На честь якої легендарної людини назвали Р. Дала?
- Чим захоплювався в школі?
- Які спогади лишили роки навчання?
- Ким був під час війни?
- Який епізод з дитинства письменника зайшов утілення в казці «Чарлі...»?

- Назвіть твори, які написав Р. Дал
- Розкажіть про музей письменника.
- Хто переклав твори Дала українською мовою?
- Що це за куля?

2. Жанр твору

Завдання: Віднови терміни про вигаданих осіб. твір про вигадані розповідний **Казка** – осіб та події

Повість - літератури, у якому розповідається прозовий про події об'єднані твір, довкола 1-2 персонажів. жанр оповіданням проміжне **Посідає між і романом.** Місце

Чарлі і шоколадна фабрика

Розділ 1. А ось і Чарлі

– Хто живе у будинку Бакетів? Як жили Бакети?

Ці двоє старезних людей – батько й мати пана Бакета. їх звали дідунь Джо та бабуся Джозефіна. ¶

А ці двоє старезних людей – батько й мати пані Бакет. їх звали дідусь Джордж та бабуня Джорджина. ¶

Це – пан Бакет. Це – пані Бакет. Пан та пані Бакети мають синочка, якого звали Чарлі Бакет. ¶

Це – Чарлі. ¶

Добрий вам день. І вам добрий день. І вам. ¶

Він радий вас бачити. ¶

Уся їхня родина — шестеро дорослих (полчіть) і малий Чарлі Бакет — мешкає в дерев'яній хатинці на краю великого міста. ¶

Хатинка аж ніяк не була розрахована на стількох людей, і жилося їм там страшенно незручно. Мала вона всього дві кімнатки й однісіньке ліжко. Ліжко віддали чотирьом стареньким, бо вони ж такі кволі й утомлені. Такі втомлені, що ніколи їй не злазили з ліжка. ¶

Вони їй не мріяли купити кращу хату, чи хоч би ще одне ліжко, бо були дуже вбогі. Грошей не вистачало навіть на харчі. ¶

— *Читаючи про родину Бакетів, їхню бідність та зусилля, яких вони докладали, щоб вижити, поміркуйте, що давало сили сім'ї, що з'єднувало її?*

Чарлі було найгірше. І хоч батько з матір'ю часто за обідом чи вечерею віддавали йому свої порції, та хлопцеві все одно було мало, бо він ріс. Чарлі страшенно кортіло чогось ситнішого й смачнішого за капусту з капусняком. А понад усе він хотів... ШОКОЛАДУ. ¶

— *Що означав для Чарлі ШОКОЛАД?*

— *Чому автор пише це слово ВЕЛИКИМИ літерами?*

Йдучи вранці до школи, Чарлі бачив у вітринах крамничок цілі стоси величезних шоколадних плиток. Він зупинявся й дивився на них, притискаючись носом до скла і стікаючи слиною. Чарлі Бакет міг відчутти смак шоколаду єдиний раз на рік, на свій день народження. Уся родина заощаджувала для цього гроші і, коли наставав знаменний день, Чарлі з самісінького чудесного ранку дарували невеличку шоколадну плиточку. І щоразу він акуратно ховав цю плиточку в спеціальну дерев'яну коробочку і зберігав її, ніби вона була зі щирого золота. Коли ж урешті не витримував, то віддирав з куточка манюсінький шматочок паперової обгортки, щоб визирнув манюсінький шматочок шоколаду, а тоді відкушував звідти манюсіньку крихточку — аби тільки відчутти цей чудесний солодкий смак, що поволі розтікався по язичці. Отак Чарлі примудрявся розтягти десятицентову плиточку шоколаду більш як на місяць. ¶

Але я ще не сказав вам про одне лихо, що мучило малого шоколадолоба Чарлі понад усе. Воно докучало йому набагато більше, ніж яесь там споглядання шоколадних плиток у вітринах крамниць: у цьому місті, майже біля самої хатинки, де мешкав Чарлі, стояла ВЕЛИЧЕЗНА ШОКОЛАДНА ФАБРИКА! ¶

Ви собі уявіть! ¶

І як же він прагнув потрапити на фабрику й побачити, що ж там усередині. ¶

Одного разу, коли дідунь Джо вкотре розповідав про шоколадну фабрику до кімнати увійшов пан Бакет, батько Чарлі, з вечірньою газетою. ¶

— Чули новину? — вигукнув він. І підняв газету, щоб було видно величезний заголовок: ¶

НАРЕШТІ ФАБРИКУ «ВОНКА» ВІДКРИЮТЬ ДЛЯ КІЛЬКОХ ЩАСЛИВЦІВ ¶

Розділ 5. Золоті квитки

«Вечірній вісник»

Містер Вонка геніальний виробник цукерок, якого ніхто не бачив уже десять років, прислав сьогодні таке оголошення: ¶

Я, Віллі Вонка, вирішив дозволити цього року відвідати мою фабрику п'ятьом дітям. Майте на увазі — тільки п'ятьом і не більше. Цих п'ятьох щасливців я скрізь водитиму особисто і дозволю їм побачити всі фабричні таємниці та чари. Наприкінці екскурсії всі вони як спеціальний дарунок отримають стільки шоколадок і цукерок, що їм вистачить на все життя! Отож шукайте Золоті квитки! П'ять Золотих квитків було надруковано на золотому папері й заховано під звичайнісінькими обгортками п'яти звичайнісіньких шоколадних батончиків. Ці п'ять батончиків можуть опинитися де завгодно — в будь-якій крамничці на будь-якій вулиці у будь-якому місті будь-якої країни світу — на будь-якому прилавку, де продають цукерки «Вонка». А п'ятеро щасливців, які знайдуть ці п'ять Золотих квитків, стануть єдиними особами, яким дозволять відвідати мою фабрику й побачити, яка вона тепер зсередини! Успіхів вам усім і успішного полювання! ¶

(Підпис: Віллі Вонка) ¶

Розділ 6. Два перші щасливці

— Хто знайшов перші два Золоті квитки?

Уже на другий день знайшли перший Золотий квиток. Щасливцем виявився якийсь Август-тус Глуп, і на першій сторінці вечірньої газети, яку читав пан Бакет, красувалося його велике фото. ¶

Раптом, саме перед днем народження Чарлі Бакета, газети сповістили, що знайшовся другий Золотий квиток. Цього разу пощастило дівчинці, яку звали Верука Солт і яка жила зі своїми заможними батьками в далекому величезному місті. ¶

І знову вечірня газета пана Бакета опублікувала фото щасливці. Вона сиділа між сяючими батьками у вітальні їхнього будинку, розмахуючи над головою Золотим квитком, і всміхалася від вуха до вуха. ¶

Розділ 8. Знайдено ще два Золоті квитки

— Хто знайшов ще два Золоті квитки?

Того вечора, коли у Чарлі був день народження, газета пана Бакета повідомила про знахідку не лише третього Золотого квитка, а й четвертого. «СЬОГОДНІ ЗНАЙДЕНО ДВА ЗОЛОТІ КВИТКИ, — волали заголовки. — ЗАЛИШИВСЯ ЛИШ ОДИН». ¶

«Третій квиток, — прочитав пан Бакет, піднісши газету до самих очей, бо бачив поганенько, а на окуляри не мав грошей, — третій квиток знайшла панна Віолета Борегард, яка завжди щось усім говорила дуже швидко й дуже голосно, та нелегко було зрозуміти її слова, бо водночас вона так само шалено жувала жуйку. ¶

— Тату, а кому ж дістався четвертий квиток? ¶

— Зараз побачимо, — відповів пан Бакет, знову придивляючись до газети. — Ага, ось воно. «Четвертий Золотий квиток, — прочитав він, — знайшов хлопець Майк Тіві». Цей дев'ятирічний хлопець постійно сидів перед величезним телевізором, не зводячи очей з екрана, й дивився фільм. ¶

Розділ 11. Чудо

– *Що знайшов Чарлі?*

– *Що вирішив зробити зі знайденим долларом?*

– *Яке чудо сталося у житті Чарлі?*

Одного разу Чарлі знайшов ЦІЛІСНЬКИЙ доллар!¶

Він міцно затис папірець тремтячими пальцями і не зводив з нього очей. У що мить це означало єдине, одне-однісіньке. Це означало ІЖУ.¶

Чарлі гарячково зашепотів сам до себе... він купить один запашний солодкий батончик і з'їсть його увесь, до крихти, просто отут, просто зараз... а решту грошей віднесе додому і віддасть мамі.¶

Чарлі зайшов до крамнички й поклав на прилавок мокру доларову банкноту.¶

– Один «Високочудесний зефірмелад Вонки», – випалив він, пригадуючи смак батончика, подарованого на день народження.¶

Чоловік за прилавком повернувся до Чарлі і дав йому батончик. Чарлі схопив шоколадку, миттю зірвав обгортку і вп'явся в неї зубами і з насолодою з'їв її.¶

– Мабуть, – сказав він тихо, – мабуть... я візьму ще один батончик. Такий самий, якщо можна.¶

Продавець знову сягнув собі за спину й дістав з полиці ще один «Високочудесний зефірмелад Вонки». Поклав його на прилавок.¶

Чарлі взяв, здер обгортку... і раптом... з-під обгортки... блиснуло золотим сяйвом. Серце в нього завмерло.¶

– Це ж Золотий квиток! – закричав продавець....¶

– Дякую вам, – відповів Чарлі і щодуху помчав крізь сніг. А пробігаючи повз фабрику містера Вонки, помахав їй рукою й проспівав:¶

– Я ще тебе побачу! Я скоро тебе побачу! За п'ять хвилин він був удома.¶

Завдання додому: прочитати казку до кінця, порівняти з фільмом (якщо дивилися), намалювати улюблений шоколадний продукт (торт, цукерку, батончик, шоколадку тощо: ПОФАНТАЗУЙТЕ, ЯК ЦЕ РОБИВ У ДИТИНСТВІ Роальд Дал)

*Поворозник Олександра,
учитель зарубіжної літератури
Калинівського ЗЗСО І–ІІІ ступенів
Березанської селищної ради*

**МІФИ ПРО ГЕРАКЛА.
ПОЕТИЗАЦІЯ В ОБРАЗІ ГЕРАКЛА МОГУТНОСТІ
Й МУЖНОСТІ, ЩО ПОКЛИКАНІ
НА БОРОТЬБУ ЗІ ЗЛОМ (6 КЛАС)**

Мета уроку: закріпити знання учнів про міф, його різновиди; узагальнити вивчене з міфів про Геракла; розвивати вміння давати характеристику герою, аргументувати власну думку; розвивати вміння стисло переказувати та відповідати на запитання за змістом прочитаного, формувати стійкі життєві принципи у подоланні життєвих перешкод; виховувати в здобувачів освіти кращі моральні якості на прикладі подвигів Геракла.

Обладнання: проектор та комп'ютер для бліц-опитування, демонстрації ілюстрацій до міфів про Геракла; аркуші паперу та олівці для скетчноутінгу.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Робота над темою уроку

1. Актуалізація опорних знань учнів.

Бліц-опитування (запитання висвічуються на проекторі).

- Що таке міф?
- Назвіть справжнє ім'я Геракла?
- Яке значення слова «геракл» ?
- Що завадило Гераклу стати правителем Микен?
- Які два подвиги Еврисфей не зарахував Гераклу?
- Поясніть значення поняття “гігантоманія”?
- Назвіть небесні тіла, які елліни пов'язували з іменем Геракла?

- Чому Геракл став улюбленим героєм еллінів?
- Наведіть приклад крилатих висловів, що пов'язані з іменем Геракла?

2. Скетчноутінг

Учні узагальнюють вивчене про подвиги Геракла та працюють над візуалізацією своїх ідей для кращого розуміння та формування цілісного образу Геракла. Діти об'єднуються в групи та отримують аркуші паперу.

Завдання: за допомогою техніки скетчноутінг (*метод передбачає коротко та швидко фіксувати ідеї, з'єднувати їх за допомогою замальовок або нотаток, а потім презентувати візуально*) визначити основні риси героя, в чому привабливість образу Геракла; описати своє ставлення до Геракла; які якості йому допомагають звершувати подвиги. Презентація візуалізацій та обговорення створених скетчів в класі.

3. Робота з таблицею подвиги Геракла. Внесення відомостей.

4. Зіставлення ілюстрацій (додаток 1) з назвами подвигів Геракла (робота з проектором).

5. Складання сенкану.

III. Підбиття підсумків уроку.

- Що зацікавило вас на уроці?
- Що нового сьогодні Ви дізналися на уроці? Чого навчилися?
- Оберіть смайлик, який передасть Ваш емоційний стан.

IV. Оцінювання діяльності учнів

V. Оголошення та пояснення домашнього завдання

1. Підготувати стислий переказ або буктрейлер до улюбленого міфу.

2. Скласти кросворд або питання до міфу, який сподобався найбільше.

**Перший подвиг
Битва з Немейським левом**

**Другий подвиг Геракла
Битва з Лернейською гідрою**

**Третій подвиг Геракла
Ериманфський вепр**

**Четвертий подвиг Геракла
Кіренейська лань**

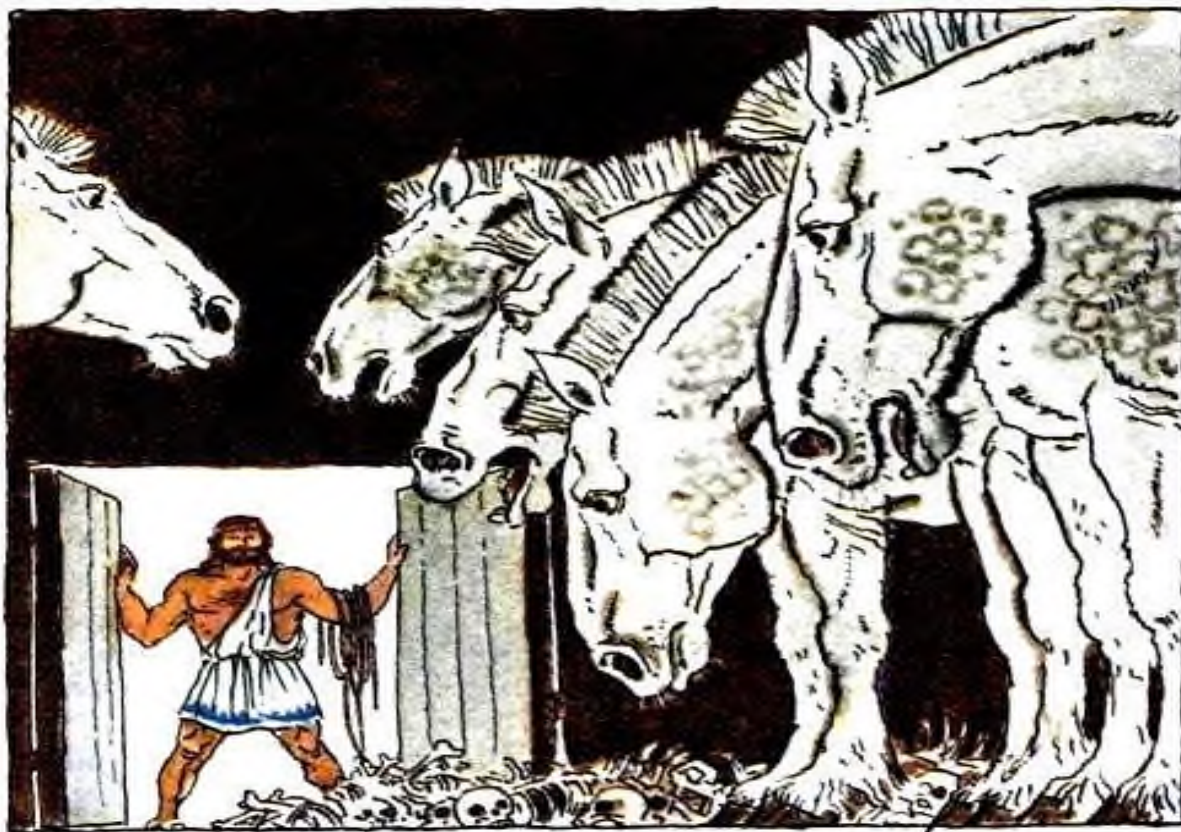
**П'ятий подвиг Геракла
Геракл виганяє
Стимфальських птахів**

**Шостий подвиг Геракла
Стайні царя Авгія**

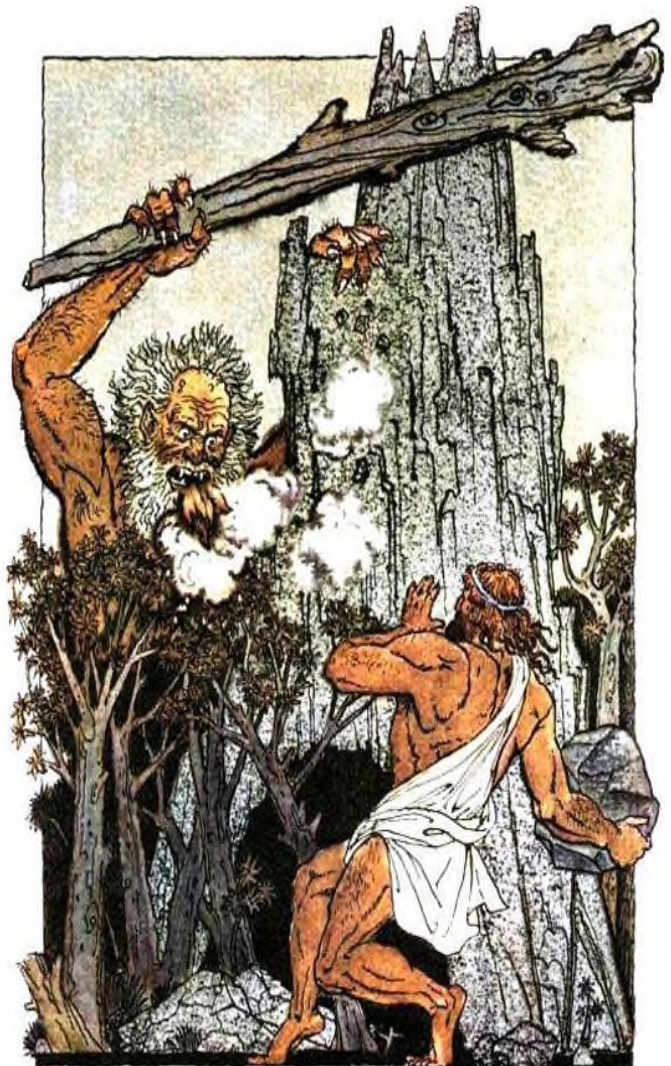
Сьомий та восьмий подвиги Геракла

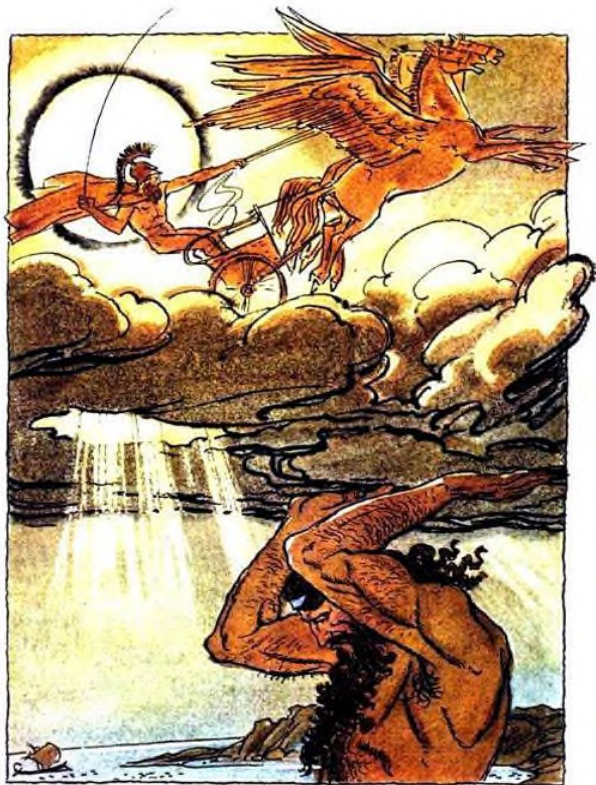
Дев'ятий подвиг Геракла Пояс Іполіти

Десятий подвиг Геракла Бики Геріона і хитрий велетень Какос

**Одинадцятий подвиг
Геракла
Золоті яблука Гесперід**

**Дванадцятий подвиг Геракла
Полон триголового Цербера**

**На карті позначено місця
здійснення дванадцяти подвигів Геракла
(деякі умовно, оскільки немає точних даних)**

*Погорєлова Ірина,
учитель зарубіжної літератури Галици-
нівської ЗОШ І–ІІІ ступенів Вітовського
району Миколаївської області*

**ПОДОРОЖ СКРУДЖА РІЗДВЯНОЇ НОЧІ
В ЧАСІ ТА ПРОСТОРІ.
«ЧОГО ПРИВИДИ СХОДЯТЬ НА ЗЕМЛЮ?» (6 КЛАС)**

Мета уроку: поглиблено працювати з текстом, розвивати вміння аналізувати зміст прочитаного твору, критичне мислення, творчі здібності, навички виразного читання, уважність, формувати життєві компетентності шестикласників, учити виокремлювати реальне (деталі, побут, устрій Англії) і фантастичне (подорож у просторі та часі, спілкування з духами) у художньому творі, ілюструвати прикладами; удосконалювати навички коментованого читання і вибіркового переказу твору; розвивати асоціативне мислення учнів, виховувати людяність, доброту, милосердя, вміння співчувати.

Тип: урок поглибленої роботи над текстом

Очікувані результати:

- учень знає сюжет повісті «Різдвяна пісня в прозі» ;
- виразно читає ключові епізоди;
- називає 1–2 твори мистецтва за мотивами аналізованого твору;
- співставляє літературний твір із його екранізацією;
- висловлює враження від них

Обладнання: ілюстрації до твору, технічні засоби для перегляду фрагментів мультфільму, роздатковий матеріал до «Кіночитання», підручник, текст повісті, презентація, фрагменти мультфільму

*...душа не повинна бути замкнена, –
Треба, щоб вона завжди зустрічалася – зі
Своїми близькими, –
Щоб мала співчуття до інших.
Чарльз Діккенс. «Різдвяна пісня в прозі»*

Хід уроку

I Організаційний момент

- Запис дати, теми уроку
- «Очікування»
- Давайте визначимо, яких результатів кожен із вас очікує від уроку
- Що ви очікуєте від нашого заняття?

<i>Що очікуєте від уроку?</i>	<i>Що я дізнався на уроці?</i>
- цей урок навчить мене...	
- я очікую від цього уроку...	
- цей урок допоможе мені...	
- цей урок ознайомить мене...	

Різдвяне свято не обходиться без зірочки, тому я пропоную вам намалювати в зошиті зірочку, поділивши її навпіл, записати в першій половині свої очікування - учні зачитують свої записи (очікування від уроку)

II. Актуалізація опорних знань

Отож триває наше знайомство з повістю Чарльза Діккенса, події якої відбуваються напередодні свята – Різдва Христового, холодної зимової пори. (демонстрація фрагменту мультфільму).

- Ми тільки що переглянули фрагмент мультфільму, знятого за дуже відомим твором. Ви впізнали його? Так, це чудова повість англійського письменника, яка вводить нас у таємничу атмосферу різдвяного свята. Святвечір – найдивовижніша ніч, єдина на рік, коли здійснюються всі мрії та задуми, стають реальними найфантастичніші речі. В цей вечір вся родина збирається за святковим столом і згадують все найкраще, що було впродовж року.

4. Робота з епіграфом.

- прочитайте слова Ч. Діккенса епіграф уроку.
- що мав на увазі автор, говорячи про людську душу?

III. Оголошення теми, формулювання разом із учнями мети уроку.

1. Прослідкуйте, як сприймають свято Різдва герої твору.

Знайдіть цитату. Заповнюємо таблицю.

Герої твору	Ставлення до Різдва
Збирачі коштів для бідних	«у ці дні нестаток відчувається особливо гостро...»
рудокопи	«всі вони були одягнені по-святковому»...
Охоронці маяка	«розпалили вогонь, потиснули один одному руки»...
Клерк та його сім'я	«усі тут були щасливі»...
Фред	«Я вірю, що Різдво приносить мені добро і буде приносити...»
Тім	«добре, що мене бачили в церкві... я каліка, і, напевне, людям приємно, дивлячись на мене, згадувати в перший день Різдва, хто примусив кульгавих ходити, а сліпих – бачити»...
Скрудж	«Нісенітниця!», «Дурниця!»

IV. Мотивація навчальної діяльності

Щоб розібратися в сьогоднішній темі, нам належить попрацювати в групах

Представники кожної команди вийдіть до дошки і зніміть по три зірки На кожній – номер питання, на якій команді належить відповісти. Отже, **перша команда:**

1. Чому Скрудж не любить Різдва? (дурниця)
2. У чому криється причина душевного холоду героя?(самотності)
3. Що було найголовнішим для героя? (гроші)

Друга команда

1. Ким був Кретчит для Скруджа?(писар)
2. Ім'я Скруджа?(Ебенезер)
3. Що замінило Скруджу сім'ю?(гроші)

Третя команда

1. Про що дізнався Скрудж у Майбутньому? (його ніхто не оплакуватиме після смерті)
 2. Як називалася торгова спілка, власником якої був Скрудж? (Скрудж і Марлей)
 3. Чи мав Ебенезер сім'ю? (ні, тільки племінника)
- Молодці, деякі зірочки радісного Різдва повернулися на небо, Сподіваюся, що фінал буде радісним.

1. Сьогодні ми разом з вами доторкнемось до незвичайних

подій, загадкових та фантастичних, які трапилися саме напередодні Різдва. Ці події пов'язані саме з переродженням людини. Справді кажуть, що Різдво творить чудеса. Не кожна людина здатна змінити щось у своєму житті, але кожна може хоча б спробувати змінити у своєму житті. Напевне, для цього потрібно озирнутися назад і задуматися над своєю долею. Для одних – вирішальний крок и людина його долає, але... для Скруджа, здавалося що такий момент ніколи не настане, бо це заздрісна, зла людина яка ніяк не могла викоренити зі своєї душі лихі наміри. Тільки диво зможе розбудити душу такої людини. І Чарльз Діккенс створив диво.

2. Бесіда за змістом прочитаного.

- Що нового ви дізналися про Скруджа? Чи змінилося ваше первісне враження та ставлення до героя?

3. Відповіді на запитання з цитуванням

-кого автор називає «справжнім жмикрутом» ?

-Чому злива, град, сніг і сльота були кращі за Скруджа?

-Чому Скрудж не зчиняв двері у своїй кімнаті?

- Як протиставляються Скрудж і його племінник?

-з якою метою з'являється дух Марлея?

- Яку істину збагнув Марлей після смерті (ніхто не оплакуватиме його після смерті)

4. «Кіновікторина»

Учні кожної із груп виразно читають літературний портрет персонажа повісті, учасники іншої називають героя; якщо відповідь правильна, на інтерактивній дошці з'являється зображення кіногероя. З'ясовуємо який персонаж: реальний чи фантастичний.

Дух Нинішнього Різдва показав, що радіти святу і бути щасливим можна і без багатства

Коментар учителя.

Цей твір, як і казка, тісно переплітає в собі реальне та фантастичне. З одного боку, ми бачимо незвичайні подорожі, Духи, привиди, автор показує складне життя бідного народу, сповнене голоду, стражданнями, злиднями, але цей народ володіє найбільшим багатством: милосердям, відчуттям, добротою. І, в цьому виявляється, – гуманізм великого письменника. В творі автор поєднав реальне та фантастичне. Давайте з'ясуємо, з якою метою він це зробив

Словникова робота

Реальне – те, що дійсно існує в навколишньому середовищі.

Фантастичне – те, що створено уявою, не відповідає дійсності.

VI. Створення фразеологічного ланцюжка подій і внутрішнього стану героя.

Вибрати із переліку ті фразеологізми, які стосуються певного періоду життя героя

Сам не свій, гнути горба, горох при дорозі, зуби з'їсти, із себе вискакувати, вилами по воді писано, ківш лиха, не чути ні рук ні ніг, ані рудої миші, хоч гать гати, душі не чути, бути на коні, ні кола ні хвоста, шкірити зуби, як сніг на голову.

Скрудж

дитина	юнак	доросла людина	зріла людина (переродження)
ківш лиха	сам не свій	гнути горба	бути на коні
сам не свій	горох при дорозі	сам не свій	душі не чути
горох при дорозі	із себе вискакувати (старатися)	не чути ні рук ні ніг	зуби з'їсти
вилами по воді писано		хоч гать гати	шкірити зуби
ні кола ні хвоста		ані рудої миші (безлюдно)	як сніг на голову

– Пояснення вибору, тлумачення декількох

VI. Коментоване читання II строфи

1. Коли закінчуються реальні і починаються фантастичні події?
2. За якими ознаками можна впізнати Духа Минулого Різдва?
3. Що відповів Дух про мету свого приходу?
4. Зверніть увагу, якими словами характеризує дії Духа автор? (лагідний, любий, ласкаво доторкнувся тримав його за руку ніжно й тепло, ласкаво глянув на нього).
5. Яким чином герой міг рухатися в просторі?
6. На що звертає увагу письменник, описуючи зовнішність героя в зрілому віці?

– Читання в особах розмови Скруджа з дівчиною

– Як дівчина охарактеризувала Скруджа? Порівняйте її слова та вчинки головного героя, описані в першій строфі. (відповісти на 4 запитання підручника)

– Чому Скрудж не міг витримати споглядання картин, що йому показав Дух Минулого Різдва? («Духове світло сяє дуже ясно... через це світло Дух має над нами владу».)

VII. Бесіда

1. Коли в творі з'являється фантастика?
2. Назвіть фантастичні елементи в другій строфі

Робота зі схемою «Реальність і фантастика в повісті»

1 план	2 план	3 план
реальність	фантастика	реальність
<i>непримиренна, жорстока</i>	<i>реальність казка</i>	<i>казкова ідилія фантастика</i>
початок повісті	подорож із Духами переродження	фінал

Поєднання реальності та фантастики:

- фантастичний сюжет викривається реалістичним змістом
- діють не тільки живі, реальні люди, а й привиди й фантастичні образи
- для чого потрібна фантастика?

VIII. Робота в зошитах

<i>строфа</i>	<i>подія</i>	<i>переродження</i>
1	Розмова з Марлеєвою тінню	Страх. Віра. Розчарування
2	Мандрівка з Духом Минулого Різдва	Картини дитинства. Самотність. Не міг стерпіти, переглядаючи картини минулого
3	Прогулянка з Духом Теперішнього Різдва	«Скрудж похилив голову, почувши свої власні слова, які згадав Дух, і йому стало тяжко й сумно»
4	Подорож з Духом Прийдешнього Різдва	«Я готовий терпіти твоє товариство з подякою»
5	Закінчення	Добрі справи Скруджа; «Нехай святиться Різдво!» Послав індика своєму писареві; Пішов до церкви; привітно озирався до дітей і старців; гостював у племінника; збільшив плату і обіцяв допомагати родині писаря

IX. Закріплення знань

1. Перегорнута остання сторінка повісті, ми отримали відповіді на всі питання. У чому полягає виховне значення цього твору?

2. Слово вчителя

Цікава історія, яка відбулася напередодні Різдва, схожа на казку, яка має щасливий кінець. Чарльз Діккенс нагадує людям що вони самі винні в своїх нещастях, змінити життя на краще – в їхніх руках. Людині потрібно аналізувати свої помилки, щоб у майбутньому не допускати їх. Так думав і письменник, який хотів бачити всіх людей щасливими.

X. Завдання додому

- прочитати третю строфу;
- скласти план-маршрут подорожей героя.

*Федорович Світлана,
учитель зарубіжної літератури
Коблівського ЗЗСО І–ІІІ ступенів
Коблівської сільської ради Березанського
району, старший учитель*

ФЕДІР МИХАЙЛОВИЧ ДОСТОЄВСЬКИЙ, ЗНАЧЕННЯ ЙОГО ТВОРЧОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОГО І ПСИХОЛОГІЧНОГО РОМАНУ (10 КЛАС)

Мета: ознайомити з основними віхами життя і творчості Ф. М. Достоевського, морально-етичними переконаннями і світоглядними позиціями митця, викликати зацікавленість його творами; сприяти розширенню теоретичних знань учнів;
розвивати вміння сприймати інформацію на слух та лаконічно висловлювати власні думки з приводу почутого, працювати з книгою, навички пошукової діяльності за допомогою проєктних технологій;
виховувати почуття справедливості, гуманізм, прагнення до самореалізації.

Обладнання: презентація вчителя до уроку, відеосюжет про біографію, портрети письменника, ілюстрації до біографії, виставка творів, комп'ютер, картки із завданнями.

Тип уроку: вивчення нового навчального матеріалу.

Епіграф:

*Людина є таємниця. Її слід розгадувати,
і навіть якщо будеш розгадувати її
впродовж усього життя, то не говори,
що витратив час; я займаюсь цією
таємницею, оскільки хочу бути людиною.
Ф. М. Достоевський (Із листа до брата)*

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Привітання, створення позитивного настрою

II. Оголошено теми, цілей і завдань уроку

Вступне слово вчителя.

Сьогодні ми разом із вами спробуємо перенестися у часі в один із чудових куточків Землі, що народила плеяду письменників, яких по праву називають велетнями людської думки. Це земля Пушкіна та Лермонтова, Гоголя та Толстого. Народила вона й людину, яку сьогодні називають пророком XIX століття, знавцем таємниць людської душі. Саме він став у витоків реалістичної літератури XIX століття поряд з Діккенсом в Англії, Бальзаком та Стендалем у Франції. Філософи та критики по праву назвали XIX століття «золотим». Ця людина – Федір Михайлович Достоевський. Ми маємо чудову нагоду звернутися до тих таємниць суспільного життя людини, коли вона, як носій всього людського, намагається довести мету свого існування.

Ф. М. Достоевський – мислитель-гуманіст, творчість якого пройнята почуттям любові до людини і не вимовного болю за неї. У своїх творах він використовує мистецтво психологічного аналізу, майстерно передає глибину людських страждань і переживань. Він шукає іскорку добра в кожній людині, прагне розгадати її таємницю та виховати особистість. Федір Достоевський, коли йому було лише вісімнадцять років, у 1839 року в листі до брата написав слова, що виразили сенс його творчості.

III. Сприйняття та засвоєння нового навчального матеріалу

1. Слово вчителя.

Людина є таємниця. Її слід розгадувати, і навіть якщо будеш розгадувати її впродовж усього життя, то не говори, що витратив час; я займаюсь цією таємницею, оскільки хочу бути людиною.

Ф. М. Достоевський (Із листа до брата)

Ф. Достоевський належить до письменників, чия біографія тісно пов'язана з творчістю. На сторінках своїх творів митець розкриває себе

2. Віртуальна портретна галерея. Робота з портретами письменника

Завдання: кожна група відсканує QR-код, складає пазл і називає прізвище автора портрета Ф. М. Достоевського (портрети художників В. Перова, В. Фаворського, І. Іванова або інших).

Коментар учителя.

Портретів письменника досить багато, але слід зазначити, що сучасники Ф. Достоевського відзначали в його зовнішності щось болісно-напружене.

Портрет В. Перова створено в той час, коли письменник повернувся з-за кордону і працював над романом «Біси». Він сидить, міцно зімкнувши руки на колінах. У його сутулій поставі, у похмурому виразі обличчя підкреслюється майже болісна напрута.

У гравюрі на дереві **роботи В. Фаворського** Ф. Достоевський зображений у кімнаті, що слабо освітлена полум'ям свічки. Він стоїть біля столу з книгами і тримає в руках листи паперу. Письменник серйозний, задуманий, внутрішньо напружений.

Робота І. Іванова переносить нас у Петербург Достоевського з його темними брудними дворами, злидніними нетрями. Обличчя письменника суворе, зосереджене, на ньому відбивається душевний біль і муки від побаченого.

Бесіда:

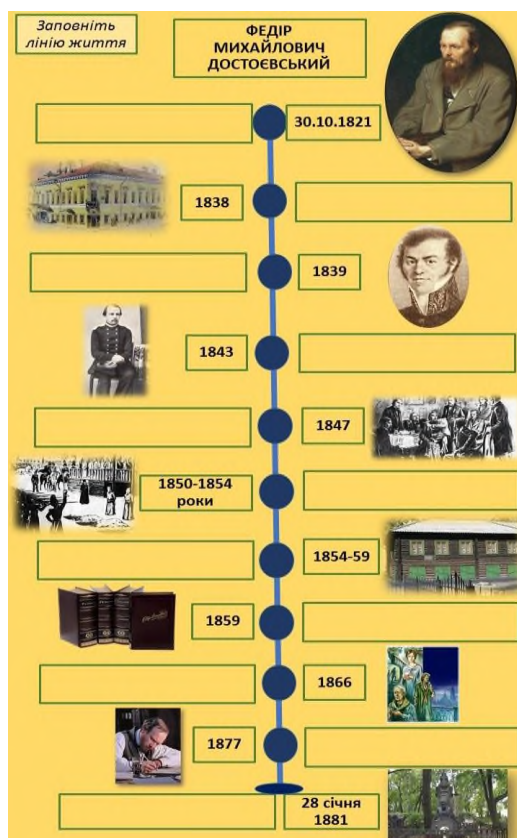
– Опишіть ваше враження від портретів?

– Яким ви бачете письменника, його внутрішній стан?

– Назвіть риси вдачі митця, що їх передають художники. (Зосереджений, якась внутрішня напруга.)

Слово учителя.

Головна загадка нашого життя і нашої думки у ХХ і ХХІ столітті – Ф.М.Достоевський. Він, мабуть, єдиний письменник

життя і творчість якого спонукають замислитись не тільки над тим, що таке життя, сенс життя, а й про те, що треба любити один одного та пізнати головне, що ніхто інший, а тільки ти, перш за все, у всьому винний. Ось чого нам треба навчитись брати відповідальність за життя своє та за життя інших людей. І допоки ми не змінимо себе, ми не зможемо змінити світ. А світ треба переробити терміново! Як це зробити? Давайте вчитись на прикладі життя великої особистості.

3. Складання лінії життя письменника.

Завдання: переглянути короткий відеоролик про життя та творчість письменника або скористатися електронною бібліотекою, заповнити картку.

<https://youtu.be/MJQvDIGiVOE>

або

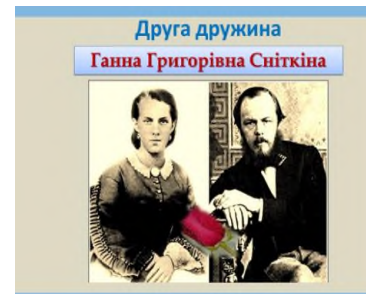
<https://www.ukrlib.com.ua/referats-zl/printit.php?tid=7701>

Посилання на інтерактивний аркуш:

<https://www.liveworksheets.com/c?a=s&t=9tpnrmy8hfi&l=z&i=uzntdn&r=kv&db=2>

5. Виступ учнів з проєктами:

- «Жінки у житті Достоевського».

Фізхвилинка для очей.

- «Творчість Ф. М. Достоевського».

Покликання на буктрейлер:

<https://drive.google.com/file/d/1yCF0c3iOyRViUjY8j5ZJwVSivr5UNabr/view?usp=sharing>

IV. Підбиття підсумків уроку.

1. Гра «Інтелектуальне лото»

(представник від групи витягує питання,

на яке повинна відповісти команда, якщо не відповідає, то питання переходить до наступних команд. На зворотній стороні питання надрукована літера –

Людина (хто в центрі творів Ф. М. Достоевського?)

1. Народився майбутній письменник в Москві, а де помер і яке місто вважав «гнилим», «слизьким», «фантастичним», «умисним», «абстрактним» ?

Петербург. І помер в Петербурзі

2. Хто з близьких Достоевського помер через місяць після смерті Пушкіна - і ці два горя злилися для 16-річного юнака в одне?

Мати, Марія Федорівна.

3. Яке училище, розташоване в центрі Петербурга, в знаменитому палаці, де був убитий один з російських царів, закінчив Достоевський?

Інженерне училище, Михайлівський замок, Павло I.

4. З чого почалася літературна діяльність Достоевського?

З перекладу на російську мову «Євгенії Гранде» Бальзака (1844).

5. Достоевський казав, що він і його друзі пережили «десять жахливих, безмірно страшних хвилин». Про які хвилини йде мова?

На Семенівському плацу пролунала команда: «На приціл!» Але пострілів не було. Перед самою стратою їм був зачитаний указ про заміну страти посиленням на каторгу.

6. Яку вічну книгу, подаровану письменникові в Тобольську дружинами декабристів П.Е. Анненковою і Н.Д. Фонвізіною, єдину дозволена в острозі, Ф. М. Достоевський беріг все життя?

Російські жінки, духовним подвигом яких захоплювалася вся Росія, подарували на прощання засланим за Євангелієм.

3. «Достоевський на кожний день»

Пояснення мемів.

V. Домашнє завдання

1. Дочитати роман «Злочин і кара».

2. Відповісти на запитання:

Як вирішуються філософські проблеми в “теорії надлюдини”? Теорія Раскольнікова. Стаття Раскольнікова.

1. Відскануйте код та дізнайтеся автора портрету Ф. Достоевського

Робоча картка

2. Заповніть лінію часу скориставшись підручником або відеосюжетом

Заповніть лінію життя

ФЕДІР МИХАЙЛОВИЧ ДОСТОЄВСЬКИЙ

3. Поясніть мему

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Біографія Ф.М. Достоевського. - [Електронний ресурс]: <https://www.ukrlib.com.ua/referats-zl/printit.php?tid=7701>
2. Достоевський Ф.М. Вікіпедія. - [Електронний ресурс] - [Електронний ресурс]: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
3. Ф. Достоевський. Біографія, життя і творчість. - [Електронний ресурс]: <https://zarlit.com>
4. Ф. Достоевський. Біографія, новини, фото. - [Електронний ресурс]: <https://mykniga.com.ua>
5. Достоевський. Український центр. Освітньо-інформаційний портал. - [Електронний ресурс]: <http://www.ukrcenter.com>
6. Зарубіжна література (профільний рівень): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мельник А. О. - К. : УОВЦ «Оріон», 2018. с.185-194.
7. Письменники XIX століття. - [Електронний ресурс]: <http://bibliograph.com.ua/pisатели-19-veka/23.htm>
8. Укрліб (бібліотека української літератури). - [Електронний ресурс]: <https://www.ukrlib.com.ua/referats-zl/printit.php?tid=7701>
9. Федор Достоевский. Биография Достоевского. Интересные Факты о Достоевском. Жизнь Достоевского Кратко. - [Електронний ресурс]: <https://youtu.be/MJQvDIGiVOE>

ЧАСТИНА 3. РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ: МЕДІАЗАНЯТТЯ

*Акуленко Людмила,
учитель зарубіжної літератури,
заступник директора з виховної
роботи комунального закладу
«Благодатненська загальноосвітня
школа I–III ступенів Благодатнен-
ської сільської ради» Арбузинського
району*

МЕДІАЖУРНАЛ «ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ І РОЗВИТКУ МЕДІА».

Заняття 1.

(Дослідницька робота учнів 7 класу).

Мета:

- засвоїти поняття медіа, історію розвитку засобів масової комунікації;
- активізувати інформаційно-пошукову діяльність учнів;
- вчити аналізувати факти, робити висновки;
- розширювати світогляд учнів;
- виховувати інтерес до творчої роботи;
- виховання медіаграмотності та формування медіакомпетентностей.

Обладнання: виставка малюнків, присвячених історії медіа (малюнкове письмо, перші книги, перша бібліотека, перша газета, перша фотографія, перше радіо, перший телевізор і перший комп'ютер), роздатковий матеріал; мультимедійне обладнання, дослідницькі роботи учнів.

Хід заняття

1. Перегляд відеопроєктів учнів. (Попереднє завдання: зйомка відеороликів про історію розвитку медіа).

Учитель. Розум вважався дорогоцінним скарбом у всі часи. Завжди існували люди, яким було чим поділитися з іншими, їх винаходи, наукові знахідки та розумні думки були корисними і цікавими людству. Яким же чином вони передавали інформацію? Для того, щоб у цьому розібратися, пропоную вам декілька загадок. Вони допоможуть зрозуміти сутність «медіа».

1. Загадки

- Спочатку було німе, потім чорно-біле, звукове і кольорове (Кіно)

- Вона не має язика, а «розповідає» багато про що.(Газета)

- Хоча і не покаже, проте нам все розкаже. (Радіо)

3. Робота з терміном

Медіа (від грец. – середина або посередник) – це засоби, через які опосередковано відбувається спілкування між людьми.

4. Інтерактивна вправа.

Запишіть, що ви очікуєте від сьогоднішнього заняття, використовуючи 4 речення, що починаються словами: «Я дізнаюсь...», «Я зможу...», «Мене здивувало...», «Вплив медіа на людину...»

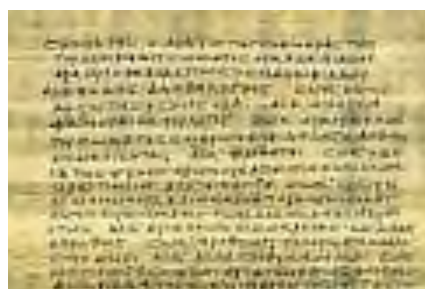
5. Бесіда з учнями.

– Скажіть, звідки, на Вашу думку, люди до появи комп'ютерів брали інформацію? (З книжок, радіо, преси, телебачення...)

- А ще раніше, коли не було книжок ? (міркування дітей)

Учитель. Юні дослідники провели дослідну роботу і презентують свої відкриття. (Весь пошуковий матеріал учні опрацьовували самостійно).

- Що ви знаєте про папірус та пергамент?

1-й учень.

Інформація про історію створення папірусу

<https://antiquity.fandom.com/uk/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BF%D1%96%D1%80%D1%83%D1%81>

2-й учень.

Інформація про історію виготовлення пергаменту

Словник:

<https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%EF%E5F0%E3%E0%EC%E5%ED%E2>

Вільна енциклопедія (вікідидактика):

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82>

Папір, що не пропускає жир, наші сучасники називають пергаментом. Його використовують для (учні наводять приклад: пакування, кулінарії...) та виготовляють шляхом обробки сірчаною кислотою.

Гравюра 1568 рік.

«Німецький виробник пергаменту»

- Що ви знаєте про Нестора – літописця?

3-й учень. 1113 рік. Києво-Печерський монастир. Нестор-літописець записував усі важливі історичні події минулого. Нестора вважають автором «Повісті временних літ». У цьому творі мова йде про історію нашої країни, історичні події та особи тих часів. Літописець не тільки реєструє факти сучасного життя, а прагне описати і пояснити їх, зіставити з іншими історичними подіями. Він використовував у своїх працях монастирські записи й візантійські хроніки, перекази, літописи та оповіді очевидців. Нестор Літописець був першим в історії Русі журналістом, який зумів зафіксувати у літописах відомості про

Хрещення Русі, про поширення слов'янської грамоти, про виникнення Києво-Печерської лаври, її засновників і насельників. Нестор Літописець являється небесним покровителем журналістів.

4-й учень. Берестяні грамоти, листи і записи на корі берези (бересті) пам'ятки писемності Стародавньої Русі XI-XV віків. Вони представляють собою першорядний інтерес як джерело історії суспільства і повсякденного життя середньовічних людей. Сам матеріал коштував не дорого, тому був доволі популярний. Берестяні грамоти свідчать про значне поширення грамотності в Стародавній Русі, про те, що городяни навчалися азбуки і самі писали свої листи з дитинства. Більшість берестяних грамот – приватні листи, що носять діловий характер. Величезну популярність здобули навчальні записи і малюнки новгородського хлопчика Онфима (середина XIII століття), автора декількох берестяних грамот навчального характеру (абетки, склади, шкільні вправи, каракулі). Серед написів Онфима на бересті можна знайти таку фразу: «Невеша пиша, недума каза, а хто се писа», можна провести паралель з сучасним жартівливим тлумаченням: «Хто писав - не знаю, а дурень, що читаю». Берестяна писемність відома ряду культур народів світу.

– Коли з'явилися перші паперові книжки?

5-й учень.

Інформація про перші паперові книжки

Енциклопедія:

<https://mala.storinka.org/D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%97.html>

- Хто, коли і де видав першу книжку в Україні?

6-й учень. У Львові в 1574 році першу друковану книгу в Україні видав Іван Федоров. Перша книга була церковною і мала назву «Апостол». Проте, слід відмітити, що Іван Федоров випускав у світ і навчальні видання: «Буквар» (1574 рік), який

складався з двох частин: азбуки та матеріалів для читання.

Львівський Апостол (Діяння та послання апостольські) 1574 року традиційно вважається найдавнішою датованою книгою, виданою в українських землях. Друкувалась книга на кошти самого Федорова, також йому допомагали львів'яни.

Загалом «Апостол» – це літургійний текст для ведення православного богослужіння, він має 278 аркушів по 25 рядків тексту на сторінці.

Львівський Апостол Федорова мав неабияке художнє оформлення – гравюри, герби його покровителя Г. Ходкевича, зображення апостола Луки, герб Львова. Книга надрукована двома фарбами – чорною та червоною. Дзеркальний набір шрифту ретельно вивірений, рядки рівненькі. Папір вироблявся тут же, у Львові. Тираж книги – приблизно 1000–1200 примірників. До сьогодні збереглось відомих екземплярів лише 120, п'ять з яких знаходяться у НБУ ім. В. Вернадського.

- Коли в Україні з'явилася перша бібліотека та хто її створив?

7-й учень.

Бібліотека Ярослава Мудрого за часів Київської держави 1037:
<http://www.nbu.gov.ua/node/286>

Софія Київська та її роль в просвіті і освіті: http://sofiyskiy-sobor.polnaya.info/ua/istoriya_sofiivskogo_soboru.shtml

- Коли інформація стала поширеною і доступною навіть небагатим людям?

8-й учень. Це сталося у 17 столітті. У Німеччині в 1610 році з'явилися перші друковані газети.

Перші друковані газети та їх особливості. Становлення системи друку: https://stud.com.ua/29369/zhurnalistika/pershii_schodenni_gazeti_osoblivosti_stanovlennya_sistemi_druku

Історія газети: матеріал вільної енциклопедії (вікідидактика)
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D1%82%D0%B0>

Italy Venice Armata and Morea Soldo and Gazzetta 1688 to 1692

Розвиток друкарства поступово призвів до появи газет в кінці 16 століття.

У Венеції спеціальні контори «переписувачів новин» випускали рукописні листки вартістю в одну срібну венеціанську монету зразка 1538 «Газетта».

Цікаво!!! Газета – так називалась дрібна монета, за яку люди мали можливість «придбати» новини.

З історії газетної реклами:
<https://www.istoriya.in.ua/istoriya-gazetnoyi-reklami.html>

- Що ви знаєте про радіоприймач?

9-й учень. 24 травня 1895 року було передано першу у світі телеграму (на відстань 250 м). На маневрах Чорноморського флоту в 1899 році вчений О. Попов установив радіозв'язок на відстані понад 20 км. На початку 1900 року радіозв'язок був успішно використаний під час рятувальних операцій у Фінській затоці. За участю О. С. Попова почалося впровадження радіозв'язку на флоті та в армії.

Відеоролик «Історія виникнення радіо» :

<https://www.youtube.com/watch?v=f3OZHfdmkOA>

- Як виник кінематограф і що ви знаєте про німе кіно?

10-й учень.

Історія виникнення та розвитку кінематографу:

<https://sites.google.com/site/kinovsepro/istoria-kino>

- Коли з'явився перший комп'ютер?

11-й учень. В відносно далекому 1943 році у Великій Британії з'явився перший комп'ютер. Проте, сьогодні, модифікація цього приладу (гаджету, девайсу) відбувається на неймовірній швидкості.

Вигляд першого комп'ютера.

- Чи вмiєте ви спілкуватися з комп'ютером?

«Ажурна пилка» Учні називають по черзі переваги та недоліки, можливості та загрози, що виникають під час перебування учня за комп'ютером.

Вчитель підводить учнів до висновку, що їх вміння ефективно користуватися Інтернетом, сприймати, аналізувати, критично оцінювати тексти може стати гарною школою з пошуку та відбору інформації. Тому дуже важливо організувати правильне спілкування з комп'ютером та ефективно і безпечно користуватися медіа.

6. Літературний диктант. Робота в зошиті.

1) Стосовно чого інформацію нам надають наскальні малюнки? (Рід занять, побут).

2) Назвіть матеріал, що використовувався для письма на Русі. (Кору з берези).

3) Хто був першим видавцем друкованої книги в Україні? (Іван Федоров).

4) Справжня Європейська газета з'явилася в країні...(Німеччині).

5) Який винахід вважають «батьком» мобільників, телевізорів? (Радіо)

6) Що показали на першій демонстрації німого кіно?

(Прибуття потягу).

7) Де з'явився перший комп'ютер? (У Великій Британії).

8) Яка площу займав комп'ютер, створений в Україні в 1951 році? (60 квадратних метрів).

9) Що таке медіа? (Засоби передавання інформації на великі аудиторії).

7. Творче завдання по групах.

Педагог пропонує учням зробити проект планети Медіа, який буде містити всі різновиди передачі інформації і спілкування, та презентувати його.

8. Інтерактивна вправа на рефлексію.

Учням пропонується записати 4 речення:

«Я сьогодні дізналася/дізнався...», «Я сьогодні змогла/зміг...», «У мене викликало захоплення...», «На свідомість людини впливають...»

Учитель: «На сьогоднішньому занятті ми познайомилися з...», а учні продовжують фразу.

Домашнє завдання.

Підготувати повідомлення на тему: «Медіа в моєму житті».

Використані джерела

1. Авторські заняття від медіапедагогів-лідерів: медіаосвітні практики в позакласній роботі учнів 5–7 класів / О. Волошенюк, І. Іванюк, О. Куц, Г. Шевченко; За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. – К. : ЦВП, АУП, 2017. – 50 с. ISBN 978-966-2123-84-5

2. Книжка у світі Медіа: Програма з факультативного курсу для закладів загальної середньої освіти. 5-7 клас. Розроблення занять./ За заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової, В.Ф.Іванова. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. – 116 ст.

3. Від медіаграмотності до медіакультури: навчально- методичний комплекс медіазанять / наук. Редактор В.І.Шуляр – Миколаїв: ОППО, 2016. 68 ст.

Бойко Світлана,
 учитель зарубіжної літератури,
 заступник директора з навчально-
 виховної роботи Миколаївської
 загальноосвітньої школи I–III ступенів
 № 40 Миколаївської міської ради

МЕДІАЗАНЯТТЯ «БУТИ МЕДІАГРАМОТНИМ – ЦЕ МОДНО!»

<i>Категорія учасників</i>	<i>Здобувачі освіти 8-9 класів</i>
<i>Мета</i>	Розвиток медіакомпетентності здобувачів освіти: формувати поглиблене розуміння щодо ролі, яку відіграє інформація в умовах сьогодення, розвивати вміння виокремлювати технології, які використовують мас-медіаз метою керування масовою свідомістю, розвивати критичне мислення щодо отриманої інформації, навичок для збору та аналізу достовірної інформації.
<i>Які навички/компетентності розвиває</i>	Медіаграмотність, критичне мислення, навички аналізу інформації, цифрова безпека, соціальна толерантність,
<i>Орієнтовний час тренінгу</i>	45 хвилин
<i>Медіаконтент (назви відео або інших матеріалів)</i>	Відео: https://www.youtube.com/watch?v=hPnT0h7Dyhk https://www.youtube.com/watch?v=KFffLKLgQh4 https://www.youtube.com/watch?v=ZFNiAeVF7uw

План проведення :

1. Вступне слово вчителя щодо актуальності теми.
2. Мотивація діяльності здобувачів освіти, постановка проблемного питання.
3. Робота в групах за вказаною темою :
 - 3.1. Теоретичний блок.
 - Складання асоціативного куща відповідно до понять «Медіа», «Медіапродукт», «Медіаграмотність», «Контент»
 - Узагальнення висновків (фронтальна робота) за допомогою вчителя
 - 3.2. Практичний блок з використанням теоретичного матеріалу
 - Перегляд медіатексту «Соціальні медіа як джерело новин»
<https://www.youtube.com/watch?v=hPnT0h7Dyhk> та обговорення в групах окремих питань
 - Перегляд медіатексту «Шість типів контенту у медіа»
<https://www.youtube.com/watch?v=KFffLKLgQh4> та виконання практичної роботи за групами.
 - Створення колективної пам'ятки « Як не потонути в інформаційному океані медіа?»
 - Перевірка, доповнення складеної пам'ятки:
<https://www.youtube.com/watch?v=ZFNiAeVF7uw>
4. Відповідь на проблемне питання.
5. Рефлексія («мікрофон»)

Перебіг заняття

1. Вступне слово вчителя

- Сьогодні є безперечним вплив медіа на формування світобачення людини, що суттєво впливає і на суспільство вцілому. А чи здатне сучасне суспільство протистояти інформаційним війнам, підривним політичним технологіям та іншим різновидам маніпуляції? Перш за все, для цього необхідно бути медіаграмотним: усвідомлювати медіа маніпуляції та передбачати їх наслідки.

Можливо, ми зараз не знаємо, якими будуть наслідки тих процесів, які відбуваються у вітчизняних і зарубіжних

медіа; для більшості громадян не зрозуміло, що українці повинні вітати й чому мусять протистояти. Але ми бачимо, що все більша присутність ЗМІ в суспільстві обговорюється скрізь – від перукарських салонів до університетів, від інтернет-форумів до ток-шоу на телебаченні. Медіаграмотність – це досвід, обговорення та дискусія щодо тенденцій та наслідків визначної ознаки нашого часу – все більшого впливу ЗМІ на суспільство.

- У 2010-му році в Україні ухвалена Концепція впровадження медіаосвіти (остання редакція 2016 року), згідно з якою з 2017 р. розпочався практичний етап навчання медіаграмотності, починаючи з дошкільних навчальних закладів.

2. Мотивація + проблемне питання

Завдання:

- прочитати вірш В.Щур (листок на парті)

Якщо хочеш щось ти знати?

Перестань ти горювати,

А залізь ти в Інтернет

Там є сайт, і не секрет

Є на ньому все, що треба

Від низин землі до неба.

Вся історія і факти,

Все є там і всі контакти!

«Вікіпедія» - любима,

Доведе вона до Рима!!!

Вікторія Щур (Фоміна)

- дати відповідь на питання:

а) яку пораду дає авторка вірша?

б) про яке найбільше, найпопулярніше електронне джерело інформації йде мова?

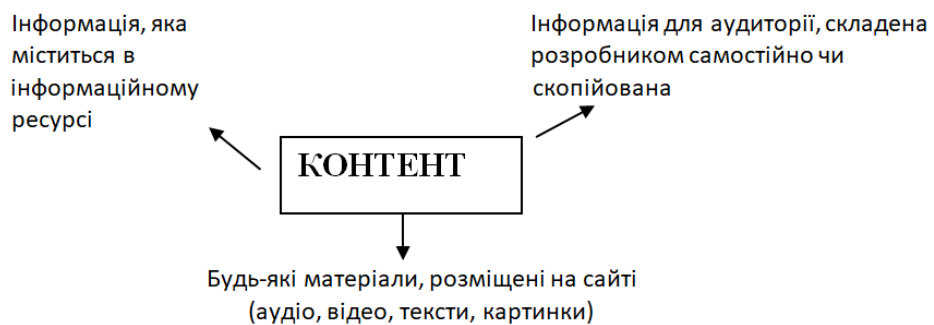
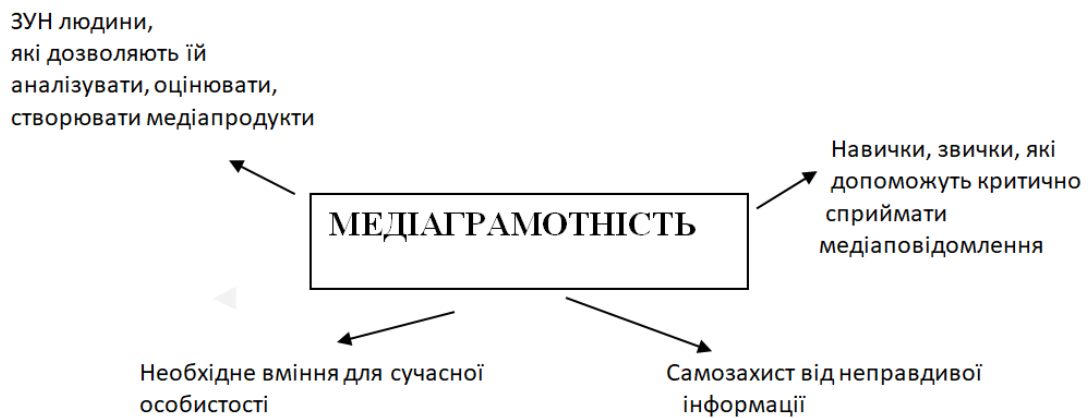
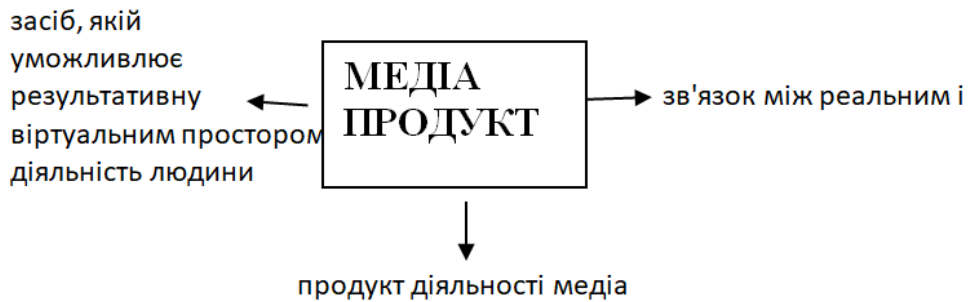
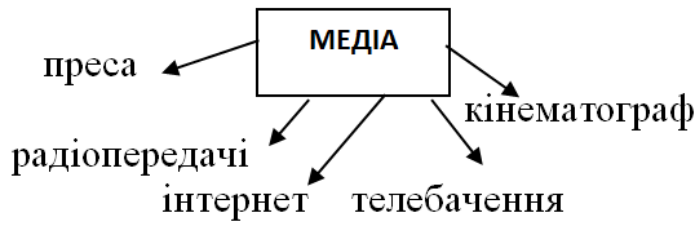
Вчитель: Ось сьогодні ми і розглянемо, чи все те, про що пишуть в інтернеті - правда, як розрізнити правдиву інформацію від фейку. І з'ясуємо, чи правду говорять, що БУТИ МЕДІАГРАМОТНИМ-ЦЕ МОДНО??

(проблемне питання)

3. Робота в групах.

3.1. Складання асоціативного куща до понять понять

«Медіа», «Цифровий простір», «Медіапродукт»,
 «Медіаграмотність», «Контент»
 Можливі відповіді :

Загальний висновок: якщо людина обізнана в цих термінах, знає їх значення, використовує у своєму житті, то можна казати, що людина розуміється на медіаграмотності.

3.2. Перегляд медіатексту «Соціальні медіа як джерело новин» <https://www.youtube.com/watch?v=hPnT0h7Dyhk> та обговорення в групах окремих питань (відповіді на які є в переглянутому відео)

А) Чому соціальні мережі так притягують?

Б) Від чого залежить стрічка новин нашої сторінки у Фейсбук?

В) В чому особливість новин в Інстаграм і Твіттері?

Г) Від чого застерігає автор цього медіатексту?

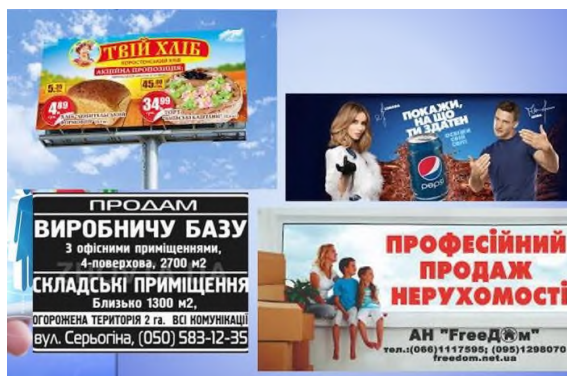
- Перегляд медіатексту «Шість типів контенту у медіа» <https://www.youtube.com/watch?v=KFfFLKLgQh4> та виконання практичної роботи за групами.

Завдання №1 групам : за зображенням встановити тип контенту: інформування, судження, пропаганда, зв'язок із громадськістю, соціальна реклама, комерційна реклама.

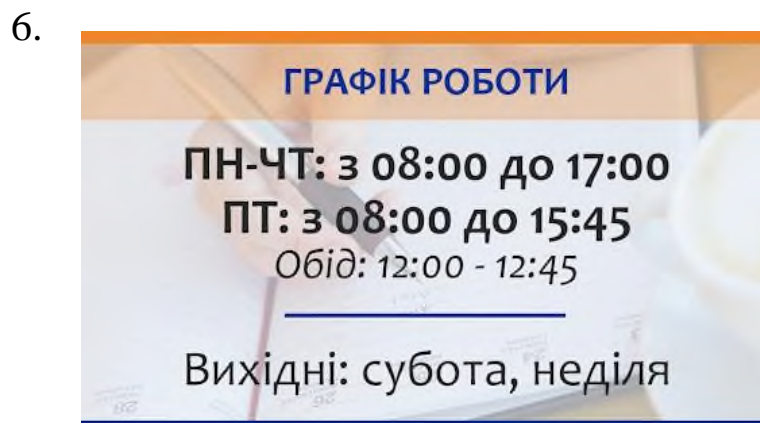
1.

2.

3. { Сергій знає, що всі мавпи – ссавці (і)
Петро сумнівається, що всі леви - хижаки (і)
викладачі впевнені, що всі студенти – здібні
Хома вірить, що всі жінки - відьми (х)

Правильні відповіді:

1. Інформування
2. Комерційна реклама
3. Судження
4. Соціальна реклама
5. Пропаганда
6. Зв'язок із громадськістю

Завдання №2 групам: за допомогою своїх гаджетів знайти приклади 2х фактів і 2х суджень (довести свою точку зору).

Наприклад:

Судження:

- Громадяни держави їдуть на заробітки, оскільки життя в країні «перетворилося на виживання»

- Сьогодні соціальні та традиційні медіа забирають більшість нашого часу

Факт:

- Друга світова війна закінчилася у 1945 році

- Земля – третя планета від Сонця

Завдання: Створення колективної пам'ятки «Як не потонути в інформаційному океані медіа?»

1) Не довіряй заголовку;

2) Фільтруй джерела: спирайся на авторитетні;

3) Не довіряй «випадковим» експертам;

4) Важливою є дата, коли була викладена інформація;

5) Пам'ятай про фотофейки ;

6) Відрізняй факти від суджень.

- Перевірка, доповнення складеної пам'ятки за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZFNiAeVF7uw>

4.Відповідь на проблемне питання.

Вчитель: Повертаємося до нашого проблемного питання: чи справді бути медіаграмотним модно?

Приблизні відповіді здобувачів освіти:

- Так, бути медіаграмотним-це не тільки модно, а й і необхідно. Треба бути пильними, адже свідомо оцінюючи будь-яку інформацію, ми не даємо будь-кому зробити з нас покірних зомбі. Пам'ятаймо, що інформаційна війна за наші голови й серця іде он-лайн цілодобово, і лише від нас залежить розумна протидія і опір цим атакам

- Тільки будучи медіаграмотним, ми зможемо оцінити величезний обсяг інформації, що кожного дня оточує нас, вимагає від нас уміння аналізувати інформаційні потоки

Заключне слово вчителя:

- Як не захлинутися у морі інформації та врятуватися від інформаційного цунамі? Як виокремити авторитетні джерела інформації? Чи Ви переконані, що факти, думки та судження – це зовсім різні речі? Чи Ви можете відрізнити інформацію від пропаганди? Якщо на ці питання можете дати відповідь, то Ви – медіаграмотна людина, а це - модно!

5. Рефлексія

«Мікрофон»

Сьогодні на занятті:

- Я дізнався....
- Я навчився..
- Я зрозумів...

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Бути медіаграмотним: десять необхідних компетентностей» - стаття проекту [громадської організації «Детектор медіа»](https://ms.detector.media/mediaosvita/post/18961/2017-05-24-buti-mediagramotnim-desyat-neobkhidnih-kompetentnostei/), створеної 2010 року за підтримки Internews Network (автор – Н.Лигачова) <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/18961/2017-05-24-buti-mediagramotnim-desyat-neobkhidnih-kompetentnostei/>
2. «Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Посібник

для вчителя» / За ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О.Мокрогуза – К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2016
<https://www.aup.com.ua/upd/mo.pdf>

3. [Володимир Селезньов](https://enigma.ua/articles/yak_ne_potonuti_v_informat_synomu_okeani), «Як не потонути в інформаційному океані» https://enigma.ua/articles/yak_ne_potonuti_v_informat_synomu_okeani

Вечерковська Тетяна,
 учитель зарубіжної літератури
 Радсадівського ЗЗСО I–III ступенів
 Радсадівської сільської ради
 Миколаївського району

МЕДІАЗАНЯТТЯ

«ФАКТЧЕКІНГ: ЯК НЕ «ПОВЕСТИСЯ» НА ФЕЙК»

<i>Категорія учасників</i>	<i>Учні 9-11 класів</i>
Мета	Окреслити сутність понять «фейк», «фактчекінг», виокремити їх різновиди. Проаналізувати причини виникнення фейків та засоби їх поширення у медійному просторі. Розвивати навички використання фактчекінгу для перевірки інформації. Формувати медіаімунітет учнів за рахунок активізації критичного мислення під час споживання інформації.
Які навички/компетентності розвиває	Медіаграмотність, критичне мислення, цифрова безпека, соціальна толерантність, критичне мислення
Допоміжний та роздатковий матеріал	Фото та картки з інформацією для проведення фактчекінгу
Медіакомпонент (назви відео або інших матеріалів)	Відео «Твоє щеплення проти медіаманіпуляцій» : - https://www.youtube.com/watch?v=2VtBjM_ycYM Фото з зазначених джерел

План

- I. Вступ
 - II. Медіаграмотність: фактчекінг у різних країнах.
 - III. Фейк_vs_Факт. Які можуть бути наслідки?
 1. Приклади аналізу контенту
 2. Складання алгоритму фактчекінгу
- Використані джерела

Хід заняття

Тема: «Фактчекінг: як не повестися на фейк»

I. Вступ

Доброго дня! Хочу почати наше заняття з вислову «Якщо ви бажаєте, щоб життя посміхалось вам, то подаруйте йому спочатку свій хороший настрій». Отже, посміхнімось один одному та побажаємо провести час в гарному настрої та з користю. Бажаю вам дізнатися для себе щось нове, взяти щось на замітку та загалом гарно провести час за спілкуванням.

Але перш ніж ви дізнаєтеся тему нашої години спілкування зверніть, будь ласка, увагу на монітор

Перегляд відеофрагменту

[\[https://www.youtube.com/watch?v=2VtBjM_ycYM\]](https://www.youtube.com/watch?v=2VtBjM_ycYM)

Чи помітили ви, що інформація, яка звучить з екрана телевізора, з інтернету та інших джерел засобів масової інформації сприймається як 100 % правдива. А чи так має бути? Чи взагалі перевіряють її? Яким чином можна це зробити?

Тож як Ви вважаєте, про що ми будемо сьогодні говорити на нашому занятті? *(відповіді учнів)*

Так, добре, дякую. Тож ми сьогодні поговоримо про медіаграмотність і тема нашої години спілкування «Фактчекінг: як не повестися на фейк»

Ми живемо в сучасному світі інформаційних технологій, які щодня оточують нас. Ви теж, як тільки прокинетесь, обов'язково гортаєте стрічку Instagram чи Facebook (а раптом сусід виклав нове фото своєї собаки)?. Коли снідаєте вмикаєте новини на Youtube чи по телевізору? Як тільки заходите в метро читаєте якусь статтю чи новий рецепт домашнього пирога? Про потік важливої інформації на навчанні чи роботі можна навіть не зазначати, адже це очевидно. І знову метро, і знову стаття, і знову рецепт, але вже інший, про пудинг. Коли нарешті прийдете додому, не забудьте згаяти годину-другу в Instagram. Або можете увімкнути телевізор (хтось же повинен ним користуватися). У безперервній інформаційній «атаці» немає нічого поганого. Так чи інакше, це збагачує ваш кругозір та допомагає бути в курсі новин навколишнього середовища, адаптуватися до змін. Але часто новини можуть бути предметом маніпуляцій.

II. Медіаграмотність: фактчекінг у різних країнах.

Саме тому так важлива медіаграмотність.

- **медіаінформаційною грамотністю** як комплексом умінь, знань, розуміння і відносин, які дають споживачам можливість: ефективно і безпечно користуватися медіа, усвідомлено обирати, розуміти характер контенту і послуг, приймати рішення та користуватися повним спектром можливостей, які пропонують нові комунікаційні технології та медіаінформаційні системи, а також можливість захистити себе і свою сім'ю від шкідливого або вразливого інформаційного матеріалу. Наприклад, медіаінформаційно грамотна людина (МІГ) має вміти відрізнити фейк від правди, а бота – від реального співрозмовника.

Давайте нагадаємо поняттями «факт», «фейк» та розберемось, що таке «фактчекінг»

Факт: 1. Дійсна, не вигадана подія, дійсне явище, те, що сталося, відбулося насправді. 2. Реальність, дійсність, те, що об'єктивно існує. 3. Справді, безперечно, безсумнівно.

Фейк – це підробка, фальшивка, яка розповсюджується з метою дезінформації суспільства.

Фактчекінг – це перевірка фактів та тверджень, які викликають сумнів, на точність та правдивість. Раніше фактчекінгом користувалися здебільшого журналісти для аналізу реплік політиків та громадських діячів. Зараз цей метод розслідування набув все більшого поширення і серед «простих смертних», тобто звичайних читачів, найчастіше коли виникає необхідність «чекнути» певну публікацію засобів масової інформації.

Основними завданнями фактчеку є перевірка та викриття недостовірної інформації (поданої як факт).

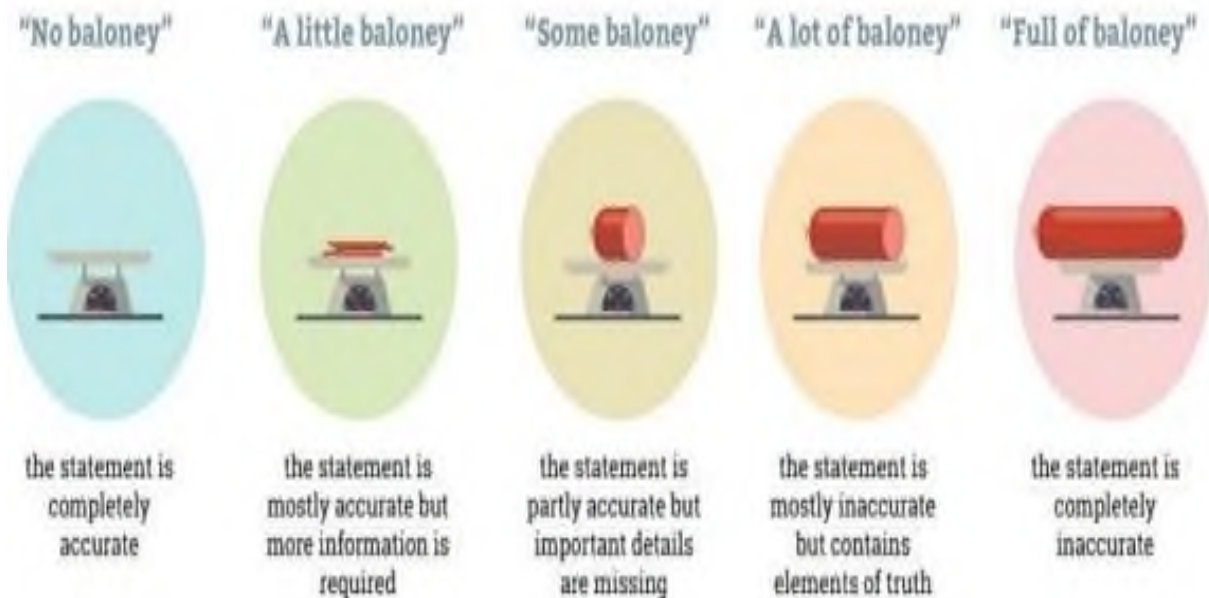
Мета фактчеку - з'ясувати, хто є автором (замовником) фейку, коли він його створив, а, головне, з якою метою і на які наслідки розраховує.

Фактчекінг у різних країнах

Цікаво, що кожна країна має свої позначки правдивості, впізнавані в межах медійного простору держави. Наприклад, канадський проєкт «Baloney Meter», що перевіряє канадських політиків, вимірює рівень правдивості кількістю ковбаси у висловлюванні.

THE BALONEY METER: METHODOLOGY

The Baloney Meter is a project of The Canadian Press that examines the level of accuracy in statements made by politicians. Each claim is researched and assigned a rating based on the following scale:

Так, вам не примарилося. «Baloney» англійською – «болонська варена ковбаса». Переносне значення цього слова – «неправда», «брехня». У статті «Розквіт фактчекінгу у світі: огляд найцікавіших проєктів» наведено приклад використання цього вердикту: «Коли лідер канадських консерваторів сказав, що марихуана значно небезпечніша, ніж цигарки, фактчекери зазначили, що в цьому твердженні «багато ковбаси» «. Про правдиве твердження говорять, що в ньому «немає ковбаси», а про неперевірене (але вирогідне) говорять, що в ньому «трішки вареної ковбаски».

Шкала істинності мексиканців містить зображення мисливської собаки, що одягнула капелюх Шерлока. Це означає, що вона «винює політичну брехню». У бразильському проєкті «Лура», яке систематично й безперервно перевіряє точність інформації, тексти прикрашають кумедні пінгвіни, відповідно до ступеню правдивості.

Іспанський фактчекінговий проект «La Chistera» логотипом сайту обрав зайця, що знаходиться всередині капелюха. Такий вибір ілюструє те, що в «суспільстві та політиці багато фокусників, що пропонують факти, які витягнуті з капелюха», і, відповідно, фактчекери позначають матеріали за рівнем правдивості зайцями різних кольорів, а якщо висловлювання політика цілковитий міф, то маркують його рожевим єдинорогом.

В Україні фактчекінг теж є досить популярним хоча б тому, що рівень довіри населення до урядовців та політиків доволі низький. Також не варто відкидати інформаційну війну, яка триває й досі. Одним з найвідоміших та найпопулярніших порталів є [StopFake](https://stopfake.org/), який вже близько шести років займається перевіркою та спростуванням перекрученої інформації та пропаганди про події в Україні, що поширюються ЗМІ. Його засновниками стали викладачі, студенти та випускники школи журналістики при Києво-Могилянській академії та програми для журналістів і редакторів [Digital Future of Journalism](https://digitalfutureofjournalism.org/), метою яких було і залишається збереження України як самостійної та незалежної

Після фактчекінгу настає хвилююча мить – оголошення вердикту. Зазвичай це «правда», «напівправда» або «брехня».

НАЗВА ВЕРДИКТУ / ХАРАКТЕРИСТИКА

ПРАВДА

- наведені спікером в заяві факти, цифрові/документальні дані відповідають дійсності;
 - правильно висвітлені причинно-наслідкові зв'язки, інформація є логічною, присутні посилання на джерела.
-

НАПІВПРАВДА

- спікер у цілому обізнаний в темі, орієнтується в її особливостях, проте допускає помилки, неточності;
 - не до кінця розкриває причинно-наслідкові зв'язки або робить не зовсім правильне їх трактування;
 - логіка має певні хиби, висновки загалом правильні, проте можуть бути не коректними і не збігатися в деталях чи часі.
-

БРЕХНЯ

- заява містить перебільшення/зменшення даних, гіперболізацію події/явища, що не має під собою реального підґрунтя;
 - факти, причинно-наслідкові зв'язки, логіка — викривлені;
 - маніпулятивно акцентується увага на потрібних аспектах заяви, «заводяться в тінь» незручні деталі;
 - використовуються неіснуючі чи спотворені дані з посиланням на джерела, які не мають жодного відношення до озвученої спікером теми.
-

Пам'ятай: будь-яка стаття – це чиїсь думки, які дуже часто потребують перевірки. Спитай себе, а чи не підводить вона тебе до певних і безапеляційних висновків? Навіть, якщо стаття дуже цікава, вона може бути фейком, що обгорнутий як смачна цукерка.

III. Фейк_vs_Факт. Які можуть бути наслідки?

Проаналізуємо глобальні наслідки відомих фейків.

2016 рік. Пакистан погрожував ядерною бомбою Ізраїлю. Причина – фейкова новина, яка йшла від міністра оборони Пакистану Хаваджи Асіфа. На своїй сторінці у твіттері Він зазначив, що Ізраїль погрожує ядерною зброєю Ісламабаду, при цьому забуваючи, що Пакистан – ядерна держава, урядовець теж послався на твіттер, де було зазначено: «Міністр оборони Ізраїлю заявив: «Якщо Пакистан під будь-яким приводом відправить війська до Сирії, ми знищимо його ядерним ударом» «. Під час перевірки інформації було з'ясовано, що автори «утки» переплутали кілька посад, а деякі з зазначених політиків вже залишили свої пости (наприклад, колишній міністр оборони Моша Яалон). Завдяки якісному фактчекінгу ситуація врегулювалася.

Одним з яскравих прикладів того, до чого може привести дезінформація, є критична ситуація зі щепленням від кору, краснухи і паротиту у Великій Британії. Не дивлячись на той факт, що на 1999 рік було вакциновано приблизно 95 відсотків населення, британці повірили Ендрю Вейкфілду, який у авторитетному медичному журналі *Lancet* розмістив статтю, де зазначалося, що щеплення може спричинити аутизм. Інформація у авторитетному виданні привела до спалаху кору. Проведене журналістське розслідування виявило, що ця неправдива інформація була опублікована свідомо, адже медик мав корисні цілі. Він оформив патент на експрес-тест, який виявляє в організмі людини вірус кору. Ендрю Вейкфілд розраховував, що буде з цього мати мільйонні прибутки.

Дослідження *Stanford History Education Group*, що було проведене у 2016, показало – більшість споживачів інформації не відрізняють правду від вимислу, не перевіряють інформацію, не шукають першоджерела, поширюють фейкову інформацію. На авторитетність джерела впливає кількість підписників, лайків та коментів.

1. Приклади аналізу контенту

Взагалі, аби здійснити ретельну перевірку інформації знадобиться не одна година. *Багато власників інтернет-видань зазначають, що фактчекінг – це довго і дорого. Але чи буде їх інформація дійсно правдивою?»*. Проте залишимо цю справу журналістам. А що ж робити звичайному читачу, який все ж наважився здійснити цей загадковий фактчекінг? Ми підготували

декілька основних правил перевірки інформації на прикладі сумнозвісних, проте фейкових фотографій Австралії під час пожежі, які розлетілися всім світом.

По-перше, виділіть для себе факти, твердження чи фото, які викликають у вас сумнів. Сумнів – найкращий друг фактчекінгу. У доволі великої кількості людей беззаперечно довіру викликає кількість підписників чи користувачів того чи іншого порталу. Або кількість хороших відгуків чи, скажімо, якість фотографій. Важливим для аналізу контенту є розвиваток критичного мислення. Тож погляньмо на це фото:

Ви повинні запитати себе: чи дійсно це виглядає як реальне фото з супутника? Як зазначалося майже у всіх ресурсах, це є знімком стану материка з 05.12.19 по 05.01.20 від NASA. Відповідно, перш за все варто звірити цю інформацію з даними, які подаються на офіційному сайті [NASA](https://www.nasa.gov) і, якщо ви все ж наполегливий та терплячий фактчекер, переглянути нещодавні інтерв'ю представників цієї організації, їхні коментарі у соц. мережах щодо ситуації. Як відомо, представлений знімок виявився 3D візуалізацією місць поширення пожеж, підсилений графікою та насиченістю кольору.

По-друге, достовірність інформації важливіша за сенсацію. Погляньмо на цей знімок:

Автор зображення відкрито намагається зачепити емоційний фактор, вимкнути раціональне мислення у читача. Звісно, такий підхід до освітлення проблеми є досить ефективним та навіть правильним. Таким чином люди дійсно починають замислюватися над ситуацією, виникає питання: *» А чим можу допомогти я? Потрібно щось вирішувати, потрібно діяти!«*. Але більшість недостовірних порталів досить довгий час висвітлювали цю картинку, як реальне фото.

Ось яке воно насправді

Для таких ситуацій існує [Google Images](#) або [TinEye](#). Проте, слід зауважити, що системи не завжди можуть знайти перше джерело, адже мали місце зміни графічним редактором.

По-третє, ніколи не довіряйте соціальним мережам. Навіть коли читаєте рецепт пирога. Тут ви обов'язково зіткнетесь з перебільшеннями, винятково суб'єктивними оцінками та припущеннями, які можуть сприйматися як достовірні та беззаперечні факти. Навіть американська співачка Rihanna опублікувала фейкове фото пожеж в Австралії у своєму Instagram на 79,6 мільйонів підписників. Можливо, вона знала про те, що це графіка, проте більшість читачів сприйняли публікацію як підтвердження достовірності інформації, адже «Сама Ріана запостила!». Ніколи не слід вимикати критичне мислення.

Розглянемо «чекінг» тексту. Слід зауважити, що перевірені новини позначаються спеціальним маркуванням у Google.

Де та з допомогою чого можна перевірити факти?:

- пошукова система [Bing](#);
- проєкти та сервіси [Storyful.com](#), [FactCheck.org](#), [PolitiFact.com](#) або [Fact Checker](#), створеного редакцією Washington Post;
- сайт [Mediakritika.by](#);
- сервіси: [Trooclick](#), [Truth Goggles](#), [Lazy Truth](#) та [Skeptive](#);
- інтернет-проєкт [«Stop Fake»](#),
- аналітична платформа [«Vox Check»](#);
- порталі [«Слово і Діло»](#).

А взагалі, вчені давно морочать собі голову над тим, як створити штучний інтелект, який буде відсіювати неправдиву інформацію в усьому інтернеті. Маємо надію, що це відкриття відбудеться в недалекому майбутньому і значно полегшить нам життя. А поки що радимо завжди перевіряти інформацію та користуватися лише перевіреними джерелами.

2. Складання алгоритму фактчекінгу

Медіатренерка, наукова співробітниця Центру Тоу Колумбійського Університету Клэр Вардл радить дотримуватись рекомендацій щодо перевірки контенту у соціальних медіа, перевірити та підтвердити чотири елементи:

1. Чи дійсно це оригінальний фрагмент контенту? (Походження).
2. Хто завантажив контент? (джерело).
3. Коли контент було створено? (дата);
4. Де було створено контент? (місце розташування).

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Практичний посібник з медіаграмотності для мультиплікаторів / За загал. ред. В. Ф. Іванова. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. – 100 с.: URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Posibnyk_z_mediagramotnosti_2019_ukr.pdf
2. Освітній проєкт «Медіанавігатор» - збірник вправ із медіаграмотності: URL: <https://medianavigator.org/toolkit>
3. Українське радіо: Фактчекінг: чому це важливо, і як брехня може призвести до серйозних наслідків. URL: <http://ukr.radio/news.html?newsID=90080>

*Довбік Ірина,
учитель зарубіжної літератури
Снігурівської районної гімназії ім. Т. Г.
Шевченка Снігурівської районної ради,
старший учитель*

Медіазаняття «Соціальні мережі в нашому житті»

Категорія учасників	Учні 7-8 класів
<i>Мета</i>	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомити учнів із роллю та значенням соціальних мереж у сучасному світі; - дослідити інформаційний вплив соціальних мереж на свідомість дітей; - сформуванати навички усвідомленої взаємодії з інформаційним середовищем і гармонійного перебування в ньому; - розвиток медіакомпетеності учнів 7-8 класів, когнітивно-емоційного сприйняття медіаматеріалу
<i>Які навички/компетентності розвиває</i>	Медіаграмотність, критичне мислення, цифрова безпека, соціальна толерантність
<i>Допоміжний та роздатковий матеріал</i>	Правила безпеки, листи для фліпчарту, фломастери, стікери
<i>Орієнтовний час тренінгу</i>	45 хвилин
<i>Медіаконтент (назви відео або інших матеріалів)</i>	<p>Відео «Безпека дітей в інтернеті» https://www.youtube.com/watch?v=dJn2g2zxOik&list=WL&index=3&t=5s</p> <p>Персональні сторінки в соціальних мережах</p>

I. Вступ

Слово вчителя.

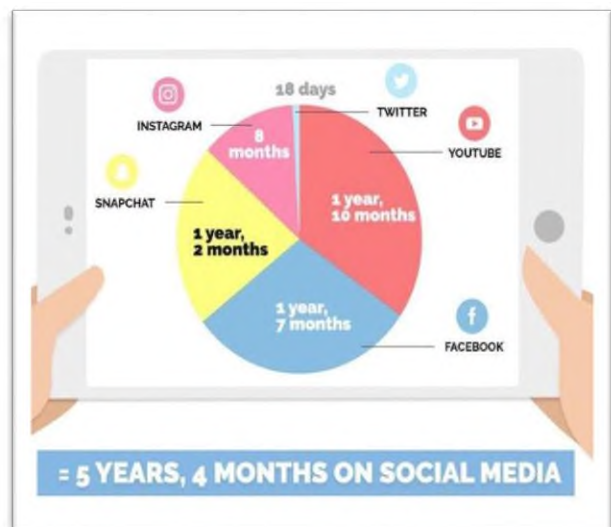
Не секрет, що комп'ютерні інформаційні технології надають людині велику кількість можливостей: спілкуватися з друзями у різних куточках світу, знаходити нових друзів, обговорювати цікаві питання та проблеми, які турбують. Завдяки новим мультимедійним технологіям ми можемо мандрувати планетою, всесвітом і, навіть, організмом людини.

Водночас є і темна сторона мережі Інтернет: медіазалежність, ілюзорність, симулятивність, вплив на свідомість маніпуляцій медіаманіпуляторів. І це далеко не повний перелік.

Розглянемо, чим же займаються підлітки в інтернеті?

З діаграми ми бачимо, що більшість часу вони проводять у соціальних мережах. Підлітки сприймають інтернет, як можливість необмеженого спілкування, джерело інформації та розвагу. Під соціальною мережею розуміємо інтерактивний багатокористувацький веб-сайт, зміст якого наповнюється самими учасниками мережі. У 1954 році у загальний обіг термін «соціальна мережа» ввів англійський соціолог Барнс. У своїй збірці робіт «Людські стосунки» він використав цей термін для позначення спільноти людей, об'єднаних однаковими інтересами, уподобаннями, або тих, хто має інші причини для безпосереднього спілкування між собою. Першу соціальну

мережу створив Ренді Конрад у 1995 році.

II. Соціальні мережі

1. Вправа: «Я та соціальні мережі»

Мета: Переконати учасників в тому, що довготривале перебування у соціальних мережах негативно впливає на їх розвиток, прагнення до вдосконалення. Звернути увагу учнів на необхідність цілепокладання, безпеки під час взаємодії у мережі, таймінгу.

1.1. Слово вчителя.

Давайте дізнаємося, яке місце у вашому житті займають соціальні мережі. У цьому допоможе наступна вправа

1.2. Виконання вправи за інструкцією: у різних частинах кімнати розвішуються чотири сторінки для фліпчарта з питаннями про думки учасників заняття щодо Instagram, Facebook та інших соціальних мереж.

Саморефлексія: учні мають самостійно надати відповідь на такі запитання

- **Що спонукає мене користуватися соціальними мережами?**

- На що я звертаю увагу, коли гортаю стрічку? Що викликає мою зацікавленість?

- Який контент я поширюю? Чому?

- Які недоліки соцмереж я можу зазначити?

1.3. Обговорення результатів (що об'єднує учасників, у чому бачать негатив)

2. Чи знаєте ви...

Згідно з [дослідженнями маркетингового агентства Mediakix](#), середня людина проведе понад 5 років за своє життя в соціальних мережах. В агентстві розрахували час, проведений на найпопулярніших платформах соціальних мереж і порівняли ці цифри з часом за звичайними повсякденними справами. А потім привели приклад того, що можна зробити за еквівалентну кількість часу.

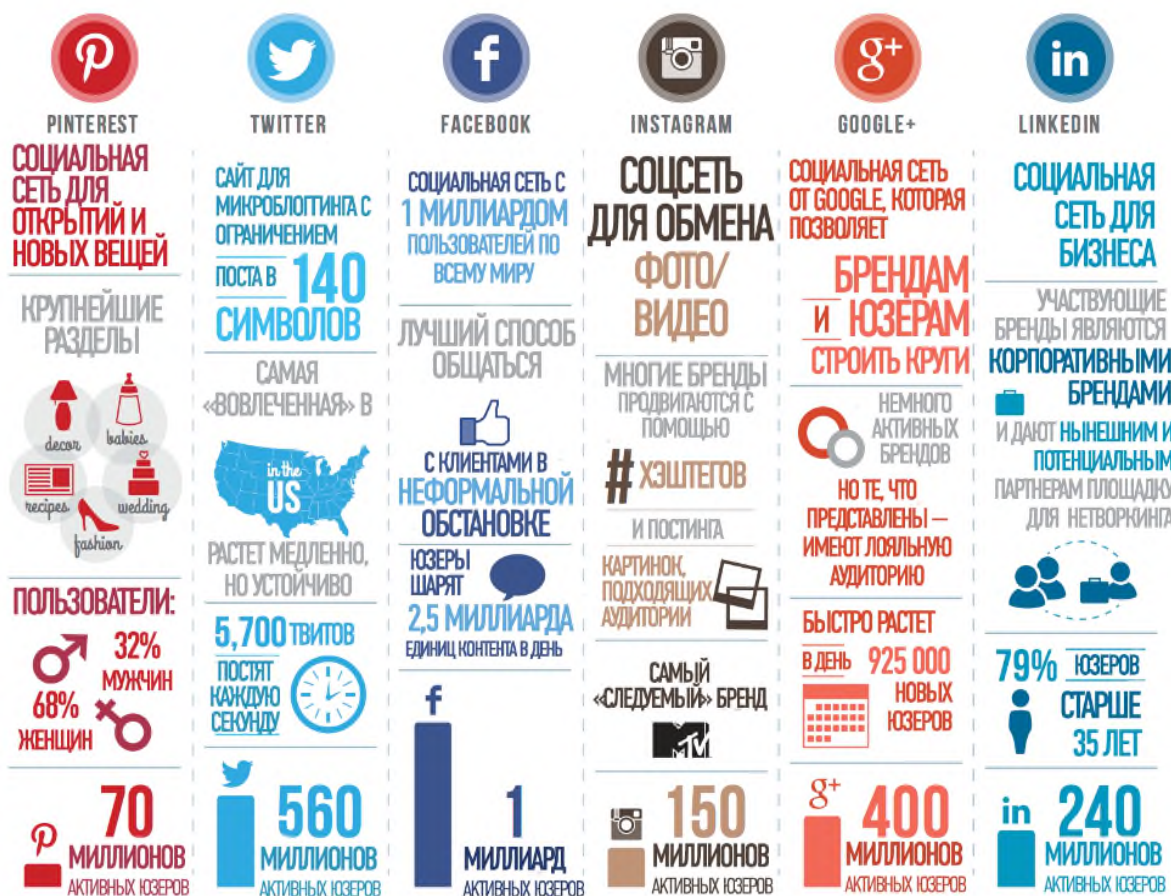
Середньостатистична людина витрачає майже дві години (приблизно 116 хвилин) на соціальні мережі щодня. Таким чином, ми витрачаємо на соцмережі цілий місяць щороку та цілих 5 років і 4 місяці протягом життя!

Ми виділяємо більше часу на соціальні мережі, аніж на їжу, живе спілкування і догляд за собою. А саме:

- 1 рік і 7 місяців на Facebook
- 1 рік і 10 місяців на YouTube
- 1 рік і 2 місяці на Snapchat
- 8 місяців на Instagram
- 18 днів в Twitter

Як це співвідноситься з іншими життєвими процесами?

- Перегляд телевізора: 7 років і 8 місяців
- Соціальні медіа: 5 років і 4 місяці
- Харчування / Пиття: 3 роки і 5 місяців
- Догляд за собою: 1 рік і 10 місяців
- Живе спілкування: 1 рік і 3 місяці (!!!)
- Прання: 6 місяців

Designed by: Leverage - leveragenwagemeia.com

Що можна зробити за 5 років і 4 місяці за розрахунками Mediakix?

- 32 рази злітати на Місяць і назад
 - 3,5 рази пройти по Великій китайській стіні
 - 215 разів переглянути всі серії «Сімпсонів»
 - 32 рази підкорити Еверест
 - пробігти понад 10 тисяч марафонів
 - 93 тисячі разів вигуляти свою собаку
- Скільки ви проводите часу в соціальних мережах?
 - Чи впливає кількість часу, проведеного в мережах, на ваше життя?

3. Запитання для подальшого обговорення:

- Як багато друзів у вас є у Інстаграм чи інших соціальних мережах?
- Що впливає на ваше рішення, кого додавати у друзі?
- Чи знаєте ви особисто всіх Ваших мережових друзів?
- Як ви гадаєте, чи можна сформулювати уявлення про людину під час аналізу її постів і репостів?
- Що ви відчуваєте, коли малознайомі Вам люди формують своє уявлення про Вас (а іноді і виказують)?
- Чи заклопотані ви тим, щоб ваші друзі ставили лайки під вашими постами? Навіщо вони вам потрібні? Що ви відчуваєте?

Коментар учителя Під час дослідження з використанням МРТ група вчених Каліфорнійського університету виявила: у той час, коли підліток (13-18 років) бачить значну кількість лайків під власними світлинами, у нього активізуються ті самі частини мозку, що й під час виграшу або споживання шоколаду.

Прошу замислитися:

- Чи полегшує спілкування у мережі взаєморозумінню між людьми? У яких випадках результат негативний?
- Чи були у Вашому житті ситуації, коли через пости або репости ви втрачали симпатію реальних друзів? Чи не шкодила розміщена Вами інформація глобальним цілям та інтересам?
- Як часто ви розміщуєте фотозвіти про власне життя в мережах?
- Чи виникає у Вас відчуття повноцінного і душевного спілкування під час спілкування в соціальних мережах?

3. Безпека в соціальних мережах

Соціальні мережі давно перестали бути місцем безпечного спілкування близьких людей. Сьогодні це територія маніпуляцій, які формують суспільну думку. Ми спостерігаємо наявність таких маніпулятивних прийомів, як «мова ворожнечі», «джинса», імплементація якісної «фейкової» інформації, наявність ботів, тролів. Є випадки, коли ми стикаємося з фактами кібербулінгу. Але чи означає це, що є необхідність відмовитися від соціальних мереж? Ні. Просто необхідно знати правила безпеки та розвивати медіакомпетентність.

3.1. Перегляд відео «Безпека дітей в інтернеті»
<https://www.youtube.com/watch?v=dJn2g2zxOik&list=WL&index=3&t=5s>

3.2. Вправа «Правила поведінки в Інтернеті»

Діти об'єднуються в групи, обговорюють правила та пояснюють і презентують 2-3 з них.

1. Навчися відрізнити корисну і токсичну інформацію!!»
Привчайся користуватися авторитетними джерелами!

2. Оберегай свій особистий простір і власну ідентичність.

3. Використовуй складні паролі і псевдоніми

5. Не лякайся. Памятай – це мета кібербулерів. Вчись аналізувати.

6. Будь обережним під час завантаження інформації.

7. «Не ведись» на безкоштовні пропозиції.

8. Зроби спілкування у мережі цікавим і корисним, формуй коло однодумців.

9. Відчуй власну компетентність щодо використання інтернет-можливостей.

10. Додай батьків у друзі.

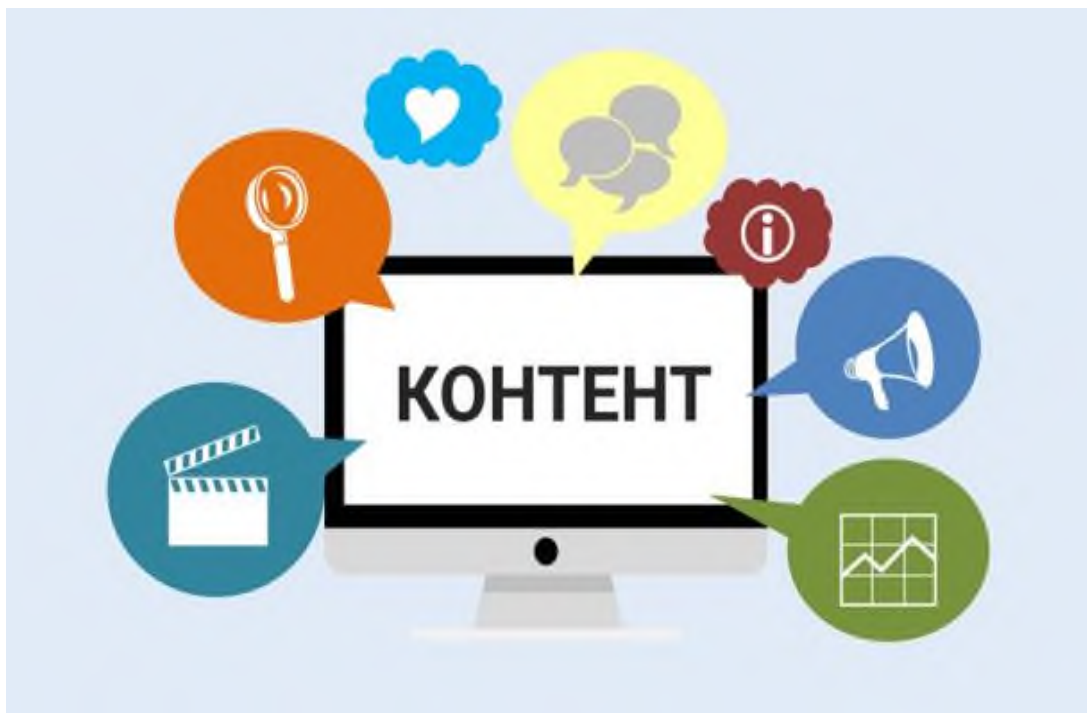
4. Передача інформації в соціальних мережах

Учитель. У соціальних мережах ми маємо можливість поширювати контент, який нам до вподоби. Однак слід пам'ятати, що ми відповідаємо за всю інформацію, яку розповсюджуємо. Це також впливає на формування нашої онлайн-репутації. Саме тому є вкрай важливою перевірка фактів, світлин та відео, які розташовані на вашій сторінці.

4.1. Вправа «Я інформатор» (завдання по групах)

Відкрийте стрічку новин у соціальній мережі. Знайдіть три дописи, які б ви хотіли «репоснути» та перевірте їх, надавши відповідь на такі запитання:

- Яка тема допису? З якою метою його розміщено?
- Чи є ця тема актуальною та популярною у суспільстві?
- На яких авторитетних джерелах інформації можна перевірити контент?
 - Чи зазначено автора? Наскільки він є авторитетним фахівцем саме у цьому питанні?
 - Які емоції виникають при читанні/перегляді цієї інформації?
 - Сам автор вас спонукає (наштовхує на думку) робити репост?
 - Чи вирішили ви остаточно поширювати контент?

4.2. Знайомство з алгоритмом перевірки поста в соцмережі.

III. Мозковий штурм: складаємо інфографіку «Правила користування соціальними мережами» (діти об'єднуються в групи, малюють та презентують свою роботу).

Рефлексія

- Що сподобалось? Що не сподобалось?
- Чи корисний матеріал ти отримав? Як це тобі знадобить

ДОДАТОК

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

1. Контролюйте інформацію про себе, яку ви розміщуєте, намагайтеся не використовувати особисті відомості, які легко знайти в мережі.
2. Без дозволу батьків не надавайте приватну інформацію про себе: прізвище, імена членів своєї родини, номер телефону, адресу, номер школи, місце прогулянок, час, коли вдома відсутні батьки, номери банківських карток, наявність цінних речей удома та інше.
3. Проявляйте обережність при переході по посиланнях, які ви отримуєте в повідомленнях від інших користувачів або друзів.
4. Пам'ятайте, що хакери можуть зламувати облікові записи і розсилати електронні повідомлення, які будуть мати такий вигляд, ніби вони були надіслані вашими друзями.
5. Щоб не розкрити адреси електронної пошти своїх друзів, не дозволяйте соціальним мережам сканувати адресну книгу вашого ящика електронної пошти.
6. Вводьте адресу соціальної мережі безпосередньо в адресному рядку браузера або використовуйте закладки.
7. Не додавайте у друзі в соціальних мережах усіх підряд.
8. Не реєструйтеся у всіх соціальних мережах підряд. Спочатку оцініть сайт, який ви плануєте використовувати, і переконайтеся, що ви правильно розумієте його політику конфіденційності.
9. Всі дані, які опубліковані вами в соціальній мережі, можуть бути кимось збережені та використані.
10. Проявляйте обережність при установці додатків або доповнень для соціальних мереж.
11. Намагайтеся не відвідувати соціальні мережі з робочого місця чи місця навчання, оскільки ви можете забути закрити власну сторінку.
12. Не варто виконувати тих операцій, які можуть коштувати грошей.
13. Обов'язкова ввічливість у електронному листуванні

*Дрошенко Тамара,
 учитель зарубіжної літератури
 Рибаківського ЗЗСО І–ІІІ ступенів
 Коблівської сільської ради Березанського
 району*

МЕДІАЗАНЯТТЯ «МЕДІА У МОЄМУ ЖИТТІ»

<i>Категорія учасників</i>	<i>Учні 8-9 класів</i>
<i>Мета</i>	Розвиток медіакомпетеності учнів: уміння розрізняти поняття реклама, пропаганда, інформування, PR-кампанія для захисту себе в умовах перенавантаження інформацією. Сформувати уявлення про медіа та інструменти впливу медіа на особистість
<i>Які навички/компетентності розвиває</i>	Медіаграмотність, критичне мислення, цифрова безпека
<i>Допоміжний та роздатковий матеріал</i>	Листи для фліпчарту, фломастери, стікери, постери
<i>Орієнтовний час тренінгу</i>	45 хвилин
<i>Медіаконтент (назви відео або інших матеріалів)</i>	Відео - Google https://www.youtube.com/watch?v=9HZFIАН1hnY

ПЛАН

- I. Вступ
 - II. Визначення термінів «Медіа», «Біографія», «Медіа біографія»
 - III Складання власної медіа біографії
 - IV Інструменти впливу медіа на людину
 - V Рефлексія
- Використані джерела.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Тема: « Медіа у моєму житті»

I. Вступ

Усі люди на планеті живуть і ростуть під впливом медіа. У різному віці ми використовуємо різні види медіа: книги, комікси, журнали, радіо, музику, телебачення, інтернет, мобільні телефони, комп'ютерні ігри.

Отже медіа завжди присутнє у нашому житті. Яке ж визначення цього терміну?

II «Визначення терміну» (робота у парах)

Учні на карточка записують визначення поняття, яке на їх думку є правильним. Учитель паралельно заповнює карточку з правильним визначенням. Після чого усі картки перемішуються. Один з учнів читає визначення, а усі голосують за правильне, на їхню думку, визначення.

Кінцевий результат вправи – формулювання терміну «Медіа»

Медіа (англ. media – засоби, способи) – канали та інструменти для зберігання, передавання й подачі інформації чи даних. У широкому практичному значенні функція медіа – передача будь-якої інформації з будь-якою метою.

Що таке медіа ми з'ясували. Тепер спробуємо пояснити таке поняття, як біографія, медіа біографія.

Біографія (грец. βίος – життя, грец. γράφω – пишу), також життєпис – опис життя якої-небудь людини. В основі біографії – описання життя, творчості тощо.

Існують різні види біографій: художня, наукова тощо

Життєпис дає можливість на основі фактичних даних простежити процес формування людини у зв'язку з суспільними умовами певної історичної епохи.

Що ж таке медіа біографія?

Комбінація цих двох понять

Отже першим нашим завданням буде створити особисту медіа біографію

III «Моя медіа біографія»

Завдання: пригадайте ваше дитинство: які медіа та який

медіа контент були для вас важливими? Що залишило у вашій пам'яті слід? Згадайте позитивний і негативний досвід та ваш вік, коли ви користувались цим контентом?

МОЯ МЕДІА БІОГРАФІЯ

позитивне

вік

негативне

Порівняйте вашу медіа біографію з медіа біографією вашого партнера. Які подібні і відмінні риси ви побачили?

Приклади медіа біографій збираються і візуалізуються.

Питання для обговорення:

- Яким був емоційний вплив різних медіа на вас і чому?
- Що змінилось з роками?
- Які ваші улюблені медіа зараз?
- Які причини подібності і відмінності?
- Які медіа впливають на вас особисто і чому так важливо

про це думати?

- Які ваші висновки?

Отже усі види медіа впливають на людину, іноді це очевидно, а іноді завуальовано. Іноді люди свідомо дозволяють впливати на себе, а іноді просто не помічають цього впливу. У сучасному світі дуже важливо уміти взаємодіяти з медіа. Саме ці вміння і є медіаграмотністю. Так як грамотність – це вміння читати та писати, то медіаграмотність – купність знань, навичок та умінь, які дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати повідомлення різних жанрів і форм для різних типів медіа, а також розуміти й аналізувати складні процеси функціонування медіа в суспільстві, та їхній вплив.

IV Інструменти впливу медіа на людину

Основним поняттям медіаграмотності є інформація, яку отримує кожен із нас.

Але слід розрізняти те, яким чином і з якою метою нас інформують.

Наступні категорії, з якими ми спробуємо розібратись – це інформування і пропаганда

На фліпчарті розміщено дві колонки

Інформування	Пропаганда

Завдання: дібрати слова-асоціації до цих категорій

Інформування	Пропаганда
Повідомлення	Вплив
Знання	Агітація
Просвіта	Заклик
Опис подій	Реклама
Спілкування	Оцінка
Об'єктивність	Зміна думки

Інформування – інформує, пояснює, але не дає готових рішень

Пропаганда – інформує, пояснює, запевняє, але компроментує, маніпулює

Чи відповідає визначення тим стікерам, які наклеєно на фліпчарті, щоб ви змінили?

Відскануйте код і перегляньте відео. Підтвердить чи спростує воно наші висновки.

Існують також такі інструменти медіа як реклама і PR-кампанія.

Робота з поняттями «реклама», «піар», «зв'язок з громадськістю».

Наступна наша вправа пов'язана саме з цими категоріями

V Вправа «Знайди відповідності» (робота у групах або парах)

На отриманих постерах знайти вищезгадані інструменти і прикріпити стікери з назвами до кожного.

VI Рефлексія

«Чоловічок»

Кожен учень з листка паперу руками вириває чоловічка.

На частинах тіла діти пишуть враження

Права рука – кому допоміг сьогодні, або з ким краще співпрацював

Ліва рука – що відчув

Ноги – що допомогло у досягненні мети заняття

Голова – над чим замислився

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Розуміння медіа: основи медеіаграмотності. Навчальний посібник для викладачів:ЗМІ та медіаграмотність, 160с.
URL:http://www.aup.com.ua/ml/MIL_Training_Materials_ru.pdf
2. Медіаосвіта та медіаграмотність : В.Федоров/вид: Кучма, 2004, 360с.
URL:http://phdseminars.narod.ru/olderfiles/1/Fedorov_AV_Media_obrazovanie_i_medi-27310.pdf
3. Медіаграмотність: практичний навчальний посібник для вищих навчальних закладів закладів з медійної та інформаційної грамотності: укладач С.Штурхецький/ проект IREX Europe, 2018, 155с. URL: <https://docplayer.ru/79611166-Mediagramotnost-prakticheskoe-uchebnoe-posobie-dlya-vysshih-uchebnyh-zavedeniy-po-mediynoy-i-informacionnoy-gramotnosti.html>

Заболотня Вікторія,
 учитель зарубіжної літератури,
 заступник директора з навчально-
 виховної роботи Южноукраїнської
 гімназії № 1 Южноукраїнської
 міської ради, учитель-методист

МЕДІАЗАНЯТТЯ

«ЛІТЕРАТУРА КРІЗЬ ПРИЗМУ ЖАРТІВНИКА»

*(Лінгвістичний (літературний) мем як різновид медіатексту
 і його вплив на формування критичного та творчого мислення)*

Категорія учасників	Учні 10–11 класів
<i>Мета</i>	Розвиток медіакомпетеності учнів 10–11 класів; уміння протистояти агресивному медіасередовищу і деструктивним медіаінформаційним впливам; уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне «сміття»; спостережливості, креативного переосмислення будь-якої інформації; почуття гумору
<i>Які навички/компетентності розвиває</i>	Медіаграмотність, критичне мислення, творче та образне мислення, цифрова безпека, соціальна толерантність, робота у команді, акцентування на ключових моментах
<i>Допоміжний та роздатковий матеріал</i>	ПК чи гаджети, презентаційні зразки, Google форма
<i>Орієнтовний час заходу</i>	40 хвилин
<i>Медіаконтент (назви відео або інших матеріалів)</i>	Освітні онлайн платформи, https://drive.google.com/drive/u/0/my-drive
<i>Форма</i>	Літературна майстерня

ПЛАН

- I. Вступ.
 - II. Знайомство з поняттями «література», «комічне», «медіатекст», «мем», «інтернет – мем», «літературний мем».
 - III. Специфіка мема.
 1. Історія виникнення мема.
 2. Функції та значення мемів.
 3. Види мемів.
 4. Застосування мемів.
 5. Принципи, за якими створюється мем.
 - IV. Онлайн-ресурси для створення власних мемів.
 - V. Практична робота: створення лінгвістичного (літературного) мема.
 - VI. Висновки.
- Використані джерела.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Тема: Література крізь призму жартівника (Лінгвістичний (літературний) мем як різновид медіатексту і його вплив на формування критичного та творчого мислення)

I. Вступ

Слово вчителя

На занятті спробуємо пов'язати літературу, засоби комічного та медіатекст.

Актуальність даної теми: Сьогодні однією із освітніх проблем є мотивація дітей до навчання, небажання вчитися. Кожен учитель, у тому числі і зарубіжної літератури, намагається зробити усе, щоб учень був зацікавлений його предметом. Тому застосування літературного мема можна використовувати, як сучасний спосіб вивчення художнього тексту, розвитку творчого, образного та критичного мислення у процесі вивчення зарубіжної літератури. Сьогодні мем – це один із освітніх трендів. На уроці доцільно використовувати, наприклад «Хвилинку гумору» або «Література очима жартівника». Авторитетні фахівці- психологи виказують думку, що необхідно з гумором говорити про найсерйозніші речі. Атмосфера довіри і творчості на занятті буде полегшувати філософське сприйняття найнезбагненішого

літературного твору. Корисним буде і використання дотепного гумору.

І розпочнемо із роботи у Google формі. Пройдіть за посиланням https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfNpyoAASDN7DyLEWa6dqSNI3GleWmD-5sIOBe2TYfgI0dxVQ/viewform?usp=sf_link

Надайте відповіді:

1. Література – це?
2. Комічне – це...
3. Вкажіть засоби комічного
4. Що таке медіатекст?
5. Чи може бути мем медіатекстом?
6. Що таке мем?

Переглядаємо результати опитування (статистику у формі діаграми) https://docs.google.com/forms/d/17AHAMy25KzvaZNe-R7N6PQTR1Zaz18aK0j7U9JQX_A/edit#responses та робимо висновок, що нам треба зупинитися на цих ключових поняттях.

II. Знайомство з поняттями. Завдання: дати визначення термінам «література», «комічне», «медіатекст», «мем», «інтернет – мем», «літературний мем».

1. Література

АЛЛО, ЦЕ ХВИЛЬОВИЙ ?

НЕ ХВИЛЮЙТЕСЬ

ЛІТЕРАТУ́РА (від лат. *litterae* – буква, літера),

іноді **КНИЖНИЦТВО, ПИСЬМЕНСТВО**
— СУКУПНІСТЬ ПИСАНИХ
І ДРУКОВАНИХ ТВОРІВ ПЕВНОГО
НАРОДУ, ЕПОХИ, ЛЮДСТВА.

Водночас вона є різновидом мистецтва, власне, мистецтвом слова, що відображає дійсність у художніх образах, створює нову художню реальність за законами краси; результатом творчого процесу автора, зафіксований у

2. Комічне

КОМІЧНЕ (ГРЕЦЬК. КОΜΙΚΟΣ — СМІШЛИЙ) — КАТЕГОРІЯ ЕСТЕТИКИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЄ ТОЙ АСПЕКТ ЕСТЕТИЧНОГО ОСВОЄННЯ СВІТУ, ЯКИЙ СУПРОВОДЖУЄТЬСЯ СМІХОМ БЕЗ СПІВЧУТТЯ, СТРАХУ І ПРИГНІЧЕННЯ.

Форми комічного:

- гумор (використання дотепності та гри слів);
- сатира (критика недоліків, суперечностей);
- іронія (прихований сміх, замаскований серйозною формою);
- сарказм («сла іронія», що має руйнівну силу).

3. Медіатекст

МЕДІАТЕКСТ — ЦЕ УСНИЙ ЧИ ПИСЕМНИЙ ТВІР МАСОВОІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ.

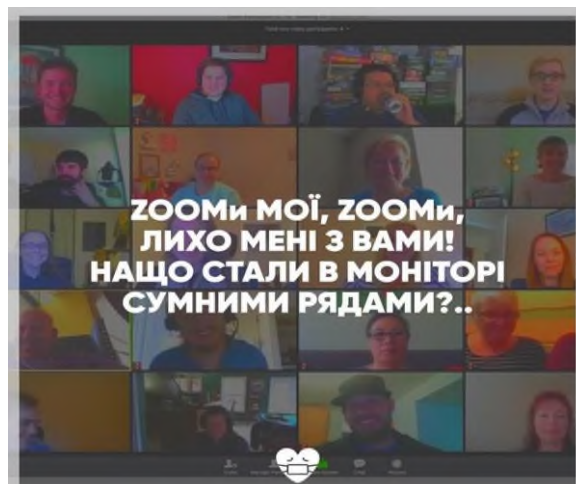

Сутність медіатексту — конкретна інформація, що виражена мовленням з метою впливу та переконання. За медіатекстом стоїть мовна особливість автора, його світосприйняття, інтелектуальний рівень, когнітивна здатність.

4. Мем

МЕМ (АНГЛ. MEME; У ІНШІЙ ТРАНСКРИПЦІЇ — «МІМ») — ОДИНИЦЯ КУЛЬТУРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ПОШИРЮВАНА ВІД ОДНІЄЇ ЛЮДИНИ ДО ІНШОЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ІМІТАЦІЇ, НАВЧАННЯ ТОЩО. МОЖЕ БУТИ ЗОБРАЖЕННЯМ АБО ВІДЕОЗАПИСОМ ГУМОРИСТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ.

5. Інтернет-мем

ІНТЕРНЕТ-МЕМ (ТАКОЖ ІНТЕРНЕТНИЙ МЕМ) —
ЗОБРАЖЕННЯ, ЯВИЩЕ, ВІДЕО АБО
ТЕКСТ ПОШИРЮВАНИЙ ЧЕРЕЗ
ІНТЕРНЕТ ЩО НАБУВАЄ
ПОПУЛЯРНІСТІ В КОРОТКИЙ
ПРОМІЖОК ЧАСУ, ЗГОДОМ ШВИДКО
ЇЙ ВТРАЧАЄ.

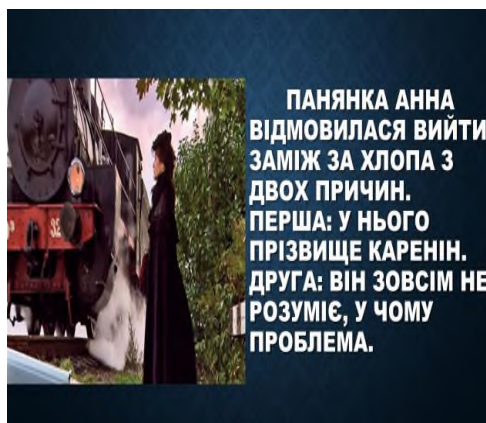
Як приклад — нетиповий жарт, обмовка, карикатура, жест, коротке відео курйозної ситуації. Інтернет-мем має характерне вірусне розповсюдження між користувачами мережі як через обмін повідомленнями так і шляхом включення тексту чи зображень у статті, коротких відео у відеоряд.

- Вам подобається Кафка?
- Так, особливо гречана.

6. Літературний мем

ЛІТЕРАТУРНИЙ МЕМ -
ЗОБРАЖЕННЯ, ЯВИЩЕ, ВІДЕО АБО ТЕКСТ
ЧАСТІШЕ КОМІЧНОГО ХАРАКТЕРУ НА
ЛІТЕРАТУРНИЙ ТВІР, ЙОГО СЮЖЕТ,
ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ ЧИ САМОГО АВТОРА

III. Специфіка мема

1. Історія виникнення мема

Меми та його різновиди (інтернет, літературні, політичні, комікси тощо) з'явилися у середині першого десятиліття XXI століття. У 1976 році Річардом Докінзом були запропоновані поняття «мем» та його концепція. Науковець розглядав мем як основну одиницю культурної передачі, а саме слово мем він вигадав скоротивши грецьке слово «наслідувати».

2. Функції та значення мемів:

<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/2/90.pdf>

3. Види мемів:

- Мемі – гумористичні картинки: знаки + текст як гумористична картинка, в якій знакові елементи співіснують з текстовими елементами

- як мем-жанр в онлайн-вираженні, коли графічне повідомлення побудоване на основі схеми побудови з використанням стилізованих і заздалегідь визначених елементів, якісно пов'язані з культурою та історією Інтернету

- мемі з ідіоматичним вираженням.

Говориш "протягом", а не "на протязі"??

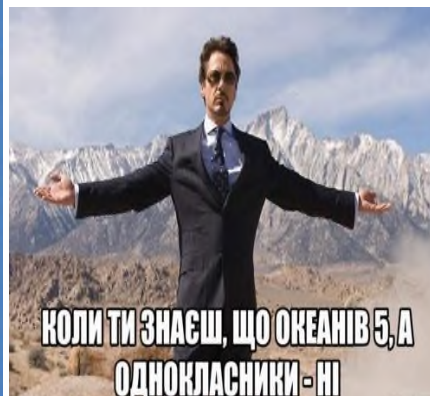
ІДИ ОБІЙМУ!!!

4. Мета застосування мемів:

- розвага
- відволікання уваги
- полегшують сприйняття інформації за допомогою використання шаблонів
- піар та популяризація нового контенту, мереж, веб-культур, субкультур
- формування суспільної думки
- популяризація
- у цілях комунікації у соцмережах
- як інструмент для побудови цікавого заходу чи яскравого уроку
- як мотиватор до читання твору, розуміння та потрактування художнього тексту
- як метод боротьби зі стресом
- як елемент навчання в процесі підготовки до іспитів.

5. Принци, за якими створюється мем

- Інформаційна складова. В основі мему може бути певна фраза, спірне питання, формула, афоризм тощо. Мем – це лаконічна змістовна фраза, яка має гумористичний відтінок, зрозумілий та близький для певної групи людей.
- Емоційна складова. Сенса мему – гумор, емоційна близькість поєднання зображення та текстової складової для репрезентативної групи учнів (наприклад, певний клас чи паралель).
- Парадокс, новий сенс загальновідомого. Використовуйте гру слів, оксюмори, метафори чи переносне значення слів, тобто ситуації, коли певне словосполучення набуває нового нетипового значення.

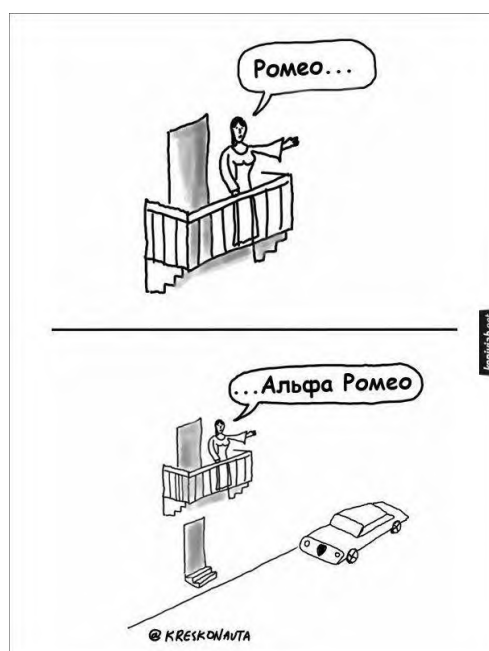
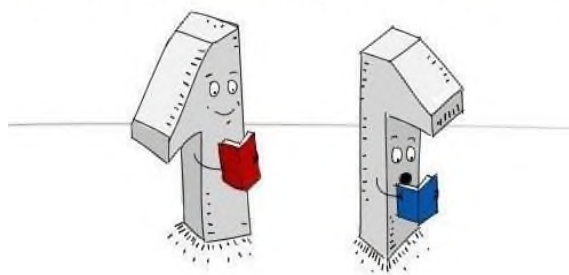

Діти покоління Z дуже добре і краще нас орієнтуються в сучасних гаджетах і соціальних мережах Facebook, [Instagram](#), [Twitter](#), де саме створюються і поширюються мему. Тож чому їх не використати у своїй

роботі? Візуалізація широко використовується для подачі навчального матеріалу. Тому шукайте у соціальних мережах #мемицекруто.

Сучасний тренд «Файні мему» – це великий внесок до популяризації української літератури серед молоді. Школярі почали дійсно цікавитися нею завдяки мему. Література в такій інтерпретації перестала бути в очах молоді чимось нудним і нецікавим, а стала модним атрибутом в спілкуванні прогресивної молоді. [Адміністратор](#) групи Дмитро Ленченко: «Основна ідея мемів – це проголошення інтелектуальної автономії сучасного українського народу з допомогою створення самобутньої мем-культури, яка в нашій країні зовсім не

У наш час лише одиниці читають книги!

розвинена.» Коли про національну літературу і культуру починають постити меми, посилюється розуміння особливостей української ідентичності:

Приклади завдань по створенню мемів:

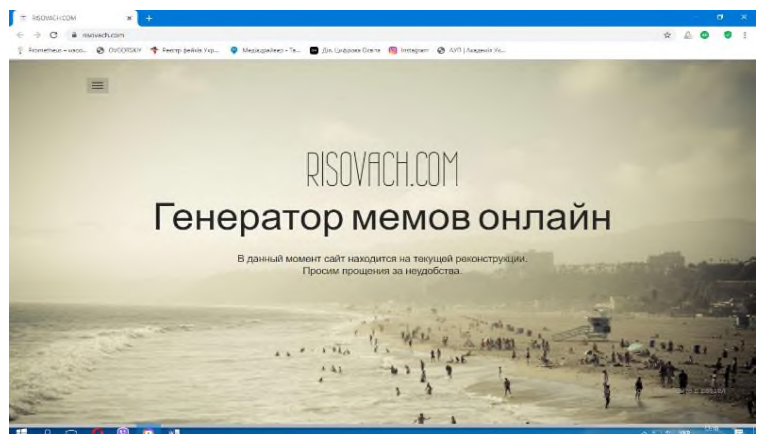
- Створіть власноруч, наприклад, лінгвістичний мем, в якому класична література чи правила мовлення будуть подані у дещо незвичному осучасненому форматі.
- Надайте учням певну світлину та запропонуйте дібрати заголовок за темою вивчення таким чином, щоб утворився мем. Це дозволить школярам використати креативний підхід до опанування навчального матеріалу.
- Запропонуйте учням добірки підписів та набір світлин та попросіть створити меми, скомпонувавши заготовки та надавши аргументацію власного бачення.
- Запропонуйте створити мем з використанням певного стійкого словосполучення чи нового слова. Такий вид роботи якнайкраще підійде для уроків з мови. Для інших навчальних дисциплін можна взяти за основу певний термін.

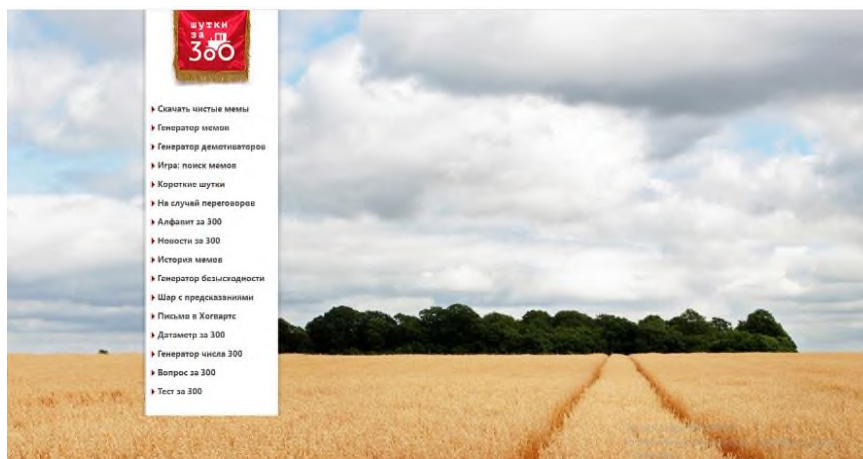

III. Онлайн-ресурси для створення власних мемів

ПК

1. Risovach
2. Meme generator
3. Meme arsenal
4. «Шутки за 300»

Увага! Застереження! При застосуванні даних платформ необхідно враховувати, що там можуть використовуватися нецензурна лексика чи матеріал сексуального характеру. Тому для даної теми я й обрала аудиторію старшокласників. Ви маєте сформувати у дітей медіаімунітет, щоб вони були здатними протистояти агресивному медіасередовищу.

На телефоні:

Перегляд відео <https://www.youtube.com/watch?v=812RwSpw7BE>
та скачування програми PixelLab

IV. Практична робота у групах по 4 учасника: використовуючи один із ресурсів, створіть лінгвістичний (літературний) мем:

- Пов'язаний із популяризацією читання:

- пов'язаний із біографією автора:

ВКАЖІТЬ ВАШУ НАЦІОНАЛЬНІСТЬ

УКРАЇНЕЦЬ

РОСІЯНИН

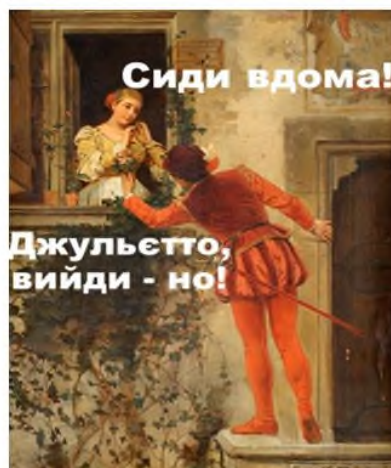
- пов'язаний з творчістю письменника:

- пов'язаний зі змістом твору:

- пов'язаний із характеристикою персонажів твору:

Твір – опис каменя

- пов'язаний із знаннями теорії літератури:

(Групи презентують свої мему).

VI. Висновки. Інтелектульний гумор, безперечно, підвищує ефективність будь-якого заняття, а створення мемів – це прекрасний спосіб цього досягнути.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. <https://naurok.com.ua/post/osvitniy-trend-vikoristannya-internet-memiv-na-urokah>
2. <https://osvitoria.media/news/50-memiv-pro-ukrayinsku-literaturu-yak-shkolyari-gotuyutsya-do-dpa/>
3. <https://gymnasiya2.org.ua/doc/formimetodrabot.pdf>
4. <https://www.segodnya.ua/ua/lifestyle/10-luchshih-memov-ob-ukrainskoy-literature-866878.html>
5. http://zarlitslm.blogspot.com/p/blog-page_4.html

Казакова Оксана,
 учитель зарубіжної літератури,
 заступник директора з науково-
 методичної роботи Миколаївського
 муніципального колегіуму ім. В. Д. Чайки
 Миколаївської міської ради, учитель-
 методист

МЕДІАЗАНЯТТЯ
«ЯК ЖИТИ В УМОВАХ ІНФОДЕМІЇ
АБО «ЯК ОДЯГНУТИ ЗАХИСНІ МАСКИ НА МОЗОК» ?»

Категорія учасників	Вчителі різних категорій, учні 10–11 класів
<i>Мета</i>	Розвиток медіакомпетеності педагогів та учнів 10-11 класів: уміння захистити себе в умовах «епідемії» дезінформації та будь-якої інформації, що перевантажує сприйняття людини. Сформувані уявлення про медіаімунітет та медіагігієну.
<i>Які навички/компетентност і розвиває</i>	Медіаграмотність, критичне мислення, цифрова безпека, соціальна толерантність, критичне мислення
<i>Допоміжний та роздатковий матеріал</i>	Пронумеровані картки з QR-кодами для роботи у програмі Plickers, листи для фліпчарту, фломастери, стікери
<i>Медіаконтент (назви відео або інших матеріалів)</i>	Відео – https://mediaiq.by/article/kak-opredelit-zdorovuyu-novost-pro-koronavirus-6-priznakov Персональні сторінки в мережах, чати у Viber, стрічка новин Google Chrome Освітні онлайн платформи

ПЛАН

- I. Вступ
- II. «Інфодемія як виклик сучасного інформаційного простору: шляхи протидії»

Крок 1 «Вміти визнавати та розпізнавати токсичний контент, та інформацію, що сприймається як токсична»

Крок 2. «Медіагігієна: інформаційні фільтри»

Крок 3 «Медіаімунітет»

III. Мозковий штурм: складаємо алгоритм протидії та захисту від інфодемії

Використані джерела.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Тема: «Як жити в умовах інфодемії або «Як одягнути захисні маски на мозок»?»

I. Вступ

Коуч Слова вдячності доктору психологічних наук Л.А. Найдьонової, на основі лекцій якої побудовано цей тренінг.

Робота у програмі Plickers (коуч задає питання – учасники підіймають пронумеровані картки з QR-кодами. На дошці відразу з'являються діаграми, що ілюструють узагальнені відповіді у відсотках).

1. Хто чув приємну інформацію за останній день, яка вам запам'яталась?
2. Хто чув приємну інформацію за останній тиждень, яка вам запам'яталась? (аналізуємо перші два питання, можна зупинитись і обговорити тематику, яка викликала позитивні емоції).
3. Чи була почута та побачена Вами інформація у ЗМІ за останній день у більшості негативною? (аналізуємо, можна зупинитись і обговорити тематику, яка викликала негативні емоції).
4. Вас дратує одночасно розміщена велика кількість інформації про хвороби, проблеми, кризу?
5. Чи відчуваєте ви тривогу та особисту загрозу під час сприйняття негативної інформації? (Можна обговорити причину перенесення на себе інформаційних моделей).
6. Вас дратує одночасно розміщена та не систематизована велика кількість інформації про освітні сайти, застосунки, онлайн заходи, вимоги та повідомлення МОН (інформація, яка може бути корисною)? (Аналізуємо, можна зупинитись і обговорити причини позитивних і негативних відповідей)

Коуч: Що нам демонструє аналіз діаграм на дошці? (Гіпотетично прогнозована відповідь учасників заняття: сьогоденний інформаційний простір містить велику кількість інформації, що викликає тривогу, нервозність, впливає на психоемоційний стан людини. Є тенденція, що навіть корисна інформація може дратувати через її великий і не систематизований обсяг).

Коуч: Висновок, що ми вивели емпіричним шляхом, має наукову назву – інфодемія.

Технічна складова: програма Plikers допомагає провести опитування великої групи за допомогою QR – кодів. Презентаційна програма автоматично показує на екрані аналіз відповідей у вигляді графіків.

На iPhone

На Android

I. «Інфодемія як виклик сучасного інформаційного простору»

ПОНЯТТЯ!!! Інфодемія - це

1) **епідемія дезінформації** («фейк» перекладається, як підробка);

На слайдах приклади правдивої інформації і «фейків» - учасники мають розрізнити контент і довести свою точку зору (визначити ознаки: емоційність, сенсаційність, мову ненависті...).

2) **надмірна кількість інформації**, що стосується проблеми і ускладнює її рішення.

Наприклад, люди шукають вихід від пандемії, «де його шукати не

слід» : алкоголь, паління, «поїсти мило» ; вірять, що коронавірус впливає на «чоловічу силу» ...

3) надмірна кількість інформації, що стосується проблеми і ускладнює її рішення та велика кількість не систематизованої корисної інформації, що сприймається, як неосяжний матеріал (токсичне сприйняття нетоксичної інформації).

Завдання «Я і інфодемія. Усвідомлення проблеми»

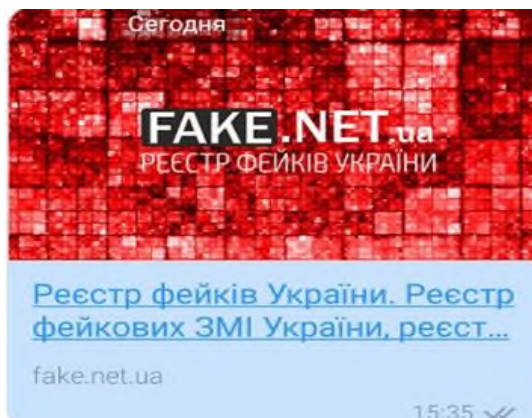
Аналізуються персональні сторінки в мережах, чати у Viber, стрічка новин Google Chrome відповідального педагога чи учня, який підписаний на певну кількість кількість освітніх проєктів:

- Скільки витрачено часу на перебування онлайн на освітніх платформах ?
- Скільки вебінарів відвідано?
- Який відсоток інформації ви використали чи впровадили?
- Опишіть Ваш емоційний стан під час опанування освітнього продукту, який часто дублюється у великій кількості інформаційних джерел.

Крок перший захисту від інфодемії: вміти визнавати та розпізнавати токсичний контент та інформацію, що сприймається як токсична.

Коуч Токсичний контент – це інформація, що залякує, викликає відчуття тривоги, впливає на психоемоційний стан, може вплинути на виникнення у людини стану хронічного стресу.

Сьогодні спостерігається токсична (вбивча) інформація на великій кількості сайтів, лише СБУ закрило 25 «сайтів-смітників».

25 сайтів-сміттярок, які шерили маніпуляції та фейки про коронавірус*

fayno.org	news2020.vn.ua
cikav0.in.ua	vazhno.net.ua
ukraine-storis.pro	ukraine-live.com
patriotnews.co.ua	gazetka.today
ar25.org	puer.org.ua
Proua.com.ua	uanews.co.ua
elise.com.ua	bestpost.co.ua
7dniv.info	kraina.biz.ua
zaxid.media	graytravel.site
znaj.ua	daily-nov.biz.ua
wegg.life	news247.com.ua
bn24.biz.ua	newsbbc.space
rg.ru	

Але слід відрізнити токсичний контент від контенту, що сприймається як токсичний, через його великий об'єм, відсутність системи в його поданні та чітких вказівок, як його використовувати. Розглянемо наступний приклад, на початок карантину незначний відсоток освітян міг мобільно і якісно організувати масштабне дистанційне навчання. Було багато рекомендацій і більшість вчителів знайшли можливість

Щоб провести карантин з користю Міністерство освіти і науки України на своєї сторінці у Фейсбук опублікувало перелік джерел, за допомогою яких можна безкоштовно навчатися:

Prometheus <https://prometheus.org.ua/>
EdEra <https://www.ed-era.com/>
edX <https://www.edx.org/>
Coursera <https://www.coursera.org/>
Matific <https://www.matific.com/ua/uk/home/>
Khan Academy <https://www.khanacademy.org/>
Доступна освіта <https://dostupnaosvita.com.ua/>
iLearn <https://ilearn.org.ua/>
Be Smart <https://besmart.study/>
ЗНО-ОНЛАЙН <https://zno.osvita.ua/>
Відкритий Університет Майдану <https://vum.org.ua/>
Codecademy <https://www.codecademy.com/>
Duolingo <https://uk.duolingo.com/>
Lingva.Skills <https://lingva.ua/>
Hogwarts is here <http://www.hogwartsishere.com/>

опанувати деякі з запропонованих застосунків.

Крім знайомих платформ, з'явилося багато нових і це викликало напруження у багатьох педагогів (як виявило онлайн опитування 453 вчителів).

Як не сприймати корисний контент як токсичний через його великий обсяг і відсутність систематизації?

Вправа «Перетвори психологічні ризики в ресурси»

Учасники заняття розподіляються по групах і вчаться будувати онлайн траєкторію власного розвитку і діяльності, щоб це не викликало напруження і розпачу:

- систематизація матеріалу,
- розподіл часу,
- фільтрація якісного контенту,
- використання авторитетних джерел інформації,
- розпізнавання пропаганди та комерційного контенту (та інші пропозиції групи)

Крок другий захисту від інфодемії.

Медіагігієна: інформаційні фільтри

Що робити? Одягати інформаційні фільтри, дотримуватись медіагігієни:

- обмежити години отримання інформації,
- визначити авторитетні джерела інформації та дивитись «здорові» новини:

(Перегляд і аналіз відео)

Медіагігієна: 6 порад про здоровий спосіб інформаційного життя (посилання у таблиці)

Демонстрація слайду – обговорення

1. Матеріал необхідно брати лише з авторитетних джерел інформації

2. Витримуйте певний час для формування думки: фейки розраховані на емоції (новина – 30 хвилин – емоція)

3. Інформація до і після адалізу значно відрізняється

4. Правило трьох (чи більше) джерел.
5. Використовуй різні інформаційні ресурси
6. Last but not least.

Крок третій захисту від інфодемії: медіаіmunітет ПОНЯТТЯ!!!

Медіаіmunітет особистості

робить її здатною протистояти агресивному медіасередовищу і деструктивним медіа-інформаційним впливам, забезпечує психологічне благополуччя при споживанні медіапродукції, що передбачає медіаобізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне «сміття», захищатися від потенційно шкідливої інформації з урахуванням прямих і прихованих впливів.

Коуч Ми навчилися визначати, що є дійсно токсичним контентом, як працювати з великим об'ємом корисної інформації, але це треба закріпити. У нас має сформуватися медіаіmunітет.

Демонструється токсичний контент (залежить від того, що на час проведення тренінгу буде викликати у більшості негативне сприйняття) і відпрацьовуються навички ігнорування, пошуку позитивних сторін, ресурсів, тощо.

Змагання «Учасник, який краще всіх захищений від шкідливих бацил чужої істерики і власника щеплення вітамінізованим комплексом критичного мислення»

1. Демонструється інформаційний ролик (сайт, платформа) з великою кількістю пропозицій (залежить від того, що на час проведення тренінгу буде актуальним).
2. Учасники тренінгу розподіляються на дві команди і на швидкість класифікують і сортують контент, обирають дійсно потрібне і інформаційне сміття, агітацію та інформацію;
3. Визначають час роботи з важливим контентом, який учасники відібрали

Ш. Мозковий штурм: складаємо алгоритм протидії та захисту від інфодемії (учасники поділяються на два кола, складають алгоритм та презентують його).

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Драшкаба О. Як захистити себе від шкідливих бацил чужої істерики і зробити щепленні вітамінізованим комплексом критичного мислення URL: <http://uchoose.info/mediagigiyena> (дата звернення 24.04.2020)
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція): Закон України від 21.04.2017/ Верховна Рада України URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/ (дата звернення 01.12.2019)
3. Концепція нової української школи: URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 20.04.2020)
4. Кошман С. Медіагігієна: 6 порад про здоровий спосіб інформаційного життя URL: <https://credo.pro/2018/10/220737> (дата звернення 24.04.2020)
5. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід / За ред. Л. Найдьонової, О. Барішпольця.: Міленіум, 2009. 440 с.
6. Найдьонова Л. Медіапсихологія. Основи рефлексивного підходу. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2015. 244с.

Робоча таблиця до уроку з теми
**«Як жити в умовах інфодемії або»
 Як одягнути захисні маски на мозок» ?»**

Поняття	<i>Кроки протидії. Перша допомога при психологіч- ному стані тривожності, що викликана інфодемією</i>	<i>Алгоритм дій щодо профілак- тики інфодемії</i>	<i>Медіагігієна: 6 порад про здоровий спосіб інформаційного життя</i>
Інфодемія –			
Токсична інформація–			

Інформація, що сприймається як токсична –			
Медіагігієна-			
Медіаімунітет –			
Інформаційні фільтри –			

Ковальська Людмила,
 учитель зарубіжної літератури
 Себинської ЗОШ І–ІІІ ступенів
 Новоодеської районної ради, старший
 учитель

МЕДІАЗАНЯТТЯ «ДРУКОВАНІ ВИДАННЯ: ГАЗЕТА»

<i>Категорія учасників</i>	<i>Учні 5-7 класів</i>
<i>Мета</i>	Розвиток медіакомпетеності учнів 5-7 класів: уміння підібрати якісний контент сайту, сторінки соцмереж, блогу (створення інтерактивної інтернет-газети).
<i>Які навички/компетентності розвиває</i>	Медіаграмотність, критичне мислення
<i>Допоміжний та роздатковий матеріал</i>	Ватман, фломастери стікери, інструкційні картки для роботи в ThingLink, таблиці «Класифікація періодичних видань», «Види газет за функціональними ознаками», «Функції газети» (Д. Маккуейл).
<i>Орієнтовний час тренінгу</i>	45 хвилин
<i>Медіаконтент (назви відео або інших матеріалів)</i>	Газетта. Вікіпедія. Сторінки соцмереж, блоги, сайти Он-лайн сервіс «ThingLink» https://www.thinglink.com/edu WOT: Web of Trust, оцінка репутації сайтів

ПЛАН

I. Вступ «Медіаграмотність»

II. «Друковані видання: газета»

Крок 1 «Газета: історія, призначення, проблеми»

Крок 2.» Що можна назвати сучасними аналогами газет»

- Крок 3 «Створення інтернет-газети»
III. Займи позицію: «Друкована газета чи інтернет-газета»
IV. Використані джерела

ХІД ЗАНЯТТЯ

Тема: «Друковані видання: газета»

I. Вступ

Бути медіаграмотним – це потреба сьогодення, це необхідність, яка вам доволі часто стане у нагоді, це стиль життя... Медіаграмотна людина дбає про власну онлайн-репутацію, шукає та перевіряє інформацію на авторитетних джерелах, критично сприймає медіаконтент, вміє розпізнати медіаманіпуляцію та визначити її мету.

Сьогодні ж ми поговоримо про газети, спробуємо дати відповідь на такі питання:

Чи потрібні газети сьогодні?

Які з них кращі: електронні чи паперові?

У чому їх необхідність?

На занятті ви дізнаєтесь, що таке «газета», які проблеми існують сьогодні в цій галузі ЗМІ, що ви, діти, можете зробити для її популяризації, поміркуєте над тим, який формат газети кращий і чому: електронний чи паперовий. Це буде перший крок до вашої медіаграмотності.

II. «Друковані видання: газета» (урок проходить в кабінеті інформатики)

КРОК 1.

Вступне слово.

Давайте поговоримо про джерела інформації та про їх значення в житті людини. А почнемо із... дрібної монетки.

- Як ви думаєте, чому я тримаю монетку, розповідаючи про інформацію?(діти відповідають; необхідно підвести до того, що монета – носій інформації)

- Про що можна дізнатись з монети?

- За зображенням знайдіть назву цієї монетки. (шукають в мережі інтернет)

- Так, це газетта.

Історична довідка. Слово «газета» пішло від назви дрібної італійської монети газетта(італ. gazzetta). За ознайомлення з інформаційним листком (повідомленнями про придворне життя, торгівельні новини, інформацією з інших міст) у XVI столітті платили одну газетту. Ось чому сьогодні ми називаємо газету саме так(озвучують діти).

- Яке ж призначення газети, яка роль газети?

Робота в парах. Ваше завдання створити «Плакат думок» «Призначення і роль газет». Важлива умова виконання: працюєте в абсолютній тиші. Спробуйте мовчки домовитись з партнером, що ви запишите в «Плакат думок».

Обладнання: ватман, кольорові ручки і фломастери.

Отже, ми бачимо, що газети мають важливе значення. Найбільш повно функції сучасної газети викладені у праці Деніса Маккуейла «Вступ до теорії масової комунікації» (1987 р.). Він зазначив **наступні функції:**

<i>Інформувати:</i>	<i>забезпечувати інформацію про події в країні й світі; – сигналізувати про стосунки з владою; – полегшувати оновлення, адаптацію і прогрес.</i>
<i>Корелювати:</i>	<i>пояснювати, інтерпретувати і коментувати зміст подій та новин; – забезпечувати підтримку існуючої влади і норм; – соціалізувати; координувати різні форми діяльності; – домагатися консенсусу; – встановлювати пріоритетність і сигналізувати про відносний статус.</i>
<i>Забезпечувати спадковість:</i>	<i>виражати навісну культуру і визнавати субкультури і нові культурні впливи; – формувати й підтримувати спільність цінностей.</i>
<i>Розважати:</i>	<i>забезпечувати розваги, відволікання, засоби розслаблення; – знижувати напруженість у суспільстві.</i>
<i>Мобілізувати:</i>	<i>в громадських цілях проводити кампанії, що стосуються питань політики, війни, економічного розвитку, зайнятості, іноді релігії.</i>

(порівняння з «Плакатами думок», обговорення, доповнення плакатів).

Як на мене найважливіша з них – збирання, обробка й поширення інформації. Лише в межах цієї функції можуть реалізуватися інші її завдання. Інформаційну функцію виконують усі друковані періодичні видання, радіостанції й телестудії, електронні газети й журнали. Навіть розважальні газети чи радіо й телепередачі інформують свою аудиторію.

КРОК 2.

«Що можна назвати сучасними аналогами газет»

Бесіда:

- Яку газету виписує ваша родина?
- Чому саме цю (ці) газети?
- Чому не виписуєте газети?
- Що можна назвати аналогами друкованих газет?

Асоціативний куш «Аналоги друкованих газет» (діти записують усі можливі варіанти: блог, сторінка соцмереж, сайт тощо)

- Чому люди обирають інтернет-видання?
- Яким інтернет-виданням можна довіряти, а яким – ні? Чи замислювались ви над цим раніше? (висловлюють думки)

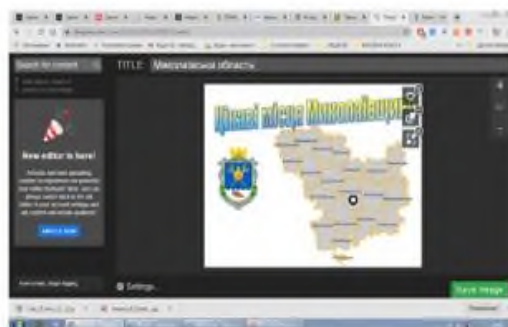
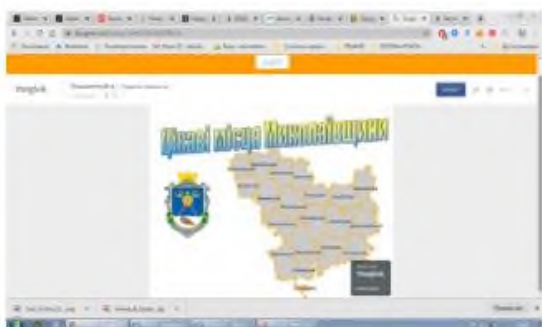
- А чи можете ви, діти, школярі, випускати газету?
- Які газети ви можете випускати? (стінгазета, інтернет-газета)
- Газета має бути корисною та інформативною. Для кого ви можете випустити газету?
- Отже, ви дізнались, що таке газета, яка роль газет, які є аналоги друкованих газет. Яку газету ви можете випустити зараз, в межах уроку за невеликий час?

КРОК 3.

Практична робота. Колективне створення інтерактивної газети за допомогою сервісу *ThingLink* на тему «Подорожуй Миколаївщиною».

Діти отримують інструкційні картки з алгоритмом виконання:

1. Логін та пароль входу з єдиного облікового запису на платформу *ThingLink* (діти роблять газету разом он-лайн + варіант дистанційної групової роботи).
2. Пошук дітьми сайтів, блогів, сторінок соцмереж, присвячених цікавим місцям Миколаївщини.
3. При пошуку враховувати слова-маркери (на що звертати увагу при виборі сайтів): **МОВА** (по можливості джерела лише українською мовою), **ОРФОГРАФІЯ** (сайти, оформлені грамотно, без помилок – при необхідності консультуватись з вчителем), **ЕСТЕТИКА** (спитати думку вчителя та однокласників: думка аудиторії важлива), **ДЖЕРЕЛО** (перевірити сайт, чи можна йому довіряти? Чи надійний сайт? Перевіряємо через розширення Web of Trust).
4. Обирати сайти, які будуть цікаві вашій цільовій аудиторії (раніше обговорювалося, для кого ви можете випускати газету, відповідно орієнтуєтесь на цю категорію).
5. Копіюєте посилання на сайт і розташовуєте на *ThingLink*

Я - журналіст. Після публікації на інтерактивній інфографіці всіх посилань газета зберігається і публікується на сторінці або сайті школи. При цьому діти, об'єднавшись в групи, мають визначити місце своєї газети в класифікації періодичних видань, скориставшись таблицями, які розташовані за посиланням:

https://pidru4niki.com/1103091451402/dokumentoznavstvo/periodichni_prodozhuvani_vidannya:

III. Займи позицію: «Друкована газета чи інтернет-газета».

На стінах класу розташовано надписи «ЗА» ДРУКОВАНУ ГАЗЕТУ та «ЗА» ІНТЕРНЕТ-ГАЗЕТУ, УТРИМАЛИСЬ. Діти займають позицію і при цьому обґрунтовують свою думку.

Висновки. Сьогодні ви стали обізнанішими в сфері інформації, але це лише невеличкий крок у напрямку до медіаграмотності. Попереду ряд важливих понять, які варто знати і розуміти в житті: як розрізнити факт і вимисел, що таке «об'єктивність» і «суб'єктивність», «новина» і «джинса», «пропаганда» та «інформація». Бути медіаграмотним сьогодні – це життєва необхідність.

IV. Використані джерела

1. Медіаграмотність як сучасна потреба інформаційного суспільства. На основі

<https://izbirkom.org.ua/news/medialiteracy/2018/mediagramotni-st-iak-suchasna-potreba-informatsiinogo-suspilstva/>

2. Які функції виконує газета? На основі <http://makvisti.com/2017/08/04/yaki-funktsiyi-vikonuye-gazeta/>

3. Періодичні та продовжувані видання. Класифікація видань за періодичністю. На основі

https://pidruchniki.com/1103091451402/dokumentoznavstvo/periodichni_prodozhuvani_vidannya

Колива Олена,
 учитель зарубіжної літератури
 Галаганівського навчально-виховного
 комплексу «Загальноосвітній навчальний
 заклад I–III ступенів – дошкільний
 навчальний заклад» Снігурівської
 районної ради

МЕДІАЗАНЯТТЯ «МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ (МОДЕЛЮЄМО БАНЕР)»

<i>Категорія учасників</i>	<i>Учні 10–11 класів</i>
<i>Мета</i>	Формувати чітке уявлення про значення медіаграмотності в житті людини; розвиток медіакомпетеності учнів 10–11 класів: уміння захистити себе в умовах будь-якої інформації, що перевантажує сприйняття людини; виховувати високу медіа культуру; навчити створювати власні веб-елементи (банер)
<i>Які навички/компетеності розвиває</i>	Медіаграмотність, критичне мислення, цифрова безпека, соціальна толерантність.
<i>Допоміжний та роздатковий матеріал</i>	Комп'ютер з програмним забезпечення, мультимедійний пристрій, роздатковий матеріал.
<i>Орієнтовний час тренінгу</i>	45 хвилин
<i>Медіаконтент (назви відео або інших матеріалів)</i>	Відео https://www.youtube.com/watch?v=InzwPSHr9f0 https://www.youtube.com/watch?v=eX_OWK0Panc https://www.youtube.com/watch?v=mV3lSQyrQ4E https://www.bannersnack.com/ru/how-to-make-a-banner.html Стрічка в Google Chrome Освітні онлайн платформи

ХІД ЗАНЯТТЯ

Тема: «Моделюємо банер «Моя майбутня професія»

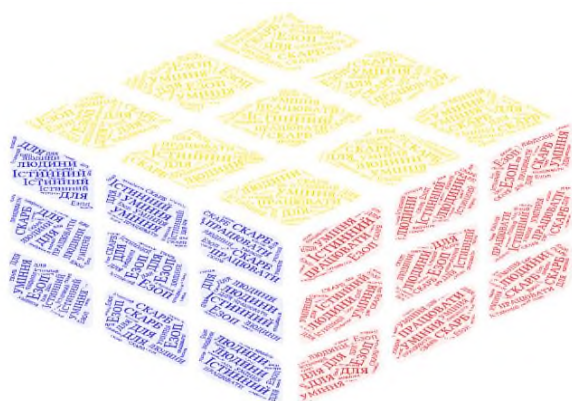
Істинний скарб для людей – уміння працювати. (Езоп)

Слово вчителя:

У житті людини бувають моменти, коли їй доводиться робити вибір. Вибір, від якого надалі залежатиме її доля. Якою вона буде? Як важливо не помилитися! Як не помилитися і знайти свою, тільки свою дорогу в професії? Відповідь має бути тільки одна. У кожного є свій шлях! Який? Давайте разом спробуємо зазирнути в цей світ професій. Отже, я зробила свій вибір, я – педагог. – А про яку професію мрієте ви? (Відповіді учнів.) Але ми сьогодні поговоримо не про саму професію в цілому, а про те як поєднати її з медіатекстами.

(учні розгадують та пояснюють епіграф, за допомогою хмарки слів)

Тому пропоную вам трішки повчитися як зацікавити і переконати інших, що саме ваша майбутня професія буде їм цікава і корисна.

Уявіть собі, що ви закінчили школу, здобули вищу освіту і вже працюєте за фахом, або займаєтесь улюбленою справою. Пропоную вам створити банер, тобто

розрекламувати те чим ви займаєтесь. Саме про це ми сьогодні поговоримо: що таке банер, види банерів, їх призначення, ознайомитися з програмами для створення банерів і самі будете його створювати.

Банери – це зображення рекламного характеру. Вони можуть містити приховану і пряму рекламу чогось або когось.

Рекламні банери класифікуються за цілою низкою параметрів. Наприклад, залежно від кінцевого результату виділяють такі види оголошень:

Банерні оголошення розміщуються в найрізноманітніших місцях інтернет-сайтів.

За локалізацією блоків банери діляться на такі види:

Залежно від вибраного формату рекламні блоки класифікуються на:

Основним матеріалом для виготовлення банерів служать спеціальні банерні тканини (backlit, blackout, frontlit).

Слово вчителя:

У сюжет будь-якого Банера містить три складові: зав'язка, розвиток і розв'язка.

Зав'язка	<p>Мета – привернути увагу, зацікавити, змусити задати питання: «Що далі?» Спрямована на емоції.</p>
Розвиток	<p>Мета - пояснити суть, переконати. Спрямована на усвідомлення</p>
Розв'язка	<p>Мета – розкриття імені автора, таємниці, адреси; «click here!» Спрямована на емоції.</p>

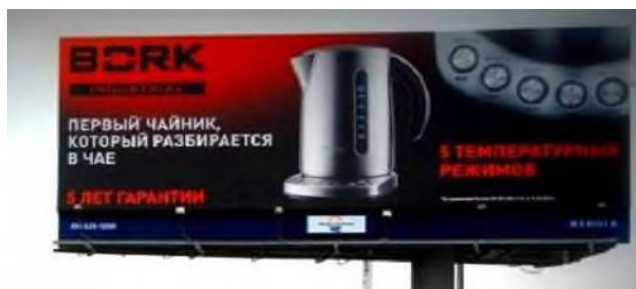
У вас є всі шанси завоювати прихильність потенційного покупця в випадку, коли на банері чітко і ясно прописана цікава пропозиція. Наприклад, акційна ціна на певний товар чи групу товарів. Важливо чітко вказувати дану пропозицію без всіляких «якщо», «тоді», «у випадку» і так далі. Також, не варто на банері писати багато тексту, особливо дрібним шрифтом.

Ну і звичайно, не варто використовувати для створення банерів фотографії взяті з відкритого доступу в Інтернеті. Ви запитаете: чому? Якщо ви взяли цю фотографію з відкритого доступу, ваш потенційний клієнт уже міг бачити це фото на іншому сайті чи в результатах пошуку. Пам'ятаємо, що ваш відвідувач попав на ваш сайт певної тематики, а це значить, що цілком ймовірно він уже шукав подібне і міг бачити таке фото. Одне і теж фото на різних сайтах відлякують відвідувачів.

Тому для створення банерів для сайту завжди використовуйте оригінальні фотографії зроблені власноруч або купляйте ліцензовані зображення на спеціалізованих фото банках, де ви можете відслідкувати популярність і кількість завантажень.

Грамотно створені рекламні банери не перетворяться на даремне витрачання грошей, а принесуть їх власникам популярність і прибуток.

Приклади банерів (розглядаємо, аналізуємо: мету, композицію, колір):

Робота з програмами для створення банерів.

Існує маса безкоштовних інструментів і онлайн-сервісів для створення якісного графічного контенту (Aleo Flash Intro, Banner Maker, Banner Fans, hotoshop / How to make a banner in Photoshop, Crelo, Banner Boo, Bannersnack та ін..)

Пропоную вам переглянути приклади, декількох відео, як і в якій програмі можна створити банери.

(<https://www.youtube.com/watch?v=InzwPSHr9f0>
https://www.youtube.com/watch?v=eX_OWK0Panc
<https://www.youtube.com/watch?v=mV3lSQyrQ4E>).

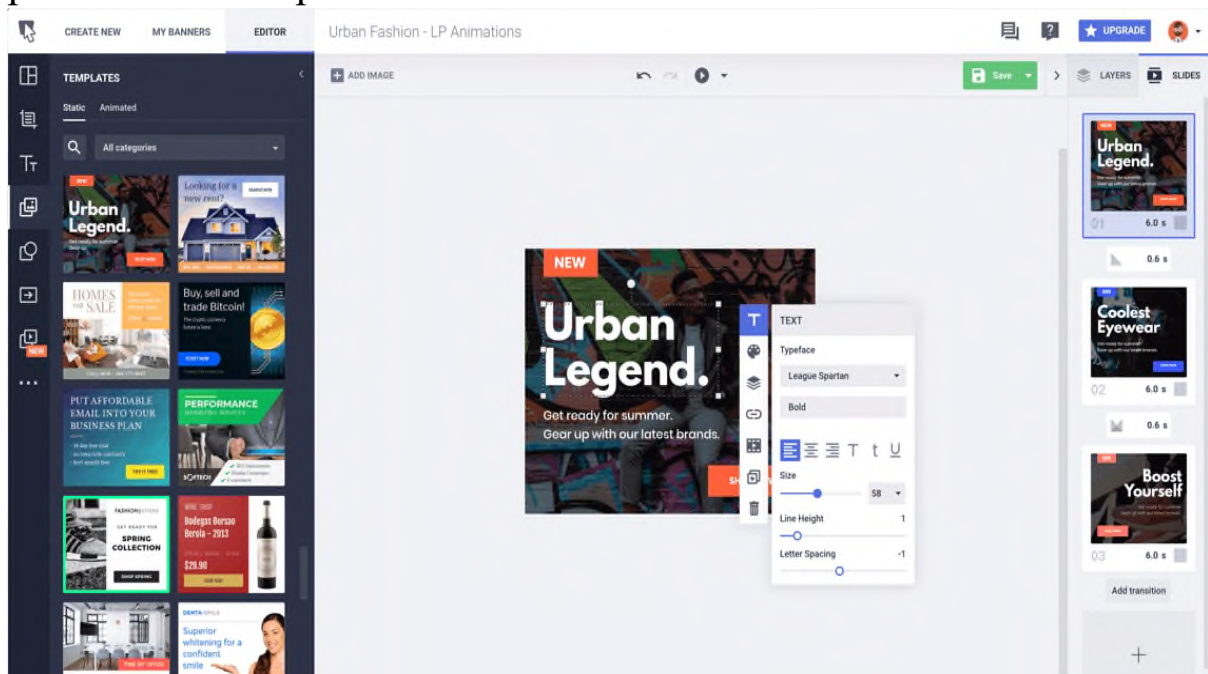
Прикладом я обрала програму Bannersnack, тому сьогодні покажу як створювати банери саме в цій програмі. Ви можете вибрати для себе будь-яку іншу, яка вам сподобалась.

Переходимо за посиланням:

<https://www.bannersnack.com/ru/how-to-make-a-banner.html>

Bannersnack

Bannersnack – інструмент ідеальний для створення рекламних банерів.

Для всіх, хто хоче самостійно створювати рекламні банери, не наймаючи графічних дизайнерів, є відмінна можливість – [сервіс Bannersnack](https://www.bannersnack.com), заточений спеціально під створення банерів та інших графічних елементів у форматах HTML5 і Flash.

Цей онлайн-редактор теж досить простий у використанні

(потрібна тільки авторизація через Facebook або Google+), але, на жаль, безкоштовна версія дозволяє зробити лише один банер в день і максимум всього 10 штук. А вже платна підписка (від \$7 до \$48 в місяць) відкриває перед користувачем нові вражаючі горизонти.

Відсутність адаптації на російську мову теж потрапляє в число мінусів онлайн-редактора, але переваги сервісу цілком можуть компенсувати цей недолік. А їх чимало:

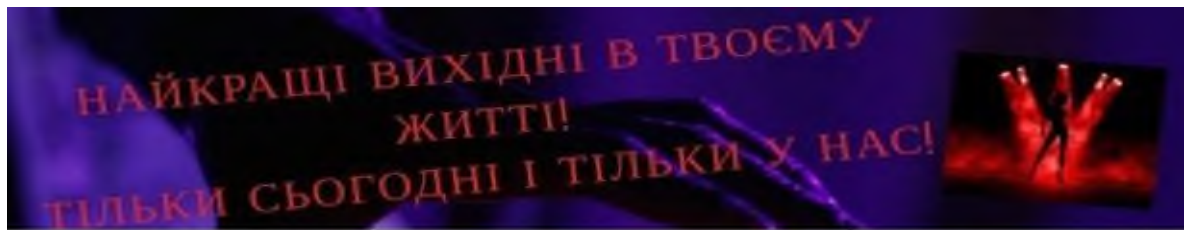
- Колекція готових шаблонів із закликами до здійснення дії.
- Зручна фільтрація всіх робочих елементів (текстури, кольори, градієнти і т. д.) На окремі категорії, тому необхідні інструменти завжди в межах досяжності;
- Розширені редакторські функції дозволяють відображати, міняти місцями або приховувати шари, дублювати елементи та ін.);
- Зрозумілий і зручний, навіть незважаючи на англійську мову, інтерфейс сервісу;
- Оформлення платної підписки дає можливість створювати одночасно декілька проектів, відкриває доступ до шаблонів з розмірами, кнопок, зображень та інших елементів, необхідних для створення крутих рекламних банерів.

Практична робота

Учні створюють власні банери та презентують на уроці.

Пропоную (як зразок) власні банери, створені в програмі Bannersnack.

DEEP HOUSE / HOUSE / TECHNO

CLUB "LEO" / 24 - 25 липня / DJ Ед / DJ Алекс

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Колива О.В. власний блог URL
<https://lenakolyva88.blogspot.com/>
Методичні родзинки уроків зарубіжної літератури URL:
<https://www.facebook.com/groups/2001066366820920/?ref=bookmarks>
2. Сич Л.М., блог учителя зарубіжної літератури НВК м.Немирова URL:
https://zarlitslm.blogspot.com/p/learningapps.html?m=1&fbclid=IwAR0TOI2Kxgty3GAFrqp_I8PdD2WA5mfM9GGHYJe4BacQN_2wy4OMUz6BAFI
3. Всеосвіта. Спільнота активних освітян. URL:
<https://vseosvita.ua/>
4. Урок зарубіжної літератури URL:
<https://www.facebook.com/groups/1724532344272837/>

Кривенька Тетяна,
 учитель зарубіжної літератури
 Великомечетнянської ЗОШ І–ІІІ ступе-
 нів Кривоозерської районної ради,
 старший учитель

МЕДІАЗАНЯТТЯ

«БЕЗПЕКА ТА НЕБЕЗПЕКА В ІНТЕРНЕТІ. КІБЕРБУЛІНГ»

<i>Категорія учасників</i>	Учні 5–6 класів
<i>Мета</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● пояснити учням специфічні загрози під час використання інтернету; ● сприяти безпечному спілкуванню в інтернеті. ● формувати критичне мислення; ● виховувати ціннісне ставлення до себе та оточуючих.
<i>Які навички/компетентності розвиває</i>	Медіаграмотність, критичне мислення, цифрова безпека, соціальна толерантність
<i>Допоміжний та роздавальний матеріал</i>	Мультимедійна презентація, мультимедійний проектор, за можливості нетбуки, роздавальний матеріал.
<i>Орієнтовний час заняття</i>	45 хвилин
<i>Медіаконтент (назви відео або інших матеріалів)</i>	Відео – «Розваги та безпека в інтернеті», тестування. Освітні онлайн платформи

ПЛАН

I. Вступ.

II. Безпека та небезпека в інтернеті. Кібербулінг.

1. Експрес опитування.

2. Визначення корисних і небезпечних властивостей інтернету (робота з кроссенсом).
3. Бесіда «Кібербулінг та його різновиди». Тестування.
4. Перегляд і обговорення відео.

III. Підсумкове тестування. Інформація щодо програмного забезпечення для блокування небажаної інформації на інтернет – сайтах.

Використані джерела.

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Вступ

Слово вчителя.

Уявити своє життя без Інтернету багатьом із нас сьогодні дуже складно. Про його найширші можливості свідчить той факт, що коли 50 мільйонів користувачів телефонів з'явилися аж через 74 роки, то Інтернет досяг цієї цифри усього лише за 4 роки. Ще зовсім недавно ми і слова такого не знали. Бурхливий розвиток комп'ютерних технологій і широке поширення мережі Інтернет відкриває перед людьми великі можливості для спілкування і саморозвитку. Інтернет - це не тільки джерело можливостей, але і джерело загроз. Сьогодні кількість користувачів мережі Інтернет становить десятки мільйонів людей, і чимала частина з них - діти, які можуть не знати про небезпеки світової павутини. Дуже велику увагу при роботі з Інтернетом необхідно приділяти саме питанням безпеки. І сьогодні на занятті ми спробуємо відповісти на питання: «Які небезпеки підстерігають нас в Інтернеті?» і «Як їх уникнути?»

Але перш ніж ми перейдемо до роботи над цими питаннями, пройдемо невеличке експрес – опитування.

1. Експрес - опитування

1. У тебе на домашньому комп'ютері встановлений Інтернет? А) так; б) ні.

2. Твоє перше знайомство з Інтернетом було: а) дома; б) в школі; в) в комп'ютерному клубі?

3. Що тобі найбільше подобається в Інтернеті?

а) шукати інформацію до уроків; б) переглядати пошту і писати листи; в) грати в різні ігри; г) спілкуватися в чатах; д) заводити нових друзів; е) брати участь в конкурсах; є) інша відповідь _____...

4. Коли ти виходиш в Інтернет... а) завжди поруч батьки або вчитель; б) тебе ніхто не контролює; в) по-різному.

5. Скільки часу ти проводиш в Інтернеті? а) менше години; б) від однієї до двох годин; в) від двох до трьох годин; г) скільки хочеш.

6. Як батьки сприймають твої заняття в Інтернеті? Чому? а) добре, вважають що це корисно; б) погано, вважають, що це небезпечно; в) нічого не говорять

7. Найчастіше ти відвідуєш сайти ...

Щойно ми з'ясували, чи є ви активним користувачем. А зараз давайте визначимо для себе: позитивні і негативні аспекти нашого перебування у «павутині».

2. Визначення корисних і небезпечних властивостей інтернету (робота з кроссенсом)

Учитель:

- А для чого, на вашу думку, потрібен Інтернет?
- Діти, я пропоную вам розглянути перший кроссенс і назвати властивості Інтернету.

Висновок: Отже, Інтернет - прекрасний спосіб вчитися, розвиватися, спілкуватися, заробляти гроші, проте **пам'ятайте:** ІНТЕРНЕТ може бути прекрасним і корисним засобом для навчання, відпочинку або спілкування з друзями, але, як і реальний світ, Мережа теж може бути небезпечна!

Я пропоную вам розглянути другий кроссенс і визначити інші можливості Інтернету.

Відповіді дітей.

3. Бесіда «Кібербулінг та його різновиди»

Учитель: Інтернет допомагає нам спілкуватися, вчитися, відпочивати, але водночас він може маніпулювати, залякувати, виманювати кошти, слідкувати за особистим життям, що доволі небезпечно як для психічного, так і для фізичного здоров'я. Нова форма агресії – кібербулінг – є доволі небезпечною. І сьогодні нам слід з'ясувати що ж це таке і як йому протидіяти?

Ви всі добре знаєте, що означає слово «булінг». Це цькування. А кібербулінг (кібер-знуцання) - це віртуальне цькування, найчастіше підліткове. Це явище отримало свою назву від англійського слова bull - бик, із спорідненими значеннями: агресивно нападати, задирати, чіплятися, провокувати, дошкуляти, тероризувати, труїти. Кібербулінг ще перекладають, як кіберзалякування.

- В чому різниця між булінгом та кібербулінгом?

Булінг – це ситуації в реальному житті (школі, дворі, маршрутці), які, частіш за все, закінчуються, коли дитина опиняється вдома. Віртуальний терор продовжується там, де є гаджети. Інформаційно-комунікаційні технології стають настільки невід'ємною частиною життя сучасних підлітків, що від кібербулінгу стає неможливо сховатися. На відміну від реального цькування, для кібербулінгу не потрібні сила та статус, достатньо мати мобільний телефон чи комп'ютер та бажання залякувати і знущатися. Кібербулінг – це інформаційний терор, моральне і психологічне знищення.

Запитання для обговорення:

• Чи можете ви назвати форми кібербулінгу? (флеймінг, хейтерство у соцмережах, залякування, ошуканство, видурювання конфедичійної інформації, розповсюдження пліток у форматі онлайн тощо)

Так однією з форм кібербулінгу є розповсюдження негативного контенту про певну людину.

Я пропоную вам пройти невеличке тестування.

(тести на окремих листах, заготовлені заздалегідь)

Тестування (так чи ні)

1. Чи ви користуєтеся гаджетами та девайсами, які підключені до мережі Інтернет?

2. Чи є ви у соцмережах?

3. Чи зустрічалися ви з тролінгом в Інтернет-просторі?

4. Вкажіть, чи бачили ви жорстокі дії, спрямовані на ваших знайомих або партнерів по онлайн-іграм, у мережі?

5. Чи приходилося вам використовувати фальшивий профіль або псевдонім?

6. Чи розміщували ви не свій контент в мережі без дозволу автора та посилання на нього?

Підрахуйте відповіді ТАК і НІ.

Ключ:

Відповідь» Так» :

- на 1-2 запитання – ви можете стати «жертвою» кібербулінгу;
- на 3–4 запитання – ви були свідком кібербулінгу;
- на 5–6 запитання – ваша поведінка могла розглядатися як кібербулінг.

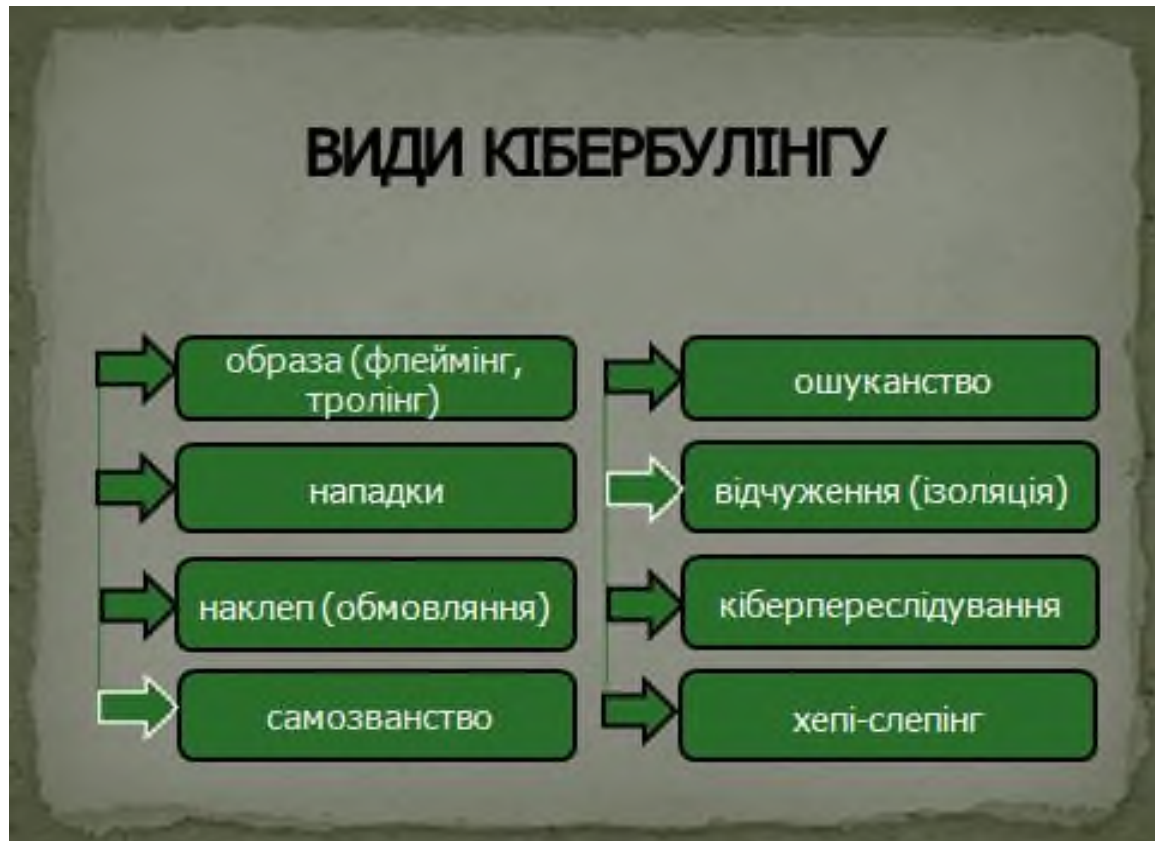
Запитання для обговорення:

Як ви вважаєте, чи будь-яка людина може стати жертвою чи агресором?

Що необхідно робити, щоб уникнути кібербулінгу?

Учитель: Відповіді на запитання ви знайдете у моїй презентації:

Перегляд презентації

□ ВІДЧУЖЕННЯ (ІЗОЛЯЦІЯ)

он-лайн відчуження в будь-яких типах середовищ, де використовується захист паролями, формується список небажаної пошти або список друзів

Виявляється шляхом виключення з груп у соцмережах або відмови у включенні до таких груп, потрапляння до списку небажаної пошти. Сприймається жертвою як «соціальна смерть»

□ ПЕРЕПАЛКИ (ФЛЕЙМІНГ, ТРОЛІНГ)

обмін короткими, гнівними та запальними репліками між учасниками з використанням комунікаційних технологій.

Як правило, відбувається у відкритому публічному просторі мережі Інтернет (найчастіше розгортається на форумах, у чатах).

Проявляється у образливих коментарях на адресу одне одного у соцмережах, вульгарних зауваженнях, образливих зверненнях

□ НАКЛЕП (ОБМОВЛЯННЯ)

поширення неправдивої, принизливої інформації про жертву з використанням комп'ютерних технологій

Проявляється у розповсюдженні текстових повідомлень, фото (в тому числі з використанням фотошопу), які змальовують жертву у негативному світлі

❑ КІБЕРПЕРЕСЛІДУВАННЯ

жертву приховано (віртуально) вистежують для скоєння нападу, побиття, зґвалтування чи іншого реального злочину

Жертва відстежується через мережу Інтернет, злочинець таким способом отримує для себе інформацію про час, місце і усі необхідні умови для здійснення майбутнього реального злочину

❑ САМОЗВАНСТВО

використання особистих даних жертви (логінів, паролів до акаунтів в мережах, блогах) з метою здійснення від її імені негативної комунікації

Проявляється у відправленні від імені жертви на адресу інших людей, зокрема, друзів і близьких, ганебних і провокаційних листів з метою отримання зворотної негативної комунікації на адресу жертви, яка нічого не підозрює і не очікує негативу

□ НАПАДКИ

постійні виснажливі атаки, регулярні висловлювання образливого характеру на адресу жертви (багато смс повідомлень, дзвінків) аж до перевантаження приватних каналів комунікації.

Це, як правило, тривалі, виснажливі, односторонні атаки у кіберпросторі

□ ОШУКАНСТВО

вимагання конфіденційної персональної інформації для власних цілей або передачі третім особам, або розповсюдження її в публічну зону мережі Інтернет

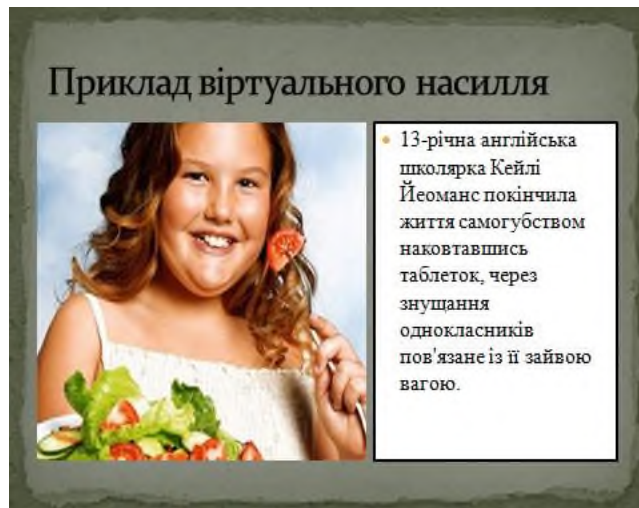

Учитель Як ви гадаєте, що є більш небезпечним: боулінг чи кібербулінг. Чому?

Розглянемо приклад кібербулінгу, який призвів до трагічних наслідків.

Тринадцятирічна школярка Кайлі Йеоманс покінчила життя самогубством, наковтавшись таблеток через постійні знущання однокласників. Дівчинка мала зайву вагу.

Але ж це не вихід. Скільки горя вона принесла своїм рідним! Цього могло б не статися, якби хтось допоміг їй розібратися в цій ситуації. І це не поодинокі випадки.

Що ж робити? Слід знати про те, що з проблемами, які виникають не лише у реальному, а й онлайн-просторі, потрібно ділитися з батьками або людьми, яким ви довіряєте, і намагатися їх розв'язувати разом.

Всі користувачі інтернету повинні пам'ятати правила безпеки, які легко можна знайти у мережі.

4. Перегляд та обговорення відео «Розваги та безпека в інтернеті».

(<http://www.youtube.com/watch?v=3Ap1rKr0RCE>).

- Як же можна уберегтися від небажаних наслідків користування інтернетом?

- Які саме правила потрібно знати для цього, ви зрозумієте, переглянувши невеличкий відеоролик.

III. Підсумкове тестування. Інформація щодо програмного забезпечення для блокування небажаної інформації на інтернет – сайтах.

Учитель. Отже, ми вже знаємо, що під час користування інтернетом з нами можуть трапитися деякі неприємні, навіть небезпечні речі. Знаємо також, що для того, щоб уникнути таких ситуацій, ми повинні бути обережними. Але що робити, якщо така ситуація вже трапилась?

Найперше, що ви маєте знати - ніколи не потрібно приймати рішення самостійно. Якщо ви бачите, що в інтернеті вам

загрожує небезпека – одразу зверніться до того, хто міг би вам допомогти. Давайте разом подумаємо, хто це може бути?

Розгляньте хмарку слів і скажіть, хто може допомогти вам в разі небезпеки в інтернеті?

Як бачимо, є дуже багато людей, до яких ми можемо звернутись, і ми маємо пам'ятати, що ніколи не варто вирішувати проблеми самостійно, а потрібно завжди звертатись до людей, які не залишать нас в біді!

Крім цього є ще й професійні психологи і юристи Національної дитячої «гарячої» лінії, які допоможуть нам розібратися з труднощами й вирішити будь-яку проблему.

Тому не вагайся! Телефонуй за безкоштовним номером **0-800-500-225** або коротким номером **116 111**.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Найдьонова Л.А. Кібербулінг або агресія в Інтернеті: способи розпізнання і захист дитини : [методичні рекомендації] / Л.А. Найдьонова. – Вип. 4. – К., 2011. – 34 с
2. Бочавер А.А., Хломов К.Д. Кибербуллинг: травля в просторстве современных технологий // Психология. Журнал высшей школы экономики. – Т. 11, № 3. – 2014. – С. 177-191.

*Криворученко Світлана,
учитель української мови та
літератури, зарубіжної літератури
Первомайської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 9
Первомайської міської ради
Миколаївської області, старший
учитель, кандидат філологічних наук*

МЕДІАЗАНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНА ПРІРВА»

7–9 кл.
Ознайомити присутніх із поняттям медіакультури особистості та медіагігієни родини; формувати критичне мислення в учнів та вдосконалювати вміння дорослих правильно оцінювати отриману інформацію, розвивати навички створювати медіапродукт; виховувати медіакультуру родини.
Критичне мислення, соціальна толерантність, обізнаність у сфері культури, інформаційна грамотність...
Фліпчарт, картки вправи «Знайди відповідності», ватман (2 арк.), маркери
45 хвилин
«Яка медіакультура моєї родини?» (для учнів) «Яка медіакультура моєї родини?» (для батьків) Відеоказка «Нероба світлофор» С. Міхалкова (рос.мова) Казка «Ріпка» Притча «Дорогоцінний час»

ПЛАН

1. Пояснення змісту поняття інформаційної прірви (між інформацією та споживачем; дитиною та дорослим):
 - 1.1. Гра «Зіпсований телефон».
 - 1.2. Аналіз казки С.Міхалкова «Нероба телефон».
 - 1.3. Самооцінювання «Яка медіакультура моєї родини?»
2. Коротко про інформаційну грамотність українських родин.

3. На шляху до медіакультури:
 - 3.1. Гра «Знайди відповідності».
 - 3.2. Створення медіатексту за українською народною казкою «Ріпка».
4. Пам'ятка «Як подолати інформаційну прірву?»»

ПЕРЕБІГ ТРЕНІНГУ

Тема: «Інформаційна прірва»

Медіакультура родини – крок до інфограмотності дитини

I. Вступне слово вчителя

- Доброго дня, шановні учасники заходу. Поставмо собі питання: «Чи можемо ми хоча б один день прожити без джерел інформації – радіо, телебачення, соціальних мереж тощо?» Виявляється, це не просто, тому що ми медіа залежні. Здавалося б, у чому небезпека. Суть її полягає в інформаційній прірві. Переконаймося у цьому наживо.

Гра «Зіпсований телефон»

Учитель. Пропоную за порядковим номером дитини в класному журналі об'єднатися в групи по 5 осіб, окремо дорослі й діти, тобто маємо два ланцюги по 4 групи в кожному. Зараз залишаться по одній групі з кожної команди, інші чекатимуть за дверима, доки їх не покличуть. Представники команд, які залишаться в кабінеті, прослухають текст, який потім перекажуть за 60 секунд іншій команді, і так доки не повернемося до учасників, які слухали першоджерело.

Інструктаж. Остання підгрупа кожної команди переповідає почуту розповідь усім учасникам тренінгу, після цього вчитель зачитує текст першоджерела.

Текст

Дорогоцінний час

У приймальні лікаря юрмилися люди. Один літній джентльмен встав і підійшов до адміністратора. – Мадам, – ввічливо сказав він, – мені призначили зустріч на десяту ранку, а зараз уже майже одинадцята. Я довше не можу чекати. Чи не могли б ви записати мене на інший день?

Одна жінка, котра стояла в черзі, нахилилася до сусідки і прошепотіла: – Йому щонайменше років вісімдесят. Які у нього можуть бути термінові справи, що йому ніколи навіть

почекати?

Чоловік почув це здивування. Він повернувся до жінки, вклонився і відповів: – Мені вісімдесят сім років, леді. Саме з цієї причини я не можу дозволити собі витратити жодної хвилини свого дорогоцінного часу.

Бесіда за запитаннями вчителя.

Учитель. Спробуймо з'ясувати, у чому причина розбіжностей, відповідаючи на запитання:

- Чому народна мудрість говорить: «Краще один раз побачити, ніж сто разів почути?»

- Чому втрачається інформація після переказування змісту повідомлення?

- Які чинники призводять до змін в донесенні інформації?

- Чому варто говорити про дорожочінність часу, коли читаємо й отримуємо інформацію не з першоджерела?

- Спроектуймо небезпеку таких ситуацій в освітньому процесу.

Орієнтовні відповіді учасників заходу.

Інформаційна довідка від учителя

Ця гра доводить нам значущість отримання інформації від першого джерела повідомлення. Кожен медіаканал інтерпретує новину по-своєму, додаючи туди власні переконання, погляди, здійснюючи вплив на слухача. Так виникає інформаційна прірва між істинною інформацією та реципієнтом. Звідси виникають хибні твердження, неправильні висновки, в окремих життєвих ситуаціях псевдоінформація призводить до сварок, втрати родинних чи дружніх зв'язків або аморальних вчинків. Тому дуже важливо, щоб кожен представник інформаційного простору критично осмислював отримане повідомлення. Як визначити, чи достовірна інформація? Медіаграмотна особистість, прослухавши новину, має поставити собі кілька запитання. Пропоную сформулювати їх разом, користуючись представленими на дошці словами-маркерами.

(Діти виголошують питальні речення, орієнтуючись на слово-підказку)

✓ Хто.../створив цей текст?

✓ З якою .../метою його озвучено?

✓ Про що.../ідеться в повідомленні?

✓ Як .../ця інформація була представлена (лексика, інтонація, невербальні засоби)?

✓ Де... /було представлено повідомлення/для якої аудиторії?

✓ Кому.../це вигідно/могло нашкодити?

Учитель. Ось ми й визначили причини інформаційної прірви. Пропоную поміркувати, чи готове наше суспільство сьогодні критично сприймати інформацію. Із цією метою прошу проглянути й прослухати казку Сергія Міхалкова «Нероба світлофор» та дати відповідь на запитання: «Чому більшість представників нашого суспільства стають заручниками інфопростору?»

[Відеоказка «Нероба світлофор» С.Міхалкова](#) (рос.мова)

Бесіда за переглянутим відеосюжетом (участь у розмові беруть і діти, й дорослі).

- Із чим ми можемо асоціювати світлофор? (Інформацією)

- Що робить суспільство, коли отримує новий медіатекст у соцмережах? (Активно обговорює)

- Як наповнюється змістом отримане повідомлення? (Формується лише думка, погляд чийсь, конкретний факт залишається поза увагою).

- У які інформаційні тенета ми можемо потрапити, наслідуючи поведінку лисиці, крота або сови? (Люди так і не опанують медіакультуру, суспільство залишиться на низькому інтелектуальному рівні).

- Які наслідки можуть бути на державному рівні, якщо не дотримуватись правил медіаграмотності? (Суспільством будуть маніпулювати).

- У чому ж небезпека інформаційної прірви?

Орієнтовні відповіді дітей та дорослих.

Учитель. Саме тому ми сьогодні обговорюємо цю тему. Переконана, що медіакультура родини – крок до інфограмотності дитини. Пропоную придивитися до медіаобізнаності кожної із присутніх родин. Шановні батьки, як ви вважаєте, чи добре

знаєте, які джерела інформації використовує ваша дитина, яку інформацію споживає. Перевірмо шляхом миттєвого анкетування «Яка медіакультура моєї родини?»

(Через QR-код учитель пропонує пройти анкетування батькам і дітям, далі висвічує показники на екран. Проводиться обговорення).

Форми для здійснення анкетування:

[«Яка медіакультура моєї родини?» \(для учнів\)](#)

[«Яка медіакультура моєї родини?» \(для батьків\)](#)

II. Розповідь учителя

Досить часто, коли порушується питання медіакультури родини, ідеться про обмеження доступу дитини до медіаканалів. Однак рідко висвітлюється інформація про вагомість родини в розвитку інфограмотності дитини. Зупинимось на цьому детальніше.

Погодьтеся, якщо батьки захоплено годинами сидять перед телебаченням або більшість часу проводять у соцмережах, читаючи новини чи спілкуючись із друзями, то дитина буде діяти аналогічно. Поодинокі прохання мами чи суворі заборони батька в такому випадку не діятимуть. Як правило, ця неприємна ситуація може завершитись тим, що підліток піде у свою кімнату й надовго залишиться сам на сам з інформацією в моніторі комп'ютера.

Насправді знайомство дитини із джерелами інформації розпочинається з раннього віку, якщо батьки залучають чадо до спільного перегляду новин у телебаченні. У такому випадку значно зростає медіакультура родини. Дорослим важливо самим дуже добре орієнтуватись у ситуації, щоб уміло пояснити побачене чи почуте дитині, активізувати її увагу на ключових моментах чи образах. Коли представники сім'ї дотримуються такого підходу, в учнів початкової та середньої школи значно легше формувати вміння критично осмислювати інформацію, оскільки їхня розумова діяльність спрямована на саморозвиток.

Якщо батьки не дбають про медіаграмотність у родині, не цікавляться, що саме поробляє дитина в соціальних мережах, які сайти відвідує, фільми переглядає, то між членами родини настає інформаційна прірва, вони живуть ніби в різних світах, що зумовляє втрату споріднених зв'язків, порушується емоційний

настрій родини. Перше соціальне оточення немовляти – це сім'я, саме тут закладаються стереотипи мислення й зразки поведінки, тому важливо формувати медіакультуру родини.

Так само важливо, щоб батьки прищепили дитині інтерес до освітніх програм чи порталів, інтелектуальних розважальних програм тощо. Хоча сьогодні дитина може бути технічно більш підкована, аніж її мама чи тато, це не завадить батькам виявити ерудованість і показати свою значущість у формуванні медіаграмотності підлітка. Наприклад, школяреві можна надати першість у технічному користуванні гаджетами, але тут одразу показати свою обізнаність в інформаційних каналах, роз'яснивши, які джерела інформації корисні й правдиві, а яких слід остерігатися. Проблемою для підлітка сьогодні залишаються питання відшукати потрібну інформацію, вибрати ключові позиції повідомлення, відрізнити справжню мистецьку роботу від підробки тощо.

Медіакультура батьків виявляється й в умінні організувати час перебування дитини в Інтернеті, правильно підібрати спосіб, щоб відволікти її від джерел інформації. Тому сьогодні важливо говорити про медіаграмотність особистості дорослого й дитини, про медіакультуру родини. Оволодіння цими компетентностями сприятиме уникненню інформаційної прірви між представниками сім'ї.

III. На шляху до медіакультури

Вправа «Знайди відповідності»

Учитель. Спробуємо з Вами зрозуміти, наскільки важлива медіакультура родини для уникнення інформаційної прірви кожним представником сім'ї. Виконаємо вправу «Знайди відповідності». Усім учасникам гри даю картку зі словом. Вам потрібно буде знайти гравців, у яких слова логічно пов'язані з Вашим словом. У такий спосіб у нас мають утворитися 8 ланцюгів по 5 учасників у кожному. Далі кожна з груп представить інформацію про поняття, яке утворилось шляхом об'єднання.

Дидактичний матеріал (картки зі словами)

1) **медіа** – телебачення, радіо, газети, інформаційні сайти, соціальні мережі

2) **реклама** – пропаганда, PR, фейк, міф, вірус

3) **медіаграмотність** – знання, вміння «читати», навички аналізу, використання джерела інформації, самовираження через медіа

4) **повідомлення** – новина, інформація, відомості, замітка, контент

5) **довіра** – сприйняття, переконання, наслідування, відданість, репутація

6) **медіакультура** – інтелектуальна цінність, функціонування в інфопросторі, відбір інформації, розпізнавання інформації, таймінг

7) **вплив** – навіювання, насильство, маніпуляція, інформаційний напад, пастка

8) **аналіз** – спостережливість, обережність, критичність мислення, медіагігієна, адекватна реакція на повідомлення

(Коли утворились групи, один представник із кожної команди ознайомлює всіх учасників тренінгу із поняттям, що стосуються теми тренінгу)

Бесіда за запитаннями вчителя:

- Як пов'язані ці поняття з інформаційною грамотністю?
- Чи легко було знайти учасника своєї групи? Що Вам у цьому допомогло?
- Наскільки важливо в родинному колі обговорювати актуальні проблеми соціального життя дитини й дорослого?
- Від чого залежить ризик потрапити на інфопазури?
- Яких умінь та навичок набуває дитина, якщо вдома дбають про медіакультуру?
- Наведіть життєві ситуації, у яких дитина потрапила під вплив унаслідок браку медіаграмотності?
- Який зміст вкладаємо в поняття медіагігієни?

Орієнтовні відповіді дітей та дорослих

Учитель. Дякую всім за відповіді. Життя сучасного підлітка неможливо уявити без засобів масової комунікації, тому важливо, щоб дитина розуміла значення медіагігієни, уміла розрізнити достовірну інформацію від псевдоповідомлення, користувалася корисними онлайн-джерелами і т.д. Непідготовленість молоді до інфопростору зумовлює те, що школярі споживають усю інформацію. Дуже добре, коли навчання інфограмотності забезпечується всебічно – у школі, вдома, у колі друзів.

Щойно ми ознайомились із поняттями в галузі медіаосвіти. Тепер спробуємо себе в якості творців інформаційного продукту. Причому дорослі об'єднаються у дві групи й будуть складати текст, а діти будуть суворими аналітиками й, прослухавши обидва варіанти медіатексту за мотивами казки «Ріпка», дадуть відповіді на такі запитання:

- У чому відмінність між текстами?
- Від чого залежить зміст викладу одних і тих самих подій?
- Як це може впливати на реципієнта?

Вправа «Створення медіатексту за мотивами казки «Ріпка» (Батькам видається ватман, олівці, фломастери та оригінал української народної казки «Ріпка»). Дорослі впродовж 10 хвилин складають інформаційний продукт, який би відповідав змісту твору, вимогам часу та потребам видання).

Дві команди батьків складають інформаційне повідомлення за мотивами казки «Ріпка». Одна група учасників створює медіапродукт для серйозного видання дитячого періодичного видання «Країна знань», інша – для розважального видання «Однокласник» для підлітків.

Поки батьки створюють казку, учитель проводить бесіду з учнями за запитаннями:

- Хто головні герої казки? (*Родина*)
- У чому секрет успіху цієї родини? (*У злагоді, порозумінні*).
- Яка культура виховується у цьому творі? (*Культура праці*)
- Чому ми обрали саме цей твір фольклорного жанру? (*Тут формуються сімейні цінності*)
- Чи є цей твір медіатекстом? Чи має він вплив на читача? (*Так, він несе корисну інформацію від покоління до покоління про любов до природи, любов до праці, про значення порозуміння в родині*).

Подивімось, яким новим змістом збагатився цей твір під впливом часу, вимог сучасності та потреб джерела інформації.

Батьки презентують створені тексти. Діти слухають, далі висловлюють міркування, відповідаючи на раніше вказані запитання. Потім батьки аналізують, що їм вдалося, що потребує вдосконалення, висловлюють міркування щодо

складності завдання за умови відсутності досвіду.

Учитель. Отже, ми ще раз переконались, що від потреб медіаресурсу, світобачення автора інформаційного продукту, мети, яку він переслідує, одна й та сама інформація може бути представлена по-різному. Тому важливо уважно читати текст, аналізувати його, обговорювати вдома, щоб розібратись у її значущості для вас, істинності повідомлення.

Щоб підбити підсумки нашої зустрічі, пропоную скласти пам'ятку «Як подолати інформаційну прірву?»

(На фліпчарті прикріплено чистий ватман, лежить маркер. Кожна родина формулює по одному пункту для пам'ятки. Один представник родини озвучує правило та прописує його).

Підсумок.

- Сподіваюсь, що сьогоднішня зустріч принесла Вам користь, тепер Ви на крок ближче до медіаграмотності, а для того, щоб оволодіти медіакультурою достатньо дотримуватись правил, які ви самостійно прописали в пам'ятці «Як подолати інформаційну прірву?» І завершимо афористично, висловом Марка Твена: «Людина, яка хоч раз вхопила кішку за хвіст, знає про котів значно більше, ніж та, яка тільки читала про них, але ніколи не бачила». Сподіваюсь, що краплю досвіду ви почерпнули сьогодні. Довіряйте фактам, а не думкам, аналізуйте, будьте медіаграмотними. Успіхів і до зустрічі!

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Матеріали обласної науково-практичної конференції «Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності» (29 листопада 2017 року, м.Харків). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017 – 668 с.
2. Притчі про мудрість і знання/ І.П.Січовик. – Тернопіль: Богдан, 2013. – 224 с.
3. Семеняко Ю. Культура медіа-споживання в сім'ї: сучасний стан дослідження проблеми/ Ю.Семеняко// Молодь і ринок. – 2016. - № 11-12 (142 – 143). – С. 142 – 146.
4. Media Navigator: платформа для тих, хто хоче підвищити свій рівень медіаграмотності та допомогти в цьому іншим. URL: <https://medianavigator.org/> (дата звернення 29.05.2020)

Поворозник Світлана,
 учитель зарубіжної літератури
 Калинівського ЗЗСО І–ІІІ ступенів
 Березанської селищної ради
 Березанського району

МЕДІАЗАНЯТТЯ «ЯК БЕЗПЕЧНО КОРИСТУВАТИСЬ ІНТЕРНЕТОМ ТА СОЦІАЛЬНИМИ МЕРЕЖАМИ?»

<i>Категорія учасників</i>	Учні 7-8 класів
<i>Мета</i>	Розвиток медіакомпетентності педагогів та учнів 7-8 класів: навчити учнів безпечної поведінки на просторах Інтернету. Попередити негативні наслідки користування соціальними мережами
<i>Які навички/компетентності розвиває</i>	Медіаграмотність, Інтернет безпека, вміння користуватись соціальними мережами
<i>Допоміжний та роздатковий матеріал</i>	Комп'ютер з проектором, доступ до мережі Інтернет, мобільний телефон з доступом до Інтернету, картки з QR-кодом.
<i>Орієнтовний час тренінгу</i>	45 хвилин
<i>Медіаконтент (назви відео або інших матеріалів)</i>	Портали соціальних мереж Facebook, Instagram, TikTok

ПЛАН

- I. Вступ
- II. Основна частина
 - 1. Небезпека, яка чекає в Інтернеті

2. Я та соціальні мережі
 3. Робота з QR-кодами та коротка характеристика топ-3 найпопулярніших соціальних мереж.
- III. Мозковий штурм: перегляд відео та обговорення 12 «золотих правил» користування Інтернетом.
- IV. Заключна частина.
- Використані джерела.

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Вступ

Доброго дня! Підніміть руку, будь ласка, ті, хто вчора користувався інтернетом? А сьогодні? Як ми бачимо, більшість з Вас є активними користувачами. А тепер підніміть руку ті, хто отримує задоволення від перебування у мережі? Користь? Як ми бачимо, інтернет допомагає нам, піднімає настрій.

Тепер час поговорити з собою. Дайте відповідь собі на питання: Чи ображали вас інші користувачі? Чи зустрічали ви неприємну інформацію? Чи псувався ваш настрій після перебування в Інтернеті?

Ми прийшли до висновку, що Інтернет багато що може, як позитивного так і небезпечного.

II. Основна частина

1. Ворога необхідно знати в обличчя, тому познайомимося з різновидами онлайн-небезпек.

Робота у групах (Зайдіть за посиланнями, ознайомтеся з матеріалом та за допомогою динамічного сторітейлінгу повідомте інформацію іншим групам).

- Комп'ютерні віруси
<https://sites.google.com/site/diresideinaction/komp-uterni-virusi-ta-ieh-osnovna-harakteristika>
- Кібер-хуліганство
<https://sites.google.com/site/vebkvestbezpecnijinternet/kiber-huliganstvo>
- Кібер-булінг
<https://www.unicef.org/ukraine/cyberbullying>
- Кібер-грумінг (входження у довіру до дитини з метою використання її у сексуальних цілях)
<https://steblivska-gromada.gov.ua/news/1603878517/>

- Грифери. Інтернет-шахраї, які заважають учасникам он-лайн-ігор спокійно грати.

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%80%D1%96%D1%84%D0%B5%D1%80>

Статистика свідчить, що чим більш дорослою стає людина, тим безпечніше вона поводить себе у віртуальному світі. Пам'ятайте про можливі загрози та розповідайте про них друзям та родичам.

Я та соціальні мережі

Висока популярність соціальних мереж пов'язана з тим, що вони допомагають нам реалізувати природну потребу в соціалізації та самовираженні. Обмін повідомленнями і думками, публікація фото та картинок, дискусії у коментарях та «вподобання» формують для нас позитивні емоції. Та, крім позитивних якостей соціальних мереж, є багато проблем та загроз, які вони становлять.

Як ви вважаєте:

- Які позитивні та негативні наслідки масштабного розповсюдження Всесвітньої мережі?
- Навіщо створюються соціальні мережі?
- Які ви знаєте соціальні мережі?
- Чому, на вашу думку, соціальні мережі забирають так багато часу?
- Чи можна повністю відмовитися від соціальних мереж?

Соціальні мережі можуть негативно впливати на наш фізичний стан, моральне та психологічне самопочуття, адже для користування соцмережами ми застосовуємо різні гаджети, а їхнє неправильне використання може стати причиною погіршення якості зору.

Окрім цього, соціальні мережі:

- Провокують зниження самооцінки та надмірну критику своєї зовнішності.
- Перетворюють прокрастинацію (відкладання справ на потім) на рису характеру.
- Людина відчутно втрачає здатність швидко приймати рішення та оцінювати ситуацію.

3. Робота з QR-кодами та коротка характеристика топ-3 найпопулярніших соціальних мереж

У яких соціальних мережах ви зареєстровані? Легкий

доступ, широке розповсюдження дає можливість соціальним мережам поширюватись дуже швидко. Розробники соціальних мереж скорочують час на реєстрацію, роблять усе можливе для швидкого доступу. Наприклад, усім нам вже давно знайомі QR-коди. Увімкнувши камеру на телефоні або скориставшись спеціальною програмою, нам залишається лише навести камеру телефону на цей код і ми миттєво переміщаємось на Інтернет-сторінку, куди нас запросили. Без усіляких зусиль. Давайте поглянемо, куди «приведуть» нас ці qr-коди. (Перевірка qr-кодів за допомогою телефона з доступом до Інтернету)

Так, всі ці коди ведуть нас на головні сторінки топ- 3 соціальних мереж в Україні – це Фейсбук, Інстаграм та ТікТок.

Чи користуєтесь ви цими соціальними мережами? Скільки часу ви проводите там? Які ваші основні цілі користування мережами? Чи відчуваєте ви залежність від користування соціальними мережами?

Наше спільне завдання – не відмовитися від соціальних мереж, а навчитися отримувати від них максимум користі. Вони мають стати одним із механізмів нашого розвитку, а не стіною, яка заважає бачити всі барви життя. В інтернеті та соціальних мережах є багато неправдивої інформації і нам потрібно вчитися її аналізувати.

III. Мозковий штурм: перегляд відео та обговорення» золотих правил» користування Інтернетом.

Пропоную переглянути відеоматеріал, який допоможе нам закріпити усю інформацію, яку ми сьогодні отримали.

<https://www.youtube.com/watch?v=dJn2g2zxOik>

(Перегляд відео)

Які висновки ви зробили? Давайте спробуємо сформулювати «золоті правила» користування Інтернетом та соціальними мережами для того, щоб почувати себе в безпеці і бути

досвідченим користувачем Всесвітньої павутини.

- Не повідомляйте нікому приватну інформацію стосовно себе і своїх рідних чи знайомих, тримайте паролі у таємниці..
- Відчуваючи небезпеку або переслідування, обов'язково зверніться до дорослих, яким ви довіряєте.
- Перш ніж зустрічатися у реальному житті з онлайн-знайомими необхідно порадитися з батьками і перевірити ретельно їх онлайн-репутацію. Бажано на першу зустріч піти зі знайомими чи друзями
- Не відкривайте електронні листи від незнайомих.
- Не піддавайтеся емоціям, будьте ввічливими. Під час онлайн-спілкування не застосовуйте текст, набраний у **верхньому реєстрі** - це сприймається у мережі як крик.
- Не розсилайте «спам».
- З іншими так поведіться у мережі, як би ви хотіли, щоб поводитися із Вами!!!

IV. Заключна частина.

Дорогі учні! Я сподіваюсь, що сьогоднішня виховна година ознайомила вас із загрозами, з якими ви можете стикнутись у мережі Інтернет, навчила вас правильно користуватись соціальними мережами. Ми також з'ясували, що Інтернет – це зручно, швидко, класно і корисно, а вміння користуватись ним безпечно підвищує всі ці характеристики у багато разів. Будьте уважними, обережними та поділіться цією інформацією зі своїми друзями та близькими.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

Інтернет-ресурси:

1. Використання соціальних медіа на уроках : <http://osvita.ua/school/method/technol/46076/>
2. Інформаційний матеріал про «Безпеку в Інтернеті» : <http://stepmrvk.net.ua/bezpeka-v-%D1%96nternet%D1%96.html>
3. Безпечний Інтернет: як захистити дітей від кібербулінгу: <https://naurok.com.ua/webinar/bezpechniy-internet-yak-zahistiti-ditey-vid-kiberbulingu>
4. Інтернет-небезпека: поради вчителям для захисту учнів : <https://naurok.com.ua/post/internet-nebezpeka-poradi-vchitelyam-dlya-zahistu-uchniv>

*Погорелова Ірина,
учитель зарубіжної літератури
Галицинівської ЗОШ І–ІІІ ступенів
Галицинівської сільської ради
Вітовського району*

МЕДІАЗАНЯТТЯ «РЕКЛАМА. РЕКЛАМА ? РЕКЛАМА !!!» (для учнів 7 класу)

Мета заходу: сформувати в семикласників уявлення про рекламу як про одне з найважливіших джерел інформації; ознайомити з видами реклами, способами поширення, перевагами та недоліками; принципами дії; вчити критично ставитися до реклами, схвалювати самостійні рішення; активізувати увагу учнів при розпізнаванні цілей рекламних повідомлень

Ключові слова: медіаграмотність, медіакомпетентність, медіакультура

Обладнання: мультимедійний пристрій, що дозволить переглянути відео, невеличкі рекламні оголошення (вирізки з газет та журналів)

Пояснення для вчителя: заздалегідь учні класу поділені на 4 групи- – «Журналісти», «Експерти», «Художники», «Історики»

Випереджальне завдання: зробити рекламу, яка пропагує здоровий спосіб життя

Питання:

1. Реклама як ефективний інструмент маркетингу
2. Модель поведінки споживача
3. Робоче правило: Якщо реклама не прочитана – вона не викличе продажу. Якщо вона не опанує увагу читача – не буде побачена.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Учитель. Доброго дня, діти ! Сьогодні ми поговоримо з вами про рекламу. Так, так, саме про одне з найважливіших джерел інформації. Спробуємо розібратися в чому ж полягає її ефективність, як спрацьовує правило про те, якщо реклама не прочитана – вона не викличе продажу. Якщо вона не опанує увагу читача – не буде побачена.

- А чому, на вашу думку, в кінці теми уроку стоять різні розділові знаки? (пояснення учнів).

- З якою метою рекламують товар?

- Чи потрібно рекламувати товар, про який усі знають або яким усі користуються?

[Як розпізнати рекламні хитрощі.pptx](#)

Давайте з'ясуємо, що таке реклама

Реклама – інформація про споживчі властивості товарів і види послуг з метою створення попиту на них.

- Що може визначити реклама?

(учні пояснюють, що стиль, спосіб життя, наше ставлення до себе і до навколишнього світу).

Реклама демонструє нам готові кліше зовнішності, поведінки, способу життя... Ми купуємо те, про що нам говорять чи радять. Кожен із нас перебуває під її впливом. Саме реклама інколи надає неповну і часом неправдиву інформацію. Настав час навчитися самому складати рекламу. У кожного із Вас на парті лежать невеличкі рекламні оголошення. Виберіть із запропонованого найкращі, на вашу думку. Наклейте кожне на окремий аркуш. Спробуймо разом їх проаналізувати:

- Що в них пригорнуло вашу увагу?
- Що викликало Ваш інтерес?
- Чи хочете дізнатися більше про рекламований товар?
- Наскільки вас ця реклама зацікавила?

Врахуйте формулу реклами:

УВАГА – ІНТЕРЕС – БАЖАННЯ - ДІЯ

- А тепер поставте кожній рекламі оцінку за 10-бальною шкалою (учні виконують завдання).

Вчитель

Реклама – це медіатекст. Чим більше ви будете її аналізувати, тим якіснішим буде аналіз реклами та усвідомлення

вами її кінцевої мети.

[Все, що маємо знати про рекламу.pptx](#)

-Зараз ми прослухаємо наших дослідників, які розкажуть про значення реклами в давні часи

«Історики» <https://prjctr.online/humanitarium/history-of-advertising.html>

«Художники» - Як гарна обгортка чи етикетка з фірмовою назвою не вплине на покупця? Розмаїття фарб викликає подив і зачарування ! Нам сподобалось! Неодмінно треба придбати! Художники нададуть рекламі забарвлення і зможуть цим привернути увагу

«Журналісти» – З винаходом друкарського верстата почався новий період у розвитку реклами. Реклама почала з'являтися в пресі. Рекламувати стали все: від виробів хатнього вжитку –і до виробів із металу.

Дякую за цікаву та змістовну інформацію

- Де можна побачити і почути рекламу?(відповіді учнів)

Здійснюючи покупку, ми мимоволі звертаємо увагу на розрекламовані товари

- Але, чи справді вони кращі за ті, які не рекламують?

- Чи завжди рекламований товар приносить користь?

Давайте послухаємо думку дослідників із четвертої групи

«Експерти» - Ми досліджували соки різних вітчизняних українських виробників Це були ті, які найбільш популярні та користуються попитом, звертали увагу на:

1. смак

2. ціну

3. упаковку

За нашими дослідженнями : «12» балів-найсмачніший «9» балів- найсмачніший з тих, що залишилися

«6» балів –кращий із двох

«3» бала –останній зразок

На ринку українських соків популярні фірми, які займаються безпосередньо виготовленням цього смачного і корисного напою, але, чи завжди якість відповідає ціні й упаковці, про це й поговоримо. Звернімо увагу на табло:

1. «Садочок», «Сандорик», «Сандора» (Pepsi Co)

2. «Jaffa», «Соковита», «Чудо-чадо», «Просто фрукти», «Наш сік» (Vitmark)

3. «Добрий» (TM Rich)

Результати наших спостережень:

1. «Садочок» - 12 балів
2. «Jaffa» - 9 балів
3. «Добрий» - 6 балів
4. «Чудо-чадо» - 3 бала

Вчитель: Отже, слід пам'ятати, що реклама – не гарантія якості товару!

- А чому рекламовані товари дорожчі?

1. До ціни зараховують витрати на рекламу
2. Поміркуйте: чи варто передплачувати? Чи можна заощадити ?

Зараз ми з Вами ознайомимося з хитрощами реклами:

- «Ефект зірки» - актори, співаки стверджують», що користуються цим товаром
- «Ефект експерта» - необхідно пам'ятати, що в костюмі лікаря, аналітика чи радника – актор.
- «Ефект популярності» - вас переконують що товар сприятиме вашому іміджу
- «Ефект розпродажу» - оголошується останній день акції, що кількість товару обмежена, а знижка – кілька днів.

Звідси й висновок: Щоб не купувати того, що тобі не потрібне, або не підходить – навчися критично мислити!!!

Останнім часом набула популярності соціальна реклама. Сьогодні на телебаченні, на вуличних баннерах можна побачити рекламу, яка пропагує здоровий спосіб життя. Така реклама називається соціальною. Кожен із вас мав на заняття зробити рекламу, яка пропагує, що здоровим бути модно.

(учні діляться своїми наробками)

ХТО ВПЛИВАЄ НА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ?

- 1. СІМ'Я ТА РОДИНА
- 2. ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ
 - 2.1. ФІЛЬМИ
 - 2.2. РЕКЛАМА
 - 2.3. ДОКУМЕНТАЛЬНІ ПРОГРАМИ
 - 2.4. ПРОГРАМИ ПРО ЗДОРОВ'Я
- 3. СУСПІЛЬСТВО: ОДНОКЛАСНИКИ, ЧУЖІ ЛЮДИ

Учитель. Підсумовуючи сказане, прослухане, обговорене та побачене про рекламу, визначимо позитивний і негативний її вплив (негативне -, позитивне +)

1. Привчає до споживання негативних продуктів харчування (-)
2. Сприяє погіршенню здоров'я (-)
3. Впливає на психологічну атмосферу в сім'ї (образи, конфлікти між членами родини, якщо дитині в чомусь відмовили) (-)
4. Чинить негативний вплив на дитину (-)
5. Розмаїття картинок на етикетці негативно впливають на зір дитини (-)
6. Допомогає бути в курсі появи нових товарів(+)

Як бачимо, реклама має багато «мінусів», ніж «плюсів»

Бажаю кожному із вас уміти розрізнити позитивний і негативний вплив реклами, вчіться критично ставитися до неї та ухвалюйте правильні самостійні рішення, вибирайте товар не за рекламою, а за необхідністю та користю.

Федорович Світлана,
учитель зарубіжної літератури
Коблівського ЗЗСО I–III ступенів
Коблівської сільської ради Березанського
району, старший учитель

МЕДІАЗАНЯТТЯ «СТОП МАНІПУЛЯЦІЯМ У ЗМІ»

Мета заняття:

Розвивати у учнів медіакомпетентності щодо аналізу причин та наслідків медіаманіпуляцій, ознайомлення школярів з їх різновидами та шляхами протидії.

Очікувані результати діяльності учнів:

- знання і розуміння: знає що таке маніпуляція, розуміє навіщо її використовують;
- уміння і навички: вміє розпізнати медіаманіпуляцію та пояснити її призначення; вміє перевіряти контент, розуміється на авторитетних джерелах, розуміє відмінність між фактом та судженням;
- установки і цінності: усвідомлює власну відповідальність за розповсюдження фейкової інформації, дбає за власною онлайн-репутацією.

Обладнання: презентація до заняття, інформаційні картки, відеосюжети, маркери, листи А4.

Тип уроку: комбінований.

ХІД УРОКУ

I. Орг. момент.

Привітання, створення позитивного настрою.

- Опишіть ваш настрій (словами, кольорами, знаками...)

II. Мотивація навчальної діяльності.

Притча про три сита

- Одного разу до давньогрецького філософа Сократа прибіг схвильований чоловік і спробував щось йому розповісти:
- - Сократ, я хочу тобі розповісти, як один друг ...
- - Почекай, почекай! - перервав його мудрець. - Дай мені спочатку відповідь на запитання: просівав ти те, що хочеш розповісти мені, через три сита?
- - Які ще три сита? - здивувався чоловік.
- - Дозволь мені пояснити тобі: спробуй спочатку пропустити свою розповідь через три сита. Якщо вона просіється, тоді розкажеш мені. Перше - це сито правди. Чи правда те, що ти хочеш мені розповісти?
- - Не знаю ... - з сумнівом в голосі сказав відвідувач. - Я чув це від інших ...
- - Але тоді ти, мабуть, просівав твою розповідь через друге сито! - продовжував Сократ. - Це сито доброти. Чи справді те, що ти хочеш мені сказати, - це щось добре, що творить?
- - Ні, не думаю, - чесно зізнався співрозмовник. - Але ...
- Мудрець знову зупинив його:
- - Тоді візьмемо ще третій сито і поставимо питання: чи так уже необхідно, щоб ти сказав мені те, з чим ти прийшов?
- - Ні, в цьому необхідності ...
- - Значить, - посміхнувся Сократ, - якщо в цьому немає ні правди, ні доброти, ні необхідності, то залишимо це! Не говори і не обтяжуй цим ні мене, ні себе.

Отже, сьогодні ми з вами будемо розпізнавати маніпулятивні технології, їхні механізми та вчитися протистояти їм.

II. Актуалізація чуттєвого досвіду учнів.

Вправа «Відкритий мікрофон»

За останніми даними соціологічних досліджень, щодня людство виробляє такий обсяг інформації, який рівнозначний її виробленню за період від початку літочислення до 2020 року.

- Яку роль у вашому житті відіграє інформація?

III. Сприйняття та усвідомлення навчального матеріалу.

1. Слово вчителя.

ЗМІ традиційно впливають на суспільну свідомість та поведінку людей, спонукаючи їх до досягнення тієї чи іншої мети. Все, що ми дізнаємося про наше суспільство та навіть про світ, у якому живемо, ми дізнаємося із ЗМІ, – вважає німецький соціолог Н. Луман. Те, що засоби масової інформації мають величезний вплив на особистість та формують суспільну думку, – незаперечний факт. Ми щодня отримуємо з преси новини та

інформацію, яка на сімдесят відсотків не підлягає перевірці. Ми однозначно не завжди можемо сказати собі: «Так, я там був, це правдива інформація», і тому повинні просто приймати такі новини на віру, формуючи свою думку із побаченого або почутого, що, на жаль, не завжди буває правдивим. Молоде покоління формує свої погляди та смаки практично на сто відсотків завдяки журналам, розважальному телебаченню та Інтернету; дорослі люди, які читають газети та які вважають перегляд щоденних телевізійних новин обов'язковим, дуже великий відсоток інформації, що до них надійшла та яку переробили в розмовах із сім'єю, друзями, колегами, поступово починають вважати власною думкою. Висновок такий – засоби масової інформації та комунікації формують практично вісімдесят відсотків особистої та суспільної думки.

Пам'ятайте про кут зору. Не стільки важлива сама інформація, скільки специфіка її висвітлення, акценти, які робить диктор, відеооператор чи фотограф. Саме тому інформацію необхідно перевіряти на декількох сайтах, бажано – офіційних.

Гібридні війни, активна пропаганда змушує нас з вами задуматися і навчитися захищатися від брехні, перевіряти інформацію і не піддаватися істерії, яку прагне викликати пропаганда.

2. Гра «Зіпсований телефон»

Мета вправи – дати зрозуміти, як важливо знати джерело інформації і як легко в поспіху упустити щось істотне при передачі інформації та ввести всіх в оману. У запропонованих правилах учасники об'єднуються у групи по 3–5 осіб, одна група лишається в аудиторії, інші виходять. Першій групі вчитель читає текст і просить переповісти його наступній групі – за 60 секунд, і так далі. Є варіація цієї вправи, коли переповідання записується на відео. Потім учасники слухають оригінальний текст і те, що вийшло наприкінці, а фіксація на відео допомагає простежити механізм спотворення інформації.

Текст

Хлопці грали у війну. Валю з братом Андрієм в гру не приймали. Валя була боягузка. А Андрійко вмів тільки плакати. Раптом хлопці почули крики. Пес Кудлай зірвався з ланцюга. Діти кинулися врозтіч, тільки Андрюша залишився на вулиці. Валя кинулася до брата. Величезний пес мчав прямо на дівчинку.

Вона заступила Андрійка, кинула в собаку іграшку і голосно закричала. Навперейми лохмаче біг сторож. Він схопив пса за ошийник і повів. Хлопці виходили зі своїх сховищ. Андрюша вже посміхався, а Валя плакала. Вона дуже злякалася.

Обговорення результатів: учні аналізують засоби впливу на їх свідомість.

3. Перегляд відеоматеріалу.

Чому медіа грамотність важлива.

<https://www.youtube.com/watch?v=GIn4GXkqKps>

Робота в групах.

І група

Як аналізувати інформацію (підготувати базову анкету - питання, які ми повинні задати, читаючи ту чи іншу новину)

Приклад анкети:

- Чи є факти в інформації? Це є факт, оцінка чи точка зору?
- Чи представлені в інформації різні раціональні пропозиції чи варіанти?
- Чи не надто сенсаційною або емоційною є інформація? Чи можна їй довіряти?
- Наскільки достовірним є джерело? Чи зможу я перевірити інформацію з інших джерел?
- Що саме «підтверджує» картинка, фото чи відео? Що доводить те, що зображено?
- На кого розрахована ця інформація? Чи закладено в ній програму сприйняття, очікування, упередженості?

Вчитель: Щоб не піддатися медіаманіпуляціям, аналізуй, сумнівайся, перевіряй. Пам'ятай про рейкову інформацію.

Фейк (діти заходять за посиланням і знайомляться з поняттям)

<https://artefact.live/what-is-fake/>

II група

Навести приклади маніпуляцій у медіа

Приклад відповіді:

- • Надання неповної інформації; навмисне приховування певного аспекту інформації; зміщення акцентів у повідомленні;
- • Маніпуляція символами, використання лозунгів, «мови плакату»;
- • Висмикування з контексту;
- • Маніпулювання емоціями, цінностями, узагальненнями;
- • Маніпуляція з цифрами (соціологією).

Учитель: змінивши фразу, можна змінити ставлення. Спосіб, яким сформована думка, впливає на те, як ми її сприймаємо. Роблячи потрібний акцент, можна зробити людину негідником або, навпаки, героєм. **Порівняйте:** «через злочинну повільність поліцейських 3 з 10 осіб залишилися в заручниках» і «завдяки неквапливій, продуманій діяльності поліцейських 7 з 10 заручників були звільнені».

Річ в тому, що ми оцінюємо якусь подію або річ не саму по собі, а виходячи з контексту. Саме це обрамлення (фрейм – з англ. рамка, обрамлення – прим.перекл.) і визначає, яке рішення ми в результаті приймемо.

III група

Записати поради: Як розпізнати фейкову новину?

Переглянути відео: StopFake: будьте медіаграмотними!

<https://www.youtube.com/watch?v=ZFNiAeVF7uw>

Приклад порад:

- 1. Читайте більше, ніж заголовок.
- 2. Перевірте, яке видання опублікувало цю новину.
- 3. Перевіряйте дату й час публікації (оприлюднення).
- 4. З'ясуйте, хто автор.
- 5. Дивіться, на які джерела посилаються в новині.
- 6. Звертайте увагу на сумнівні цитати та фотографії.
- 7. Бережіться упередженості.
- 8. Подивіться, чи інші видання пишуть про це.
- 9. Задумайтеся перед тим, як поширювати новину чи поділитися з іншими.

IV група: підготувати виступ про маніпулятивні технології ЗМІ.

Інформаційна картка для роботи групи IV

Виділяють три рівні маніпулювання:

- посилення наявних у свідомості людей потрібних маніпулятору ідей, установок, мотивів, цінностей, норм;
- часткові, малі зміни поглядів на ті чи інші події, процеси, факти, що також вплив на емоційне і практичне ставлення людей до конкретного явища;
- докорінна, кардинальна зміна життєвих установок шляхом поширення серед виборців сенсаційних, драматичних, надзвичайно важливих для них повідомлень.

Робота з поняттями: медіаманіпуляція, маніпуляція свідомістю, медіасвідомість.

За допомогою ЗМІ інформацію можна:

- спотворити за допомогою неповної, односторонньої подачі; так званий фрагментарний спосіб поширення інформації: масив інформації подрібнюють на менші масиви, що не дозволяє пересічному індивіду сформувати цілісну картину подій;
- відредагувати, додавши власні домисли і коментарі (значна частина спотворень у подачі інформації спричиняється індивідуально-психологічними особливостями поширювачів інформації, особистими політичними симпатіями);
- інтерпретувати у вигідному світлі;
- просто приховати, разом із тим, акцентуючи увагу на окремих сторонах події, замовчуючи інші, що створює додаткову можливість маніпулювати аудиторією;
- створити «інформаційний шум», тобто зниження сприйняття фактів за рахунок подачі такої кількості новин, за якої стає неможливим їхнє сортування;
- оперативно подати навіть неперевірену інформацію, що є певним маніпулятивним прийомом та відповідно до «закону випередження» (сформульованого ще 1925 року американським дослідником М. Лундтом), будь-яке перше повідомлення про подію справляє значно сильніший вплив на аудиторію, ніж наступні;
- поширювати певний погляд на інформацію як її єдино правильний варіант. За рахунок цього створюватиметься ілюзорний ефект підтримки трансльованої ЗМІ ідеї більшістю, який призведе до небажання індивіда відкрито висловлюватись під страхом суспільних санкцій, якщо його точка зору не схожа на погляди більшості. Що частіше це повідомлення повторюватиметься в ЗМІ, тим більше зростатиме небажання людини публічно говорити – модель *спіралі мовчання*.
- Маніпуляції можуть застосовуватись до текстів, виступів, аудіо-, відео-, фотоматеріалів.

4. Практичне завдання для груп.

Знайдіть у журналах та газетах, що лежать на ваших партах, ознаки маніпулювання, «мову ворожнечі», рейкову інформацію. Аргументуйте.

5. Диспут щодо почутої інформації, опрацьованої у групах.

VIII. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

1. Вправа «Сходинки успіху»

Медіаграмотність - необхідний навик в століття цифрових технологій. Це вміння добре орієнтуватися в різних типах медіа і розуміти їх суть. Діти зараз отримують величезну кількість інформації з різних джерел, і серед них не тільки традиційні ЗМІ, до яких звикли їх батьки (телебачення, радіо, газети і журнали). Це ще й текстові повідомлення, меми, відеоролики, соціальні мережі, відеоігри, реклама і багато іншого. Але все медіаресурси об'єднує одне: хтось їх створив і з якоїсь причини. Розуміння цієї причини лежить в основі медіаграмотності:

- навчитися мислити критично;
- споживати інформацію з розумом;
- розпізнавати точку зору автора;
- відповідально створювати медіاپовідомлення;
- усвідомлювати роль медіа в нашій культурі;
- розуміти цілі автора.

2. Рефлексія

«Я дізнався...»

«Я навчився...»

«Я зміг...»

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Толокольнікова К. Як навчитися помічати маніпуляції в новинах. - [Електронний ресурс]:
[https://ms.detector.media/mediaosvita/post/19715/2017-09-27-yak-navchitsiya-pomichati-manipulyatsii-v-novinakh-novii-onlain-kurs-detektora-media/и](https://ms.detector.media/mediaosvita/post/19715/2017-09-27-yak-navchitsiya-pomichati-manipulyatsii-v-novinakh-novii-onlain-kurs-detektora-media/)
2. Як протидіяти поширенню дезінформації в медіа і соцмережах?

ДЛЯ ПОТАТОК

Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Кафедра теорії й методики мовно-літературної
та художньо-естетичної освіти

РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(Науково-методичний посібник)

Текст наведено в авторській редакції

Технічна верстка: Г. В. Кінах

Папір офсетний.

Друк на різнографі

Формат 60x84/16

Умовно-друкованих арк. – 15

Обліково-видавничих арк. – 13,95

Гарнітура шкільна

Тираж 100

Замовлення № 24

Адреса редакції:

вул. Адміральська, 4-а,

м. Миколаїв, 54001

Тел./факс 37 85 89

<http://www.moippo.mk.ua>

e-mail: moippo@moippo.mk.ua